

159. Keskiviikkona 19 päivänä joulukuuta 1990

kello 10

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ehdotus eräiden lakiehdotusten jättämisestä lepäämään:

1) Ehdotukset laiksi yksityisten koulujen ja kasvatustieteiden perustamisesta ja ylläpitämisestä annetun lain 1 §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi 5674

Hallituksen esitys n:o 88
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 24
Suuren valiokunnan mietintö n:o 282

Ainoa käsittely:

2) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1991 5675

Hallituksen esitys n:o 117
Raha-asia-aloitteet n:ot 1—2796 ja 2798—3559
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 90

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Alaranta, Alho, Antvuori, Jaakonsaari, Joutsensaari, Kasurinen, Kemppainen, Laurila, Malm, Nieminen, Paasio, Puhakka,

Puisto, Rehn, Salolainen, Taxell, Törnqvist ja Viljanen.

Siv. Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Puisto, Rehn, Jaakonsaari, Kasurinen ja Alho.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä yksityisasioiden vuoksi edustajat Rehn ja Taxell sekä tästä ja huomista päivästä sairauden vuoksi ed. Nieminen, virkatehtävien takia ed. Paasio ja yksityisasioiden vuoksi ed. Malm.

Uusi hallituksen esitys

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluva kuun 14 päivästä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 319, joka nyt on edustajille jaettu.

Eduskunnan tietoon saatettu valtioneuvoston päätös

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että 13 päivänä joulukuuta 1985 annetun valuuttalain 8 §:ssä säädetyssä tarkoituksessa on eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapunut sanotun lain nojalla 5 päivänä joulukuuta 1990 annettu

Valtioneuvoston päätös valuuttalain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Tämä valtioneuvoston päätös on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laiksi yksityisten koulujen ja kasvatustieteiden perustamisesta ja ylläpitämisestä annetun lain 1 §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lepäämään jättäminen
Hallituksen esitys n:o 88
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 24
Suuren valiokunnan mietintö n:o 282

Toinen varapuhemies: Viime istunnossa ed. Almgren ed. Moilasen kannattamana ehdotti silloin hyväksytyjen lakiehdotusten jättämistä lepäämään. Siitä ehdotuksesta on nyt tehtävä päätös, minkä jälkeen päätetään samoin viime istunnossa tehdystä perustelulausumaehdotuksesta.

Ensin sallitaan keskustelu asiasta ja sen jälkeen toimitetaan äänestys lepäämäänjättämisehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Jos vähintään 1/3 eduskunnan kaikista jäsenistä kannattaa lepäämäänjättämisehdotusta, on lakiehdotukset, sanamuodoltaan sellaisina kuin ne kolmannessa käsittelyssä hyväksyttiin, jätetty lepäämään ensimmäisiin vaalien jälkeen pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin, mutta muussa tapauksessa on lepäämäänjättämisehdotus hylätty.

Jos lepäämäänjättämisehdotus hylätään, tehdään päätös perusteluja koskevasta ehdotuksesta, mutta jos lakiehdotus jää lepäämään, katsotaan perustelulausumaehdotus rauenneeksi.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Almgren: Herra puhemies! Olen jättänyt sivistysvaliokunnan mietintöön vastalauseen, ja siihen sisältyy herra puhemiehen

mainitsema, jo kannatuksen saanut perustelulausuma. Saattaa olla kuitenkin niin, että salissa on edustajia, jotka eivät ole sitä kuulleet. Herra puhemies, toistan sen: "Eduskunta edellyttää hallituksen antavan vieraskielisiä yksityisiä kouluja koskevan lakiesityksen, jossa nämä koulut saatetaan taloudellisesti samaan asemaan kuin ne koulut, joista säädetään peruskoululain 77 a §:ssä."

Herra puhemies! Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että eduskunta osoittaisi oikeamielisyyttä ja saattaisi esimerkiksi Helsingissä toimivan Saksalaisen koulun ja englantilaisen koulun taloudellisesti samaan asemaan kuin esimerkiksi steinerkoulut, joita koskeva laki eilen hyväksyttiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Äänestykset ja päätökset:

Toinen varapuhemies: Ensin on päätettävä lepäämäänjättämisehdotuksesta.

Joka kannattaa ehdotusta, että esillä olevat lakiehdotukset, sanamuodoltaan sellaisina kuin ne on kolmannessa käsittelyssä hyväksytty, jätetään lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin, äänestää "jaa"; joka ei sitä kannata, äänestää "ei". Jos vähintään 1/3 eduskunnan kaikista jäsenistä kannattaa lepäämäänjättämisehdotusta, on se hyväksytty, mutta muussa tapauksessa on ehdotus hylätty.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Almgren, von Bell, Fred, Hautala, Huuhtanen, Jurva, Kankaanniemi, Ketunen, Kokko, Moilanen, Mäkelä, Mäkipää, Riihijärvi, Savela, Vistbacka, Vuoristo ja Väistö.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, E. Aho, R. Aho, Ahonen, Ajo, Ala-Harja, Andersson, Anttila, Apukka, Asatala, Björklund, Björkstrand, Bärlund, Donner, Dromberg, Elo, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Heikkinen, Helle, Hetemäki-Olander, Hilpelä, Hokkanen, Holvitie, Hurskainen, Häkämies, Hämäläinen, Ikkala,

Ikonen, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Joenpalo, Jokinen, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Junnila, Järvenpää, Järvisalo, Jääskeläinen, Jääteenmäki, Kalima, Kalliomäki, Kanerva, Karkinen, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kietäväinen, Knuuttila, Kohjoki, Koistinen, Korkia-Aho, Kuuskoski-Vikatmaa, Kärhä, Kääriäinen, Laaksonen, Lahti-Nuuttila, M. Lahtinen, P. Lahtinen, Laine, Laitinen, Lamminen, Lapiolahti, Lehtosaari, P. Leppänen, U. Leppänen, Lindroos, Linnainmaa, Louekoski, Louvo, Luttinen, Löyttyjärvi, Majala, Mattila, Melin, Metsämäki, Miettinen, Muttilainen, Myller, Mäki-Hakola, Männistö, Mönkäre, Mörttinen, Niinistö, Nordman, Nyby, Nyman, Olila, Paakkinen, Paavilainen, Paloheimo, Pekkarinen, Peltari, Perho, Pesola, Pohjanoksa, Pohjola, Pokka, Pulliainen, Puolanne, Puska, Pystynen, Rajamäki, Ranta, Rantanen, Rauramo, Renko, Renlund, J. Roos, T. Roos, Rusanen, Ryynänen, Röntynen, Saapunki, Saari, Saarinen, Saastamoinen, Sarapää, Sasi, Sillanpää, Siuruainen, Skinnari, Soininvaara, Stenius-Kaukonen, Suominen, Säilynoja, Särkijärvi, Taina, Tenhiälä, Tenilä, Tiuri, Turunen, Tykkyläinen, Tähkämaa, Törnqvist, Uitto, Uosukainen, Wahlström, Valli, Valo, Varpasuo, Vastamäki, Wasz-Höckert, Vihriälä, Viinanen, Viljanen, Virolainen, Vähäkangas, Vähänäkki, Väyrynen, Väänänen ja Zyskiewicz.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Savolainen ja Urpilainen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alaranta, Alho, Antvuori, Backman, Hietala, Jaakonsaari, Joutsensaari, Kasurinen, Kemppainen, Laurila, Lax, Malm, Nieminen, Paasio, Pesälä, Pietikäinen, Puhakka, Puisto, Rehn, Rinne, Salolainen, Seppänen, Taxell ja Westerlund.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 18 jaa- ja 155 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 24. (Koneään. 1)

Eduskunta on hylännyt lepäämäänjättämisehdotuksen.

Toinen varapuhemies: Lopuksi on päätettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Almgrenin ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 55 ei-ääntä; poissa 32. (Koneään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1991

Ainoa käsittely

Hallituksen esitys n:o 117

Raha-asia-aloitteet n:ot 1—2796 ja 2798—3559

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 90

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 90.

Viime istunnossa julistettiin yleiskeskustelut pääluokista 31—33 päättyneeksi. Nyt ryhdytään näiden pääluokkien yksityiskoh- taiseen käsittelyyn.

Pääluokka 31

Eduskunta ryhtyy pääluokan yksityiskoh- taiseen käsittelyyn.

Pääluokkaa koskevat ehdotukset

Seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskustuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistet- tuina ja numeroituina jaetut ehdotukset teh- dään keskustelun kuluessa:

1. Ed. Aittoniemi: momentille 31.24.21 lisäyksenä 6 000 000 mk Sappeen tien n:o 3233 kunnostamiseen Pälkäneellä. (RA n:o 34)

2. Ed. Aittoniemi: momentille 31.24.21 lisäyksenä 8 000 000 mk Kirkkokankaan ja

rautatien välisten teiden parantamiseen Vilppulassa. (RA n:o 35)

3. Ed. Aittoniemi: momentille 31.24.21 lisäyksenä 2 000 000 mk kevyen liikenteen väylän ja alikulkutunnelin rakentamiseksi Ruoveden Visuveden taajamaan. (RA n:o 37)

4. Ed. Aittoniemi: momentille 31.24.21 lisäyksenä 6 000 000 mk kevyen liikenteen väylien rakentamiseen Vilppulan keskustassa. (RA n:o 38)

5. Ed. Almgren: momentille 31.24.21 lisäyksenä 500 000 mk Parikkalan Särkisalmen — Melkonien — Peruspohjan — Simpeleen maantien peruskorjausta varten. (RA n:o 82)

6. Ed. Almgren: momentille 31.24.21 lisäyksenä 5 000 000 mk kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi Liedon Yliskulmalle. (RA n:o 1301)

7. Ed. Anttila: momentille 31.24.21 lisäyksenä 3 000 000 mk seuraavien tiehankkeiden toteuttamiseen Päijät-Hämeessä:

Pätilän paikallistien muuttamiseen yleiseksi tieksi 1,0 mmk

Kalkkisten sillan rakentamiseen Asikkalassa 1,0 mmk

Valtatien n:o 12 liittymien parantamiseen Kosken Hl. kunnassa ja kevyen liikenteen järjestelyihin 1,0 mmk. (RA n:o 1344)

8. Ed. Anttila: momentille 31.24.21 lisäyksenä 12 500 000 mk Hämeen tiepiirille käytettäväksi Lounais-Hämeen tiehankkeisiin seuraavasti: Jokioisten — Forssan maantien 1,0 milj. markkaa, Saviniemen — Perähuhdan maantien peruskorjaukseen 5,0 milj. markkaa, Toijalan — Huhdin maantien n:o 2847 peruskorjaukseen 2,0 milj. markkaa, Hyrsynkulman paikallistien päällystämiseen 500 000 markkaa, Matkun — Humppilan maantien peruskorjaamiseen 1,0 milj. markkaa, Teuron — Vaihjoen tien peruskorjaamiseen 1,0 milj. markkaa, Saarensalmen sillan suunnitteluun 1,0 milj. markkaa ja Humppilan taajaman kevyen liikenteen väyliin 1,0 milj. markkaa. (RA n:o 1347)

9. Ed. Apukka: momentille 31.24.21 lisäyksenä 5 000 000 mk Sallan Kelloselän rajanylityspaikkaa varten tarvittavan tiehytteen rakentamiseen. (RA n:o 1374)

10. Ed. Hautala: momentille 31.24.21 lisäyksenä 3 000 000 mk kevyen liikenteen alikulkutunnelin rakentamiseksi valtatie n:o 1 ali Salossa. (RA n:o 161)

11. Ed. Hautala: momentille 31.24.21 lisäyksenä 2 000 000 mk Kyrön—Marttilan maantien parantamiseen Karinaisissa. (RA n:o 1585)

12. Ed. Hautala: momentille 31.24.21 lisäyksenä 3 000 000 mk Haritun eritasoliittymän parantamiseksi Turussa. (RA n:o 1587)

13. Ed. Hautala: momentille 31.24.21 lisäyksenä 2 000 000 mk kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Turun ja Kustavin väliselle tieosuudelle. (RA n:o 1589)

14. Ed. Heikkinen: momentille 31.24.21 lisäyksenä 35 000 000 mk seuraavien teiden rakentamiseen ja peruskorjaukseen ja suunnitteluun

Kt 76 ja Mt 912 Kuhmon keskusta 10 000 000 mk

Kt 78 Väyrylä — Leipivaara, Puolanka 10 000 000 mk

Mt 892 Ämmänsaari — Kivelänvaara, Suomussalmi 10 000 000 mk

Vt 22 Oikotie Kajaani — Oulu, suunnitteluun 5 000 000 mk. (RA n:o 168)

15. Ed. Ikonen: momentille 31.24.21 lisäyksenä 1 000 000 mk Keski-Suomen tiepiirille Toivakan — Leppälahden maantien perusparantamisen aloittamiseen. (RA n:o 1703)

16. Ed. Isohookana-Asunmaa: momentille 31.24.21 lisäyksenä 20 000 000 mk tielaitoksen Oulun tiepiiriin liikenneturvallisuutta lisääviin töihin. (RA n:o 1727)

17. Ed. Jokinen: momentille 31.24.21 lisäyksenä 2 000 000 mk tien n:o 2255 perusparantamiseen (Riihikoski — Kyrö). (RA n:o 1776)

18. Ed. Kankaanniemi: momentille 31.24.21 lisäyksenä 50 000 000 mk tiestön perusparantamiseen Keski-Suomen tiepiirin alueella. (RA n:o 292)

19. Ed. P. Lahtinen: momentille 31.24.21 lisäyksenä 15 000 000 mk Mustajärven — Haapamäen tien kunnostamiseen. (RA n:o 2111)

20. Ed. Lehtosaari: momentille 31.24.21 lisäyksenä 10 000 000 mk teiden kunnossapitoon ja rakentamiseen Mikkelin tiepiirissä. (RA n:o 2192)

21. Ed. P. Leppänen: momentille 31.24.21 lisäyksenä 2 000 000 mk kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi Kinnulan rakennuskaava-alueelle. (RA n:o 530)

22. Ed. P. Leppänen: momentille 31.24.21

lisäyksenä 2 700 000 mk kantatien n:o 69 parantamiseen Suolahdessa. (RA n:o 2205)

23. Ed. P. Leppänen: momentille 31.24.21 lisäyksenä 5 000 000 mk maantien n:o 659 parantamiseen Viitasaarella ja Vesannolla. (RA n:o 2206)

24. Ed. P. Leppänen: momentille 31.24.21 lisäyksenä 5 000 000 mk Kuusan — Tankolammin tien perusparannukseen. (RA n:o 2207)

25. Ed. P. Leppänen: momentille 31.24.21 lisäyksenä 6 000 000 mk Liimattalan vanhan tien perusparantamiseen. (RA n:o 2208)

26. Ed. P. Leppänen: momentille 31.24.21 lisäyksenä 5 000 000 mk Sumiaisten — Matilanvirran maantien perusparannukseen. (RA n:o 2209)

27. Ed. P. Leppänen: momentille 31.24.21 lisäyksenä 3 000 000 mk Suolahden — Ruotinkylän maantien parantamiseen. (RA n:o 2210)

28. Ed. P. Leppänen: momentille 31.24.21 lisäyksenä 10 000 000 mk Keski-Suomen tiepiirille pieniin tie- ja siltahankkeisiin. (RA n:o 2213)

29. Ed. Majjala: momentille 31.24.21 lisäyksenä 2 500 000 mk Kuoreveden Hallin — Mäntän tien päällystämiseen. (RA n:o 2241)

30. Ed. Moilanen: momentille 31.24.21 lisäyksenä 6 000 000 mk Länsiväylien liikenneturvallisuuden parantamiseksi rakentamalla suojaverkkokeskikaistojen väliin koko puutuvalle osuudelle. (RA n:o 584)

31. Ed. Mäkelä: momentille 31.24.21 lisäyksenä 2 130 000 mk kevyen liikenteen väylien rakentamiseen ja paikallistien kunnostamiseen Leivonmäellä. (RA n:o 610)

32. Ed. Mäkelä: momentille 31.24.21 lisäyksenä 23 000 000 mk Keski-Suomen tiepiirin perustienpitoon. (RA n:o 2420)

33. Ed. Mäkelä: momentille 31.24.21 lisäyksenä 40 000 000 mk pienehköihin tietöihin ja liikenneturvallisuustöihin Keski-Suomen alueella. (RA n:o 2421)

34. Ed. Mäkipää: momentille 31.24.21 lisäyksenä 3 000 000 mk maantien n:o 270 parantamiseen välillä Siikainen — Pyntäinen — Honkajoki. (RA n:o 620)

35. Ed. Mäkipää: momentille 31.24.21 lisäyksenä 1 000 000 mk ohitustaistan rakentamiseen Porin — Jyväskylän ja Kihniön — Isoniemen teiden risteykseen. (RA n:o 623)

36. Ed. Mäkipää: momentille 31.24.21 lisäyksenä 20 000 000 mk tiestön perusparan-

tamiseen Satakunnassa ja Pirkanmaalla. (RA n:o 2516)

37. Ed. Männistö: momentille 31.24.21 lisäyksenä 150 000 000 mk käytettäväksi erillisten pienehköjen liikenneturvallisuutta parantavien kohteiden toteuttamiseen. (RA n:o 630)

38. Ed. Männistö: momentille 31.24.21 lisäyksenä 3 500 000 mk tieyhteyden Riovaara — Nurmeslahti (paikallistiet n:ot 16469, 16451, 16437) parantamiseksi. (RA n:o 631)

39. Ed. Männistö: momentille 31.24.21 lisäyksenä 800 000 mk Vaajasalon yksityistien kunnostamiseksi ja muuttamiseksi paikallistieksi. (RA n:o 980)

40. Ed. Männistö: momentille 31.24.21 lisäyksenä 7 600 000 mk Pohjois-Savon tienestön parantamista varten. (RA n:o 981)

41. Ed. Pekkarinen: momentille 31.24.21 lisäyksenä 29 000 000 mk Keski-Suomen tiepiirille eräiden tiekohteiden rahoittamiseksi. (RA n:o 2672)

42. Ed. Renko: momentille 31.24.21 lisäyksenä 10 000 000 mk tiemäärärahojen lisäyksen Oulun tiepiirille. (RA n:o 2872)

43. Ed. Riihijärvi: momentille 31.24.21 lisäyksenä 5 000 000 mk maantien n:o 576 parantamiseen välillä Koivumäki — Varpaisjärvi. (RA n:o 837)

44. Ed. Riihijärvi: momentille 31.24.21 lisäyksenä 4 000 000 mk lisäyksenä Sääskiemen paikallistien n:o 16421 parantamiseen. (RA n:o 838)

45. Ed. Rynänen: momentille 31.24.21 lisäyksenä 40 000 000 mk Kuopion läänin tienestön parantamiseen. (RA n:o 3058)

46. Ed. Saapunki: momentille 31.24.21 lisäyksenä 2 000 000 mk maantien n:o 8693 (Käylä — Liikasenvaara) peruskorjauksen aloittamiseen. (RA n:o 3099)

47. Ed. Sillanpää: momentille 31.24.21 lisäyksenä 26 000 000 mk Vaasan tiepiirille seuraavien teiden perusparantamiseen:

— Vt 3 Turun piirin raja — Jalasjärvi

— Mt 665 Perälä — Myrkkä — Tiukka

— Pt 17213 Riippi — Norinkylä

— Pt 17289 ja 17273 Piirto — Polvenkylä — Norinkylä. (RA n:o 3184)

48. Ed. Siuruainen: momentille 31.24.21 lisäyksenä 20 000 000 mk Oulun tiepiirin alemman tieverkon rakentamiseen ja kunnossapitoon. (RA n:o 3208)

49. Ed. Säilynoja: momentille 31.24.21 lisäyksenä 2 000 000 mk maantieosuuden n:o

7813 Raudaskylän opisto — Jakola ja paikallistieosuuden n:o 18283 perusparantamista varten. (RA n:o 3259)

50. Ed. Säilynoja: momentille 31.24.21 lisäyksenä 700 000 mk Pyhänsivun paikallistien n:o 18652 peruskorjaukseen. (RA n:o 3260)

51. Ed. Vihriälä: momentille 31.24.21 lisäyksenä 39 000 000 mk Vaasan tiepiirille tiestön rakentamiseen ja perusparannustöiden tekemiseen. (RA n:o 3446)

52. Ed. Säilynoja: momentille 31.24.21 lisäyksenä 10 000 000 mk Oulun tiepiirin määrärahojen lisäämiseksi. (RA n:o 3498)

53. Ed. Säilynoja: momentille 31.24.21 lisäyksenä 4 000 000 mk kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi valtatielle n:o 8 välillä Arkkukari — Pyhäjoen kunnan raja. (RA n:o 3499)

54. Ed. Säilynoja: momentille 31.24.21 lisäyksenä 2 000 000 mk kevyen liikenteen väylän suunnitteluun välille Pattijoki — Olkijoki. (RA n:o 3500)

55. Ed. Kankaanniemi: momentin 31.24.21 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa valtakunnallista tiepolitiikkaa siten, että tiepiiriikohtaiset erityistarpeet otetaan nykyistä paremmin huomioon tiemäärärahoja jaettaessa ja myös alemmanasteisen tieverkon perusparantamiseen ohjataan riittävästi määrärahoja."

56. Ed. Astala: momentille 31.24.74 lisäyksenä 5 000 000 mk tielaitoksen Turun tiepiirin konekorjaamon rakentamiseen. (RA n:o 1408)

57. Ed. Aittoniemi: momentille 31.24.77 lisäyksenä 5 000 000 mk Syvinkisalmen sillan rakentamiseen Ruovedellä. (RA n:o 40)

58. Ed. Apukka: momentille 31.24.77 lisäyksenä 10 000 000 mk valtatie n:o 4 parantamiseen välillä Lohijoki — Vuotso. (RA n:o 1371)

59. Ed. Hautala: momentille 31.24.77 lisäyksenä 3 000 000 mk Lehmänkunkuntien rakentamiseen. (RA n:o 1586)

60. Ed. Hautala: momentille 31.24.77 lisäyksenä 2 000 000 mk eritasoristeysten rakentamiseksi Laitilassa. (RA n:o 1588)

61. Ed. Heikkinen: momentille 31.24.77 lisäyksenä 5 000 000 mk Ukkohallan ja Paljakan rinnehihtokeskusten välisen tien rakentamiseen. (RA n:o 1611)

62. Ed. Jokinen: momentille 31.24.77 lisäyksenä 2 000 000 mk poikittaisteiden suun-

nitteluun ja rakentamiseen Turun tiepiirin alueella. (RA n:o 1777)

63. Ed. Jokiniemi: momentille 31.24.77 lisäyksenä 30 000 000 mk Pohjois-Karjalan tiepiirille yleisten teiden tekemiseen. (RA n:o 228)

64. Ed. Jokiniemi: momentille 31.24.77 lisäyksenä 4 000 000 mk Ihalansalmen sillan rakentamiseen. (RA n:o 229)

65. Ed. Kettunen: momentille 31.24.77 lisäyksenä 5 000 000 mk valtatie n:o 18 peruskorjaukseen välillä Juurikkalahti — Eevala. (RA n:o 1954)

66. Ed. Laaksonen: momentilta 31.24.77 vähennettäväksi 150 000 000 mk ja että momentin perusteluissa lausuttaisiin: "Eduskunta edellyttää, että ympäristösyistä moottoritien ja moottoriliikenneteiden rakentamisesta luovuttaisiin ja nopeuksia nykyisillä moottoritieosuuksilla alennettaisiin. Eduskunta katsoo, että siellä missä liikennemäärät ovat suuret voidaan rakentaa useampikaistaisia teitä pyrkimättä moottoritietäsoon." (Vastalause n:o II)

67. Ed. Laine: momentille 31.24.77 lisäyksenä 2 000 000 mk Uudenkaupungin — Forssan tieyhteyden rakentamista varten. (RA n:o 2120)

69. Ed. Laine: momentille 31.24.77 lisäyksenä 3 000 000 mk Kopsuon — Nuoramoisen tien perusparantamiseen tieosuudella Vesivehmaa — Kalkkinen. (RA n:o 3224)

70. Ed. Kietäväinen: momentille 31.24.77 lisäyksenä 5 000 000 mk matkailutien rakentamiseksi välille Savonlinna — Koli. (RA n:o 2193)

71. Ed. P. Leppänen: momentille 31.24.77 lisäyksenä 2 500 000 mk kevyen liikenteen väylän rakentamiseen välille Jämsä — Kaipola. (RA n:o 2211)

72. Ed. P. Leppänen: momentille 31.24.77 lisäyksenä 800 000 mk kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi välille Äänekoski — Suolahti. (RA n:o 2212)

73. Ed. Moilanen: momentille 31.24.77 lisäyksenä 30 000 000 mk pääkaupunkiseudun tiemäärärahojen lisäämiseen. (RA n:o 583)

74. Ed. Pulliainen: momentilta 31.24.77 vähennettäväksi 200 000 000 mk moottori- ja moottoriliikennetiehankeista tieverkon kehittämässä.

75. Ed. Vistbacka: momentille 31.24.77 lisäyksenä 3 000 000 mk valtatie n:o 3 pe-

rusparantamiseen Laihian keskustassa. (RA n:o 3464)

76. Ed. Pekkarinen: luvun 31.24 perusteissa lausuttavaksi: "Eduskunta toteaa, että tierahoituksen painopisteen siirtäminen päätiEVERKKOON on johtanut alemmanasteisen tiestön kunnan heikentymiseen.

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin tierahoituksen lisäämiseksi siten, että erityisesti huomioitaisiin alemman tiestön tarpeet."

77. Ed. Mäkelä: momentille 31.25.33 lisäyksenä 100 000 000 mk kaupungeille ja kunnille katujen rakentamiseen ja kunnossapitoon. (RA n:o 2433)

78. Ed. Hautala: momentille 31.25.34 lisäyksenä 2 000 000 mk rautatien alikulun rakentamiseksi M eriniityn teollisuusalueelle Salossa. (RA n:o 162)

79. Ed. Laaksonen: momentille 31.25.34 lisäyksenä 25 000 000 mk valtionapuna katujen rakentamiseen, mikä merkitsisi valiokunnan ehdottaman vähennyksen hylkäämistä. (Vastalause n:o II)

80. Ed. Säilynoja: momentille 31.25.50 lisäyksenä 5 000 000 mk Mansikkakarintien ja Mikonkarin tien kunnostamiseen Pattijoelalla. (RA n:o 3497)

81. Ed. Männistö: momentille 31.25.51 lisäyksenä 2 500 000 mk Keyrityn yksityistien kunnostamiseksi. (RA n:o 629)

82. Ed. Säilynoja: momentille 31.30.74 lisäyksenä 2 000 000 mk luotsiaseman rakentamiseksi Raahen. (RA n:o 3501)

83. Ed. Säilynoja: momentille 31.30.77 lisäyksenä 1 000 000 mk suojasataman rakentamiseksi Taskun saareen Raahessa. (RA n:o 3502)

84. Ed. Säilynoja: momentille 31.30.77 lisäyksenä 100 000 mk huoltorakennuksen rakentamiseksi Raahen kalasatamaan. (RA n:o 3503)

85. Ed. P. Leppänen: momentille 31.32.30 lisäyksenä 2 000 000 mk pienvenesatamien rakentamiseen Keski-Suomessa. (RA n:o 2215)

86. Ed. Vistbacka: momentille 31.32.30 lisäyksenä 350 000 mk kalojen vastaanottoaseman rakentamiseen Lappajärvelle. (RA n:o 3466)

87. Ed. Almgren: momentille 31.32.31 lisäyksenä 2 000 000 mk Kotkan kaupungin ottamien lainojen korkotukeen syväsataman rakentamiseksi. (RA n:o 84)

88. Ed. Hautala: momentille 31.32.44 lisäyksenä 500 000 mk saaristoliikenteen avustamiseen. (RA n:o 1593)

89. Ed. Almgren: luvun 31.32 uudelle momentille 3 000 000 mk Kotkan ja Haminan satamatoimintojen kehittämiseen. (RA n:o 83)

90. Ed. P. Leppänen: momentille 31.40.74 lisäyksenä 700 000 mk Karstulan katsastusaseman suunnitteluun. (RA n:o 2216)

91. Ed. Mäkipää: momentille 31.40.74 lisäyksenä 4 000 000 mk autokatsastusaseman rakentamiseksi Parkanoon. (RA n:o 2518)

92. Ed. Vähäkangas: momentille 31.40.74 lisäyksenä 1 500 000 mk katsastusaseman rakentamiseen Raahen. (RA n:o 3504)

93. Ed. Isohookana-Asunmaa: momentille 31.55.44 lisäyksenä 6 500 000 mk maakuntalehtien lentokuljetuksiin pääkaupunkiseudulle. (RA n:o 1734)

94. Ed. Astala: luvun 31.55 uudelle momentille 2 000 000 mk ei-kaupallisen yhteisöradio toiminnan tukemiseen. (RA n:o 1409)

95. Ed. Kankaanniemi: luvun 31.55 uudelle momentille 1 000 000 mk Hyvän Sanoman Radio ry:n televisio- ja radiotyötä varten Neuvostoliitossa. (RA n:o 1905)

96. Ed. Laaksonen: momentille 31.57.30 lisäyksenä 130 000 000 mk joukkoliikenteen kehittämiseen ja säilyttämiseen, mistä

— 10 000 000 markkaa tutkimus- ja kehitytyöhön dieselmoottoreiden päästöjen vähentämiseksi,

— 20 000 000 markkaa taajamien sisäisessä liikenteessä käytettyjen dieselkäyttöisten linja-autojen korvaamiseen ympäristöystävällisemmällä vaihtoehdoilla ja

— 100 000 000 markkaa yleisesti joukkoliikenteen kehittämiseen ja säilyttämiseen. (Vastalause n:o II)

97. Ed. Mäkipää: momentille 31.57.30 lisäyksenä 36 000 000 mk käytettäväksi haja-asutusalueiden joukkoliikenteen tukemiseen. (Vastalause n:o III)

98. Ed. Paloheimo: momentille 31.57.30 lisäyksenä 5 000 000 m kraideliikenteen jatkoyhteyksien kehittämiseen. (RA n:o 2659)

99. Ed. Almgren: momentille 31.58.62 lisäyksenä 2 000 000 mk Kotkan kaupungin ottamien lainojen korkotukeen radan rakentamiseksi Mussalon syväsatamaan. (RA n:o 86)

100. Ed. Jokinen: momentille 31.58.62

lisäyksenä 2 000 000 mk junaliikenteen kehittämiseksi Turun lähiliikenteessä. (RA n:o 1778)

101. Ed. Kettunen: momentille 31.58.62 lisäyksenä 15 000 000 mk Kontiomäen — Vuokatin — Nurmeksens rataosan perusparantamiseen. (RA n:o 1955)

102. Ed. Laine: momentille 31.58.62 lisäyksenä 50 000 000 mk Turun — Helsingin rataosan perusparantamiseen. (RA n:o 2126)

103. Ed. Pokka: momentille 31.58.62 lisäyksenä 15 000 000 mk Sallan — Kantalahden ratayhteyden suunnitteluun ja Kemin — Kelloselän radan peruskorjaukseen. (RA n:o 2727)

104. Ed. Riihijärvi: momentille 31.58.62 lisäyksenä 6 000 000 mk Savonrata-hankkeen suunnitteluun. (RA n:o 840)

105. Ed. Ryytänen: momentille 31.58.62 lisäyksenä 4 500 000 mk Savonradan hankesuunnitteluun. (RA n:o 3061)

106. Ed. Sillanpää: momentille 31.58.62 lisäyksenä 25 000 000 mk Suupohjan radan peruskorjaukseen välillä Koskenkorva — Kaskinen. (RA n:o 917)

107. Ed. Stenius-Kaukonen: momentille 31.58.62 lisäyksenä 110 000 000 mk Helsingin — Tampereen radan tason nostoon. (RA n:o 3242)

108. Ed. Uitto: momentille 31.58.62 lisäyksenä 5 000 000 mk alikulkutunnelin rakentamiseen Hyvinkään asemalle. (RA n:o 1008)

109. Ed. Uitto: momentille 31.58.62 lisäyksenä 105 000 000 mk käyttösuunnitelman kohtaan "Kehittäminen" neljännen raiteen rakentamiseksi välille Helsinki — Tikkurila. (RA n:o 3349, II vastalause)

110. Ed. Vistbacka: momentille 31.58.62 lisäyksenä 10 000 000 mk Koskenkorvan — Kaskisten rataosuuden tason nostamiseen. (RA n:o 3467)

111. Ed. P. Lahtinen: luvun 31.90 perusteluissa lausuttavaksi: "Valtionrautateiden toiminnan ja palvelujen edelleenkehittämiseksi on huolehdittava VR:n henkilöstömäärän riittävydestä ja junavuorojen säilymisestä."

112. Ed. Kankaanniemi: luvun 31.92 uudelle momentille 1 000 000 mk Jyväskylän lentoaseman kehittämiseen. (RA n:o 295)

113. Ed. Kettunen: luvun 31.92 uudelle momentille 10 000 000 mk Oulun lentoaseman matkustajaterminaalin laajennukseen. (RA n:o 1956)

114. Ed. Aittoniemi: luvun 31.94 uudelle momentille 200 000 000 mk avustuksena Posti- ja telelaitokselle haja-asutusalueiden postipalveluiden säilyttämiseksi ja henkilöstön aseman turvaamiseksi ja että perusteluissa lausuttaisiin: "Eduskunta edellyttää hallituksen viivyttämättä antavan esityksen Posti- ja telelaitoslain muuttamisesta siten, että eduskunta voi antaa ohjeita ja määräyksiä siitä, miten ja millä tekniikalla eduskunnan edellyttämät palvelut tarjotaan." (RA n:o 1200, III vastalause)

115. Ed. Almgren: luvun 31.94 uudelle momentille 5 000 000 mk eräiden postitoimipaikkojen säilyttämiseksi Kymen läänissä. (RA n:o 1302)

116. Ed. Kankaanniemi: luvun 31.94 uudelle momentille 200 000 000 mk postipalvelujen turvaamiseksi koko maassa. (RA n:o 1907)

117. Ed. Pelttari: luvun 31.94 uudelle momentille: "Korvaus postipalvelujen säilyttämiseksi" 200 000 000 markkaa ja momentin perusteluissa lausuttavaksi: "Momentin määräraha on tarkoitettu riittävien postipalvelujen säilyttämiseksi koko maassa. Määrärahaa saa käyttää nykyisten postitoimipaikkojen säilyttämiseksi ja korvaavien postipalvelujen järjestämiseen kaupoissa, pankeissa ja muissa yrityksissä." (Vastalause n:o I)

118. Ed. Pulliainen: luvun 31.94 uudelle momentille 200 000 000 mk Posti- ja telelaitokselle syrjäseutujen postitoimipaikkojen säilyttämiseksi. (RA n:o 2751)

119. Ed. Tennilä: luvun 31.94 uudelle momentille 200 000 000 mk nykyisen postitoimistoverkoston säilyttämiseen. (RA n:o 3295)

120. Ed. Laaksonen: luvun 31.94 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta ei hyväksy postin toimipaikkojen lakkauttamissuunnitelmia vaan edellyttää, että postitoimipaikkojen lakkauttamisen asemesta etsitään sellaisia täydentäviä toimintamuotoja, jotka mahdollistaisivat postitoimipaikkojen säilyttämisen, ja on siksi merkinnyt tulostavoitteeksi 270 miljoonaa markkaa voittoa." (Vastalause n:o II)

121. Ed. Almgren: momentille 31.99.22 lisäyksenä 1 000 000 mk Kotkan Mussalon syväsataman käytön markkinointiin. (RA n:o 87)

122. Ed. Mäkelä: momentille 31.99.40 lisäyksenä 2 000 000 mk Haapamäen Höyry-

veturipuiston toiminnan tukemiseen. (RA n:o 2437)

123. Ed. Apukka: momentille 31.99.41 lisäyksenä 1 000 000 mk Sodankylän lentoliikenteen tukemiseen. (RA n:o 1378)

124. Ed. Kettunen: momentille 31.99.41 lisäyksenä 1 000 000 mk Ylivieskan lentokentän rakentamiseen ja ylläpitoon sekä valtiolle lunastamisen valmisteluihin. (RA n:o 1957)

125. Ed. Mäkipää: momentille 31.99.41 lisäyksenä 1 000 000 mk Jämin lentokentän kunnostamiseksi Jämijärvellä. (RA n:o 2519)

126. Ed. Vistbacka: momentille 31.99.41 lisäyksenä 150 000 mk pienkonekentän rakentamiseen Veteliin. (RA n:o 3468)

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Teen ehdotukset n:ot 1—4.

Ed. Jurva: Kannatan.

Ed. Almgren: Teen ehdotukset n:ot 5 ja 6.

Ed. Kankaanniemi: Kannatan.

Ed. Anttila: Teen ehdotukset n:ot 7 ja 8.

Ed. Tenhiälä: Kannatan.

Ed. Apukka: Teen ehdotuksen n:o 9.

Ed. P. Lahtinen: Kannatan.

Ed. Hautala: Teen ehdotukset n:ot 10—13.

Ed. Moilanen: Kannatan.

Ed. Heikkinen: Teen ehdotuksen n:o 14.

Ed. Renko: Kannatan.

Ed. Ikonen: Teen ehdotuksen n:o 15.

Ed. Pekkarinen: Kannatan.

Ed. Isohookana-Asunmaa: Teen ehdotuksen n:o 16.

Ed. Saapunki: Kannatan.

Ed. Jokinen: Teen ehdotuksen n:o 17.

Ed. Astala: Kannatan.

Ed. Kankaanniemi: Teen ehdotuksen n:o 18.

Ed. Almgren: Kannatan.

Ed. P. Lahtinen: Teen ehdotuksen n:o 19.

Ed. Apukka: Kannatan.

Ed. Lehtosaari: Teen ehdotuksen n:o 20.

Ed. Kietäväinen: Kannatan.

Ed. P. Leppänen: Teen ehdotukset n:ot 21—28.

Ed. R. Aho: Kannatan.

Ed. Maijala: Teen ehdotuksen n:o 29.

Ed. Mäkipää: Kannatan.

Ed. Moilanen: Teen ehdotuksen n:o 30.

Ed. Hautala: Kannatan.

Ed. Mäkelä: Teen ehdotukset n:ot 31—33.

Ed. Mäkipää: Kannatan ja teen ehdotukset n:ot 34—36.

Ed. Mäkelä: Kannatan.

Ed. Männistö: Teen ehdotukset n:ot 37—40.

Ed. Jokinen: Kannatan.

Ed. Pekkarinen: Teen ehdotuksen n:o 41.

Ed. Ikonen: Kannatan.

Ed. Renko: Teen ehdotuksen n:o 42.

- Ed. Siuruainen: Kannatan.
- Ed. Riihijärvi: Teen ehdotukset n:ot 43 ja 44.
- Ed. Mäkelä: Kannatan.
- Ed. Ryytänen: Teen ehdotuksen n:o 45.
- Ed. Kääriäinen: Kannatan.
- Ed. Saapunki: Teen ehdotuksen n:o 46.
- Ed. Sarapää: Kannatan.
- Ed. Sillanpää: Teen ehdotuksen n:o 47.
- Ed. Saari: Kannatan.
- Ed. Siuruainen: Teen ehdotuksen n:o 48.
- Ed. Renko: Kannatan.
- Ed. Säilynoja: Teen ehdotukset n:ot 49 ja 50.
- Ed. Astala: Kannatan.
- Ed. Vihriälä: Teen ehdotuksen n:o 51.
- Ed. Saari: Kannatan.
- Ed. Säilynoja: Teen ehdotukset n:ot 52—54.
- Ed. Astala: Kannatan.
- Ed. Kankaanniemi: Teen ehdotuksen n:o 55.
- Ed. Almgren: Kannatan.
- Ed. Astala: Teen ehdotuksen n:o 56.
- Ed. Laine: Kannatan.
- Ed. Aittoniemi: Teen ehdotuksen n:o 57.
- Ed. Jurva: Kannatan.
- Ed. Apukka: Teen ehdotuksen n:o 58.
- Ed. Tennilä: Kannatan.
- Ed. Hautala: Teen ehdotukset n:o 59 eli Lehmänselän tie sekä n:o 60.
- Ed. Moilanen: Kannatan ja toivon, että edustajatkin kannattavat Lehmänselän tien rakentamista, kun ministerikin kannatti.
- Ed. Heikkinen: Teen ehdotuksen n:o 61.
- Ed. Koistinen: Kannatan.
- Ed. Jokinen: Teen ehdotuksen n:o 62.
- Ed. Astala: Kannatan.
- Ed. Jokiniemi: Teen ehdotukset n:ot 63 ja 64.
- Ed. Väistö: Kannatan.
- Ed. Kettunen: Teen ehdotuksen n:o 65.
- Ed. Vistbacka: Kannatan.
- Ed. Laaksonen: Teen ehdotuksen n:o 66.
- Ed. Laine: Kannatan ja teen ehdotukset n:ot 67 ja 69.
- Ed. Jokinen: Kannatan.
- Ed. Kietäväinen: Teen ehdotuksen n:o 70.
- Ed. Isohookana-Asunmaa: Kannatan.
- Ed. P. Leppänen: Teen ehdotukset n:ot 71 ja 72.
- Ed. R. Aho: Kannatan.
- Ed. Moilanen: Teen ehdotuksen n:o 73.
- Ed. Hautala: Kannatan.
- Ed. Pulliainen: Teen ehdotuksen n:o 74.

- Ed. Paloheimo: Kannatan.
- Ed. Vistbacka: Teen ehdotuksen n:o 75.
- Ed. Kettunen: Kannatan.
- Ed. Pekkarinen: Teen ehdotuksen n:o 76.
- Ed. Tenhiälä: Kannatan.
- Ed. Mäkelä: Teen ehdotuksen n:o 77.
- Ed. Mäkipää: Kannatan.
- Ed. Hautala: Teen ehdotuksen n:o 78.
- Ed. Moilanen: Kannatan.
- Ed. Laaksonen: Teen ehdotuksen n:o 79.
- Ed. R. Aho: Kannatan.
- Ed. Säilynoja: Teen ehdotuksen n:o 80.
- Ed. Männistö: Kannatan ja teen ehdotuksen n:o 81.
- Ed. Jokinen: Kannatan.
- Ed. Säilynoja: Teen ehdotukset n:ot 82—84.
- Ed. Astala: Kannatan.
- Ed. P. Leppänen: Teen ehdotuksen n:o 85.
- Ed. R. Aho: Kannatan.
- Ed. Vistbacka: Teen ehdotuksen n:o 86.
- Ed. Kettunen: Kannatan.
- Ed. Almgren: Teen ehdotuksen n:o 87.
- Ed. Hautala: Kannatan ja samalla teen ehdotuksen n:o 88.
- Ed. Almgren: Kannatan ja teen ehdotuksen n:o 89.
- Ed. Kankaanniemi: Kannatan.
- Ed. P. Leppänen: Teen ehdotuksen n:o 90.
- Ed. R. Aho: Kannatan.
- Ed. Mäkipää: Teen ehdotuksen n:o 91.
- Ed. Mäkelä: Kannatan.
- Ed. Vähäkangas: Teen ehdotuksen n:o 92.
- Ed. Säilynoja: Kannatan.
- Ed. Isohookana-Asunmaa: Teen ehdotuksen n:o 93.
- Ed. Kääriäinen: Kannatan.
- Ed. Astala: Teen ehdotuksen n:o 94.
- Ed. Jokinen: Kannatan.
- Ed. Kankaanniemi: Teen ehdotuksen n:o 95.
- Ed. Almgren: Kannatan.
- Ed. Laaksonen: Teen ehdotuksen n:o 96.
- Ed. Apukka: Kannatan.
- Ed. Mäkipää: Teen ehdotuksen n:o 97.
- Ed. Mäkelä: Kannatan.
- Ed. Paloheimo: Teen ehdotuksen n:o 98.
- Ed. Pulliainen: Kannatan.
- Ed. Almgren: Teen ehdotuksen n:o 99.
- Ed. Kankaanniemi: Kannatan.
- Ed. Jokinen: Teen ehdotuksen n:o 100.
- Ed. Astala: Kannatan.
- Ed. Kettunen: Teen ehdotuksen n:o 101.

- Ed. Vistbacka: Kannatan.
- Ed. Laine: Teen ehdotuksen n:o 102, jotta rantarata valmistuisi aikataulun mukaan.
- Ed. Astala: Kannatan.
- Ed. Pokka: Teen ehdotuksen n:o 103.
- Ed. Sarapää: Kannatan.
- Ed. Riihijärvi: Teen ehdotuksen n:o 104.
- Ed. Mäkelä: Kannatan.
- Ed. Ryynänen: Teen ehdotuksen n:o 105.
- Ed. Kääriäinen: Kannatan.
- Ed. Sillanpää: Teen ehdotuksen n:o 106.
- Ed. Saari: Kannatan.
- Ed. Stenius-Kaukonen: Teen ehdotuksen n:o 107.
- Ed. P. Lahtinen: Kannatan.
- Ed. Uitto: Teen ehdotukset n:ot 108 ja 109.
- Ed. Jokinen: Kannatan.
- Ed. Vistbacka: Teen ehdotuksen n:o 110.
- Ed. Kettunen: Kannatan.
- Ed. P. Lahtinen: Teen ehdotuksen n:o 111.
- Ed. Apukka: Kannatan.
- Ed. Kankaanniemi: Teen ehdotuksen n:o 112.
- Ed. Almgren: Kannatan.
- Ed. Kettunen: Teen ehdotuksen n:o 113.
- Ed. Vistbacka: Kannatan.
- Ed. Aittoniemi: Nyt katsotaan, ketkä ovat postien säilyttämisen kannalla. Esitys on 200 000 000 markkaa, ja teen siis ehdotuksen n:o 114.
- Ed. Jurva: Kannatan.
- Ed. Almgren: Postien säilyttämisen tähden teen ehdotuksen n:o 115.
- Ed. Kankaanniemi: Kannatan ja teen ehdotuksen n:o 116.
- Ed. Almgren: Kannatan.
- Ed. Pelttari: Teen ehdotuksen n:o 117.
- Ed. Kääriäinen: Kannatan.
- Ed. Pulliainen: Postikonttorit on todella säilytettävä. Niinpä teen ehdotuksen n:o 118.
- Ed. Paloheimo: Käytännön syistä kannatan.
- Ed. Tennilä: Teen ehdotuksen n:o 119, luvun 31.94 uudelle momentille 200 000 000 markkaa nykyisen postitoimipaikkaverkoston säilyttämiseen.
- Ed. Laine: Kannatan.
- Ed. Laaksonen: Varmistaakseni postikonttorien säilymisen teen ehdotuksen n:o 120.
- Ed. Apukka: Aivan samassa tarkoituksessa kannatan.
- Ed. Almgren: Teen ehdotuksen n:o 121.
- Ed. Kankaanniemi: Kannatan.
- Ed. Mäkelä: Teen ehdotuksen n:o 122.
- Ed. Mäkipää: Kannatan.
- Ed. Apukka: Teen ehdotuksen n:o 123.
- Ed. P. Lahtinen: Kannatan.

Ed. Kettunen: Teen ehdotuksen n:o 124.

Ed. Vistbacka: Kannatan.

Ed. Mäkipää: Teen ehdotuksen n:o 125.

Ed. Mäkelä: Kannatan.

Ed. Vistbacka: Teen ehdotuksen n:o 126.

Ed. Kettunen: Kannatan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Edustajat Puisto ja Rehn merkitään läsnä oleviksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on tehty ehdotukset n:ot 1—67 sekä 69—126 ja niitä on kannatettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Päätökset:

Luku 01 Liikenneministeriö, hyväksytään.

Luku 24 Tielaitos.

Äänestys ed. Aittoniemen ehdotuksesta n:o 1.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 1 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 147 jaa- ja 24 ei-ääntä; poissa 28. (Koneään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Aittoniemen ehdotuksesta n:o 2.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 2 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 151 jaa- ja 24 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Aittoniemen ehdotuksesta n:o 3.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 3 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 138 jaa- ja 39 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Aittoniemen ehdotuksesta n:o 4.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 4 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 136 jaa- ja 37 ei-ääntä; poissa 26. (Koneään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 5.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 5 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 153 jaa- ja 21 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 24. (Koneään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 6.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 6 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 137 jaa- ja 38 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 8)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Anttilan ehdotuksesta n:o 7.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 7 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 57 ei-ääntä; pois-
sa 22. (Koneään. 9)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Anttilan ehdotuksesta n:o 8.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 8 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 121 jaa- ja 56 ei-ääntä; pois-
sa 22. (Koneään. 10)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Apukan ehdotuksesta n:o 9.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 9 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 114 jaa- ja 61 ei-ääntä; pois-
sa 24. (Koneään. 11)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hautalan ehdotuksesta
n:o 10.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 10 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 133 jaa- ja 44 ei-ääntä; pois-
sa 22. (Koneään. 12)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Ed. Jaakonsaari merkitään läsnä olevaksi.

Äänestys ed. Hautalan ehdotuksesta
n:o 11.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 11 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 146 jaa- ja 31 ei-ääntä; pois-
sa 22. (Koneään. 13)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hautalan ehdotuksesta
n:o 12.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 12 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 146 jaa- ja 32 ei-ääntä; pois-
sa 21. (Koneään. 14)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hautalan ehdotuksesta
n:o 13.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 13 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 136 jaa- ja 42 ei-ääntä; pois-
sa 21. (Koneään. 15)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Heikkisen ehdotuksesta
n:o 14.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 14 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 119 jaa- ja 58 ei-ääntä, 1 tyhjä;
poissa 21. (Koneään. 16)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Ikosen ehdotuksesta n:o 15.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 15 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 119 jaa- ja 59 ei-ääntä; pois-
sa 21. (Koneään. 17)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Isohookana-Asunmaan ehdo-
tuksesta n:o 16.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 16 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 70 ei-ääntä; pois-
sa 20. (Koneään. 18)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Jokisen ehdotuksesta n:o 17.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 17 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 138 jaa- ja 39 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 19)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Toinen varapuhemies: Ed. Kankaanniemen ehdotus n:o 18, ed. Mäkelän ehdotus n:o 32 ja ed. Pekkarisen ehdotus n:o 41 ovat vastakkaisia. Äänestyksissä ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Pekkarisen ehdotuksen n:o 41 ja ed. Kankaanniemen ehdotuksen n:o 18 välillä, sitten voittaneesta ed. Mäkelän ehdotusta n:o 32 vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Pekkarisen ehdotuksen n:o 41 ja ed. Kankaanniemen ehdotuksen n:o 18 välillä.

Ehdotus n:o 41 "jaa", ehdotus n:o 18 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 116 jaa- ja 20 ei-ääntä, 39 tyhjää; poissa 24. (Koneään. 20)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 41.

2) Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksen n:o 32 ja ed. Pekkarisen ehdotuksen n:o 41 välillä.

Ehdotus n:o 32 "jaa", ehdotus n:o 41 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 83 jaa- ja 54 ei-ääntä, 41 tyhjää; poissa 21. (Koneään. 21)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 32.

3) Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksesta n:o 32 mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 32 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 113 jaa- ja 64 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 20. (Koneään. 22)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. P. Lahtisen ehdotuksesta n:o 19.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 19 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 134 jaa- ja 45 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 23)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Lehtosaaren ehdotuksesta n:o 20.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 20 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 122 jaa- ja 56 ei-ääntä; poissa 21. (Koneään. 24)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta n:o 21.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 21 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 47 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 25)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta n:o 22.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 22 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 141 jaa- ja 38 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 26)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta n:o 23.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 23 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 140 jaa- ja 39 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 27)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta
n:o 24.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 24 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 143 jaa- ja 36 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 28)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta
n:o 25.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 25 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 143 jaa- ja 36 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 29)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta
n:o 26.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 26 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 142 jaa- ja 37 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 30)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta
n:o 27.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 27 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 141 jaa- ja 38 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 31)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Toinen varapuhemies: Ed. P. Leppäsen ehdotus n:o 28 ja ed. Mäkelän ehdotus n:o 33 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksen n:o 28 ja ed. Mäkelän ehdotuksen n:o 33 välillä.

Ehdotus n:o 28 ”jaa”, ehdotus n:o 33 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 133 jaa- ja 14 ei-ääntä, 32 tyhjää; poissa 20. (Koneään. 32)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 28.

2) Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta n:o 28 mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 28 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 133 jaa- ja 46 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 33)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Maijalan ehdotuksesta
n:o 29.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 29 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 60 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 34)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Moilasen ehdotuksesta
n:o 30.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 30 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 137 jaa- ja 41 ei-ääntä; poissa 21. (Koneään. 35)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksesta
n:o 31.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 31 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 30 ei-ääntä; poissa 21. (Koneään. 36)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkipään ehdotuksesta n:o 34.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 34 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 146 jaa- ja 28 ei-ääntä; poissa 25. (Koneään. 37)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkipään ehdotuksesta n:o 35.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 35 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 144 jaa- ja 32 ei-ääntä; poissa 23. (Koneään. 38)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkipään ehdotuksesta n:o 36.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 36 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 139 jaa- ja 38 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 39)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Männistön ehdotuksesta n:o 37.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 37 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 140 jaa- ja 37 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 40)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Ed. Kasurinen merkitään läsnä olevaksi.

Äänestys ed. Männistön ehdotuksesta n:o 38.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 38 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 138 jaa- ja 41 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 41)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Männistön ehdotuksesta n:o 39.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 39 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 137 jaa- ja 42 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 42)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Männistön ehdotuksesta n:o 40.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 40 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 134 jaa- ja 46 ei-ääntä; poissa 19. (Koneään. 43)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Toinen varapuhemies: Ed. Rengon ehdotus n:o 42 ja ed. Säilynojan ehdotus n:o 52 ovat saman sisältöiset, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestys ed. Rengon ehdotuksesta n:o 42 ja ed. Säilynojan ehdotuksesta n:o 52.

Mietintö ”jaa”, ehdotukset n:ot 42 ja 52 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 73 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 18. (Koneään. 44)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Riihijärven ehdotuksesta n:o 43.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 43 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 146 jaa- ja 35 ei-ääntä; poissa 18. (Koneään. 45)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Riihijärven ehdotuksesta
n:o 44.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 44 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 156 jaa- ja 24 ei-ääntä; poissa 19. (Koneään. 46)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Ryynäsen ehdotuksesta
n:o 45.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 45 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 115 jaa- ja 65 ei-ääntä; poissa 19. (Koneään. 47)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Saapungin ehdotuksesta
n:o 46.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 46 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 116 jaa- ja 63 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 48)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Sillanpään ehdotuksesta
n:o 47.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 47 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 119 jaa- ja 61 ei-ääntä; poissa 19. (Koneään. 49)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Siuruaisen ehdotuksesta
n:o 48.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 48 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 113 jaa- ja 67 ei-ääntä; poissa 19. (Koneään. 50)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Säilynojan ehdotuksesta
n:o 49.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 49 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 58 ei-ääntä; poissa 18. (Koneään. 51)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Säilynojan ehdotuksesta
n:o 50.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 50 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 58 ei-ääntä; poissa 18. (Koneään. 52)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vihriälän ehdotuksesta
n:o 51.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 51 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 119 jaa- ja 62 ei-ääntä; poissa 18. (Koneään. 53)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Säilynojan ehdotuksesta
n:o 53.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 53 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 129 jaa- ja 52 ei-ääntä; poissa 18. (Koneään. 54)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Säilynojan ehdotuksesta
n:o 54.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 54 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 130 jaa- ja 51 ei-ääntä; poissa 18. (Koneään. 55)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kankaanniemen ehdotuksesta n:o 55.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 55 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 116 jaa- ja 65 ei-ääntä; poissa 18. (Koneään. 56)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Astalan ehdotuksesta n:o 56.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 56 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 138 jaa- ja 41 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 57)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Aittoniemen ehdotuksesta n:o 57.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 57 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 156 jaa- ja 25 ei-ääntä; poissa 18. (Koneään. 58)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Apukan ehdotuksesta n:o 58.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 58 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 133 jaa- ja 48 ei-ääntä; poissa 18. (Koneään. 59)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hautalan ehdotuksesta n:o 59.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 59 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 90 jaa- ja 88 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 19. (Koneään. 60)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hautalan ehdotuksesta n:o 60.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 60 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 27 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 61)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Heikkisen ehdotuksesta n:o 61.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 61 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 129 jaa- ja 52 ei-ääntä; poissa 18. (Koneään. 62)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Jokisen ehdotuksesta n:o 62.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 62 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 134 jaa- ja 46 ei-ääntä; poissa 19. (Koneään. 63)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Jokiniemen ehdotuksesta n:o 63.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 63 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 119 jaa- ja 60 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 19. (Koneään. 64)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Jokiniemen ehdotuksesta n:o 64.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 64 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 121 jaa- ja 57 ei-ääntä; poissa 21. (Koneään. 65)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kettusen ehdotuksesta n:o 65.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 65 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 149 jaa- ja 30 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 19. (Koneään. 66)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Toinen varapuhemies: Ed. Laaksosen ehdotus n:o 66 ja ed. Pulliaisen ehdotus n:o 74 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Laaksosen ehdotuksen n:o 66 ja ed. Pulliaisen ehdotuksen n:o 74 välillä.

Ehdotus n:o 66 ”jaa”, ehdotus n:o 74 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 127 jaa- ja 12 ei-ääntä, 38 tyhjää; poissa 22. (Koneään. 67)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 66.

2) Äänestys ed. Laaksosen ehdotuksesta n:o 66 mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 66 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 149 jaa- ja 27 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 22. (Koneään. 68)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laineen ehdotuksesta n:o 67.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 67 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 131 jaa- ja 47 ei-ääntä; poissa 21. (Koneään. 69)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laineen ehdotuksesta n:o 69.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 69 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 135 jaa- ja 41 ei-ääntä; poissa 23. (Koneään. 70)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kietäväisen ehdotuksesta n:o 70.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 70 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 55 ei-ääntä; poissa 21. (Koneään. 71)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta n:o 71.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 71 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 137 jaa- ja 43 ei-ääntä; poissa 19. (Koneään. 72)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta n:o 72.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 72 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 136 jaa- ja 44 ei-ääntä; poissa 19. (Koneään. 73)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Moilasen ehdotuksesta n:o 73.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 73 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 153 jaa- ja 26 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 74)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vistbackan ehdotuksesta n:o 75.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 75 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 151 jaa- ja 28 ei-ääntä; pois-
sa 20. (Koneään. 75)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Pekkarisen ehdotuksesta
n:o 76.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 76 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 70 ei-ääntä; pois-
sa 20. (Koneään. 76)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 25 Tienpidon valtionavut.

Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksesta
n:o 77.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 77 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 35 ei-ääntä; pois-
sa 19. (Koneään. 77)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hautalan ehdotuksesta
n:o 78.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 78 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 147 jaa- ja 34 ei-ääntä; pois-
sa 18. (Koneään. 78)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laaksosen ehdotuksesta
n:o 79.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 79 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 141 jaa- ja 39 ei-ääntä; pois-
sa 19. (Koneään. 79)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Säilynojan ehdotuksesta
n:o 80.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 80 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 135 jaa- ja 46 ei-ääntä; pois-
sa 18. (Koneään. 80)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Männistön ehdotuksesta
n:o 81.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 81 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 138 jaa- ja 43 ei-ääntä; pois-
sa 18. (Koneään. 81)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 30 Merenkululaitos.

Äänestys ed. Säilynojan ehdotuksesta
n:o 82.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 82 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 131 jaa- ja 49 ei-ääntä; pois-
sa 19. (Koneään. 82)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Säilynojan ehdotuksesta
n:o 83.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 83 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 48 ei-ääntä; pois-
sa 19. (Koneään. 83)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Säilynojan ehdotuksesta
n:o 84.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 84 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 131 jaa- ja 48 ei-ääntä; pois-
sa 20. (Koneään. 84)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 31 Merentutkimuslaitos, hyväksytään.

Luku 32 Merenkulun ja muun vesiliikenteen edistäminen.

Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta n:o 85.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 85 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 135 jaa- ja 43 ei-ääntä; pois-
sa 21. (Koneään. 85)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vistbackan ehdotuksesta n:o 86.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 86 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 140 jaa- ja 38 ei-ääntä; pois-
sa 21. (Koneään. 86)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 87.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 87 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 150 jaa- ja 27 ei-ääntä, 1 tyhjä;
poissa 21. (Koneään. 87)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hautalan ehdotuksesta n:o 88.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 88 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 128 jaa- ja 51 ei-ääntä; pois-
sa 20. (Koneään. 88)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 89.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 89 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 31 ei-ääntä; pois-
sa 20. (Koneään. 89)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 40 Autorekisterikeskus.

Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta n:o 90.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 90 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 35 ei-ääntä; pois-
sa 19. (Koneään. 90)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkipään ehdotuksesta n:o 91.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 91 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 143 jaa- ja 35 ei-ääntä; pois-
sa 21. (Koneään. 91)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vähäkankaan ehdotuksesta n:o 92.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 92 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 139 jaa- ja 41 ei-ääntä; pois-
sa 19. (Koneään. 92)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 50 Ilmatieteen laitos ja luku 52 Telehallintokeskus, hyväksytään.

Luku 55 Viestinnän korvaukset ja avustukset.

Äänestys ed. Isohookana-Asunmaan ehdotuksesta n:o 93.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 93 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 62 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 93)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Astalan ehdotuksesta n:o 94.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 94 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 149 jaa- ja 30 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 94)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kankaanniemen ehdotuksesta n:o 95.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 95 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 158 jaa- ja 15 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 23. (Koneään. 95)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 56 Korvaukset Posti- ja telelaitokselle valtion virkalähetyksistä, hyväksytään.

Luku 57 Henkilö- ja tavaraliikenteen tuet ja korvaukset.

Äänestys ed. Laaksosen ehdotuksesta n:o 96.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 96 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 45 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 96)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkipään ehdotuksesta n:o 97.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 97 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 129 jaa- ja 50 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 97)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Paloheimon ehdotuksesta n:o 98.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 98 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 119 jaa- ja 59 ei-ääntä; poissa 21. (Koneään. 98)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 58 Radanpito.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 99.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 99 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 31 ei-ääntä; poissa 23. (Koneään. 99)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Jokisen ehdotuksesta n:o 100.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 100 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 134 jaa- ja 43 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 100)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kettusen ehdotuksesta n:o 101.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 101 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 115 jaa- ja 62 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 101)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laineen ehdotuksesta n:o 102.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 102 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 57 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 102)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Pokan ehdotuksesta n:o 103.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 103 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 106 jaa- ja 71 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 103)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Toinen varapuhemies: Ed. Riihijärven ehdotus n:o 104 ja ed. Rynnäsen ehdotus n:o 105 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Rynnäsen ehdotuksen n:o 105 ja ed. Riihijärven ehdotuksen n:o 104 välillä.

Ehdotus n:o 105 "jaa", ehdotus n:o 104 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 116 jaa- ja 35 ei-ääntä, 26 tyhjää; poissa 22. (Koneään. 104)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 105.

2) Äänestys ed. Rynnäsen ehdotuksesta n:o 105 mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 105 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 98 jaa- ja 73 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 26. (Koneään. 105)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Toinen varapuhemies: Ed. Sillanpään ehdotus n:o 106 ja ed. Vistbackan ehdotus n:o 110 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Vistbackan ehdotuksen n:o 110 ja ed. Sillanpään ehdotuksen n:o 106 välillä.

Ehdotus n:o 110 "jaa", ehdotus n:o 106 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 78 jaa- ja 67 ei-ääntä, 32 tyhjää; poissa 22. (Koneään. 106)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 110.

2) Äänestys ed. Vistbackan ehdotuksesta n:o 110 mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 110 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 66 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 107)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksesta n:o 107.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 107 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 130 jaa- ja 46 ei-ääntä; poissa 23. (Koneään. 108)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Uiton ehdotuksesta n:o 108.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 108 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 130 jaa- ja 48 ei-ääntä; pois-
sa 21. (Koneään. 109)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Uiton ehdotuksesta n:o 109.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 109 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 127 jaa- ja 50 ei-ääntä; pois-
sa 22. (Koneään. 110)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 85 Sijoitukset valtionenemmistöisiin
osakeyhtiöihin, hyväksytään.

Luku 90 Valtionrautatiet.

Äänestys ed. P. Lahtisen ehdotuksesta
n:o 111.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 111 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 59 ei-ääntä; pois-
sa 20. (Koneään. 112)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 92 Ilmailulaitos.

Äänestys ed. Kankaanniemen ehdotukses-
ta n:o 112.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 112 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 34 ei-ääntä; pois-
sa 20. (Koneään. 113)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kettusen ehdotuksesta
n:o 113.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 113 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 135 jaa- ja 42 ei-ääntä; pois-
sa 22. (Koneään. 114)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 94 Posti- ja telelaitos.

Toinen varapuhemies: Ed. Aitto-
niemen ehdotus n:o 114, ed. Kankaanniemen
ehdotus n:o 116, ed. Pelttarin ehdotus n:o
117, ed. Pulliaisen ehdotus n:o 118 ja ed.
Tennilän ehdotus n:o 119 ovat määrärahaeh-
dotusten osalta valtion suorana budjettira-
hoituksena samansisältöiset, joten niistä ää-
nestetään tältä osin yhdessä mietintöä vas-
taan.

Ed. Aittoniemen ehdotukseen n:o 114 ja
ed. Pelttarin ehdotukseen n:o 117 sisältyvät
perustelulausumaehdotukset ovat vastakkai-
sia, joten niiden osalta ehdotan menettelä-
väksi siten, että ensin äänestetään ed. Aitto-
niemen ehdotuksen ja ed. Pelttarin ehdotuk-
sen välillä ja sitten voittaneesta mietintöä
vastaan.

Sitä vastoin samaa asiaa koskeva ed.
Laaksosen perustelulausumaehdotus n:o 120
on postipalveluiden erilaisen rahoitusjärjeste-
lyn sisältävänä erillinen ehdotus, joten siitä
äänestetään erikseen mietintöä vastaan. Ed.
Laaksosen ehdotus tarkoittaa Posti- ja tele-
laitoksen sisällä tulostavoitteen uudelleenjär-
jestelyä ilman suoranaista budjettirahoitusta.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestys ed. Aittoniemen ehdotuksesta n:o
114 määrärahan osalta, ed. Kankaanniemen
ehdotuksesta n:o 116, ed. Pelttarin ehdotuk-
sesta n:o 117 määrärahan osalta, ed. Pulliai-
sen ehdotuksesta n:o 118 ja ed. Tennilän
ehdotuksesta n:o 119.

Mietintö ”jaa”, mainitut ehdotukset ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 74 ei-ääntä, 1 tyhjä;
poissa 20. (Koneään. 115)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

1) Äänestys ed. Pelttarin ehdotuksen n:o 117 ja ed. Aittoniemen ehdotuksen n:o 114 välillä perustelujen osalta.

Ehdotus n:o 117 "jaa", ehdotus n:o 114 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 135 jaa- ja 16 ei-ääntä, 29 tyhjää; poissa 19. (Koneään. 116)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 117.

2) Äänestys ed. Pelttarin ehdotuksesta n:o 117 perustelujen osalta mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 117 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 106 jaa- ja 73 ei-ääntä; poissa 20. (Koneään. 117)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laaksosen ehdotuksesta n:o 120.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 120 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 91 jaa- ja 84 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 118)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 115.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 115 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 45 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 119)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 95 Turun Asennuspaja, hyväksytään.

Luku 99 Liikenneministeriön hallinnonalan muut menot.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 121.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 121 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 150 jaa- ja 25 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 23. (Koneään. 120)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksesta n:o 122.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 122 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 140 jaa- ja 36 ei-ääntä; poissa 23. (Koneään. 121)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Apukan ehdotuksesta n:o 123.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 123 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 58 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 22. (Koneään. 122)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kettusen ehdotuksesta n:o 124.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 124 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 44 ei-ääntä; poissa 23. (Koneään. 123)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkipään ehdotuksesta n:o 125.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 125 "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 151 jaa- ja 27 ei-ääntä; pois-
sa 21. (Koneään. 124)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vistbackan ehdotuksesta
n:o 126.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 126 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 129 jaa- ja 38 ei-ääntä; pois-
sa 32. (Koneään. 125)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Pääluokka 32

Eduskunta ryhtyy pääluokan yksityiskoh-
taiseen käsittelyyn.

Pääluokkaa koskevat ehdotukset

Seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistet-
tuina ja numeroituina jaetut ehdotukset tehdään keskustelun kuluessa:

1. Ed. Almgren: momentille 32.46.44 lisäyksenä 1 200 000 mk Keksijäyhdistysten Keskusjärjestölle. (RA n:o 88)

2. Ed. Almgren: momentille 32.46.44 lisäyksenä 10 000 000 mk kunnille keksijätöiminnan edistämiseksi. (RA n:o 89)

3. Ed. P. Leppänen: momentille 32.46.44 lisäyksenä 250 000 mk keksijöiden neuvonta- ja palvelutoiminnan käynnistämiseen Keski-Suomessa. (RA n:o 2217)

4. Ed. Laine: momentille 32.50.23 lisäyksenä 10 000 000 mk yhteisyrityshankkeisiin osallistumiseksi Viipurin ja Leningradin erityistalousvyöhykkeellä. (RA n:o 2134)

5. Ed. Apukka: momentille 32.50.41 lisäyksenä 5 000 000 mk Soklin alueen jatko-
tutkimuksiin. (RA n:o 1379)

6. Ed. Laaksonen: momentille 32.50.88 lisäyksenä 150 000 000 mk valtionyhtiöiden osakehankintoihin. (Vastalause n:o II)

7. Ed. Laaksonen: luvun 32.50 perusteluissa lausuttavaksi: ”Todeten, että hallituksella ei ole ollut teollisuuspoliittista näkemystä

mm. telakoiden kehittämisestä, eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee pikaisesti esityksen telakkateollisuuden tasapuolisesta tukijärjestelmästä, joka tasoltaan vastaa kilpailijamaita.” (Vastalause n:o II)

8. Ed. Hautala: momentille 32.51.47 lisäyksenä 12 000 000 mk pienyritysten perustamisen edistämiseksi. (RA n:o 1597)

9. Ed. Huuhtanen: momentille 32.52.24 lisäyksenä 1 000 000 mk määrärahan osoittamisesta yrittäjäkoulutukseen ja -neuvontaan. (RA n:o 1674)

10. Ed. Kankaanniemi: momentille 32.52.24 lisäyksenä 40 000 000 mk yrittäjäkoulutusta ja -neuvontaa varten. (RA n:o 297)

11. Ed. Apukka: momentille 32.52.47 lisäyksenä 1 000 000 mk pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kehittämiseen. (Vastalause n:o II)

12. Ed. Siuruainen: momentille 32.52.47 lisäyksenä 10 000 000 mk pienen ja keskisuuren yritystoiminnan tukemiseen. (RA n:o 3108)

13. Ed. Apukka: momentille 32.55.21 lisäyksenä 5 000 000 mk maakaasuputken rakentamiseen Neuvostoliitosta Pohjois-Suomeen. (RA n:o 1380)

14. Ed. Laaksonen: momentille 32.55.21 lisäyksenä 5 000 000 mk suunnittelutöihin maakaasuputken rakentamiseksi sekä Pohjois-Suomeen että Lounais-Suomeen. (Vastalause n:o II)

15. Ed. Mäkelä: momentille 32.55.21 lisäyksenä 2 000 000 mk ydinvoimaloiden turvallisuuden tutkimiseen. (RA n:o 2441)

16. Ed. Säilynoja: momentille 32.55.21 lisäyksenä 10 000 000 mk suunnittelu- ja valmistelutöihin maakaasujohdon jatkamiseksi Vaasan — Raahen — Oulun — Kemin — Tornion alueelle. (RA n:o 3261)

17. Ed. Hautala: momentille 32.55.41 lisäyksenä 10 000 000 mk Turun saariston sähköistämiseen. (RA n:o 163)

18. Ed. Anttila: momentille 32.55.45 lisäyksenä 260 000 mk korkotukena ja osakepääoman korotuksena maakaasuverkon rakentamiseksi välille Riihimäki — Forssa — Uusikaupunki. (RA n:o 1352)

19. Ed. Siuruainen: momentille 32.55.46 lisäyksenä 7 000 000 mk turvetuotantoalueiden valmisteluun Pudasjärven turvevoimalaa varten. (RA n:o 3214)

20. Ed. Säilynoja: luvun 32.55 perusteluissa

sa lausuttavaksi: "Eduskunta toteaa nykyisen hallituksen noudattavan edeltäjänsä linjaa siinä, että teollisuudelle pyritään tarjoamaan mahdollisimman runsaasti halpaa energiaa ympäristönäkökohdista piittaamatta sen sijaan, että energian hinnan tasaisella nostamisella useana peräkkäisenä vuotena ohjattaisiin teollisuuden rakennetta vähemmän energiavaltaiseksi. Eduskunta edellyttää hallituksen laativan ohjelman ja ryhtyvän sen pohjalta toimenpiteisiin mm. seuraavasti:

— teollisuuden käyttämän energian hintaa nostetaan asteittain verotuksen avulla,

— säädetään ydinvoimalaitokset vastaamaan mahdollisista vahingoista täyteen määrään saakka, mitä vastaava vakuutus laitoksella tulisi olla toiminnan ehtona ja

— teollisuuden energian hinnat porrastetaan niin, että yksikköhinta nousee kulutuksen kasvaessa."

21. Ed. Mäkipää: momentille 32.61.42 lisäyksenä 3 000 000 mk haja-asutusalueiden kauppapalveluiden turvaamiseksi. (Vastalause n:o III)

22. Ed. Pulliainen: momentille 32.61.42 lisäyksenä 5 000 000 mk haja-asutusalueiden kauppapalvelujen turvaamiseksi. (RA n:o 2756)

Keskustelu:

Ed. Almgren: Teen ehdotukset n:ot 1 ja 2.

Ed. Kankaanniemi: Kannatan.

Ed. P. Leppänen: Teen ehdotuksen n:o 3.

Ed. Laine: Kannatan ja teen ehdotuksen n:o 4.

Ed. Laaksonen: Kannatan.

Ed. Apukka: Teen ehdotuksen n:o 5.

Ed. Tennilä: Kannatan.

Ed. Laaksonen: Teen ehdotukset n:ot 6 ja 7.

Ed. R. Aho: Kannatan.

Ed. Hautala: Teen ehdotuksen n:o 8.

Ed. Moilanen: Kannatan.

Ed. Huuhtanen: Teen ehdotuksen n:o 9.

Ed. Kääriäinen: Kannatan.

Ed. Kankaanniemi: Teen ehdotuksen n:o 10.

Ed. Almgren: Kannatan.

Ed. Apukka: Teen ehdotuksen n:o 11.

Ed. Tennilä: Kannatan.

Ed. Siuruainen: Teen ehdotuksen n:o 12.

Ed. Renko: Kannatan.

Ed. Apukka: Teen ehdotuksen n:o 13.

Ed. Tennilä: Kannatan.

Ed. Laaksonen: Teen ehdotuksen n:o 14.

Ed. R. Aho: Kannatan.

Ed. Mäkelä: Teen ehdotuksen n:o 15.

Ed. Mäkipää: Kannatan.

Ed. Säilynoja: Teen ehdotuksen n:o 16.

Ed. Wahlström: Kannatan.

Ed. Hautala: Teen ehdotuksen n:o 17.

Ed. Moilanen: Kannatan.

Ed. Anttila: Teen ehdotuksen n:o 18.

Ed. Ikonen: Kannatan.

Ed. Siuruainen: Teen ehdotuksen n:o 19.

Ed. Renko: Kannatan.

Ed. Säilynoja: Teen ehdotuksen n:o 20.

Ed. Wahlström: Kannatan.

Ed. Mäkipää: Teen ehdotuksen n:o 21.

Ed. Mäkelä: Kannatan.

Ed. Pulliainen: Teen ehdotuksen n:o 22.

Ed. Haavisto: Kannatan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on tehty ehdotukset n:ot 1—22 ja niitä on kannatettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Päätökset:

Luku 01 Kauppa- ja teollisuusministeriö, luku 02 Yrityspalvelun piiritoimistot, luku 04 Puolustustaloudellinen suunnittelukunta, luku 06 Taloudellinen huoltovarmuus, luku 27 Kuluttajavirasto, luku 29 Kilpailuvirasto, luku 30 Elintarvikevirasto, luku 31 Kuluttajansuoja, luku 32 Patentti- ja rekisterihallitus, luku 33 Kuluttajatutkimuskeskus, luku 34 Lisenssivirasto, luku 38 Mittatekniikan keskus, luku 39 Teknillinen tarkastuskeskus, luku 40 Geologian tutkimuskeskus, luku 42 Valtion teknillinen tutkimuskeskus ja luku 44 Teknologian kehittämiskeskus, hyväksytään.

Luku 46 Teknisen ja kaupallisen tutkimuksen edistäminen.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 1.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 1 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 53 ei-ääntä; pois- sa 34. (Koneään. 126)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 2.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 2 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 143 jaa- ja 29 ei-ääntä; pois- sa 27. (Koneään. 127)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta n:o 3.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 3 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 134 jaa- ja 39 ei-ääntä; pois- sa 26. (Koneään. 128)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 48 Teollisuussihteerit ja luku 49 Kehitysaluerahasto Oy, hyväksytään.

Luku 50 Teollisuuden edistäminen.

Äänestys ed. Laineen ehdotuksesta n:o 4.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 4 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 133 jaa- ja 40 ei-ääntä; pois- sa 26. (Koneään. 129)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Apukan ehdotuksesta n:o 5.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 5 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 56 ei-ääntä; pois- sa 26. (Koneään. 130)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laaksosen ehdotuksesta n:o 6.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 6 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 155 jaa- ja 17 ei-ääntä; poissa 27. (Koneään. 131)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laaksosen ehdotuksesta n:o 7.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 7 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 135 jaa- ja 35 ei-ääntä; poissa 29. (Koneään. 132)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 51 Yritystoiminnan alueelliset rahoitustoimenpiteet.

Äänestys ed. Hautalan ehdotuksesta n:o 8.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 8 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 62 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 25. (Koneään. 133)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 52 Pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kehittäminen.

Toinen varapuhemies: Ed. Huuhtasen ehdotus n:o 9 ja ed. Kankaanniemen ehdotus n:o 10 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Huuhtasen ehdotuksen n:o 9 ja ed. Kankaanniemen ehdotuksen n:o 10 välillä.

Ehdotus n:o 9 ”jaa”, ehdotus n:o 10 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 115 jaa- ja 29 ei-ääntä, 31 tyhjä; poissa 24. (Koneään. 134)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 9.

2) Äänestys ed. Huuhtasen ehdotuksesta n:o 9 mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 9 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 105 jaa- ja 70 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 135)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Toinen varapuhemies: Ed. Apukan ehdotus n:o 11 ja ed. Siuruaisen ehdotus n:o 12 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Apukan ehdotuksen n:o 11 ja ed. Siuruaisen ehdotuksen n:o 12 välillä.

Ehdotus n:o 11 ”jaa”, ehdotus n:o 12 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 94 jaa- ja 62 ei-ääntä, 19 tyhjä; poissa 24. (Koneään. 136)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 11.

2) Äänestys ed. Apukan ehdotuksesta n:o 11 mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 11 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 105 jaa- ja 70 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 137)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 55 Energiatalous.

Äänestys ed. Apukan ehdotuksesta n:o 13.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 13 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 133 jaa- ja 43 ei-ääntä; poissa 23. (Koneään. 138)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laaksosen ehdotuksesta n:o 14.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 14 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 52 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 139)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksesta n:o 15.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 15 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 51 ei-ääntä; poissa 23. (Koneään. 140)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Säilynojan ehdotuksesta n:o 16.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 16 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 128 jaa- ja 49 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 141)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hautalan ehdotuksesta n:o 17.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 17 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 133 jaa- ja 44 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 142)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Anttilan ehdotuksesta n:o 18.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 18 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 68 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 143)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Siuruaisen ehdotuksesta n:o 19.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 19 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 65 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 23. (Koneään. 144)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Säilynojan ehdotuksesta n:o 20.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 20 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 154 jaa- ja 22 ei-ääntä; poissa 23. (Koneään. 145)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 61 Kotimaankaupan edistäminen.

Toinen varapuhemies: Ed. Mäkipään ehdotus n:o 21 ja ed. Pulliaisen ehdotus n:o 22 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Mäkipään ehdotuksen n:o 21 ja ed. Pulliaisen ehdotuksen n:o 22 välillä.

Ehdotus n:o 21 ”jaa”, ehdotus n:o 22 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 63 ei-ääntä, 14 tyhjää; poissa 27. (Koneään. 146)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 21.

2) Äänestys ed. Mäkipään ehdotuksesta n:o 21 mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 21 ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 66 ei-ääntä; pois-
sa 31. (Koneään. 147)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 80 Matkailun edistämiskeskus, luku 85 Ulkomaankaupan edistäminen ja luku 90 Valtion hankintakeskus, hyväksytään.

Pääluokka 33

Eduskunta ryhtyy pääluokan yksityiskoh-
taiseen käsittelyyn.

Pääluokkaa koskevat ehdotukset

Seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskuskansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistet-
tuina ja numeroituina jaetut ehdotukset tehdään keskustelun kuluessa:

1. Ed. Jokinen: momentille 33.01.22 lisäyksenä 5 000 000 mk kansalaisten lakimääräisten etujen käyttämättä jättämistä koskevan selvityksen tekemiseen. (RA n:o 1765)

2. Ed. Laine: momentille 33.01.22 lisäyksenä 110 000 mk Euroopan taloudellisen yhdentymisen mukanaan tuomien alkoholi- ja terveystaloudellisten ongelmien varhaista selvittämistä varten. (RA n:o 490)

3. Ed. Kettunen: momentille 33.05.01 lisäyksenä 3 600 000 mk 10 esittelijän (A 19) ja 10 osastosihteerin (A 14) viran perustamiseksi tapaturmavirastoon. (Vastalause n:o III)

4. Ed. Mäkelä: momentille 33.05.01 lisäyksenä 3 600 000 mk virkojen perustamiseen tapaturmavirastoon. (RA n:o 2440)

5. Ed. Kankaanniemi: momentille 33.15.51 lisäyksenä 10 000 000 mk ylimääräisenä lisänä äitiysavustusten arvon korottamiseksi ja kotimaisuusasteen turvaamiseksi. (RA n:o 1908)

6. Ed. Stenius-Kaukonen: momentille 33.15.51 lisäyksenä 25 000 000 mk ylimääräisenä lisänä äitiysavustusten korottamiseen. (RA n:o 3243)

7. Ed. Isohookana-Asunmaa: momentille 33.15.52 lisäyksenä 50 000 000 mk ylimäärä-

senä lisänä lapsilisien korottamiseen. (Vastalause n:o I)

8. Ed. Moilanen: momentille 33.15.52 lisäyksenä 3 000 000 mk ylimääräisenä määrärahana lapsilisien maksamiseksi ulkomailla työskentelevien suomalaisten lähetystyöntekijöiden lapsille. (RA n:o 2351)

9. Ed. Mäkipää: momentille 33.15.52 lisäyksenä 135 000 000 mk maksettavaksi ylimääräisenä lisänä lapsilisien ja alle 3-vuotiaiden korotetun lapsilisän korottamiseksi 1.10.1991 alkaen 30 prosentilla päätetyn 22 prosentin sijasta. (Vastalause n:o III)

10. Ed. Pulliainen: momentille 33.15.52 lisäyksenä 50 000 000 mk lapsilisien budjetin perusteeseen korottamiseen 15.12.1991 lukien. (RA n:o 2757)

11. Ed. Isohookana-Asunmaa: momentti 33.15.53 palautetaan ja momentille otetaan 13 000 000 markkaa sairaan lapsen kuntoutuksesta tai sairaanhoidosta lapsen vanhemmille suoritettavaksi korvaukseksi. (Vastalause n:o I)

12. Ed. Jurva: momentin 33.17.50 perusteissa lausuttavaksi: ”Eduskunta toteaa nykyisen työttömyyspäiväraharajajärjestelmän saattavan kansalaiset eriarvoiseen asemaan ja edellyttää hallituksen ryhtyvän viivyttämättä valmistelemaan esitystä uudesta työttömyyspäivärahasta, jota maksettaisiin Kansaneläkelaitoksen toimesta kaikille yhtä suuren ilman ansiosidonnaisuutta tai työttömyyskassajäsenyysvelvoitetta.” (Vastalause n:o III)

13. Ed. Jurva: momentille 33.17.51 lisäyksenä 220 000 000 mk ylimääräisenä lisänä työttömyysturvalain mukaisen perusturvan korottamiseksi 1.10.1991 alkaen 135 markkaan päivältä ja sen maksamiseksi samasta päivämäärästä lähtien kaikilta seitsemältä viikonpäivältä. (Vastalause n:o III)

14. Ed. P. Leppänen: momentille 33.17.51 lisäyksenä 70 000 000 mk ylimääräisenä lisänä työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan korottamiseen. (RA n:o 2218)

15. Ed. Vihriälä: momentille 33.17.51 lisäyksenä 20 000 000 mk ylimääräisenä lisänä työttömyysturvalain mukaisen perusturvan parantamiseksi. (Vastalause n:o I)

16. Ed. Isohookana-Asunmaa: momentille 33.18.60 lisäyksenä 15 000 000 mk ylimääräisenä lisänä sairausvakuutusjärjestelmään sisältyvien omavastuuosuuksien alentamiseksi. (Vastalause n:o I)

17. Ed. Mäkelä: momentille 33.18.60 lisäyksenä 20 000 000 mk ylimääräisenä lisänä syöpäpotilaiden kipulääkkeiden sairausvakuutuslain mukaisen korvausprosentin korottamiseen. (RA n:o 2447)

18. Ed. Andersson: momentille 33.19.60 lisäyksenä 300 000 000 mk ylimääräiseen lisään puolisoiden erillisen lisäosan toteuttamiseksi täysimääräisenä (kansaneläkeuudistuksen IV vaihe) ja vuodesta 1984 lähtien tapahtuneen TEL-indeksiä huonomman indeksisuojan aiheuttaman jälkeenjääneisyyden korjaamiseksi 1 päivästä syyskuuta 1991 lukien. (RA n:o 1314, II vastalause)

19. Ed. Hautala: momentille 33.19.60 lisäyksenä 200 000 000 mk lastenhoidon perusteella korotetun kansaneläkkeen maksamiseksi ylimääräisenä lisänä. (RA n:o 1598)

20. Ed. Isohookana-Asunmaa: momentille 33.19.60 lisäyksenä 110 000 000 mk ylimääräisenä lisänä kansaneläkeuudistuksen IV vaiheen käynnistämiseen. (Vastalause n:o I)

21. Ed. Jokinen: momentille 33.19.60 lisäyksenä 3 000 000 mk ylimääräisenä lisänä vuoro- ja yötyötä tekevien työntekijöiden eläkeikärajan alentamiseen. (RA n:o 1780)

22. Ed. Moilanen: momentille 33.19.60 lisäyksenä 200 000 000 mk ns. kansaneläkeuudistuksen IV vaiheen aloittamiseksi vuonna 1991 budjettiperusteisin järjestelyin. (RA n:o 587)

23. Ed. Mäkelä: momentille 33.19.60 lisäyksenä 50 000 000 mk kuntoutuksesta aiheutuvien matkakulujen korvaamiseen. (RA n:o 2446)

24. Ed. Mäkelä: momentille 33.19.60 lisäyksenä 350 000 000 mk ylimääräisenä lisänä puolisoiden lisäosan korottamiseen 1.7.1991 alkaen siten, että puolisoiden lisäosa korotetaan 100 prosenttiin yksinäiselle maksettavan lisäosan määrästä. (Vastalause n:o III)

25. Ed. Renko: momentin 33.19.60 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kotona lasta, vanhusta tai vammaista hoitavan henkilön eläke- ja sosiaaliturvan kehittämiseksi." (RA n:o 2876 ja 2877)

26. Ed. Mäkelä: luvun 33.19 uudelle momentille 100 000 000 mk ylimääräisenä lisänä kotityön saattamiseksi työeläketurvan piiriin. (RA n:o 2450)

27. Ed. Kettunen: momentille 33.21.52 lisäyksenä 100 000 000 mk ylimääräisenä li-

sänä rintamaveteraanien eläkkeiden korottamiseen. (RA n:o 1958)

28. Ed. Maijala: momentille 33.21.52 lisäyksenä 16000 000 mk ylimääräisen rintamalisän ja asumistuen budjettiperusteiseen korottamiseen. (Vastalause n:o I)

29. Ed. Riihijärvi: momentille 33.21.52 lisäyksenä 120 000 000 mk ylimääräisen rintamalisän budjettiperusteiseksi korottamiseksi 1.4.1991 lukien 30 prosenttiin maksettavan kansaneläkkeen lisäosan määrästä. (Vastalause n:o III)

30. Ed. Almgren: momentille 33.22.50 lisäyksenä 400 000 mk Kotkan sotainvalidiyhdistysten toiminnan tukemiseen. (RA n:o 1303)

31. Ed. Maijala: momentille 33.22.50 lisäyksenä 4 000 000 mk sotilasvammakorvauksiin. (Vastalause n:o I)

32. Ed. Hautala: momentille 33.22.56 lisäyksenä 4 000 000 mk sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan. (RA n:o 1599)

33. Ed. Maijala: momentille 33.22.56 lisäyksenä 1 000 000 mk sotaleskien kuntoutustoimintaan. (Vastalause n:o I)

34. Ed. Mäkelä: momentille 33.22.56 lisäyksenä 10 000 000 mk sotainvalidien puolisoiden kuntoutukseen ja virkistystoimintaan. (RA n:o 2452)

35. Ed. Mäkelä: momentille 33.22.56 lisäyksenä 100 000 000 mk sotaleskien ja kotirintamanaisten kuntoutukseen. (RA n:o 2453)

36. Ed. Jokinen: momentille 33.22.56 lisäyksenä 5 000 000 mk kotirintamalla työkennelleiden naisten kuntoutuspalveluiden ja virkistyslomien järjestämiseksi. (RA n:o 985)

37. Ed. Maijala: momentille 33.22.59 lisäyksenä 21 000 000 mk rintamaveteraanien kuntoutuskertojen lisäämiseen ja kuntoutusajan pidentämiseen. (Vastalause n:o I)

38. Ed. Mäkelä: momentille 33.22.59 lisäyksenä 2 000 000 mk veteraanikuntoutuksen tehostamiseen. (RA n:o 2451)

39. Ed. Saapunki: momentille 33.22.59 lisäyksenä 10 000 000 mk rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan. (RA n:o 3112)

40. Ed. Almgren: momentille 33.23.53 lisäyksenä 600 000 mk Kotkan veteraaniyhdistysten toiminnan tukemiseen. (RA n:o 1304)

41. Ed. Kankaanniemi: momentille 33.23.53 lisäyksenä 1 000 000 mk eräiden veteraanijärjestöjen toiminnan tukemiseen. (RA n:o 299)

42. Ed. Kettunen: momentille 33.23.53 lisäyksenä 1 000 000 mk veteraanijärjestöjen toiminnan tukemiseen. (RA n:o 1959)

43. Ed. Saapunki: momentille 33.23.53 lisäyksenä 1 000 000 mk veteraanijärjestöjen tukemiseen. (RA n:o 3113)

44. Ed. Stenius-Kaukonen: momentille 33.28.56 lisäyksenä 30 000 000 mk ylimääräisenä määrärahana asevelvollisten kotiuttamisrahan korottamiseksi 2 000 markkaan. (RA n:o 3244)

45. Ed. Vistbacka: momentille 33.28.56 lisäyksenä 15 000 000 mk ylimääräisenä lisänä kotiuttamisrahan nostamiseksi 1.3.1991 alkaen 1 000 markkaan ja että perusteluissa lausuttaisiin: "Eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin kotiuttamisrahalain muuttamiseksi siten, että rahan suuruus nousee 1.1.1992 alkaen 1 500 markkaan." (Vastalause n:o III)

46. Ed. Koistinen: luvun 33.28 uudelle momentille 10 000 000 mk kotirintamalla viime sotien aikana palvelleiden naisten sosiaaliturvan parantamiseksi. (RA n:o 2023)

47. Ed. Jokinen: luvun 33.28 uudelle momentille 4 000 000 mk korvauksena Kiuruveden kunnalle valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan toteutetusta kansalaistulokeilusta. (RA n:o 2551)

48. Ed. Riihijärvi: momentin 33.29.61 perusteluissa lausuttavaksi:

1) "Eduskunta edellyttää, että vuoden 1992 tulo- ja menoarviossa varataan vain yksi, kaikenkattava määräraha koko pakolaistoiminnan hoitoon ja josta määrärahasta käyvät kiistatta selville kaikki valtiolle pakolaistoiminnasta aiheutuneet kustannukset."

2) "Eduskunta katsoo, että maahamme saapuvien pakolaisten määrä on kasvanut nopeasti niin suureksi, ettei Suomella ole enää entisessä määrin edellytyksiä ottaa vastaan nk. kiintiöpakolaisia. Tämän takia eduskunta edellyttää, että maamme pakolaiskiintiötä alennetaan 250:een vuonna 1991 ja kiintiöpakolaisten vastaanotto lopetetaan vuonna 1992." (Vastalause n:o III)

49. Ed. Isohookana-Asunmaa: momentille 33.33.31 lisäyksenä 40 000 000 mk ylimääräisenä lisänä lasten kotihoidon tuen lisäosan tarveharkinnan poistamiseksi itse lastaan hoitavien osalta. (Vastalause n:o I)

50. Ed. Moilanen: momentille 33.33.31 lisäyksenä 30 000 000 mk kotihoidon tuen ylimääräiseen korottamiseen ja sen kehittä-

miseen lasta, vanhusta, vammaista tai pitkäaikaissairasta hoitavan eläke- ja sosiaaliturvaan oikeuttavaksi hoitopalkaksi. (RA n:o 2354)

51. Ed. Riihijärvi: momentille 33.33.31 lisäyksenä 500 000 000 mk ylimääräisenä lisänä ja että perusteluissa lausuttaisiin:

"Eduskunta edellyttää hallituksen turvaavan pienten lasten vanhemmille todellisen mahdollisuuden valita lastensa päivähoitopaikka ilman merkittäviä taloudellisia menetyksiä ja tämän takia edellyttää hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin lasten kotihoidon tuesta annetun lain mukaisen perusosan korottamiseksi budjettiperusteisesti 1.7.1991 alkaen 3 000 markkaan kuukaudessa." (Vastalause n:o III)

52. Ed. Almgren: momentille 33.34.30 lisäyksenä 4 000 000 mk Kotkan hoitokodin rakentamiseen. (RA n:o 96)

53. Ed. Hautala: momentille 33.34.30 lisäyksenä 8 000 000 mk elektronisten apuvälineiden hankkimiseksi näkövammaisille. (RA n:o 166)

54. Ed. Jokinen: momentille 33.34.30 lisäyksenä 3 000 000 mk perhepäivähoidon epäkohtien poistamiseksi. (RA n:o 1781)

55. Ed. Laine: momentille 33.34.30 lisäyksenä 1 000 000 mk Turun yliopistollisen keskussairaalan lastenklinikan syöpä- ja veritautien hoidon kehittämisen edellyttämiä virkalisäyksiä varten. (RA n:o 2135)

56. Ed. P. Leppänen: momentille 33.34.30 lisäyksenä 25 000 000 mk virkojen perustamiseksi sepelvaltimon ohitusleikkauksia varten. (RA n:o 2219)

57. Ed. Löyttyjärvi: momentille 33.34.30 lisäyksenä 60 000 000 mk päivähoitopaikkojen lisäämiseen ja päivähoidon kehittämiseen. (RA n:o 2268)

58. Ed. Moilanen: momentille 33.34.30 lisäyksenä 600 000 mk dialyysihoidon lisäämiseen. (RA n:o 588)

59. Ed. Moilanen: momentille 33.34.30 lisäyksenä 10 000 000 mk terveydenhuoltoalan hoitohenkilöstön virkojen lisäämiseksi. (RA n:o 2355)

60. Ed. Moilanen: momentille 33.34.30 lisäyksenä 500 000 mk mielenterveyspalvelujen ja psykologin virkojen lisäämiseksi Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla. (RA n:o 2356)

61. Ed. Moilanen: momentille 33.34.30 lisäyksenä 600 000 mk erikoislääkärien ja

-sairaanhoitajien palkkaamiseksi leukemiaa sairastavien lasten hoitoon. (RA n:o 2357)

62. Ed. Moilanen: momentille 33.34.30 lisäyksenä 300 000 mk sydänpotilaiden kuntoutusohjaajien palkkausta varten. (RA n:o 2361)

63. Ed. Moilanen: momentille 33.34.30 lisäyksenä 1 000 000 mk syöpäpotilaiden hoidon tehostamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin HYKSin sädehoitoklinikalla. (RA n:o 2362)

64. Ed. Moilanen: momentille 33.34.30 lisäyksenä 40 000 000 mk sädehoitolaitteiden hankkimiseen ja uusimiseen. (RA n:o 2366)

65. Ed. Moilanen: momentille 33.34.30 lisäyksenä 10 000 000 mk HYKSin lastenklinikan peruskorjaamiseen. (RA n:o 2368)

66. Ed. Mäkelä: momentille 33.34.30 lisäyksenä 100 000 000 mk lasten päivähoitopaikkojen perustamiseen. (RA n:o 2458)

67. Ed. Mäkelä: momentille 33.34.30 lisäyksenä 100 000 000 mk vanhustenhuollon tehostamiseen. (RA n:o 2459)

68. Ed. Mäkelä: momentille 33.34.30 lisäyksenä 30 000 000 mk vammaisten kuntoutukseen ja suojatyöpaikkojen perustamiseen. (RA n:o 2461)

69. Ed. Mäkelä: momentille 33.34.30 lisäyksenä 10 000 000 mk henkilökohtaisten avustajien palkkaamiseen vaikeavammaisille. (RA n:o 2462)

70. Ed. Mäkelä: momentille 33.34.30 lisäyksenä 30 000 000 mk rintasyövän varhais- toteamisen edistämiseen. (RA n:o 2464)

71. Ed. Mäkelä: momentille 33.34.30 lisäyksenä 30 000 000 mk syöpätautien erikoislääkärin ja hoitohenkilökunnan lisäämiseen Turun, Kuopion ja Tampereen yliopistollisissa keskussairaaloissa. (RA n:o 2465)

72. Ed. Stenius-Kaukonen: momentille 33.34.30 lisäyksenä 209 000 000 mk henkilöstövajauksen poistamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. (RA n:ot 3246 ja 3247 sekä II vastalause)

73. Ed. Stenius-Kaukonen: momentille 33.34.30 lisäyksenä 25 000 000 mk työttömien ja kansaneläkkeen lisäosaa saavien eläkeläisten vapauttamiseksi sairaala- ja poliklinikkamaksuista. (RA n:o 3248)

74. Ed. Vihriälä: momentin 33.34.30 perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että se- pelvaltimoiden ohitusleikkausten määrää li- sätään koko maassa tasolle, jolla kaikki

leikkausta tarvitsevat kyetään hoitamaan. Lapsipotilaiden sydänleikkaustoimintaa on lisättävä erityistoimin.” (Vastalause n:o I)

75. Ed. Kankaanniemi: momentille 33.34.31 lisäyksenä 20 000 000 mk vanhus- tenhuoltohankkeille Keski-Suomen läänissä. (RA n:o 300)

76. Ed. Stenius-Kaukonen: momentille 33.34.31 lisäyksenä 227 000 000 mk erikois- sairaanhoidon perustamiskustannuksiin mm. myöntämällä normaali valtionapu TAYKS:n laajennushankkeeseen. (RA n:o 3250)

77. Ed. Kokko: momentille 33.34.35 li- säyksenä 5 000 000 mk valtionavustuksen maksamiseen Etelä-Karjalan sairaanhoitopi- rille sairaanhoitopiirin perustamisesta aiheu- tuneisiin kuntien välisiin lunastuskorvauk- siin. (RA n:o 403)

78. Ed. Stenius-Kaukonen: momentille 33.34.35 lisäyksenä 30 000 000 mk 500 uuden viran perustamiseksi erikoissairaanhoitoon ja hoitohenkilöstön palkkojen korottamiseen. (RA n:o 3251)

79. Ed. Jokinen: momentille 33.51.27 li- säyksenä 4 000 000 mk akupunktiohoidon lisäämiseksi. (RA n:o 1782)

80. Ed. Hautala: momentille 33.53.21 li- säyksenä 260 000 mk Terve koulu — No smoking -ohjelman tekemiseksi peruskoulun 7. luokkia varten. (RA n:o 165)

81. Ed. Hautala: momentille 33.53.21 li- säyksenä 980 000 mk nuorten alkoholinkäyt- töä vähentävään terveyskasvatustoimintaan. (RA n:o 1600)

82. Ed. Jokinen: momentille 33.53.21 li- säyksenä 4 000 000 mk tupakoinnin toisille aiheuttamien haittojen vähentämiseen. (RA n:o 1783)

83. Ed. Jokinen: momentille 33.53.21 li- säyksenä 2 000 000 mk tupakan ja alkoholin piilomainonnan estämiseen. (RA n:o 1784)

84. Ed. Jokinen: momentille 33.53.21 li- säyksenä 3 000 000 mk alkoholittomien juo- mien hintojen alentamiseen. (RA n:o 1786)

85. Ed. Jokinen: momentille 33.53.21 li- säyksenä 2 300 000 mk raittiushotellien ja -ravintoloiden tukemiseen. (RA n:o 1787)

86. Ed. Puska: momentin 33.53.21 perus- teluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin eduskun- nan 1989 hyväksymän ponnin mukaisesti lisävarojen saamiseksi tupakkaterveyskasva- tukseen ja erityisesti nuorten suosimien ur- heilumuotojen ”smokefree-savuton” kam-

panjoiden rahoittamiseksi.” (RA n:o 2785)

87. Ed. Hautala: momentille 33.57.42 lisäyksenä 20 000 000 mk pienyrittäjien vuosilomajärjestelmän kehittämiseksi. (RA n:o 1601)

88. Ed. Jurva: momentille 33.57.42 lisäyksenä 25 000 000 mk ja momentin 33.57.42 perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää hallituksen antavan viivyttämättä esityksen pienyrittäjän vuosilomalain muuttamisesta niin, että lomaoikeus pitenee 12 työpäivään ja että korvaus budjettiperusteisesti nostetaan 1.7.1991 alkaen 350 markkaan päivältä sekä että tavoitteeksi otetaan pienyrittäjän lomaoikeuden nostaminen samalle tasolle maatalousyrittäjien lomaoikeuden kanssa.” (Vastalause n:o III)

89. Ed. Männistö: momentille 33.60.22 lisäyksenä 350 000 mk työpaikkaterveystutkimuksen kehittämiseen. (RA n:o 986)

90. Ed. Jurva: momentille 33.92.50 lisäyksenä 50 000 mk Pahoinpitelyn Uhrien Tuki ry:n toiminnan tukemiseen. (RA n:o 1840)

91. Ed. Kettunen: momentille 33.92.50 lisäyksenä 100 000 mk Pohjois-Suomen Syöpäyhdistys ry:n toiminnan tukemiseen. (RA n:o 1961)

92. Ed. Moilanen: momentille 33.92.50 lisäyksenä 10 000 000 mk Helsingfors Gästhem och Natthärbärge (Helsingin Vieraskoti) rf:n asuntolahankkeen rahoittamiseksi. (RA n:o 590)

93. Ed. Moilanen: momentille 33.92.50 lisäyksenä 500 000 mk Kovaosaisten Ystävät — De Nödställdas Vänner ry:n asuntolan saunatilojen rakentamiseen. (RA n:o 591)

94. Ed. Kettunen: lukuryhmän 33.92—95 perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että Raha-automaattiyhdistyksen tuotolla rahoitettavaksi ei enää osoiteta sellaisia uusia ja kustannusvaikutuksiltaan merkittäviä kohteita, jotka saattaisivat vaarantaa perinteisesti avustettujen järjestöjen toiminnan kehittämisen ja uusien vapaaehtoista sosiaalitoimintaa tekevien järjestöjen avustettavaksi pääsemisen.” (Vastalause n:o III)

95. Ed. Vihriälä: Lukuryhmän 33.92—95 perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että yleishyödyllistä työtä tekevien kansalaisjärjestöjen toiminta turvataan myös jatkossa eikä Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttötarkoitusta nykyisestään laajenneta.” (Vastalause n:o I)

96. Ed. Almgren: momentille 33.93.50 lisäyksenä 250 000 mk Yksinhuoltajien Liiton toiminnan tukemiseen. (RA n:o 92)

97. Ed. Almgren: momentille 33.93.50 lisäyksenä 1 000 000 mk Kymenlaakson Ensi-Koti Yhdistys ry:n turvakotitoimintaan Kotkassa. (RA n:o 93)

98. Ed. Jokinen: momentille 33.93.50 lisäyksenä 150 000 mk Yksinhuoltajien Liiton toiminnan tukemiseen. (RA n:o 1785)

99. Ed. Mäkelä: momentille 33.93.52 lisäyksenä 10 000 000 mk vammaisten lasten virkistystoiminnan tehostamiseen. (RA n:o 2473)

100. Ed. Almgren: momentille 33.93.53 lisäyksenä 400 000 mk raittiuspiirijärjestöjen toiminnan tukemiseen. (RA n:o 94)

101. Ed. Almgren: momentille 33.93.53 lisäyksenä 800 000 mk päihdeongelmaisten päiväkeskustoiminnan laajentamiseen. (RA n:o 95)

102. Ed. Almgren: momentille 33.93.53 lisäyksenä 1 000 000 mk Sininauhaliitolle päihdeongelmaisten päiväkeskustoiminnan laajentamiseen. (RA n:o 97)

103. Ed. Almgren: momentille 33.93.53 lisäyksenä 250 000 mk Sininauhaliitolle suomalaisturistien päihdeongelmien ehkäisy- ja hoitotyöhön. (RA n:o 98)

104. Ed. Almgren: momentille 33.93.53 lisäyksenä 750 000 mk Lähetysnuoret-järjestön nuorten suojakotitoiminnan tukemiseen. (RA n:o 99)

105. Ed. Almgren: momentille 33.93.53 lisäyksenä 500 000 mk Lehtomäen narkomaanikodin toiminnan tukemiseen Nilsiässä. (RA n:o 100)

106. Ed. Almgren: momentille 33.93.53 lisäyksenä 400 000 mk toimitilojen hankkimiseksi JSK-Palvelukotiyhdistys ry:lle. (RA n:o 101)

107. Ed. Almgren: momentille 33.93.53 lisäyksenä 300 000 mk JSK-Kellari ry:n toiminnan tukemiseen Haminassa. (RA n:o 102)

108. Ed. Almgren: momentille 33.93.53 lisäyksenä 500 000 mk Mispa ry:lle hoitokodin perustamiseksi Pulsaan. (RA n:o 1305)

109. Ed. Almgren: momentille 33.93.53 lisäyksenä 800 000 mk Itä-Suomen ev.lut. Jengi- ja Katulähetys ry:n ylläpitämän Lehtomäen narkomaanikodin työntekijäasuntola varten. (RA n:o 1524)

110. Ed. Hautala: momentille 33.93.53

lisäyksenä 5 000 000 mk vapaaehtoisen kuntoutustyön tukemiseen. (RA n:o 1602)

111. Ed. Jurva: momentille 33.93.53 lisäyksenä 150 000 mk Vapaaksi Huumeista ry:n toiminnan tukemiseen. (RA n:o 1836)

112. Ed. Kankaanniemi: momentille 33.93.53 lisäyksenä 8 000 000 mk kristillisellä perusteella toimivien yksityisten alkoholistihoitokotien tukemiseen. (RA n:o 306)

113. Ed. Kankaanniemi: momentille 33.93.53 lisäyksenä 900 000 mk Väentupa ry:lle alkoholistien hoitokodin toiminnan laajentamiseen Laukaassa. (RA n:o 308)

114. Ed. P. Leppänen: momentille 33.93.53 lisäyksenä 200 000 mk Kuiville Pyrkivien Tuki ry:n toiminnan tukemiseen. (RA n:o 2220)

115. Ed. Moilanen: momentille 33.93.53 lisäyksenä 6 000 000 mk huumeita käyttävien nuorten hoitokotien perustamiseen. (RA n:o 592)

116. Ed. Moilanen: momentille 33.93.53 lisäyksenä 500 000 mk naisten alkoholiklinikoiden toimintaa varten. (RA n:o 593)

117. Ed. Moilanen: momentille 33.93.53 lisäyksenä 300 000 mk Pelastusarmeijan raitius- ja alkoholityön tukemiseen. (RA n:o 596)

118. Ed. Mäkelä: momentille 33.93.53 lisäyksenä 30 000 000 mk hoitokotien perustamiseen huumeita käyttäville nuorille. (RA n:o 2475)

119. Ed. Mäkipää: momentille 33.93.53 lisäyksenä 200 000 mk Suomen evankelisuterilainen jengi- ja katulähetys ry:n toiminnan tukemiseen. (RA n:o 2538)

120. Ed. Mäkelä: luvun 33.93 uudelle momentille 300 000 mk Mustalaislähetys ry:n toiminnan tukemiseen. (RA n:o 2411)

121. Ed. Moilanen: momentille 33.99.25 lisäyksenä 250 000 mk kansainväliseen toimintaan alkoholismien ja huumeiden käytön ehkäisemiseksi. (RA n:o 597)

122. Ed. Almgren: pääluokan 33 perusteluissa lausuttavaksi: ”Maailman terveysjärjestö WHO on laatinut tavoiteohjelman, jonka mukaan järjestön jäsenmaiden tulisi supistaa alkoholin kulutusta 25 %:lla vuoteen 2000 mennessä. WHO:n ohjelma edellyttää merkittävää kulutuksen pienenemistä jo vuoteen 1995 mennessä.

Ruotsissa on hyväksytty tavoite, jonka mukaan alkoholin kulutusta vähennetään merkittävästi. Suomi on WHO:n mallimaana

velvollinen edistämään WHO:n asettamia päihdepoliittisia päämääriä.

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii tavoiteohjelman, jolla pyritään siihen, että myös Suomessa pystytään vähentämään alkoholin kulutusta 25 %:lla vuoteen 2000 mennessä.”

123. Ed. Almgren: pääluokan 33 perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta toteaa Alkon hallintoneuvoston saaneen myönteisiä kokemuksia alkoholiliikkeiden kesäaikaisesta lauantausulkemisesta. Eduskunta odottaa toimenpiteitä lauantausulkemisen saamiseksi ympärivuotiseksi.”

124. Ed. Kankaanniemi: pääluokan 33 perusteluissa lausuttavaksi: ”Lasten kotihoidon tuki ei nykyisin tarjoa monillekaan perheille lasten päivähoitossa todellista vaihtoehtoa tuen markkamääräisen alhaisen tason vuoksi. Perheet eivät taloudellisesti selviä niin vähäisten lisätulojen varassa. Siksi eduskunta edellyttää hallituksen pikaisesti nostavan tuntuvasti lasten kotihoidon tuen tasoa.”

125. Ed. Puska: pääluokan 33 perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin eduskunnan vuonna 1989 hyväksymän lausuman mukaisesti purkaakseen vuonna 1988 voimaan tulleen järjestelmän, jonka mukaan kunnat osallistuvat sairausvakuutuksen kustannuksiin nuorten hammashuollon osalta.”

Keskustelu:

Ed. Jokinen: Teen ehdotuksen n:o 1.

Ed. Laine: Kannatan ja teen ehdotuksen n:o 2.

Ed. Jokinen: Kannatan.

Ed. Kettunen: Teen ehdotuksen n:o 3.

Ed. Vistbacka: Kannatan.

Ed. Mäkelä: Teen ehdotuksen n:o 4.

Ed. Mäkipää: Kannatan.

Ed. Kankaanniemi: Teen ehdotuksen n:o 5.

Ed. Almgren: Kannatan.

Ed. Stenius-Kaukonen: Teen ehdotuksen n:o 6.

Ed. P. Leppänen: Kannatan.

Ed. Isoohookana-Asunmaa: Teen ehdotuksen n:o 7.

Ed. Vihriälä: Kannatan.

Ed. Moilanen: Teen ehdotuksen n:o 8.

Ed. Hautala: Kannatan.

Ed. Mäkipää: Teen ehdotuksen n:o 9.

Ed. Mäkelä: Kannatan.

Ed. Pulliainen: Teen ehdotuksen n:o 10.

Ed. Haavisto: Kannatan.

Ed. Isoohookana-Asunmaa: Teen ehdotuksen n:o 11.

Ed. Vihriälä: Kannatan.

Ed. Jurva: Teen ehdotukset n:ot 12 ja 13.

Ed. Aittoniemi: Kannatan.

Ed. P. Leppänen: Teen ehdotuksen n:o 14.

Ed. Stenius-Kaukonen: Kannatan.

Ed. Vihriälä: Teen ehdotuksen n:o 15.

Ed. Isoohookana-Asunmaa: Kannatan ja teen ehdotuksen n:o 16.

Ed. Vihriälä: Kannatan.

Ed. Mäkelä: Teen ehdotuksen n:o 17.

Ed. Mäkipää: Kannatan.

Ed. Andersson: Teen ehdotuksen n:o 18.

Ed. P. Leppänen: Kannatan.

Ed. Hautala: Teen ehdotuksen n:o 19.

Ed. Moilanen: Kannatan.

Ed. Isoohookana-Asunmaa: Teen ehdotuksen n:o 20.

Ed. Vihriälä: Kannatan.

Ed. Jokinen: Teen ehdotuksen n:o 21.

Ed. Laine: Kannatan.

Ed. Moilanen: Teen ehdotuksen n:o 22.

Ed. Hautala: Kannatan.

Ed. Mäkelä: Teen ehdotukset n:ot 23 ja 24.

Ed. Mäkipää: Kannatan.

Ed. Renko: Teen ehdotuksen n:o 25.

Ed. Siuruainen: Kannatan.

Ed. Mäkelä: Teen ehdotuksen n:o 26.

Ed. Mäkipää: Kannatan.

Ed. Kettunen: Teen ehdotuksen n:o 27.

Ed. Vistbacka: Kannatan.

Ed. Maijala: Teen ehdotuksen n:o 28.

Ed. Vihriälä: Kannatan.

Ed. Riihijärvi: Teen ehdotuksen n:o 29.

Ed. Mäkelä: Kannatan.

Ed. Almgren: Teen ehdotuksen n:o 30.

Ed. Kankaanniemi: Kannatan.

Ed. Maijala: Teen ehdotuksen n:o 31.

Ed. Vihriälä: Kannatan.

Ed. Hautala: Teen ehdotuksen n:o 32.

Ed. Moilanen: Kannatan.

- Ed. Maijala: Teen ehdotuksen n:o 33.
Ed. Vihriälä: Kannatan.
Ed. Mäkelä: Teen ehdotukset n:ot 34 ja 35.
Ed. Mäkipää: Kannatan.
Ed. Jokinen: Teen ehdotuksen n:o 36.
Ed. Laine: Kannatan.
Ed. Maijala: Teen ehdotuksen n:o 37.
Ed. Vihriälä: Kannatan.
Ed. Mäkelä: Teen ehdotuksen n:o 38.
Ed. Mäkipää: Kannatan.
Ed. Saapunki: Teen ehdotuksen n:o 39.
Ed. Siuruainen: Kannatan.
Ed. Almgren: Teen ehdotuksen n:o 40.
Ed. Kankaanniemi: Kannatan ja teen ehdotuksen n:o 41.
Ed. Almgren: Kannatan.
Ed. Kettunen: Teen ehdotuksen n:o 42.
Ed. Vistbacka: Kannatan.
Ed. Saapunki: Teen ehdotuksen n:o 43.
Ed. Siuruainen: Kannatan.
Ed. Stenius-Kaukonen: Teen ehdotuksen n:o 44.
Ed. P. Leppänen: Kannatan.
Ed. Vistbacka: Teen ehdotuksen n:o 45.
Ed. Kettunen: Kannatan.
Ed. Koistinen: Teen ehdotuksen n:o 46.
Ed. Renko: Kannatan.
- Ed. Jokinen: Teen ehdotuksen n:o 47.
Ed. Laine: Kannatan.
Ed. Riihijärvi: Teen ehdotuksen n:o 48.
Ed. Mäkelä: Kannatan.
Ed. Isoohookana-Asunmaa: Teen ehdotuksen n:o 49.
Ed. Vihriälä: Kannatan.
Ed. Moilanen: Teen ehdotuksen n:o 50.
Ed. Hautala: Kannatan.
Ed. Riihijärvi: Teen ehdotuksen n:o 51.
Ed. Mäkelä: Kannatan.
Ed. Almgren: Teen ehdotuksen n:o 52.
Ed. Hautala: Kannatan ja teen ehdotuksen n:o 53.
Ed. Moilanen: Kannatan.
Ed. Jokinen: Teen ehdotuksen n:o 54.
Ed. Laine: Kannatan ja teen ehdotuksen n:o 55.
Ed. P. Leppänen: Kannatan ja teen ehdotuksen n:o 56.
Ed. Löyttyjärvi: Kannatan ja teen ehdotuksen n:o 57.
Ed. Stenius-Kaukonen: Kannatan.
Ed. Moilanen: Teen ehdotukset n:ot 58—65.
Ed. Hautala: Kannatan.
Ed. Mäkelä: Teen ehdotukset n:ot 66—71.
Ed. Mäkipää: Kannatan.

Ed. Stenius-Kaukonen: Teen ehdotukset n:ot 72 ja 73.

Ed. P. Leppänen: Kannatan.

Ed. Vihriälä: Teen ehdotuksen n:o 74.

Ed. Puska: Kannatan.

Ed. Kankaanniemi: Teen ehdotuksen n:o 75.

Ed. Almgren: Kannatan.

Ed. Stenius-Kaukonen: Teen ehdotuksen n:o 76.

Ed. P. Leppänen: Kannatan.

Ed. Kokko: Teen ehdotuksen n:o 77.

Ed. Vihriälä: Kannatan.

Ed. Stenius-Kaukonen: Teen ehdotuksen n:o 78.

Ed. P. Leppänen: Kannatan.

Ed. Jokinen: Teen ehdotuksen n:o 79.

Ed. Männistö: Kannatan.

Ed. Hautala: Teen ehdotukset n:ot 80 ja 81.

Ed. Moilanen: Kannatan.

Ed. Jokinen: Teen ehdotukset n:ot 82—85.

Ed. Männistö: Kannatan.

Ed. Puska: Teen ehdotuksen n:o 86.

Ed. Siuruainen: Kannatan.

Ed. Hautala: Teen ehdotuksen n:o 87.

Ed. Moilanen: Kannatan.

Ed. Jurva: Teen ehdotuksen n:o 88.

Ed. Aittoniemi: Kannatan.

Ed. Männistö: Teen ehdotuksen n:o 89.

Ed. Jokinen: Kannatan.

Ed. Jurva: Teen ehdotuksen n:o 90.

Ed. Aittoniemi: Kannatan.

Ed. Kettunen: Teen ehdotuksen n:o 91.

Ed. Vistbacka: Kannatan.

Ed. Moilanen: Teen ehdotukset n:ot 92 ja 93.

Ed. Hautala: Kannatan.

Ed. Kettunen: Teen ehdotuksen n:o 94.

Ed. Vistbacka: Kannatan.

Ed. Vihriälä: Teen ehdotuksen n:o 95.

Ed. Puska: Kannatan.

Ed. Almgren: Teen ehdotukset n:ot 96 ja 97.

Ed. Kankaanniemi: Kannatan.

Ed. Jokinen: Teen ehdotuksen n:o 98.

Ed. Männistö: Kannatan.

Ed. Mäkelä: Teen ehdotuksen n:o 99.

Ed. Mäkipää: Kannatan.

Ed. Almgren: Teen ehdotukset n:ot 100—109.

Ed. Hautala: Kannatan ja teen ehdotuksen n:o 110.

Ed. Moilanen: Kannatan.

Ed. Jurva: Teen ehdotuksen n:o 111.

Ed. Aittoniemi: Kannatan.

Ed. Kankaanniemi: Teen ehdotuksen n:o 112.

Ed. Almgren: Kannatan.

Ed. Kankaanniemi: Teen ehdotuksen n:o 113.

Ed. P. Leppänen: Kannatan ja teen ehdotuksen n:o 114.

Ed. Jokinen: Kannatan.

Ed. Moilanen: Teen ehdotukset n:ot 115—117.

Ed. Hautala: Kannatan.

Ed. Mäkelä: Teen ehdotuksen n:o 118.

Ed. Mäkipää: Kannatan ja teen ehdotuksen n:o 119.

Ed. Mäkelä: Kannatan ja teen ehdotuksen n:o 120.

Ed. Mäkipää: Kannatan.

Ed. Moilanen: Teen ehdotuksen n:o 121.

Ed. Almgren: Kannatan ja teen ehdotukset n:ot 122 ja 123.

Ed. Kankaanniemi: Kannatan ja teen ehdotuksen n:o 124.

Ed. Almgren: Kannatan.

Ed. Puska: Teen ehdotuksen n:o 125.

Ed. Siuruainen: Kannatan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on tehty ehdotukset n:ot 1—125 ja niitä on kannatettu.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Päätökset:

Luku 01 Sosiaali- ja terveysministeriö.

Äänestys ed. Jokisen ehdotuksesta n:o 1.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 1 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 130 jaa- ja 27 ei-ääntä; poissa 42. (Koneään. 148)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laineen ehdotuksesta n:o 2.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 2 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 39 ei-ääntä; poissa 35. (Koneään. 149)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 02 Sosiaali- ja terveyshallitus, luku 03 Työttömyysturvalautakunta ja luku 04 Tarkastuslautakunta, hyväksytään.

Luku 05 Tapaturmavirasto.

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Kettusen ehdotus n:o 3 ja ed. Mäkelän ehdotus n:o 4 ovat samansisältöiset, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestys ed. Kettusen ehdotuksesta n:o 3 ja ed. Mäkelän ehdotuksesta n:o 4.

Mietintö ”jaa”, ehdotukset n:ot 3 ja 4 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 124 jaa- ja 45 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 29. (Koneään. 150)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 07 Työterveyslaitos, luku 08 Kansanterveyslaitos, luku 09 Lääkelaboratorio, luku 10 Säteilyturvakeskus, luku 12 Valtion koulukodit, luku 13 Valtion päihdehuollon toimintayksiköt ja luku 14 Valtion mielisairaalat, hyväksytään.

Luku 15 Perhekustannusten tasaus.

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Kankaanniemen ehdotus n:o 5 ja ed. Stenius-

Kaukosen ehdotus n:o 6 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Kankaanniemen ehdotuksen n:o 5 ja ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksen n:o 6 välillä.

Ehdotus n:o 5 "jaa", ehdotus n:o 6 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 37 ei-ääntä, 12 tyhjää; poissa 27. (Koneään. 151)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 5.

2) Äänestys ed. Kankaanniemen ehdotuksesta n:o 5 mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 5 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 67 ei-ääntä; poissa 25. (Koneään. 152)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Isohookana-Asunmaan ehdotus n:o 7, ed. Mäkipään ehdotus n:o 9 ja ed. Pulliaisen ehdotus n:o 10 ovat vastakkaisia. Äänestyksissä ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Mäkipään ehdotuksen n:o 9 ja ed. Pulliaisen ehdotuksen n:o 10 välillä, sitten voittaneesta ed. Isohookana-Asunmaan ehdotusta n:o 7 vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Pulliaisen ehdotuksen n:o 10 ja ed. Mäkipään ehdotuksen n:o 9 välillä.

Ehdotus n:o 10 "jaa", ehdotus n:o 9 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 129 jaa- ja 26 ei-ääntä, 20 tyhjää; poissa 24. (Koneään. 153)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 10.

2) Äänestys ed. Isohookana-Asunmaan ehdotuksen n:o 7 ja ed. Pulliaisen ehdotuksen n:o 10 välillä.

Ehdotus n:o 7 "jaa", ehdotus n:o 10 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 121 jaa- ja 36 ei-ääntä, 17 tyhjää; poissa 25. (Koneään. 154)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 7.

3) Äänestys ed. Isohookana-Asunmaan ehdotuksesta n:o 7 mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 7 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 70 ei-ääntä; poissa 25. (Koneään. 155)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Moilasen ehdotuksesta n:o 8.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 8 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 72 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 24. (Koneään. 156)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Isohookana-Asunmaan ehdotuksesta n:o 11.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 11 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 69 ei-ääntä; poissa 23. (Koneään. 157)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 16 Yleinen perhe-eläke, hyväksytään.

Luku 17 Työttömyysturva.

Äänestys ed. Jurvan ehdotuksesta n:o 12.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 12 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 159 jaa- ja 15 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 23. (Koneään. 158)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Jurvan ehdotus n:o 13, ed. P. Leppäsen ehdotus n:o 14 ja ed. Vihriälän ehdotus n:o 15 ovat vastakkaisia. Äänestyksissä ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Jurvan ehdotuksen n:o 13 ja ed. P. Leppäsen ehdotuksen n:o 14 välillä, sitten voittaneesta ed. Vihriälän ehdotusta n:o 15 vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksen n:o 14 ja ed. Jurvan ehdotuksen n:o 13 välillä.

Ehdotus n:o 14 ”jaa”, ehdotus n:o 13 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 133 jaa- ja 14 ei-ääntä, 28 tyhjää; poissa 24. (Koneään. 159)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 14.

2) Äänestys ed. Vihriälän ehdotuksen n:o 15 ja ed. P. Leppäsen ehdotuksen n:o 14 välillä.

Ehdotus n:o 15 ”jaa”, ehdotus n:o 14 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 128 jaa- ja 31 ei-ääntä, 17 tyhjää; poissa 23. (Koneään. 160)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 15.

3) Äänestys ed. Vihriälän ehdotuksesta n:o 15 mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 15 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 105 jaa- ja 71 ei-ääntä; poissa 23. (Koneään. 161)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 18 Sairausvakuutus.

Äänestys ed. Isohookana-Asunmaan ehdotuksesta n:o 16.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 16 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 70 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 162)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksesta n:o 17.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 17 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 74 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 163)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 19 Eläkevakuutus.

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Anderssonin ehdotus n:o 18, ed. Isohookana-Asunmaan ehdotus n:o 20, ed. Moilasen ehdotus n:o 22 ja ed. Mäkelän ehdotus n:o 24 ovat vastakkaisia. Äänestyksissä ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Anderssonin ehdotuksen n:o 18 ja ed. Mäkelän ehdotuksen n:o 24 välillä, sitten voittaneesta ed. Moilasen ehdotusta n:o 22 vastaan, voittaneesta ed. Isohookana-Asunmaan ehdotusta n:o 20 vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Anderssonin ehdotuksen n:o 18 ja ed. Mäkelän ehdotuksen n:o 24 välillä.

Ehdotus n:o 18 "jaa", ehdotus n:o 24 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 139 jaa- ja 16 ei-ääntä, 21 tyhjää; poissa 23. (Koneään. 164)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 18.

2) Äänestys ed. Moilasen ehdotuksen n:o 22 ja ed. Anderssonin ehdotuksen n:o 18 välillä.

Ehdotus n:o 22 "jaa", ehdotus n:o 18 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 56 ei-ääntä, 11 tyhjää; poissa 23. (Koneään. 165)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 22.

3) Äänestys ed. Isohookana-Asunmaan ehdotuksen n:o 20 ja ed. Moilasen ehdotuksen n:o 22 välillä.

Ehdotus n:o 20 "jaa", ehdotus n:o 22 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 38 ei-ääntä, 21 tyhjää; poissa 23. (Koneään. 166)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 20.

4) Äänestys ed. Isohookana-Asunmaan ehdotuksesta n:o 20 mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 20 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 106 jaa- ja 69 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 167)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hautalan ehdotuksesta n:o 19.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 19 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 113 jaa- ja 59 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 26. (Koneään. 168)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Jokisen ehdotuksesta n:o 21.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 21 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 28 ei-ääntä; poissa 26. (Koneään. 169)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksesta n:o 23.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 23 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 115 jaa- ja 59 ei-ääntä; poissa 25. (Koneään. 170)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Rengon ehdotuksesta n:o 25.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 25 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 69 ei-ääntä; poissa 27. (Koneään. 171)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksesta n:o 26.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 26 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 55 ei-ääntä; poissa 27. (Koneään. 172)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 20 Tapaturmavakuutus, hyväksytään.

Luku 21 Rintamaveteraanieläkkeet.

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Kettusen ehdotus n:o 27, ed. Maijalan ehdotus n:o 28 ja Riihijärven ehdotus n:o 29 ovat vastakkaisia, joten ehdotan meneteltäväksi

siten, että ensin äänestetään ed. Riihijärven ehdotuksesta n:o 29 ed. Kettusen ehdotusta n:o 27 vastaan, sitten voittaneesta ed. Majjalan ehdotusta n:o 28 vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Kettusen ehdotuksen n:o 27 ja ed. Riihijärven ehdotuksen n:o 29 välillä.

Ehdotus n:o 27 ”jaa”, ehdotus n:o 29 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 90 jaa- ja 36 ei-ääntä, 43 tyhjää; poissa 30. (Koneään. 173)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 27.

2) Äänestys ed. Majjalan ehdotuksen n:o 28 ja ed. Kettusen ehdotuksen n:o 27 välillä.

Ehdotus n:o 28 ”jaa”, ehdotus n:o 27 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 121 jaa- ja 32 ei-ääntä, 22 tyhjää; poissa 24. (Koneään. 174)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 28.

3) Äänestys ed. Majjalan ehdotuksesta n:o 28 mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 28 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 75 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 175)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 22 Sotilasvammakorvaukset ja eräät kuntoutustoiminnan menot.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 30.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 30 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 27 ei-ääntä; poissa 27. (Koneään. 176)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Majjalan ehdotuksesta n:o 31.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 31 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 72 ei-ääntä; poissa 25. (Koneään. 177)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Hautalan ehdotus n:o 32, ed. Majjalan ehdotus n:o 33 ja Mäkelän ehdotus n:o 34 ovat vastakkaisia, joten ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Mäkelän ehdotuksesta n:o 34 ed. Hautalan ehdotusta n:o 32 vastaan, sitten voittaneesta ed. Majjalan ehdotusta n:o 33 vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Hautalan ehdotuksen n:o 32 ja ed. Mäkelän ehdotuksen n:o 34 välillä.

Ehdotus n:o 32 ”jaa”, ehdotus n:o 34 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 30 ei-ääntä, 25 tyhjää; poissa 24. (Koneään. 178)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 32.

2) Äänestys ed. Majjalan ehdotuksen n:o 33 ja ed. Hautalan ehdotuksen n:o 32 välillä.

Ehdotus n:o 33 ”jaa”, ehdotus n:o 32 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 127 jaa- ja 33 ei-ääntä, 13 tyhjää; poissa 26. (Koneään. 179)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 33.

3) Äänestys ed. Maijalan ehdotuksesta n:o 33 mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 33 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 98 jaa- ja 74 ei-ääntä; poissa 27. (Koneään. 180)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksesta n:o 35.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 35 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 70 ei-ääntä; poissa 25. (Koneään. 181)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Jokisen ehdotuksesta n:o 36.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 36 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 69 ei-ääntä; poissa 26. (Koneään. 182)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Maijalan ehdotus n:o 37, ed. Mäkelän ehdotus n:o 38 ja Saapungin ehdotus n:o 39 ovat vastakkaisia, joten ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Maijalan ehdotuksesta n:o 37 ed. Saapungin ehdotusta n:o 39 vastaan, sitten voittaneesta ed. Mäkelän ehdotusta n:o 38 vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Saapungin ehdotuksen n:o 39 ja ed. Maijalan ehdotuksen n:o 37 välillä.

Ehdotus n:o 39 ”jaa”, ehdotus n:o 37 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 97 jaa- ja 47 ei-ääntä, 27 tyhjää; poissa 28. (Koneään. 183)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 39.

2) Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksen n:o 38 ja ed. Saapungin ehdotuksen n:o 39 välillä.

Ehdotus n:o 38 ”jaa”, ehdotus n:o 39 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 78 jaa- ja 78 ei-ääntä, 18 tyhjää; poissa 25. (Koneään. 184)

Kun äänet ovat menneet tasan, koneäänestys uusitaan.

Ehdotus n:o 38 ”jaa”, ehdotus n:o 39 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 76 jaa- ja 83 ei-ääntä, 14 tyhjää; poissa 26. (Koneään. 185)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 39.

3) Äänestys ed. Saapungin ehdotuksesta n:o 39 mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 39 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 73 ei-ääntä; poissa 26. (Koneään. 186)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 23 Muu sodista kärsineiden turva.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 40.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 40 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 22 ei-ääntä; poissa 29. (Koneään. 187)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Kankaanniemen ehdotus n:o 41, ed. Kettusen ehdotus n:o 42 ja ed. Saapungin ehdotus n:o 43 ovat samansisältöiset, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestys ed. Kankaanniemen ehdotuksesta n:o 41, ed. Kettusen ehdotuksesta n:o 42 ja ed. Saapungin ehdotuksesta n:o 43.

Mietintö ”jaa”, ehdotukset n:ot 41—43 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 72 ei-ääntä; poissa 26. (Koneään. 188)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 28 Muu toimeentuloturva.

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Stenius-Kaukosen ehdotus n:o 44 ja ed. Vistbackan ehdotus n:o 45 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Vistbackan ehdotuksen n:o 45 ja ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksen n:o 44 välillä.

Ehdotus n:o 45 ”jaa”, ehdotus n:o 44 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 44 ei-ääntä, 24 tyhjää; poissa 24. (Koneään. 189)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 45.

2) Äänestys ed. Vistbackan ehdotuksesta n:o 45 mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 45 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 71 ei-ääntä; poissa 26. (Koneään. 190)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Koistisen ehdotuksesta n:o 46.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 46 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 69 ei-ääntä; poissa 30. (Koneään. 191)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Jokisen ehdotuksesta n:o 47.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 47 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 124 jaa- ja 45 ei-ääntä; poissa 30. (Koneään. 192)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 29 Pakolaisten vastaanotto.

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Riihijärven ehdotukseen n:o 48 sisältyvistä kahdesta perustelulausumasta äänestetään molemmista erikseen mietintöä vastaan.

Äänestys ed. Riihijärven ehdotukseen n:o 48 sisältyvästä 1) perustelulausumasta.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 48 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 162 jaa- ja 8 ei-ääntä; poissa 29. (Koneään. 193)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Riihijärven ehdotukseen n:o 48 sisältyvästä 2) perustelulausumasta.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 48 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 166 jaa- ja 7 ei-ääntä; poissa 26. (Koneään. 194)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 30 Sosiaalihuolto ja luku 31 Sosiaalihuollon täydennyskoulutus, hyväksytään.

Luku 33 Kunnallinen toimeentuloturva ja lasten kotihoidon tuki.

Äänestys ed. Isohookana-Asunmaan ehdotuksesta n:o 49.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 49 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 65 ei-ääntä; poissa 27. (Koneään. 195)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Moilasen ehdotuksesta n:o 50.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 50 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 71 ei-ääntä; poissa 28. (Koneään. 196)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Riihijärven ehdotuksesta n:o 51.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 51 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 68 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 27. (Koneään. 197)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 34 Kuntien järjestämät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä ympäristönsuojelun hallinto.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 52.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 52 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 151 jaa- ja 22 ei-ääntä; poissa 26. (Koneään. 198)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hautalan ehdotuksesta n:o 53.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 53 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 115 jaa- ja 57 ei-ääntä; poissa 27. (Koneään. 199)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Jokisen ehdotuksesta n:o 54.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 54 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 133 jaa- ja 39 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 26. (Koneään. 200)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Laineen ehdotuksesta n:o 55.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 55 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 116 jaa- ja 57 ei-ääntä; poissa 26. (Koneään. 201)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta n:o 56.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 56 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 70 ei-ääntä; poissa 28. (Koneään. 202)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Löyttyjärven ehdotus n:o 57 ja ed. Mäkelän ehdotus n:o 66 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Löyttyjärven ehdotuksen n:o 57 ja ed. Mäkelän ehdotuksen n:o 66 välillä.

Ehdotus n:o 57 ”jaa”, ehdotus n:o 66 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 139 jaa- ja 14 ei-ääntä, 19 tyhjää; poissa 27. (Koneään. 203)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 57.

2) Äänestys ed. Löyttyjärven ehdotuksesta n:o 57 mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 57 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 61 ei-ääntä; poissa 26. (Koneään. 204)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Moilasan ehdotuksesta n:o 58.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 58 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 105 jaa- ja 69 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 24. (Koneään. 205)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Moilasan ehdotuksesta n:o 59.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 59 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 105 jaa- ja 67 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 26. (Koneään. 206)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Moilasan ehdotuksesta n:o 60.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 60 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 131 jaa- ja 43 ei-ääntä; poissa 25. (Koneään. 207)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Moilasan ehdotuksesta n:o 61.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 61 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 105 jaa- ja 67 ei-ääntä; poissa 27. (Koneään. 208)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Moilasan ehdotuksesta n:o 62.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 62 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 64 ei-ääntä; poissa 26. (Koneään. 209)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Moilasan ehdotuksesta n:o 63.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 63 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 75 ei-ääntä; poissa 25. (Koneään. 210)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Moilasan ehdotuksesta n:o 64.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 64 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 106 jaa- ja 70 ei-ääntä; poissa 23. (Koneään. 211)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Moilasan ehdotuksesta n:o 65.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 65 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 79 ei-ääntä; poissa 25. (Koneään. 212)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksesta n:o 67.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 67 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 115 jaa- ja 62 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 213)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksesta n:o 68.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 68 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 68 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 214)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksesta n:o 69.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 69 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 66 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 215)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksesta n:o 70.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 70 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 106 jaa- ja 69 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 216)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksesta n:o 71.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 71 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 68 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 217)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksesta n:o 72.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 72 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 135 jaa- ja 40 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 218)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksesta n:o 73.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 73 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 134 jaa- ja 42 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 22. (Koneään. 219)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Vihriälän ehdotuksesta n:o 74.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 74 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 94 jaa- ja 79 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 25. (Koneään. 220)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kankaanniemen ehdotuksesta n:o 75.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 75 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 136 jaa- ja 39 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 23. (Koneään. 221)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksesta n:o 76.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 76 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 142 jaa- ja 35 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 222)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kokon ehdotuksesta n:o 77.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 77 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 68 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 223)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksesta n:o 78.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 78 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 130 jaa- ja 45 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 224)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 51 Sosiaali- ja terveydenhuollon täydennyskoulutus.

Äänestys ed. Jokisen ehdotuksesta n:o 79.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 79 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 144 jaa- ja 32 ei-ääntä; poissa 23. (Koneään. 225)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 53 Terveyskasvatus ja -valvonta.

Äänestys ed. Hautalan ehdotuksesta n:o 80.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 80 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 64 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 24. (Koneään. 226)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hautalan ehdotuksesta n:o 81.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 81 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 66 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 227)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Jokisen ehdotuksesta n:o 82.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 82 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 139 jaa- ja 37 ei-ääntä, 2 tyhjä; poissa 21. (Koneään. 228)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Jokisen ehdotuksesta n:o 83.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 83 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 138 jaa- ja 39 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 21. (Koneään. 229)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Jokisen ehdotuksesta n:o 84.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 84 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 140 jaa- ja 37 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 230)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Jokisen ehdotuksesta n:o 85.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 85 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 146 jaa- ja 31 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 21. (Koneään. 231)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Puskan ehdotuksesta n:o 86.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 86 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 94 jaa- ja 82 ei-ääntä; poissa 23. (Koneään. 232)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 57 Lomatoiminta.

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Hautalan ehdotus n:o 87 ja ed. Jurvan ehdotus n:o 88 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Hautalan ehdotuksen n:o 87 ja ed. Jurvan ehdotuksen n:o 88 välillä.

Ehdotus n:o 87 "jaa", ehdotus n:o 88 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 114 jaa- ja 25 ei-ääntä, 38 tyhjää; poissa 22. (Koneään. 233)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 87.

2) Äänestys ed. Hautalan ehdotuksesta n:o 87 mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 87 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 71 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 25. (Koneään. 234)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 60 Lääkintöhallitus.

Äänestys ed. Männistön ehdotuksesta n:o 89.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 89 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 50 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 235)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 69 Terveysdenhuollon täydennyskoulutus, hyväksytään.

Luku 92 Kansanterveyden edistäminen.

Äänestys ed. Jurvan ehdotuksesta n:o 90.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 90 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 132 jaa- ja 41 ei-ääntä; poissa 26. (Koneään. 236)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kettusen ehdotuksesta n:o 91.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 91 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 113 jaa- ja 60 ei-ääntä; poissa 26. (Koneään. 237)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Moilasan ehdotuksesta n:o 92.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 92 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 157 jaa- ja 18 ei-ääntä; poissa 24. (Koneään. 238)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Moilasan ehdotuksesta n:o 93.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 93 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 146 jaa- ja 31 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 239)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Lukuryhmän 92—95, Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö, perustelut.

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Kettusen ehdotus n:o 94 ja ed. Vihriälän ehdotus n:o 95 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Vihriälän ehdotuksen n:o 95 ja ed. Kettusen ehdotuksen n:o 94 välillä.

Ehdotus n:o 95 "jaa", ehdotus n:o 94 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 22 ei-ääntä, 32 tyhjää; poissa 22. (Koneään. 240)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 95.

2) Äänestys ed. Vihriälän ehdotuksesta n:o 95 mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 95 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 66 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 23. (Koneään. 241)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 93 Eräiden sosiaalipalvelujen avustaminen.

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Almgrenin ehdotus n:o 96 ja ed. Jokisen ehdotus n:o 98 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Jokisen ehdotuksen n:o 98 ja ed. Almgrenin ehdotuksen n:o 96 välillä.

Ehdotus n:o 98 "jaa", ehdotus n:o 96 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 27 ei-ääntä, 31 tyhjää; poissa 23. (Koneään. 242)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 98.

2) Äänestys ed. Jokisen ehdotuksesta n:o 98 mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 98 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 136 jaa- ja 40 ei-ääntä; poissa 23. (Koneään. 243)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 97.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 97 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 139 jaa- ja 34 ei-ääntä; poissa 26. (Koneään. 244)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksesta n:o 99.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 99 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 128 jaa- ja 49 ei-ääntä; poissa 22. (Koneään. 245)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 100.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 100 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 130 jaa- ja 46 ei-ääntä; poissa 23. (Koneään. 246)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 101.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 101 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 125 jaa- ja 47 ei-ääntä; poissa 27. (Koneään. 247)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 102.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 102 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 142 jaa- ja 24 ei-ääntä; poissa 33. (Koneään. 248)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 103.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 103 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 141 jaa- ja 24 ei-ääntä; poissa 34. (Koneään. 249)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 104.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 104 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 147 jaa- ja 18 ei-ääntä; poissa 34. (Koneään. 250)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 105.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 105 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 44 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 37. (Koneään. 251)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 106.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 106 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 150 jaa- ja 15 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 33. (Koneään. 252)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 107.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 107 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 149 jaa- ja 17 ei-ääntä; poissa 33. (Koneään. 253)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 108.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 108 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 148 jaa- ja 17 ei-ääntä; poissa 34. (Koneään. 254)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 109.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 109 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 128 jaa- ja 35 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 35. (Koneään. 255)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Hautalan ehdotuksesta n:o 110.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 110 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 126 jaa- ja 38 ei-ääntä; poissa 35. (Koneään. 256)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Jurvan ehdotuksesta n:o 111.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 111 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 50 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 37. (Koneään. 257)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kankaanniemen ehdotuksesta n:o 112.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 112 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 142 jaa- ja 21 ei-ääntä; poissa 36. (Koneään. 258)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kankaanniemen ehdotuksesta n:o 113.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 113 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 139 jaa- ja 24 ei-ääntä; poissa 36. (Koneään. 259)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. P. Leppäsen ehdotuksesta n:o 114.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 114 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 89 jaa- ja 74 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 35. (Koneään. 260)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Moilasan ehdotus n:o 115 ja ed. Mäkelän ehdotus n:o 118 ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Moilasan ehdotuksen n:o 115 ja ed. Mäkelän ehdotuksen n:o 118 välillä.

Ehdotus n:o 115 ”jaa”, ehdotus n:o 118 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 25 ei-ääntä, 31 tyhjää; poissa 33. (Koneään. 261)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ehdotuksen n:o 115.

2) Äänestys ed. Moilasan ehdotuksesta n:o 115 mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 115 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 63 ei-ääntä; poissa 35. (Koneään. 262)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Moilasan ehdotuksesta n:o 116.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 116 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 116 jaa- ja 49 ei-ääntä; poissa 34. (Koneään. 263)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Moilasan ehdotuksesta n:o 117.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 117 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 113 jaa- ja 50 ei-ääntä; poissa 36. (Koneään. 264)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkipään ehdotuksesta n:o 119.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 119 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 131 jaa- ja 31 ei-ääntä; poissa 37. (Koneään. 265)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Mäkelän ehdotuksesta n:o 120.

Mietintö ”jaa”, ehdotus n:o 120 ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 114 jaa- ja 48 ei-ääntä; poissa 37. (Koneään. 266)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 94 Lomanviettomahdollisuuksien edistäminen ja luku 95 Suuronnettomuuksiin varautuminen, hyväksytään.

Luku 99 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut menot.

Äänestys ed. Moilasen ehdotuksesta n:o 121.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 121 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 121 jaa- ja 42 ei-ääntä; poissa 36. (Koneään. 267)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Pääluokan perustelut.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 122.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 122 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 67 ei-ääntä; poissa 37. (Koneään. 268)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Almgrenin ehdotuksesta n:o 123.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 123 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 38 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 39. (Koneään. 269)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kankaanniemen ehdotuksesta n:o 124.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 124 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 94 jaa- ja 64 ei-ääntä; poissa 41. (Koneään. 270)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Puskan ehdotuksesta n:o 125.

Mietintö "jaa", ehdotus n:o 125 "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 86 jaa- ja 69 ei-ääntä; poissa 44. (Koneään. 271)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Pääluokka 34

Yleiskeskustelu:

Ed. Elo: Rouva puhemies! Siitä päätellen, että eduskuntasali tyhjenee, näyttää siltä, ettei eduskunnalla ole kiinnostusta työllisyysasioihin. Se ilmeisesti olisi kyllä väärä johtopäätös, koska me olemme äänestäneet niin pitkään, ja sen takia on luonnollista, että vähän on jaloittelun tarvetta.

Mutta, rouva puhemies, koko vaalikauden jatkunut taloudellinen noususuhdanne on viime kuukausien aikana kääntynyt selvään laskuun, ja se on selvästi havaittavissa myös maamme työllisyystilastoissa. Kuitenkin tänä vuonna keskimääräiseksi työttömyydeksi maassamme tulee noin 3,5 prosenttia, jota voidaan pitää eurooppalaisittain varsin hyvänä lukuna.

Kuitenkin viimeisen tilaston mukaan tilanne on nopeasti huononemassa. Niinpä maan keskimääräinen työttömyys tilastojen mukaan oli 4,9 prosenttia, ja on aivan luonnollista, että pelättävissä on paljon pahempi tilanne talven aikana. Tämä pelko johtuu siitä, että taloudellinen tilanne on edelleen heikkenemässä, ja se taas automaattisesti tulee johtamaan heikentyneeseen työllisyystilanteeseen, kuten meillä normaalistikin aina talvella on ollut heikompi työllisyystilanne kuin kesäaikoina.

Mutta pitkälläkin tähtäimellä voidaan sanoa, että Suomen työllisyyden hoito tulee vaikeutumaan. On aivan selvää, että laskusuhdanne kestää jonkin aikaa ja sen jälkeen tulee taas noususuhdanne, mutta jos katsotaan esimerkiksi sellaisia tekijöitä kuin maatalouden edessä oleva rationalisointi, niin se aivan automaattisesti tulee vähentämään työvoiman tarvetta ja heikentämään työllisyystilannetta erityisesti maaseudulla.

Me tiedämme ne paineet, jotka tällä hetkellä kohdistuvat maatalouteen sekä Gattin Uruguayn kierrokselta että myös neuvoteltavana olevasta Ees-sopimuksesta eli lähinnä Euroopan yhteisön taholta. Toisaalta me

myös tiedämme sen, että julkinen eli valtio- ja kuntasektori ei enää 1990-luvulla pysty työllistämään siinä määrin uusia ihmisiä kuin on tähän asti pystynyt.

Kuitenkin, kuten jo edellä totesin, Suomen työllisyystilannetta voidaan eurooppalaisittain pitää hyvänä. Esimerkiksi Euroopan yhteisöjen viimeksi noteerattu eli marraskuun keskiarvo oli 8,1 prosenttia työttömyyden osalta, ja Euroopan yhteisöhan ei ole kovin hyvä, mitä työllisyyteen tulee. Muun muassa Espanja ja Irlanti ovat alueita, missä on krooninen yli 15 prosentin työttömyys. Toisaalta EY:n piirissä on sellaisia maita kuin Saksa ja Ranska, joissa työttömyys on kuitenkin varsin pohjosmaista luokkaa, jos otetaan Suomi ja Ruotsi mittapuuksi.

Hyvä työllisyys on sosiaalidemokraattien keskeinen tavoite. Se on sitä ollut ja se on sitä 1990-luvulla. Tästä tavoitteesta sosiaalidemokraattien ei ole syytä luopua. Ainakin henkilökohtaisesti pidän hyvää työllisyyttä tärkeimpänä talouspolitiikan mittarina.

Mitä tulee alueellisiin eroihin työllisyydessä, omasta puolestani haluan todeta, että meillä aluepolitiikkaa on hoidettu huonosti viime vuosien aikana. Alueelliset erot työttömyydessä ovat liian suuret, vaikka meillä esimerkiksi laki edellyttää, ettei minkään alueen työttömyys vuositasolla saa nousta yli 1,8-kertaiseksi maan keskiarvoon nähden. Tiedämme että Itä- ja Pohjois-Suomi ovat olleet perinteisesti heikkoja työllisyysalueita. Viime vuosikymmeninä myös monet vanhat teollisuuspaikkakunnat kuten se paikkakunta, mistä tulen, eli Pori, Rauma samoin kuin Tampere, Kotka jne. ovat kärsineet suurista työllisyysongelmista.

Esimerkiksi Porissa viimeisen vuoden aikana äsken mainittu 1,8-kertainen työttömyys maan keskiarvoon nähden on ylittynyt, ja se on mielestäni hyvin murheellista. Voidaan todeta, että kun valtioneuvosto on asettanut tavoitteeksi Porissa työllistää 180 ihmistä, todellisuudessa valtio ei ole pystynyt saavuttamaan omaa tavoitettaan, vaan työllistää vain 60—70 ihmistä. (Ed. Laine. Se on kovin yleistä!) — En usko, että se on kovin yleistä, koska Porin tilanne on tietysti se, ettei meillä ole valtion palveluja, valtion virastoja ja laitoksia. Valtio vetoaa siihen ja sanoo, ettemme me pysty työllistämään, kun ei ole valtion työpaikkojakaan. Tämä on tietysti Porin talousalueen kuten koko Sata-

kunnan suuri ongelma, ettei meillä ole valtion julkisia palveluja, sen paremmin piiri- ja lääninhallintoa kuin korkeakouluakaan.

Mitä tulee siihen, millä tavalla vanhojen teollisuuspaikkakuntien työllisyyttä tulisi hoitaa, en näe kovin järkevänä sitä, että näille paikkakunnille pyrittäisiin rakentamaan lisää teollisuutta. Me tiedämme ensinnäkin sen, että teollisuuden työllisyysvaikutukset ovat entistä pienemmät tulevaisuudessa. Teollisuus pyrkii mahdollisimman tehokkaaseen tuotantoon, ja silloin ihmistyövoimaa käytetään enää suhteellisen vähän. Kuitenkin teollisuuslaitokset lähes kauttaaltaan ovat laitoksia, jotka aiheuttavat suuria ympäristörasituksia ja ympäristöongelmia. Sen takia mielestäni nämä vanhat teollisuuspaikkakunnat ovat jo aivan riittävästi kärsineet ympäristöongelmista, eikä niitä nyt tule auttaa sillä, että lisää teollisuuslaitoksia niihin rakennettaisiin.

Mielestäni tärkeintä on se, että ensinnäkin valtiovalta pyrkii entistä aktiivisempaan aluepolitiikkaan, pyrkii mm. siihen kuin Ruotsissa eli hajasijoittamaan erilaisia valtion laitoksia ja myös siihen, että julkista palvelutuotantoa saadaan muuallekin kuin pääkaupunkiseudulle. Julkisissa palveluissa varmasti on tehostamisen varaa, mitä tulee meidän aluepolitiikkaamme, ja sitä kautta voidaan pyrkiä auttamaan myöskin vanhoja teollisuuspaikkakuntia.

Rouva puhemies! Kaikkein tärkeimpänä näen kuitenkin sen, että koulutukseen kiinnitetään entistä suurempaa huomiota. Usein on nähtävissä, että koulutustason alhaisuus on suorassa syy-yhtydessä alueelliseen kehitykseen. Siinä mielessä toivoisin, että valtion viranomaiset näkisivät esimerkiksi työllisyyden hoidon paljon laajempana kysymyksenä, kuin se tänä päivänä nähdään. Työttömyys on hyvin oleellisesti, niin kuin totesin, sidoksissa alhaiseen koulutustasoon, ja näin tulee varmasti ehkä entistä kärjistetympin olemaan 1990-luvun Suomessa. Kun esimerkiksi valtiovalta on pyrkinyt erilaisilla erityisalueetuuksilla turvaamaan teollisuuspaikkakuntien työllisyyttä, olemme havainneet, että esimerkiksi isoille kaupungeille kuten Porille ei niillä kovin suurta merkitystä työllisyyden kannalta ole ollut. Minusta olisi paljon parempi, että valtiovalta todella panostaisi alueen koulutukseen ja sitä kautta pyrkisi entistä parempaan työllisyystilanteeseen.

Mitä valtion toimenpiteisiin työllisyyden hoidossa tulee, tiedämme sen ja varmasti olemme samaa mieltä siitä, että järkevä työllisyyttä tukeva talouspolitiikka on kaikkein parasta työttömyyden hoitamista ja samalla siis työllisyyden parantamista.

Eräissä maissa, mm. Saksan liittotasavallassa, on pyritty työttömyyden kustannuksella tai pitämällä yllä työttömyyttä pitämään myöskin hyvin alhainen inflaatioaste. Mielestäni Suomessa ei pitäisi tähän pyrkiä. Eli meidän ei pitäisi nyt laskea inflaatiota lisäämällä työttömyyttä, kuten esimerkiksi Helsingin Sanomat muistaakseni tämän päivän eräissä pääkirjoituksessaan neuvo. Minusta se on huono neuvo. Meidän ei pidä, vieläkin toistan se, laskea nyt inflaatiota lisäämällä työttömyyttä ja tätä kautta ihmisten kulutuskysyntää. Inflaation painaminen alaspäin on tärkeää Suomen kilpailukyvyyn säilyttämiseksi, mutta se ei, vielä kerran korostan sitä, saa tapahtua työttömyyttä lisäämällä. Kun me tiedämme joka tapauksessa, että laskusuhdanteessa ihmisten ostokyky heikkenee, niin se on mielestäni tekijä, joka todennäköisesti tulee jo sinänsä laskemaan maamme inflaatiovauhtia.

Rouva puhemies! Uusi työllisyyslaki tuli voimaan tällä vaalikaudella. Käsittääkseni kokemukset ovat pääosaltaan myönteisiä työllisyyslain vaikutuksista. Erityisesti nuorten osalta laki on toiminut kohtuullisen hyvin. Olen jo aikaisemmin, mm. viime vuonna, kun työllisyydestä on keskusteltu, todennut sen, että työllisyysjakso, joka nyt on puoli vuotta, on aivan liian lyhyt. Kaikin keinoin eri kokemusten jälkeen pitäisi pyrkiä siihen, että työllisyysjaksoa pidennettäisiin esimerkiksi vuoteen asti. Uskoisin, ettei se sittenkään yhteiskunnan kannalta olisi kovin kallis toimenpide, koska joka tapauksessa niille ihmisille, jotka ovat työttöminä, joudutaan työttömyyskorvaus maksamaan.

Kaikeksi onneksi on nyt päästy siihen, ettei tämä lyhyt työllisyysjakso ja toisaalta siihen liittyen aina puolen vuoden työttömyysjakso enää vaikuta eläkkeeseen, vaan valtiiovallan taholta on tämä epäkohta ... (Ed. Stenius-Kaukonen: Ei ole poistettu vielä!) — Se ei ole vielä poistunut, mutta suunnitelmat ovat valmiita ja ilmeisesti aika pitkälle myöskin lakitekstit ovat jo valmiita. (Ed. Stenius-Kaukonen: Ne ovat valiokunnan käsittelyssä, mutta niissä on ongelmia!)

— Kuitenkin hallitus on tämän asian noteerannut, ja olen siitä varsin kiitollinen, koska itse tulen vaikealta työllisyysalueelta ja olen joutunut näiden asioiden kanssa monta kertaa tekemisiin.

Rouva puhemies! Haluan kiinnittää huomiota myös siihen, että yllättävän paljon pitkäaikaistyöttömien joukossa on henkilöitä, joita on lähes mahdoton työllistää. Eli henkilöt tulevat esimerkiksi kunnallisiin työllistämistöihin ja sitten havaitaan, että muuttaman viikon kulutta he jättävät työpaikan ja joutuvat sen jälkeen tulemaan toimeen esimerkiksi toimeentulotuella. Mielestäni valtiovallan pitäisi entistä voimakkaammin selvittää toimenpiteitä, mitä pitäisi tällaisten henkilöiden osalta tehdä. Kun selvästi nähdään, ettei henkilö ole työllistettävissä, mielestäni häntä on turha pitää työttömyystilastoissa. Paljon parempi on, että henkilön toimeentulo hoidetaan esimerkiksi toimeentulotuen kautta.

Koulutuksen näkisin myös ensisijaiseksi toimenpiteeksi työttömien sijoittumiseksi uudelleen työelämään. Mielestäni oikeastaan vaihtoehto pitäisi aina olla työttömäksi joutuvalle ihmiselle se, että hän menee koulutukseen ja saa tietysti ne sosiaaliset etuudet, jotka työttömät ihmiset saavat ja ehkä vähän paremmatkin. Joka tapauksessa ilman uudelleen koulutusta ei tulevaisuudessa työttömien ole kovin helppo sijoittua työelämään vaikeilla työttömyysalueilla.

Lopuksi haluan muuttaman sanan sanoa julkisuudessa paljon keskustellusta maamme työvoimapulasta. Kyllä ainakin minulle on jäänyt oikeastaan vähän ihmetystä siitä, mikä takia jatkuvasti puhutaan työvoimapulasta ja siitä, että tarvitaan ulkomaista työvoimaa ehkä kymmeniätuhansia vuosittain, niin kuin olemme havainneet suunnitelmista. Kun maassa todennäköisesti tulee olemaan keskimäärin 5–6 prosentin työttömyys ensi talvena, meillä on kyllä työvoimareservejä maassa aivan riittävästi. Minusta yli 5 prosentin työttömyys on sellainen, jota Suomessa ei pitäisi suvaita ja sen takia toivon tosiaan, että pantaisiin vähän jättä hattuun työvoiman maahantuontikysymyksessä.

Tässä yhteydessä haluan muistuttaa siitä, että ed. Virolainen 1970-luvun alussa, jolloin hän oli hyvin vaikutusvaltaisessa asemassa tässä maassa, myöskin esitti, että maahan on tuotava paljon ulkomaista työvoimaa, koska

työvoimapula muka oli uhkaamassa. Muutama vuosi kului, niin meillä oli ennätystyötömyys maassa. Kukaan ei muistanutkaan puheita siitä, että piti ulkomailta vielä tuoda työvoimaa. Kyllä minä vähän veikkaan, että olemme samanlaisessa tilanteessa nyt Suomessa. Lähivuosien aikana kannattaisi unohtaa puheet työvoiman tuonnista ja pyrkiä työllistämään maan oma väestö.

Tässä yhteydessä on myös julkisuudessa moitittu varhaiseläkejärjestelyjä. Mielestäni sekin moitiskelu on aiheetonta. Kyllä vaikeilla työllisyyspaikkakunnilla varhaiseläkejärjestelyt olivat välttämättömiä. Kun esimerkiksi yksin Porin kaupungissa 6 000 teollista työpaikkaa katosi 1980-luvulla, niin miten ihmeessä olisi näiden ihmisten toimeentulo muuten pystytty järjestämään kuin joko toimeentulotuella tai pysyvästi työttömyyseläkkeen avulla. Mielestäni ne olivat aivan oikeita toimenpiteitä, mitä valtiovalta teki, esimerkiksi työttömyyseläkkeen ikärajan laskeminen 55 vuoteen jossain vaiheessa. Tiedän, koska kymmenet, ehkä sadatkin, ihmiset olivat allekirjoittaneeseen yhteydessä silloin, kun nämä vaikeudet olivat Porissa suurimmillaan teollisuudessa. Sen takia tosiaan toivon vielä kerran, että vähän lisää malttia saataisiin keskusteluamme työvoimapulasta ja eläkejärjestelyistä.

Ed. Helle (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Elo aloitti puheenvuoronsa toteamalla, että vaikka sali on tyhjä, se ei varmaankaan tarkoita sitä, että edustajat eivät olisi kiinnostuneita työllisyysasioista. Toivottavasti tämä toteamus pitää paikkansa. Tilanne on kyllä hyvin surkean näköinen tällä hetkellä. Hallituspuolueitten edustajat suvaitsevat olla hyvin totaalisesti poissa. Ja mikä on huomattavaa: ministereitä ei näy paikalla. Taitaa olla niin, että he eivät ole kiinnostuneitakaan tämän pääluokan kohdalla täällä olemaan. Se mielestäni kyllä osoittaa sen, että työttömyyden kasvuun ei hallituksen toimesta ole kyetty varautumaan eikä ole haluttu varautua.

Tuntuu siltä, että hallitus ei ole vieläkään, vaikka merkit ovat hyvin selvät, suvainnut suoda tälle ongelmalle edes neljännesajatus. Ellei asialle todella jotain tehdä, niin ollaan hyvin suurissa ongelmissa. Sinänsä ed. Elon käsitykset ja puheenvuorossaan esittämät mielipiteet olivat monessa suhteessa sel-

laisia, joihin on syytä yhtyä. Mutta suvaitsen kyllä epäillä sitä, että nykyisen hallituksen ja hallituskoalition taholta kyettäisiin ajamaan asioita siihen suuntaan kuin ed. Elo esitti ja toivoi. Siinä mielessä haluan kyllä, että tarkistettaisiin politiikkaa Suomenmaassa vaalien jälkeen.

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Elolle muistutan työllisyyslain käsittelystä. Ehdotimme jo silloin vuoden pituisia työsuhteita. Asiasta äänestettiin eduskunnassa ja siitä on äänestetty myöhemminkin. Siinä on selvä korjaamisen tarve, sillä puoli vuotta on liian lyhyt aika.

Mitä tulee työvoiman tuontiin, niin siihen ei ole tarvetta työvoimapolitiisin perustein. Meillä on työvoimaa, mutta on halua tuoda halpaa työvoimaa. Uskon, että työnantajien propaganda lähtee tästä tarpeesta ja halusta.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Hyvät toverit! Tällaista ilmaisuja on harvoin mahdollista käyttää eduskunnan salissa, mutta tällä kertaa, kun paikalla on ed. Elon lisäksi ainoastaan vasemmistoliiton eduskuntaryhmän jäseniä, tämä ilmaisu on paikallaan. (Ed. Laine: On rouva puhemies!) On todella valitettavaa, että työministeriön pääluokka ei kiinnosta muiden ryhmien edustajia. SMP:kin kehuu olevansa työttömien asialla, ja nyt sentään puhutaan päiväs aikaan. On eri asia niin kuin viime yönäkin, kun kello yhden aikaan puhuttiin sosiaalipääluokasta, jos edustajien rivit olivat suhteellisen harvat. Mutta kerrankin, kun meillä olisi oivallinen tilaisuus keskellä päivää puhua näin tärkeästä asiasta kuin työttömyydestä ja työllisyydestä, se ei kiinnosta edustajia. Se on valitettavaa. Tosin työsuojelulliselta kannalta täytyy todeta, että olisi ollut hyvä järjestää ruokatauko edustajillekin, kun olemme kello 10:stä asti taukoamatta istuneet ja äänestäneet.

Työllisyyslaki säädettiin edellisen eduskunnan viimeisenä asiana. Tuntuu, että monet ovat unohtaneet ne kiistat ja väittelyt, mitä eduskunnassa käytiin lain säätämisen yhteydessä. Nyt ei eduskuntapuolueiden taholta niinkään ole tullut kritiikkiä lakia kohtaan. Kävimme työllisyyslain soveltamista koskevan selontekokeskustelun juuri vähän aikaa sitten ja siinä todettiin, että laki on toiminut kohtuullisen hyvin. Tietysti on on-

gelmiä, mutta lain tarpeellisuutta ei täällä ole kiistetty.

Mutta tämän talon ulkopuolella ja varsinkin nyt, kun työttömyys on jälleen kasvussa, on esitetty vaatimus, että työllisyyslakia, jos sitä ei tule kumota, niin ainakin sitä tulee heikentää. STK:n edustaja kommentoidessaan juuri viimeisiä työttömyyslukuja, jotka ovat osoittaneet huomattavan työttömyyden kasvun jo tapahtuneen, ja kun tiedossa on, että talvikautena työttömyys tulee saavuttamaan huomattavan suuret luvut, ensivaatimuksenaan esitti, että työllisyyslain velvoitteita täytyy heikentää.

Työllisyyslaki omalta osaltaan on mahdollistanut sen, että noususuhdanteen aikana työttömyys on pudonnut. Se ei yksin ole sitä tehnyt. Olisi päästy paljon parempiin tuloksiin, jos työllisyyslakia olisi täysimääräisesti toteutettu. Hallitus on yrittänyt päästä kuin koiria veräjästä hyvän suhdannetilanteen valitessa ja jättänyt työllisyyslain velvoitteet täysimääräisesti toteuttamatta. Viime vuosina on käytetty varoja ainoastaan velvoitteista huolehtimiseen, mutta muita, ensisijaisia työllisyysmäärärahoja eli ns. harkinnanvaraisia määrärahoja on supistettu sadoilla miljoonilla markkoilla.

Erityisesti STK:n vaatimukseen työllisyyslain heikentämisestä on syytä vielä palata. Nyt, kun edessä on kasvava työttömyys, juuri työllisyyslain toimenpiteillä voitaisiin estää tilanteen kärjistyminen, jos näin halutaan. Vaikuttaa siltä, ettei ainakaan työnantajapuoli —sen se on jo osoittanut— ole valmis siihen, ja vaikuttaa siltä, ettei myöskään hallitus ole valmis. Sen osoittaa budjetin käsittely. Työvoimapiireistä on kerrottu, että tilanne voitiin ennakoita jo kesän lopussa. Ensimmäisenä ilmiönä havaittiin se, että avoimet työpaikat hävisivät nopeassa tahdissa työvoimapiireistä ennen kuin työttömyys puhkesi avoimena esille.

Kun valtiovarainvaliokunta esimerkiksi käsitteli ensi vuoden budjettia, olisi luullut, että asiaan olisi paneuduttu vakavalla mielellä, mutta näin ei ole tapahtunut, ja sen osoittaa käsittelyssä oleva valtiovarainvaliokunnan mietintö. Siinä ei ole lisätty työllisyyden hoitoon käytettyjä määrärahoja eikä ole muillakaan toimenpiteillä pyritty estämään työttömyyden kasvua. Ainoa, mitä on tehty, on yksityisen sektorin kansaneläkemaksun alentaminen, ja sillä ei ole pystytty

tähän mennessä osoittamaan olevan työllisyyttä parantavaa vaikutusta. Vaikka sosiaalivaliokunta on kymmenen vuotta vaatinut, että sosiaaliturvamaksujen alentamisen vaikutus työllisyyteen selvitetään, niin tähän päivään mennessä hallitukset eivät ole halunneet sitä tehdä.

Ed. Elo toi esille vaatimuksen, jonka vasemmistoliiton edustajat esittivät jo lakia säädettäessä: 6 kuukauden velvoitetyöjakso on liian lyhyt. Se ei ole liian lyhyt vain työllistettyjen kannalta, vaan myös muiden työntekijöiden kannalta, jotka joutuvat opastamaan ja opettamaan uuden tulokkaan työhön. Juuri kun työtehtävät on opetettu ja opittu, henkilö vaihtuu ja sama aloitetaan uudestaan.

Kun työttömyys on räjähdysmäisessä kasvussa jo ensi talvikautena, ensisijainen toimi olisi nyt se, että pidennettäisiin velvoitetyöjaksoa 6 kuukaudesta 12 kuukauteen.

Ehkä sitäkin kiireellisempi toimenpide on nuorten työttömien aseman hoitaminen. Nykyisin 3 kuukauden työttömyyden jälkeen on järjestettävä työpaikka vain alle 20-vuotiaille. Myös tässä asiassa jo lakia säädettäessä me esitimme, että ikärajan olisi pitänyt olla 25 vuotta. Tuore tilasto marraskuun lopun tilanteesta osoittaa juuri sen, että nuorten kohdalla tilanne alkaa nopeimmin heikentyä. Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä oli marraskuun lopussa 26 064, siinä oli kasvua edelliseen vuoteen 33,7 prosenttia. Työllisyyslakia tulisi kiireimmin muuttaa niin, että myös alle 25-vuotiaat otetaan sen velvoitteen piiriin, että työpaikka on järjestettävä jo 3 kuukauden työttömyyden jälkeen ja työsuhteen pituuden tulee olla vähintään 12 kuukautta.

Harkinnanvaraisia määrärahoja esitämme lisättäväksi ensi vuoden budjetissa ja huomenna näemme, mikä on eduskunnan kanta näihin asioihin. Pahoin pelkään, että tilanteen vaikeudesta ja edessä olevista ongelmista huolimatta nämä esitykset tullaan hylkäämään.

Ed. Elo puhui koulutuksen tärkeydestä. Me olemme varmasti kaikki yhtä mieltä siitä, että koulutus ja nimenomaan ammatillinen aikuiskoulutus on tärkeää, ja nyt on tehty uutta lainsäädäntöä, joka tulee voimaan vuoden alusta. Mutta työvoimapiireistä, joissa näitä asioita hoidetaan, on esitetty hätähuuto, että budjettiin varatut määrärahat eivät

tule riittämään. He eivät pysty toteuttamaan lakia täysimääräisesti.

Tässä jälleen puhutaan yhtä, mutta tehdään toista. Ei ole annettu edellytyksiä, joilla voidaan lain toimeenpanosta huolehtia eli järjestää koulutusta tarvittavassa määrin. Edessä olevassa tilanteessa tämäkin olisi erittäin merkittävä keino yrittää ratkoa ongelmia.

Eläkkeistä ja varhaiseläkkeistä puhuin viime yönä sosiaalipääluokan kohdalla, mutta tästä asiasta on syytä vielä muutama sana sanoa. Toin esille hylkyprosentit, jotka ovat viimeisen puolentoista vuoden aikana jälleen yksilöllisen varhaiseläkkeen kohdalla huomattavasti kasvaneet, vaikka lakeja ei ole muutettu. Tämä asia on selvitettävä ja näitä eläkelakeja on sovellettava lain mukaisesti. Tällaisia muutoksia ei saa tapahtua, koska lakia ei ole muutettu. Juuri nyt, tilanteessa, missä työttömyys on taas uhkaamassa, olisi paljon järkevämpää, että ikääntyneet ihmiset, jotka ovat jo usein tehneet kymmenien vuosien työrupeaman, päästettäisiin eläkkeelle ja saataisiin tilaa nuorille työelämässä.

Työttömyyseläkkeen ikärajan alentamista on uudelleen harkittava, koska juuri työttömät ovat useimmin saaneet hylkypäätöksen yksilölliseen varhaiseläkkeeseen. Näinhän ei pitänyt asian olla, vaan päinvastoin. Käytännö on luisunut tilanteeseen, joka mielestäni on vastoin lain selkeitä tavoitteita.

Viitaten siihen, mitä ed. Elo edellisessä puheenvuorossaan puhui, on vahinko, että hän lähti pois eikä jäänyt kuulemaan selvitystä velvoitetyön poikkeuksellisesta huomioon ottamisesta työeläketurvassa.

Tämä laki on sosiaalivaliokunnan käsitellyssä, ja viimeksi tänään lain käsittelyä siirrettiin huomisaamuun. Tämä johtuu siitä, että tässä laissa, sen voimaantulosäännöksessä, on ilmennyt ongelmia. Hallituksen esityksessä puhutaan kauniisti, että nämä epäkohdat nyt korjataan ja myös työntekijän vaatimuksesta ennen lain voimaantuloa päättyneet velvoitetyöt jätettäisiin huomioon ottamatta, siis niissä tilanteissa, joissa ne ovat alentaneet eläketurvaa. Mutta lain voimaantulosäännös on kirjoitettu niin, että voimaantulosäännöksen 2 momentti jää merkityksettömäksi.

Olen nyt yrittänyt puhua kuin runeberg, että valiokunnan jäsenet ymmärtäisivät, mistä tässä on kysymys. Tuntuu siltä, että siellä

tämä ongelma on ymmärretty, mutta valitettavasti valiokunta hakee lupaa muutoksen tekemiselle ministeriöstä ja työmarkkinajärjestöiltä, jotka eivät ole tätä ongelmaa pohdineet. Niillä on ollut hyvä tarkoitus, kun ne ovat lakiesitystä tehneet, mutta tämä on tehty kiireessä ja voimaantulosäännöksen ongelmaa, joka on aika monimutkainen, ei ole havaittu siinä vaiheessa. Näin ollen, jollei lakia korjata, hallituksen esityksen perusteissa esitetyt tavoitteet eivät yksinkertaisesti toteudu.

Toivon, että sen verran oma-aloitteisuutta eduskunnasta löytyy, että ei olla valmiit hyväksymään sellaista esitystä, mikä ei toteuta sille asetettuja tavoitteita, vaan löytyy se rohkeus, että pykälät muutetaan edes niin, että lakia sovellettaisiin jo ensi vuoden alusta eikä vasta heinäkuun alusta, niin kuin hallitus on esittänyt. Tämäkään ei koko ongelmaa poista.

Työttömyyden kasvaessa tarvitaan monia kiireellisiä toimenpiteitä, jotta ei aivan katastrofaaliseen tilanteeseen päädytä. Mutta erittäin valitettavaa on se, että tähän asti on ikään kuin eletty vielä unessa siitä, että meillä on ollut muutama vuosi korkeasuhdannetta, jolloin avoin työttömyys on saatu painettua alemmaksi kuin pitkään aikaan, mutta tämä uni on nyt ohi. Nyt pitäisi herätä todellisuuteen.

Ed. Aittoniemi : Rouva puhemies! Olen aikanaan sanonut näkemyksenäni, ja se näkemys pitää vieläkin paikkansa, että työllä tarkoitetaan sellaista työsuhdetta, jonka varaan esimerkiksi nuori ihminen voi perustaa tulevaisuutensa, avioliiton, perheen hankkimisen, asunnon hankkimisen jne. 6 kuukauden mittaiset työsuhteet eivät muodosta työtä tässä mielessä. Niiden varaan kukaan ei voi rakentaa mitään. Jos joku sellaisen varaan perheen ja tulevaisuuden suunnitelmat rakentaa, se on utopiaa, sillä ei ole mitään pohjaa. Olen tässä mielessä samoilla linjoilla kuin ed. Stenius-Kaukonen ja varmasti monet muutkin.

Mutta, rouva puhemies, Suomessa on viime aikoina keskusteltu siirtolaisuudesta, työvoiman tarpeesta, puhuttu myös suomalaisesta väestökehityksestä näihin liittyen ja sekoitettu ne autuaasti toisiinsa. Aivan hiljattain on esiintynyt tutkimuksia ja erilaisia näkemyksiä siitä, että Suomeen pitäisi tulla

15 000 siirtolaista vuodessa. Näkemykset siitä, minkä vuoksi pitäisi tulla, ovat hiukan erkanevaiset toisistaan. Toiset katsovat, että Suomessa tarvitaan työvoimaa lisää 15 000 vuodessa. Toiset näkevät tämän asian niin, erityisesti tutkijat, että Suomen vähän huonoon suuntaan kehittynyt väestörakenne vaatisi tätä.

Väestörakenne on kieltämättä kehittynyt huonoon suuntaan sikäli, että 10–15 vuoden kuluttua viimeistään eläkeikään tulevat ns. suuret ikäluokat, sotien jälkeisenä aikana syntyneet ikäluokat, ja kun perhepolitiikka tietyinä aikana Suomessa ei ole tukenut lapsien syntymistä, siis suurlapsisia perheitä, on tilanne se, että nyt eletään sitä aikaa, jolloin kärsitään tästä asiasta. Meille on tulossa suuri eläkeläisten määrä, ja tuotannossa olevien ihmisten määrä luonnollisestikin vähenee. Toisin sanoen piirros, minkä olen Helsingin Sanomissakin nähnyt mm. tutkija Merenheimon tekemänä, tietynlaisesta pyramidista, jonka pitäisi olla alhaalta leveämpi ja ylhäältä kapeampi, onkin sen muotoinen, että se on ylhäältä leveämpi ja alhaalta kapeampi. Merenheimokin on lausunut, että tässä tapauksessa ikääntyvien luokkien sosiaalipuolen hoitamiseen tarvitaan yhä enemmän väkeä. Näin ollen tuotantoon jää vastaavasti vähemmän työn suorittajia, ja tämä rakenteen kieroutuminen on tietysti yhteiskunnallisesti hankala asia.

Siitä huolimatta on tilanne se, että tämä ei edellytä siirtolaisuuden tänne saamista. Me pärjäämme nykyisellä väestörakenteella paitsi siinä tapauksessa, että meillä olisi hyvin ankara työvoimapula, joka merkitsisi silloin, että tuotanto ei pysyisi kehityksen mukana, se ei pystyisi tuottamaan yhteiskunnan vaatimalla tavalla. Silloin tietysti olisi perusteltua ajatella, että Suomeen otettaisiin työvoimaa.

Ei tämän hetken näkymien mukaan eikä ole edessäkään sellaista tilannetta, jonka mukaan Suomessa olisi työvoimapula. Jos meille tulee pienikin laskukausi, pienikin lama ja taantuma, yritykset sylkevät välittömästi ulos työntekijöitä joko muuten työttömiksi tai pakkolomalle. Ei voida puhua, että Suomessa on työvoimapulaa. Siis siitä ei voida lähteä lainkaan.

Siinä mielessä ministeri Puhakka on täysin oikeassa, ja hän on vähän rauhoitellut näitä siirtolaisintoilijoita, jotka todennäköisesti

ovat samoja intoilijoita, jotka aikanaan samoilla perusteilla vaativat Suomeen otettavaksi 15 000 pakolaista vuodessa. Käsite-ero on sellaisenaan pieni, mutta he ovat nyt siirtyneet siirtolaispuolelle, jotta saisivat näkemyksensä paremmin näissä asioissa lävitse.

Me tulemme toistaiseksi Suomessa toimeen nykyisellä työvoimalla erityisesti ottaen huomioon sen, että nykyiset suunnitelmat kuntoutuksen tehostamisesta viedään eteenpäin, myös uudelleenoulutuksesta. Meillä ei ole mitään tarvetta siirtolaisuuden lisäämiseen.

Meillä on paluumuuttajien suuntaan suunnattu katseita jonkin verran, kun on puhuttu työvoimapulasta. Perustelluinta se olisi tietysti Ruotsin suuntaan. Valitettavasti on vain käynyt niin kuin nytkin, kun hiljattain tapasin Tampereella erään naishenkilön, joka tuli Suomeen, hankki täältä asunnon haluten saada työtä ja palasi lapsuutensa maisemille. Hän sai ilmeisesti lautasatamassa jonkin paperin tai vihkosen kouraansa, ja siihen sitten yhteiskunnan vastaanotto pysähtyi. Niin on Ruotsista paluumuuttajien osalta tapahtunut yleensä. Se on ollut katkera ja kylmä maa tämä Suomi heille. He ovat joutuneet yleensä palaamaan takaisin eivätkä tänne kovin hevin uudelleen tule ja välittävät tietysti viestiä tästä myös siellä oleville. Siitä suunnasta meidän työvoimapulamme, jos sellaista olisi, ei tulisi paljon paranemaan.

Sitten on puhuttu Inkerin suunnasta paluumuuttajien osalta. Inkerin suunnassa, vaikka lämmöllä ajatellemmekin siihen suuntaan, on ikääntynyttä väestöä hyvin paljon. Se vain muuttaisi väestörakenteen kieroutuneisuutta, jos näin voidaan sanoa, epäsuhdetta tänä päivänä, ja työvoimapuoli olisi tässä suhteessa ehkä vähäisempi. Periaatteessa henkilökohtaisesti olen ja meidänkin ryhmämme on myönteinen Inkerin suomalaisten maahanmuuttoon. Tässä ei nyt ole siitä kysymys, mutta asioita on tietysti tarkasteltava realistisesti.

Siis tällä hetkellä meillä on Suomessa, jotta pystytään työllistämään omat kansalaiset sillä tavalla, että he voivat tehdä sitä työtä, jonka pohjalla he voivat perustaa perheen ja hankkia asunnon ja suunnitella tulevaisuuttaan, kovasti tekemistä oman väestön suhteen.

Kaiken lisäksi meidän on aina huomioitava se, että me elämme tällä hetkellä tietyn

sopimuskynnyksen edessä Euroopan suuntaan joko Eta-sopimuksen tai Euroopan yhteisöihin liittymisen kautta, en ota kantaa, koska tämä asia ei kuulu siihen. Mitä tulee näiden keskinäisiin suhteisiin ja ehtoihin, eduskuntahan on Eta-sopimuksen suhteen asettanut ehtonsa, ja niiden takana meidän täytyy pysyä. Tässä vaiheessa meillä ei ole mitään tarvetta luopua niistä.

Joka tapauksessa, jos tällainen sopimus syntyy luonnospohjalta, joka on olemassa Euroopan integraatiosta tällä hetkellä, täällä vapautuu työvoiman vapaa työnhankinta myös Euroopan muista maista saapuvien kohdalla. He voivat vapaasti kolme kuukautta etsiä täällä työtä. Mikäli sellaista löytävät, he jäävät työhön, jos haluavat, tai sitten he joutuvat poistumaan täältä.

Näin ollen meidän täytyy ehdottomasti, ennen kuin teemme mitään suurempia suunnitelmia millään tavalla, katsoa, mikä on meidän ratkaisumme Euroopan suuntaan, ja se, millä tavalla työvoimapolitiikka näiden säännösten kautta muotoutuu. Silloin on kysymys vain, jos me tarvitsemme työvoimaa välttämättä, pystymmekö kilpailemaan hyvästä työvoimasta Euroopan suunnasta. Mutta ne ovat tulevaisuuden asioita.

Tällä hetkellä me emme tarvitse siirtolaisia. Tietenkin normaalia siirtolaisuutta avoliiton ja kaiken kautta aina tapahtuu. Jos joku tulee Suomeen yrittämään ja haluaa tulla maksamaan veroja valtiolle ja kohottamaan yhteiskuntaa, eihän toki ihmisenä ole heitä vastaan mitään, mutta me emme mitään systemaattista siirtolaisten hankintaa Suomeen tarvitse. Meidän on paras pysytellä näissäkin asioissa terveellä ja tasaisella pohjalla niin kuin tähänkin saakka.

Ed. P. Leppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin kun työllisyyslakia käsiteltiin eduskunnassa, me esitimme 6 kuukauden rajaa 12 kuukauteen. Siitä äänestettiin niin valiokunnassa kuin täällä salissakin. Ed. Aittoniemi nyt piti myös sitä virheellisenä päätöksenä. Mutta siinä vaiheessa, kun mm. monet asiantuntijat olivat sitä mieltä, että se oli liian lyhyt, se olisi silloin tullut hyväksyttyä, mikäli tekin olisitte tulleet mukaan. Mutta te jouduitte pääministerin painostuksen kohteeksi ettekä voineet valiokunnassa, SMP:n edustajat, eikä sitten täällä salissa tulla opposition esityksen taakse.

Mitä tulee työpaikkoihin, tänä päivänä monilla työpaikoilla on pahoinvointia. Henkinen paine on niin kova, että ihmiset pyrkivät niistä pois. Syyt, miksi pahoinvointia on työpaikoilla, tulisi selvittää, jotta ihmiset viihtyisivät entistä pitempään työpaikoillaan. Esimerkiksi eläkepäätöksissä tällä hetkellä psyykkiset sairaudet ovat johtavassa asemassa. Se osoittaa, mikä on tilanne suomalaisessa työpaikassa. Siellä on liian paljon sellaisia tekijöitä, että ihmiset eivät jaksa olla siellä.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä lausun ed. Aittoniemelle tunnustusta siitä, että hän on työvoimakysymyksiä käsiteltäessä salissa paikalla, muutenhan täällä ei olisi muita kuin vasemmistoliiton edustajia. Siinä mielessä ed. Aittoniemi ansaitsee arvostusta.

Mutta mitä hänen puheeseensa tulee, minulle kävi hyvin epäselväksi se, mitä ed. Aittoniemi tarkoittaa. SMP:n työvoimapolitiinen ohjelma oli sitä sun tätä, muttei oikein sitä eikä tätä, piti ottaa pakolaisia, mutta ei saanut ottaa pakolaisia, sai tulla paluumuuttajia, mutta ei saanut tulla paluumuuttajia.

Haluan kiinnittää huomion siihen, että ed. Aittoniemi on asiassa ilmeisesti joutunut muun ryhmänsä jyräämäksi. Kävin tarkistamassa juuri eduskunnan pöytäkirjoista. Lauantaina hän ei esittänyt sanallakaan sen suuntaisia ajatuksia, mitä täällä äsken budjettiaänestyksissä oli, että kiintiöpakolaisten määrä alennettaisiin 250:een. Hän puhui silloin 500 kiintiöpakolaisesta ja kertoi ryhmänsä sen hyväksyneen. Jos ryhmän kanta olisi ollut silloin hänellä tiedossa, että kiintiöpakolaisten määrä pitääkin alentaa 250:een, kai hän olisi ryhmänsä kantoja esitellessään senkin tuonut esiin. Mutta nyt ryhmän enemmistö näyttää jyränneen ed. Aittoniemen pakolaisasiassa. Pidän sitä erittäin valitettavana ja toivon, että ed. Aittoniemi selkärankaisena poliitikkona pitäisi kiinni siitä, mitä mieltä tuli oltua kiintiöpakolaisasiassa.

Toivoisin, että jos hänellä tilaisuus on, vähän selkeämmin miettisi, ennen kuin puhuisi siitä, mikä SMP:n kanta Suomen työvoimapolitiittisiin kysymyksiin on ja siihen, millaisia ihmisiä täällä tarvitaan.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensinnä ed. P. Leppäselle haluan todeta sen, että minä olen ollut aina sillä kannalla, että 6 kuukauden pohjalle ei rakenneta mitään. Se on tietysti selvä asia, että kun hallitusvastuussa on oltu — en minä sitä kiellä — meidän on täytynyt tietysti noudattaa samaa linjaa, enkä häpeä sitä asiaa ollenkaan. Mutta muistan vielä korokkeen, mistä olen aikanaan puhunut — eli se on toinen kuin se, missä minä äsken olin — samasta asiasta hyvinkin painokkaasti ja olen ehdottomasti sitä mieltä, mitä nyt on keskusteltu.

En halua pakolaiskysymyksiin mennä, mutta ed. Seppänen otti asian esille. Me olemme jo elokuussa, kun tilanne kääntyi siihen, että Suomeen tulvii ns. spontaanipakolaisia, lähteneet siitä, että jos spontaanipakolaisten määrä merkittävästi kasvaa, niin kuin on kasvanut, mikä tiedettiin, me tulemme vaatimaan sitä, että kiintiöpakolaisten määrä vuoden 1991 budjetissa — tänä vuonna me olemme hyväksyneet 500 — alennetaan 250:een ja kiintiöpakolaisten vastaanotamisesta luovutaan sen jälkeen vuoden 92 budjetissa vallan. Tämä on selkeä asia.

Jos olen jossakin vaiheessa luiskahtanut sanomaan väärin, päätökset löytyvät meidän ryhmämme pöytäkirjoista. Ehkä on tullut samanlainen virhe ed. Seppäselle, kun hän ehdotteli kiinteistöveron hyväksymistä eduskunnassa ponnassa, joka hylättiin.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En ole ehdottanut kiinteistöveron hyväksymistä vaan hylkäämistä. Se kerrottakoon ed. Aittoniemelle, jos hän lukuaitoisena ihmisenä lukee eduskunnan pöytäkirjoja. Tätä asiaa ei löydy SMP:n eduskuntaryhmän pöytäkirjoista.

Ed. Laaksonen: Herra puhemies! Pitkään jatkunut nousukausi on nyt selvästi päätymässä, mikä näkyy mm. työttömyyden rajuna kasvuna. Osittain taantumaan on vaikuttanut pääomaliikkeiden vapautuminen hallituksen ja Suomen Pankin toimenpiteiden seurauksena, ja kun toisaalta vaihtotaseen vaje on yritysten aikaisemmin viettämien investointijuhlien jälkeen suuri, ovat juuri nyt edellytykset harjoittaa työllisyyttä elvyttävää politiikkaa varsin vähäiset. Tämän totesi myös hallitus antaessaan eduskunnalle

toisen lisämenoarvion varsinaisen budjetin antamisen jälkeen.

Nyt on käymässä niin, että hallitus ei ole mitenkään varautunut pahenevaan työllisyysilanteeseen. Tämä jopa näkyy siinä, että ensi vuodelle hallitus esittää kunnille ja kuntainliitoille noin 400 miljoonaa markkaa vähemmän työllisyysrahaa kuin tälle vuodelle. Toisaalta konkurssit, lomautukset ja irtisanomiset ovat voimakkaasti lisääntyneet kuluneen syksyn aikana, ja tilanne sen kuin näyttää edelleen pahenevan. Työttömiä ja lomautettuja on nyt kolmannes enemmän kuin vuosi sitten. Samaan aikaan avoimien työpaikkojen määrä on selvästi vähentynyt, eli kaikki merkit viittaavat tosiasiaa siihen, että työttömyys lisääntyy huomattavasti arvioitua enemmän vuoden 1991 aikana.

Mielestäni hallituksen taholta harrastettiin varsin huonoa työllisyyspolitiikkaa, kun mm. läänien kehittämisrahaa karsittiin 30 miljoonaa markkaa. Yhtä käsittämätöntä oli se, että tässä tilanteessa myös rakennemuutoksen aiheuttamien häiriöiden lieventämiseen tarkoitettuja rahoja karsittiin sinänsä vaatimattomasta 40 miljoonasta markasta vielä 15 miljoonaa markkaa, eli karsinta kohdistui sellaisiin menoihin, joilla olisi ollut merkitystä työllisyyden hoidon kannalta. Tietenkään näilläkään rahoilla ei olisi ratkaistu koko työttömyyden ongelmaa mutta sitä olisi voinut jossakin määrin lievittää.

Työllisyyskehityksen kannalta on myös hyvin suuria alueellisia eroja. Muun muassa Porin työvoimatoimiston alueella työttömiä on tälläkin hetkellä jo lähes 9 prosenttia. Toisaalta alueen kunnat ovat täyttäneet työllisyyslain velvoitteet, mutta valtio on laiminlyönyt oman osuutensa. Osasyynä tietysti tähän tilanteeseen on se, että alueeltamme puuttuu lähes kokonaan valtion piirihallinto ja muita julkishallinnon laitoksia, jotka voisivat työllistää pitkäaikaistyöttömiä.

Vähintä, mitä eduskunta voisi nyt tehdä, olisi se, että eduskunta hyväksyisi vasemmistoliiton ehdotukset työllisyyden parantamiseksi. Siinä, missä Holkerin hallitus sai hyvän taloudellisen tilanteen edeltäjältään, on se talous- ja työllisyyspolitiikkansa osalta elänyt kuin tuhlaajapoika. Budjetin palautekeskustelussa jo totesin, että työllisyyden osalta hallitus seisoo tumput suorassa eikä tee mitään oleellista tilanteen korjaamiseksi. Näin on asianlaita.

Ed. Laine: Herra puhemies! Haluan todeta sen seikan, että työttömyys on selvästi viime kuukausien aikana tässä maassa nousut uusiin ei vielä ennätyslukuihin mutta paljon suurempiin kuin aikoinaan ns. hätätilan aikana. Ottaen huomioon näköalat, jotka viittaavat siihen, että työttömyys tulee edelleen kasvamaan, voi varmuudella väittää, että hallitus ei budjettiesitystä tehdessään ole ottanut tilanteen vaikeutumista huomioon. Näin myöskään valtiovarainvaliokunta hallituksen esitystä käsitellessään ei ole varautunut siihen tilanteeseen, joka nyt valitettavasti näyttää olevan edessä.

Toisena tosiasiana totean, kuten tavallaan jo ed. Elon puheenvuoron perusteella oli pääteltävissä, että työllisyyslain velvoitteista huolimatta valtion virastoille ja laitoksille nämä eivät toteuta työllisyyslakia ja tästä syystä työttömyys on suuremmissa luvuissa kuin se työllisyyslakia toteuttamalla täysimääräisesti olisi.

Yleisten havaintojen ohella viittaa työttömyystilanteeseen Turussa ja lähiseudulla. On ollut erittäin harvinaista viime vuosien aikana, että Turun työvoimatoimiston alueella työttömyys on maan keskiarvoa korkeampaa. Kuluneen syksyn aikana tästä on muodostunut tosiasia, ja esimerkiksi viimeksi saadut tilastot vahvistavat sen, että Turun työvoimatoimiston alueella työttömyys on huomattavasti suurempaa kuin maan keskiarvo. Turun seudulla ovat vaikeita aloja nimenomaan tekstiili-, vaate-, myös telakka- ja metalliteollisuus sekä rakennusteollisuus ja palvelualat. Näiden alojen tilanne on vaikeutunut.

Viime marraskuussa Turun työvoimapiirin tutkija Jouni Marttinen kertoi tilanteesta lokakuun loppuun mennessä ja totesi tilanetselvityksessään, että Turun talousalueen rajasta rakennemuutoksesta huolimatta työmarkkinat ovat viime syksyyn asti toimineet hyvin ja työttömiksi joutuneet olivat sijoittuneet suhteellisen nopeasti uusiin tehtäviin. Hän totesi kuitenkin sen, että eniten uudelsijoittumisvaikeuksia oli syksyyn mennessä ollut toimihenkilöillä. Esimerkkinä hän mainitsi Wärtsilä Meriteollisuuden konkurssista työttömiksi jääneistä 260 toimihenkilöstä jääneen työttömiksi 20 prosenttia vielä vuosi konkurssitapauksen jälkeen, siis 20 prosenttia oli edelleen työttöminä. Työntekijöiden osalta tutkija Marttisen tiedon mu-

kaan vastaava prosenttiluku oli 8. Siis myös työntekijöitä oli työttöminä konkurssin seurauksena.

Tutkija Marttinen totesi, että työmarkkinatilanne on parin viime kuukauden, siis syys — lokakuun, aikana muuttunut radikaalisti. Työttömyys ei vielä ole kääntynyt kovin jyrkkään kasvuun, mutta avointen työpaikkojen määrä on lähes romahtanut viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna, totesi tutkija Marttinen. Niinpä hän mainitsi lokakuun lopussa Turun työvoimapiirissä työttömiä olleen 16 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna vastaavana aikana, ja avoimia työpaikkoja oli 57 prosenttia vähemmän kuin vuosi sitten vastaavana aikana. Eniten selvityksen mukaan työttömyys oli lisääntynyt rakennusteollisuudessa, jossa prosentuaalisesti ilmaisten luku oli 110 ja samaan aikaan alan työpaikat olivat vähentyneet 80 prosenttia. Työpaikkakato muussa teollisuudessa oli 70 prosentin luokkaa, ja esimerkiksi Kaarinan työvoimatoimiston alueella paikkojen väheneminen oli myös 80 prosentin luokkaa. Niinpä Marttinen totesi työmarkkinatilanteen muuttuneen siten, että työvoimapulasta oli siirrytty työttömyyteen.

Jos katsotaan meillä voimassa olevaa työllisyyslakia, sehän edellyttää ensi keinona työvoimapalvelujen aktiivista tarjoamista, eli siis sen tavoitteena on ohjata työnhakijat avoimiin työpaikkoihin. Toissijaisesti hakijoille tulee tarjota koulutusta, ja vasta kolmas temppu, jos tällaista ilmaisua sallitaan käyttää, on työllisyyden tukimäärärahoilla henkilöiden sijoittaminen tilapäisiin työpaikkoihin. Kun avoimien työpaikkojen määrä on romahtanut, kun koulutusmäärärahoja ei anneta työvoimaviranomaisten käyttöön, kun ei myöskään harkinnanvaraisia määrärahoja ole ja kun valtion virastot lyövät laimin työtilaisuuksien järjestämisen, tietenkin työttömäksi jääneiden joukko kasvaa ja heidän ongelmansa kasvavat ja vaikeutuvat.

Haluan lyhyesti palata kysymykseen koulutuksen osalta. Käytän esimerkkinä Turun työvoimapiiriä, vaikka hyvin tiedän, että tilanne on vastaavan kaltainen myös monissa muissa työvoimapiireissä.

Turun työvoimapiirille on kaavailtu myönnettäväksi ensi vuonna työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen hankintaan 26,4 miljoonaa markkaa varoja. Tämä on tietävästi

eräänlainen ennakkovaraus. Tältä vuodelta ensi vuodelle jatkuva koulutus vaatii tästä määrärahasta noin 20 miljoonaa markkaa. Kun työvoimaviranomaiset ovat sopineet koulutuksesta Turun korkeakouluissa ensi vuonna, sitä varten tarvitaan 2,5 miljoonaa markkaa. Yksittäisten koulutuspaikkojen hankintaan ja yllättävien työmarkkinahäiriöiden varalta on tätä rahaa varattu 3 miljoonaa markkaa. Näin ollen muuhun, lähinnä ammatillisilta aikuiskoulutuskeskuksetta ostettavaan koulutukseen, jää enää 1,1 miljoonaa markkaa. Kun työvoimapiiri arvioi koulutettavien tarpeeksi 2 500 henkilöä, näillä varoilla, jotka on käytettävissä, voidaan tähän koulutukseen ottaa 600. Siis aukko on erittäin suuri. Mainittu 2 500 henkilön koulutustarve on arvioitu työvoimaministeriössä. Se on työvoimaministeriön asettama tehtävä Turun työvoimapiirille.

Selvitys, jonka Turun työvoimapiirin osalta esitin, todistaa sen, että Turun työvoimapiiri todella tarvitsee enemmän varoja, jotta se voisi koulutustehtävästään selvitä, ja niin kuin aiemmin totesin, sama ongelma koskee varmasti monia muita työvoimapiirejä. Mitä olen edellä puhunut, koski siis tilannetta viime lokakuun loppuun mennessä. Nyt kuitenkin marras — joulukuun aikana tilanne on edelleen voimakkaasti vaikeutunut Turun työvoimatoimiston, Turun työvoimapiirin ja koko valtakunnan alueella.

Eilisiltana kävimme keskustelua kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokasta, johon sijoitetut varat osittain vaikuttavat myös työllisyystilanteeseen. Tässä yhteydessä oli esillä esimerkiksi ed. Laaksosen ehdotus, josta tänään äänestettiin. Ed. Laaksonen ehdotti kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokan 32 luvun 50 perusteluissa lausuttavaksi näin: ”Todeten, että hallituksella ei ole ollut teollisuuspoliittista näkemystä mm. telakoiden kehittämisestä eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee pikaisesti esityksen telakkateollisuuden tasapuolisesta tukijärjestelmästä, joka tasoltaan vastaa kilpailijamaitamme.” Perustelulausuma hylättiin äänen äänin 135—35. Eduskunta ei halunnut kauppa- ja teollisuusministeriölle tällaista tehtävää antaa.

Olen kuitenkin vakavasti sitä mieltä, että laivarakennusalan turvaaminen ei vain Länsi-Suomessa vaan koko maassa edellyttää valtiovallan taholta sellaisia toimia, että te-

lakoiden tuotekehittely- ja tutkimustoiminta sekä telakoiden työllisyys voidaan turvata. Siksi vetoan tässäkin yhteydessä sekä työministeriin että hallituksen muihin jäseniin sellaisen ohjelman laatimiseksi, sellaisten toimien suorittamiseksi, joilla mm. telakka-alan tulevaisuus turvataan. Sama koskee tietysti tekstiili- ja vaatealaa ja monia muita aloja.

Nyt esillä olevan pääluokan yhteydessä tullaan äänestämään ehdotuksesta, jonka olen jättänyt ja joka nyt on juuri pöydille jaettu, jossa ehdotetaan tämän pääluokan luvun 6 momentille 63 otettavaksi rahaa 25 miljoonaa markkaa telakkateollisuuden ja kriisiytyneen konepajateollisuuden ja metallin alihankinnan kehittämisohjelmaa varten. Kun tässä samalla ehdotan, että momentille merkitty vähennys poistetaan, se tarkoittaa käytännössä sitä, että määrärahaa pitäisi lisätä 40 miljoonaa markkaa. Sitä koskevan ehdotuksen tulen tekemään. Tämä koskee nimenomaan kriisiytyneen konepajateollisuuden ja metallin alihankinnan kehittämisohjelmaa ottaen huomioon myös telakkateollisuuden tilanteen.

Kun olen jo täällä korokkeella ja vasta nyt haetaan työvoimaministeriön pääluokassa tehtävät ehdotukset, en mitenkään voi kommentoida enkä arvioida, paljonko nyt tulee esille sellaisia ehdotuksia, jotka työllisyyttä maassa voisivat edistää. Mutta vasemmistoliiton ehdotukset tunnen. Ne ovat merkittäviä. Toivon eduskunnalta tukea vasemmistoliiton eduskuntaryhmän ehdotuksille tämän pääluokan osalta, kun ehditään äänestystilanteeseen.

Ed. Tennilä: Herra puhemies! Ensiksi sanottu on puoliksi totta, kolmesti sanottu on jo täysin totta. Näin propagandatutkijat väittävät. Meillä on väitetty ei vain kolmesti vaan lukemattomia kertoja, että meillä on uhkaamassa hyvin paha työvoimapula. Tähän väitteeseen on ruvettu uskomaan.

Työvoimapulauhkapropaganda on peittänyt alleen koko ajan sen tosiasian, että meillä on ollut työttömiä koko ajan varsin paljon. Mikä vakavinta, työvoimapulapuheet ovat peittäneet sen tosiasian, että työttömyys on kääntynyt minusta yllättävän jyrkkäänkin kasvuun. Marraskuun lopussa työttömiä Suomessa oli 124 000. Se on suuri määrä.

Työttömyyserot maan sisällä ovat nekin pysyneet edelleen erittäin suurina. Lapissa

työttömänä marraskuun lopulla oli 8 900 työntekijää ja työttömyysaste oli 9,1 prosenttia. Tilanne on myös Lapissa nopeasti, jyrkästikin huononemassa. Tosiasia on se, että maassa ei ole työvoimapula, vaan meillä on erittäin suuri työttömyys, joka pahenee. Tosiasia on myös se, että maan sisällä on suuria työttömyyseroja ja näyttää siltä, että myös ne kasvavat, kun lama tekee tuloaan.

Olisimme vielä paljon huonommassa tilanteessa, ellei olisi saatu aikaiseksi työllisyyslakia. Sen merkitys on erittäin suuri. Työllisyyslain erilaisilla keinoilla on tällä hetkellä työllistettyä 30 000 ihmistä Suomessa. Työttömien määrä olisi noin paljon suurempi ilman työllisyyslain erilaisia vaikutuksia. Lapissa työllisyyslain ja työvoimahallinnon erityistoimin työllistetään nyt noin 6 000 ihmistä, täsmällisesti sanottuna 5 700.

Nämä luvut osoittavat, missä tilanteessa Lapissa oltaisiin ilman työllisyyslain aikaansaamista. Meillä olisi jo nyt katastrofaalisen suuri työttömyys, ehkä 14–15 prosenttia. Työllisyyslaki oli merkittävä saavutus. Siitä käytiin pitkä kiista. Koko 1980-luvun ajanhan työllisyyslaista kättä väännettiin. Työllisyyslain säätämisen välttämättömyys nousi perustuslakiin otetusta määräyksestä, jonka mukaan valtiovallan tehtävänä on järjestää tarvittaessa jokaiselle Suomen kansalaiselle oikeus tehdä työtä. Työllisyyslaki oli aiemmin ristiriidassa perustuslain kiistattoman työn oikeuden turvaamisen lähtökohdan kanssa.

Vaikeata se oli, vaikka perustuslaki olikin tukenamme. Uutta työllisyyslakia vastustettiin, sen säätämisen kanssa vitkuteltiin, ja vastaan jurraaminen jatkui loppuun saakka. Vasta viime eduskunnan ihan loppuvaiheessa tämä tärkeä laki aikaiseksi saatiin. Ansio siitä, että työllisyyslaki ylipäätään vietiin täällä läpi, kuuluu kahdelle taholle — näin väittäisin — suoraan silloiselle SMP:n työvoimaministerille, joka teki kovan työn, ja kansandemokraattiselle liikkeelle, joka painoi sekä eduskunnassa koko voimallaan että eduskunnan ulkopuolelta esimerkiksi ammattiyhdistysliikkeen taholta uuden lain puolesta. (Ed. Rinne: Vähän sivustatukea annettiin!) — Kyllä oli myös edistyksellisiä sosialidemokraatteja. Oli edistyksellisiä sosialidemokraatteja, jotka ymmärsivät, mikä merkitys on ei vain sanoissa vaan myös faktana turvata työn teon oikeus jokaiselle työikäiselle.

Oli toisenlaisiakin sosialidemokraatteja, niitä, jotka suhtautuivat erittäin penseästi uuteen työllisyyslakiin. Muun muassa heidän vastarintansa läpi laki jouduttiin läpi painamaan. Erityisen jyrkästi uutta työllisyyslakia vastusti kokoomus, joka täällä — voi sanoa — kurkku suorana huusi kaikissa vaiheissa, kuinka kauhea laki tämä on. Siten aiheutetaan tilanne, jossa ns. vapaata työvoimaa ei olekaan riittävästi saatavissa yritysten käyttöön. Näinhän täällä todisteltiin. Jos kokoomus olisi saanut tahtonsa läpi, ei työllisyyslakia koskaan olisi säädetty tässä muodossa-kkaan.

Tyytyväisiä lakiin emme voi olla. Parempi siitä olisi pitänyt tehdä, mutta parempaa lakia ei täällä pystytty aikaansaamaan, koska vastarinta oli kova ja nihkeys koko lain läpiviemistä kohtaan suuri, se pitää muistaa. Me kyllä yritimme ja äänestytimme tietysti myös esimerkiksi vuoden työsuhteesta, johon pääseminen on tärkeää. Se on liian lyhyt se 6 kuukautta. Siinä ajassa ei oikein ehdi oppia työtä eikä usein työnantajallakaan ole motivaatiota lähteä opettamaan, koska työntekijäkunta vaihtuu liian usein. Pitempää työsuhdetta vastustettiin mielestäni yksinkertaisesti siitä syystä, että silloin kustannukset kasvavat työllisyyslain käytäntöön viemisen osalta, koska työllistettäviä tulee tietysti enemmän, kun työsuhde on vuoden pituinen. Tämähän siellä taustalla oli.

Joka tapauksessa työllisyyslakia pitää ehdottomasti yrittää parantaa. Työllistämisaika pitää saada vuoden pituiseksi. Toisaalta työttömyyden alueelliset erot pitää lain kautta painaa siihen, mihin tarkoitus olikin, eli sallia korkeintaan 50 prosentin erot, mikä on lain henki ja mielestäni myös lain kirjain. Nyt ei olla lain kanssa sopusoinnussa, kun budjetin perusteluihin kirjoitellaan toisia numeroita kuin työllisyyslakia säädettäessä on tarkoitettu sen osalta, minkälaisia eroja maan sisällä työttömyyden osalta sallitaan.

Puhun näin pitkään työllisyyslaista siksi, että olen aivan varma, että edessä olevan lamakauden aikana työllisyyslain merkitys tulee korostumaan työttömyyden torjunnassa. Se on siis hyvin suuri jo nyt: Maan puitteissa 30 000 ihmistä eri muodoissa saa erityistoimilla työtä. Esimerkiksi Lapin työvoimapiirissä, niin kuin sanottu, 5 700 on työllistetty pääsääntöisesti kuntiin ja toisaalta valtion erilaisiin tehtäviin. Erityistoimin

on muitakin erilaisia työsuhteita, mutta ne ovat määriltään pienempiä.

Tietenkään emme voi lähteä siitä, että työllisyyslaki on ainoa, minkä ympärille työllistämisen rakennetaan. Se on minusta ehdottomasti suojaverkko, ja sellaiseksi se pitää ymmärtää. Se tulee kuvaan mukaan silloin, kun muut toimet eivät enää toimi. Muunlainen ajattelu vie myös harhaan, koska työllisyyslain kautta ei kuitenkaan voi pysyvää työllistämistä ihmisille järjestää. Se on erittäin hyvä, tärkeä ja välttämätön suojaverkko, ettei synny pitkäaikaistyöttömyyttä ja että nuoret pääsevät aloittamaan työelämään. Siihenhän tällä suojaverkkotyöllisyyslailla nimenomaisesti tähdättiin ja siinä suhteessa on oikeaan suuntaan menty.

Mitä muuta pitäisi tehdä Lapin osalta, joka on edelleen todellakin pahimpia työttömyysalueita? Meillä valtionyrityksillä on erittäin suuri merkitys ja niitä pitää voimallisesti valtion toimesta tukea, pitää niiden puolta. Lapissa suurena kysymyksenä on nyt nimenomaisesti Veitsiluoto, sen itsenäisyys. Jos ja kun Veitsiluoto säilyy itsenäisenä, silloin se myös kehittyy pohjoisena yhtiönä ja työllistää suuren määrän ihmisiä. Enson nielaisemana Veitsiluodon nykyiset tehtävät olisivat kaukaisia jatkeita; sinne riittäisi vain murusia silloin, kun esimerkiksi investointipäätöksiä tehtäisiin. Siitä me olemme varmoja.

Minä olen sitä mieltä, että pitää tukea myös pienyrityksiä voimallisemmin. Tältä osin erittäin tärkeänä pidän jostakin syystä aina käytännössä unhoon jäävää sosiaaliturvajärjestelmän muutoksen tarvetta. Nykyinen yritysten sosiaaliturvajärjestelmä ei ole oikea. Se suosii suuryhtiöitä ja sortaa pieniä työvaltaisia yrityksiä. Koko yrityksiltä perittävä sosiaaliturvamaksusysteemi pitäisi muuttaa siten, että siinä selvästi ja tietoisesti suosittaisiin pieniä ja keskisuuria, työvaltaisia yrityksiä. Tämä on minusta erittäin suuri kysymys, koska esimerkiksi Lapissa työllisyys tulee jatkossakin ehkäpä vielä kasvavassa määrin rakentumaan pienten yritysten varaan. Niiden ongelmana ovat nyt paitsi pankkien korkeat korot myös nämä erittäin suuret sosiaaliturvamaksut. Se on kiistaton tosiasia.

Olisiko uusi järjestelmä luotava katteen pohjalle rakentuvaksi, olisi kysymys, joka pitäisi pystyä ratkaisemaan. Silloin hyvätuotokset isot yhtiöt maksaisivat, siten kuin ne

pystyvät maksamaan, enemmän sosiaaliturvamaksuja ja niitä voitaisiin vastaavasti pieniltä ja keskisuurilta yrityksiltä alentaa. Tällainen ratkaisu on minusta ehdottomasti välttämätön.

Meillä pohjoisessa julkinen sektori on erittäin tärkeä ja siksi valtion on osoitettava ehdottomasti riittävät voimavarat palvelusektorin turvaamiseen. Tämä koskee terveyskeskuksia, sairaaloita, vanhustenhuoltoa, päivähoidtoa jne. Ne ovat erittäin tärkeitä työllistäjiä.

Täällä on ratkaistu tänään postien kohtaolo. Postien osalta soi surullinen kohtalonsinfonia. Posteja tullaan nyt suuret määrät panemaan nurin. Sellainen valtakirja Pekka Vennamolle eduskunnasta on tänään tullut, niin minä sen ymmärrän. Tämä on palvelujen heikentämistä, mutta se on myös työpaikkojen vähentämistä Postin piiristä. Joiltakin kyliltä menee paitsi ainoa viimeinen julkinen palvelupaikka myös viimeinen julkinen työpaikka, kun postitoimisto suljetaan.

Kansainvälistyminen on tosiasia. Joka tapauksessa Lapin osalta on erittäin tärkeää, että hallitus johdonmukaisesti ja sitkeästi työskentelee Kuola-yhteistyön edistämiseksi. Siihen on kaksi tarvetta. Ensinnäkin saastuttavat laitokset Kuolassa on saatava kuntoon ja toisaalta se on meille suuri mahdollisuus saada läheltä hyviä urakoita ja työpaikkoja työntekijöillemme.

Kuolassa on suuret yhteistyömahdollisuudet. Vaikka tilanne Neuvostoliitossa on erittäin vaikea, monimutkainen, sekava, kaoottinenkin, tämä ei saa johtaa siihen, että annetaan periksi ja ikään kuin vetäydytään. Lapin kannalta siihen ei ole varaa, ei saasteiden vuoksi eikä sen vuoksi, että meillä ei vaihtoehtoisia kansainvälisiä yhteistyösuuntia löydy muualta kuin Kalotilta. Se on ihan varmaa.

Minä palaan siihen, mistä aloitin. Minusta meillä ei ole mitään tarvetta ryhtyä tuomaan tähän maahan ulkomaalaista työvoimaa. Meillä on omaa työvoimaa. Minä näenkin, että nämä puheet työvoimapulasta ja tarpeesta tuoda työvoimaa ulkomailta lähtevätkin vain siitä, että sieltä saataisiin halpaa työvoimaa, jolle ei tarvitse maksaa kunnollista palkkaa ja jonka osalta ilmeisesti myös sosiaaliturvamaksut ja muut velvoitteet kierrettäisiin. Tämä on varmasti niiden pyrkimys, jotka isoon ääneen ja väärin perustein

nyt puhuvat siitä, että meillä on työvoimapula.

Ed. Rinne (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Tennilä puuttui juuri tähän puolen vuoden aikaan. Sitä on yritetty lujasti saada myös SDP:n eduskuntaryhmän toimesta yhdeksi vuodeksi, koska ajan pitää olla vuosi. Toisin sanoen työllisyyslain korjaamistyö jatkuu ja taistelu jatkuu. Nyt on aika mielenkiintoista, että STK:n taholta on jo esitetty, että koko työllisyyslaki pitäisi kumota eli poistaa se perusturva, joka on luotu niin, että jokainen ihminen tietää jonkin työnhakuajan jälkeen saavansa varmasti myös palkkatyövaihtoehdon. On aivan selvää tietysti, että STK vastustaa nyt sitä ja on vastustanut sitä aina.

Sen sijaan poliittinen vasemmisto lähtee solidaarisuusajatukselta luonnollisestikin. Vasemmistoliitto on ollut lujana kuin kiviä siinä periaatteessa, että veljeä, tässä tapauksessa työtöntä toveria, ei jätetä eli jokaiselle annetaan mahdollisuus kohtuullisissa puitteissa tehdä työtä, hankkia toimeentuloa ja rakentaa tätä maata.

Ed. Lamminen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen joissakin asioissa täysin toista mieltä kuin ed. Tennilä äsken puheessaan oli, ainakin siinä, mitä tulee ulkomaisen työvoiman tänne saamiseen. Minun mielestäni markkinayhteiskunnassa on kysynnän ja tarjonnan annettava tässäkin suhteessa vaikuttaa, koska yrittäjät, ainakin Etelä-Suomessa, missä työpaikkoja on jatkuvasti tarjolla, valittavat sitä, että niihin ei mistään muualta saa työvoimaa kuin ulkomailta.

Itse olen kotoisin paikkakunnalta, jolla jostakin kumman syystä työttömyysprosentti on jatkuvasti hyvin korkea, yli 7 prosenttia. Siitä huolimatta siellä esimerkiksi hyvin suhdanneherkällä metalliteollisuudella on yhä satoja työpaikkoja vapaina. Äskän kävin juuri tarkistamassa, mikä on Rauma-Repolan tilanne. 700 levyseppää ja hitsaria olisi saanut työpaikan noin kuukausi sitten, mutta työt on annettu nyt alihankkijoille, koska työntekijöitä ei millään tavalla ole saatu, ei lehti-ilmoituksilla, ei radiokuulutuksilla, ei suusta suuhun -menetelmälläkään, vaan nämä työpaikat ovat olleet siellä vapaina. Niinpä on siirretty sitten alihankintaan.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Siinä on nyt pääasia, että teollisuus Porinkin seudulla saa työnsä teetettyä, ja todennäköisesti alihankintafirmoissa on työntekijöitä, koska näin tulee tapahutamaan.

Tämä Italian malli, joka aikanaan Italiassa käsitykseni mukaan aiheutti aika merkittävän edistysaskelen, oli juuri se, että keskitystä teollisuudesta siirryttiin aika pitkälti pieniin firmoihin ja alihankintasysteemiin. Sehän on Suomessakin hyvin tärkeää siinä mielessä, että työntekijöiden ei tarvitse pakkomuuttaa tiettyjen suurten teollisuusalueiden lähistölle, vaan työvoiman jakautuma työllisesti on maassa tasaisempi. Toisin sanoen työt tulivat tehtyä ja tulevat tehtyä, mitä todennäköisesti ed. Lamminen tarkoitti.

Mutta kyllä teollisuuden aivan selvä tarkoitus siinä, kun se puhuu siirtolaisuuden määrän kasvattamisesta, on, että se pyrkii vaikuttamaan olemassa olevaan palkkatasoon — se on sen myöntänyt suoraan — estämään liukumia, jotka kieltämättä tietyillä alueilla varsinkin työvoimapulan aikana, silloin kun oli korkeasuhdanne, olivat aika merkittäviä ja ovat tietyllä tavalla sairaitakin ilmiöitä, näin täytyy sanoa, mutta teollisuuden edustajat ovat aivan selvästi osoittaneet, mitä he tarkoittavat. He tarkoittavat työvoimakustannusten laskemista, ja niin kuin ed. Lamminenkin tässä sanoi, pannaan työntekijät kilpailemaan keskenään, kuka tekee halvemmalla. Ehkä se on oikein sekin, mutta ei se siinä mielessä ole oikein kuin tässä näin selkeästi tuotiin esiin ja mitä teollisuus tarkoittaa.

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä olen Lapin edustaja ja olen täällä — niin ymmärrän — velvoitettu puhumaan Lapin ihmisten puolesta ja ennen muuta tässä keskustelussa Lapin työttömien puolesta, jotta heille saataisiin työtä. Siellä on kuitenkin nyt lähes 10 000 ihmistä työtä vaille tilastojenkin mukaan ja sitten ovat vielä piilotyöttömät päälle, jotka eivät edes hakeudu työmarkkinoille, kun tilanne on liian toivoton. Näinhän se todellinen tilanne on.

Miksi vastustan halpatyövoiman tuontia? Siksi, että siirtotyöläisyys tuo syviä sosiaalisia ongelmia. Näin tapahtuu tulijoille, jotka usein joutuvat erittäin huonosti kohdelluiksi,

tekemään työtä alipalkoilla, vieraassa maassa, vieraan kulttuurin, vieraan kielen maassa ja vailla oikeuksia, koska esimerkiksi kieliongelma tulee heti eteen. Toisaalta totta kai minä ymmärrän työnantajan pyrkimyksen: Kilpailuttamisella on tarkoitus painaa palkkatasoa ylipäättään alemmaksi. Se on taustalla oleva idea.

Minä olen varma, että työpaikkoihin löytyy tulijoita, jos tehdään kaksi ratkaisua: Maksetaan paremmin ja toisaalta aletaan ratkoa meidän työpaikoillamme olevia ongelmia. Työilmapiirissä on nyt Suomessa paljon vikaa. Kun puolet 40-vuotisista suomalaisista työntekijöistä haluaa eläkkeelle, koko työelämä vaatii meillä nopeata ja kiireellistä uudistamista.

Ed. Väistö: Herra puhemies! Muutama viikko sitten tässä salissa käsiteltiin hallituksen selontekoa työllisyyslain toimeenpanosta. Jo tuolloin oli nähtävissä, että työttömyys tulee voimakkaasti kasvamaan kuluvan talvikauden aikana. Silloin oli julkisuudessa ennusteita, joiden mukaan työttömien määrä kasvaa talvikauden aikana noin 10 000:lla kuukaudessa, mutta nyt on tuoreimman ennusteen perusteella todettavissa, että tuo ennuste oli liian optimistinen. Työttömyys pahenee paljon odotettua vakavammin. Näin ollen se aihe, jota hallitus on talouspolitiikasta puhuessaan pitänyt keskeisenä onnistumisen lohkona, eli hyvä työllisyys onkin nyt muuttumassa oleellisesti toisen näköiseksi.

Hallitushan on aina todennut, että talouspolitiikan ongelmat eivät ole lähestulkoonkaan niin syvät kuin esimerkiksi keskustan taholta on todettu, ja kun on ennakoitu, että tällainen talouspolitiikka johtaa rajusti kasvavaan työttömyyteen, mutta tätä ei ole myönnetty. Vaihtotaseen vaje ja talouspolitiikan vaikeudet ovat nyt nähtävissä. Ne ovat nähtävissä korkeina korkoina, ne ovat nähtävissä kilpailukyvyyn heikkenemisenä ja ne ovat nähtävissä ennen muuta pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kasautuvina vaikeuksina.

Samaan aikaan hallitus on omilla toimillaan heikentänyt maatalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen tilannetta ja johtanut myös siellä ihmisiä epävarmuuteen, myös hakeutumaan, jos mahdollista, muille työmarkkinoille, synnyttänyt näin alueellisesti

lisää työttömyyttä. Kaikki tämä on kohdentunut alueellisesti vielä niin, että yleensä vaikeudet ovat kasautuneet, ja se näkyy nyt, kuten täällä jo aiemmissa puheenvuoroissa on todettu, ennen muuta alueellisten työttömyyserojen kasvuna ja näin ollen lisää mm. Pohjois-Karjalan ja muiden kehitysaluemaakuntien ja siellä olevien kuntien vaikeuksia.

Myös metsätalouden osalta olemme heikenevässä suhdanteessa. Metsäkaupat ovat hiljentyneet. On arvioitu, että kuluvan hakuu- ja metsäkauden aikana päästään vain noin 70 prosenttiin siitä hakkuumäärästä, mihin olisi edellytykset metsien kasvun ja kestävän hakuun perusteella.

Arvoisa puhemies! Työllisyyslain osalta saatoimme todeta, että siinä on ollut paljon hyvää. Ennen muuta se on merkinnyt parannusta nuorten työttömiksi joutuneiden asemaan ja heidän työllistymiseensä. Tässäkin keskustelussa on jo todettu, että työllistämiskasvo, puoli vuotta, on liian lyhyt ja se tulisi ehdottomasti pidentää yhteen vuoteen. Tätä esitimme jo työllisyyslain selontekokeskustelun yhteydessä. Sitä on nyt esitetty myös hallitusryhmien taholta, muun muassa ed. Elo viittasi tähän.

Alueellisten työttömyyserojen osalta hallituksen toimet eivät sen sijaan ansaitse kiitosta. Jo syksyllä 1987, kun vuoden 88 tulo- ja menoarviota laadittiin, hallitus kiirehti vesittämään erään oleellisen kohdan työllisyyslaista eli tavoitteen alueellisten työttömyyserojen tasaamiseksi. Tästä syystä huomenna äänestyksessä on, niin kuin jo aiempinakin vuosina, keskustan ehdotus luvun 34.06. perustelujen muuttamiseksi ja perustelujen täydentämiseksi niin, että ed. Pelttarin ehdotuksen nimellä kulkevassa ehdotuksessa lausuttaisiin: ”Työllisyyslain (275/87, muutettu 1174/87) toteuttamiseen myönnetään tässä luvussa määrärahoja siten, että alueellisten työttömyyserojen tasaamiseen liittyvä työttömyyden olennainen ylittymiskriteeri maan keskimääräiseen tasoon nähden vuositasolla on 50 prosenttia.” Tämä sisältyy valtiovarainvaliokunnan mietinnön I vasta-lauseeseen.

Se, että työttömyyserot ovat nyt jyrkästi lisääntymässä, perustuu paljolti niihin epäonnistumisiin, joita talouspolitiikan ja maaseutuelinkeinojen osalta hallituksen toimissa on havaittavissa. Myöskään ne toimet, joilla alueellista työttömyyttä on tasattu, eivät ole

olleet riittäviä. Tämänhän hallitus myönsi omassa selonteossaan toteamalla, että vastuu alueellisista toimenpiteistä ja työllistämistoimista on jäänyt pitkälti tai lähes yksinomaan työministeriölle. Sen sijaan kauppa- ja teollisuusministeriö sekä maa- ja metsätalousministeriö ovat vetäytyneet työllistämisvastuusta. Päinvastoin hallituksen toimethan ovat johtaneet siihen, että valtion omat työpaikat ovat pikemminkin voimakkaasti vähentyneet juuri heikoimmilla alueilla. Sen sijaan kunnat ovat näilläkin alueilla kantaneet kiitettävästi työllistämisvastuunsa niiden taloudellisten edellytysten puitteissa, jotka kunnilla tässä heikkenevässä tilanteessa on.

Pohjois-Karjalassa viimeisimmän tilaston mukaan työttömyys on jo kolmessa kunnassa noussut yli 11 prosentin. Nämä kunnat ovat Tuupovaara, Eno ja Lieksa. Lieksan työtilanne on pitkään ollut heikko ja siellä on kaikkein eniten sellaisia työttömiä, jotka olisivat työllistämismahdollisuuksien piirissä.

Muutama vuosi sitten hallitus sai aikaan alueellisen kehittämisohjelman Pielisen Karjalan kuntien osalta, mutta toteutus jäi kuitenkin paljolti puolitiehen juuri rahoituksen niukkuuden vuoksi.

Arvoisa puhemies! Olisi ollut hyvä, että työministeri olisi ollut mukana keskustelussa. Aiemmin, mm. ed. Stenius-Kaukonen, tässä keskustelussa on jo viitattu koulutukseen ja siihen, että olemme siirtymässä uuteen tilanteeseen työvoimapolitiittisen koulutuksen osalta. Uudistus astuu voimaan vuoden alussa, ja tällä hetkellä se on hyvin pahasti kesken ja, etten sanoisi, menossa hyvin huonoon suuntaan. Nyt tarvittaisiin nopeasti toimenpiteitä, joilla palautettaisiin luottamus nykyiseen koulutusjärjestelmään tai sen jatkumiseen, palautettaisiin aikuis-koulutuskeskusten henkilöstön luottamus siihen, että ylipäätänsä työvoimapolitiittista koulutusta tullaan vielä jatkamaan.

Epävarmuus on syntynyt siitä, että työministeriö lain mukaan jaettuaan varat työvoimapiireille on tietyksi antanut niille velvoitteen, niin kuin lakikin edellyttää, ostaa koulutusta ja kilpailuttaa koulutuksen myyjä. Nyt tarjoukset ovat useimmissa piireissä ilmeisesti piirien käsittelyssä, mutta niitä ei ole pystytty päättämään, koska on lähdetty siitä, että työministeriön työvoimapiireille antama määräraha koskee koko vuoden koulutusta, ja näin ollen on alettu karsia jo heti vuoden

alusta esimerkiksi Pohjois-Karjalassa jo ke-sällä sovitusta periaatteellisesta koulutusohjelmasta.

Tämä on johtanut hyvin epävarmaan tilanteeseen. Aikuiskoulutuskeskuksilla mm. Pohjois-Karjalassa on ainoastaan yksi työhallinnon kanssa sovittu kahden viikon koulutusjakso tähän mennessä, ja vuosi on jo lopuillaan. Miten tässä tilanteessa aikuiskoulutuskeskukset, joiden pitäisi toimia tulosvastuulla, ja siellä vastuulliset rehtorit ja johtokunnat, joiden pitäisi toimia sekä tulos- että virkavastuulla, voivat huolehtia henkilöstön asemasta, miten siellä voidaan huolehtia koulutuksen jatkuvuudesta, kehittelystä, koulutussuunnittelusta, ellei tähän tilanteeseen saada nopeasti ratkaisua?

Tietävästi tällä viikolla perjantaina työministerillä on työvoimapiirien päälliköt ilmeisesti jonkinlaisessa kriisikokouksessa, jossa on tarkoitus käsitellä syntyneitä tilannetta. Täällä on mukana sosiaalivaliokunnan jäseniä, jotka muistavat vallan hyvin, miten valiokunta epäili jo keväällä uutta lainsäädäntöä käsitellessään, että aikataulu on asetettu kohtuuttoman kireäksi ja johtaa suureen hämminkiin ja sekaannukseen. Kun tämä kaikki vielä sattuu siinä tilanteessa, jolloin työttömyys on tuntuvasti nousussa ja työvoimapolitiittisen koulutuksen tarve kasvussa, tuntuu yhä hämmäntävämmältä koko tilanne.

Arvoisa puhemies! Täällä on todettu, mm. ed. Elo, että työvoimapolitiittinen koulutus tulee entistä tärkeämmäksi myös yritystoiminnan näkökannalta katsottuna. Se tulee olemaan sitä myös alueellisten kehittämistoimien osalta, ja minusta koulutus liittyy mm. alueellisiin kehittämisprojekteihin saumattomasti tai sen on liitettävä saumattomasti jo kehittämishankkeiden alusta lähtien niiden kaikissa vaiheissa hankkeiden toteutukseen.

Ed. Lamminen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu siltä, että työllisyys tai työttömyys, yleensä tämä pääluokka, ei edustajia kovin paljon kiinnosta, kun katsoo, miten paljon edustajia täällä salissa on, vaikka kello on vasta näin vähän iltapäivällä.

Ed. Väistö katselee työttömyysprosentin nousua hyvin yksisilmäisesti. Kaikki syyhteydet eivät johdu kuitenkaan Suomen hallituksesta ja sen toimenpiteistä. Jos aivan

tarkkoja ollaan, Neuvostoliitonkin hallitus on aiheuttanut ongelmia omilla toimenpiteillään meidän työmarkkinoillamme. Onhan Suomen ja Neuvostoliiton välinen kauppa ja siitä johtuva maamme työllisyys lähes täysin jumissa. (Ed. P. Leppänen: Se ei ole Neuvostoliiton syy!) — Siitä voidaan kyllä olla ed. P. Leppänen, ihan toista mieltä. — Jollakin tavalla tuntuu, kuin oppositio oikein nauttisi nousevista työttömyysprosentista, koska vierähti jo kolme vuotta, kun ei tästä tutusta aiheesta päästy ollenkaan puhumaan, kun hallituksen toimenpitein työttömyysprosentit laskivat vuosi vuodelta, kuukausi kuukaudelta. Esimerkiksi keskustakin oli kuin arvokkaan lahjansa menettänyt pikkupoika. Nyt tilanne on siis todella opposition kannalta katsoen taas palautumassa ennalleen ja puheenaihetta riittää.

Ed. Ala-Harja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Väistölle sanoisin, koska olemme samassa valiokunnassa ja käsittelemme yhdessä työllisyysaikuiskoulutuslakia: Minusta se on hyvän suuntainen ja tervehdyttää aikuiskoulutusta, jos katsomme, miten työllisyyskoulutus on toiminut tähän saakka. Siellä on koulutettu vain koulutuksen vuoksi. Monet ovat käyneet jopa kymmenenkin työllisyyskurssia saamatta vieläkään työtä. Nyt työllisyysaikuiskoulutus tulee myöskin tulostavaksi ja siellä koulutetaan tarpeeseen eli työpaikka on tiedossa tai ainakin tarve, mihin tämä koulutus annetaan. Minusta on erittäin hyvä, että nämä rahat ovat koko vuoden könttäsummana, että voidaan tehdä vuoden kestävät suunnitelmat, eikä vain niin, että toimitaan toiminnan jatkuvuuden takia. Tämä ostopalvelu on varmasti hyvä ja tervehdyttävä. Kaikkien aikuiskoulutuskeskusten ei tarvitse antaa kaikkea koulutusta, vaan siinäkin voi tapahtua nyt erikoistumista ja suuntautumista.

Mitä tulee tämän hallituksen maatalouspolitiikkaan ja aluepolitiikkaan, niin kyllä ihmettelen, että sitä ed. Väistö näin moittii. Kyllä on aivan totta, että maataloutta ja maaseutua olisi pitänyt jo aikaisemmin kehittää. Eivät maatalouden ongelmat tule näin lyhyellä aikavälillä kuntoon, jotka eivät johdu yksistään Suomen tilanteesta vaan myöskin hyvin suurella määrällä ulkomaista johdun siitä, että suomalaisia tuotteita niiden

kalleuden takia ei osteta. Nämä probleemathan me kaikki jo tiedämme.

Mitä tulee esimerkiksi starttirahaan, jota maatalous voi käyttää, sitäkin on jäänyt käyttämättä ...

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Lamminen onnistui häviämään ennen kuin sain vastauspuheenvuoron. Hän ei ole kuunnellut myöskään aikaisemmin opposition taholta esitettyjä puheenvuoroja tässä salissa. Ilmeisesti hän on tehnyt samalla tavoin kuin nyt, että on hävinnyt viimeistään silloin, kun on oman puheenvuoronsa saanut pidettyä.

Erityisesti Satakunnassa, josta hänkin on, ei työttömyys suinkaan ole ollut mikään poispyyhitty ongelma korkeasuhtanteen vuosinakaan. Olemme olleet erittäin tyytyväisiä siihen, että avoin työttömyys on ollut alhaisempi, mutta samalla olemme kritikoineet hallitusta siitä, että se ei ole täysimääräisesti toteuttanut työllisyyslakia. Määrärahoja on supistettu sellaisillakin alueilla kuten Satakunta ja Häme, jotka ovat vaikeita työttömyysalueita, Pohjois-Suomesta puhumattakaan. Olisi päästy huomattavasti parempaan tulokseen, jos työllisyyslain velvoitteet olisi edes toteutettu täysimääräisesti, mutta näin hallitus ei ole tehnyt. Ei meillä tässä puheenaihetta ole puuttunut näidenkään vuosien aikana. Sen olemme selvästi sanoneet, että avoimen työttömyyden putoaminen on ollut hyvä asia, sillä siihenhän me juuri pyrimme. Emme me suinkaan kuvittele, että hallitus yksin tätä tulosta on aikaansaanut. Nimenomaan se, että me jatkuvasti pidämme näitä asioita esillä, on auttanut pääsyä tuloksiin.

Ed. Ala-Harjalle totean vielä, että ei se auta, jos me teemme hyviä lakeja ilman riittäviä resursseja niiden toteuttamiseen. Jos ennen on ollut kymmenen kurssin jälkeen työtön, niin nyt ei pääse edes kurssille, kun ei ole riittävästi varoja, niin kuin ensi vuoden budjetissa ei olekaan.

Ed. Rinne (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Ala-Harjalle: Aikaisemminkin työllisyyskoulutuksessa on pyritty siihen, että henkilö työllistyisi, ja koulutusta on aloille,

joissa on tarvetta. Ostopalvelu ei tule yhtään varmistamaan sitä, työllistyykö henkilö, koska samat suunnitteluongelmat ovat olemassa.

Edustajatoveri Lammiselle (Ed. Lamminen: Toveri pois vain!) — No, jos jätetään toveri pois ja puhutaan vain edustajasta. Tämä hallitusyhteistyö ei niin pitkälle ole vielä päässyt. — Rauma-Repolasta ja näin suuresta määrästä näitä avoimia työpaikkoja oli kysymys. Työpaikkoja oli auki useita satoja, ja alihankinnan kautta ne työntekijät kuitenkin löytyivät. Tämä on vähän tällaista nollasummapeliä: ne henkilöt kuitenkin olivat olemassa.

En malta olla kertomatta konkreettisia esimerkkejä avoimien työpaikkojen harhoista. Se on kovin usein harhaa. Esimerkiksi kun olin Rauman työvoimatoimiston johtajana, Rauma-Repolassa oli useita satoja avoimia paikkoja. Ilmoitin heille, että koska kaikki paikat on täytetty, niitä ei pidetä enää meidän tilastoissamme. Niitä poistettiin yhdellä kertaa 400 kappaletta eikä yhtään ihmistä otettu työhön. Forssassa tein saman tempun työvoimatoimiston johtajana. Finlayson-yhtymällä oli 200 avointa työpaikkaa tilastoissa jatkuvasti ja rakennettiin työsuhdeasuntoja jne. Myöskin siellä tein tempun ja sanoin, että siivotkaa ne tyhjät työpaikat pois. 200 työpaikkaa poistettiin, ja sen takia en taida oikein olla kapitalistien suosikkipoika.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lammiselle toteaisin ensinnäkin sen, että oppositiopolitiikka ei voi olla niin helppoheikintoimintaa, että tällaisesta tilanteesta nautittaisiin. Pääinvastoin ainakin keskustaoppositio on tuntenut vastuunsa. Vastuuntunnosta, ed. Lamminen, haluan muistuttaa: Jo vuonna 1988 keskustan puoluehallitus lähetti hallitukselle yhteistyötarjouksen, jonka tavoitteena oli Suomen kansantalouden tervehdyttäminen, nimenomaan niiden virheiden torjuminen ja estäminen, jotka nyt ovat johtamassa työttömyystilanteeseen, joka päivä päivältä nähdäkseen pahenee.

Hallituksen talouspolitiikka ja erityisesti säästöjen osittainenkin pistäminen verolle oli siinä talouspoliittisessa tilanteessa täysin harkitsematonta. Tilastoissa käyrät näyttävät ihan selvästi, että säästämishalukkuus kerta-

heitolla romahti. Nyt saamme tehdä todella mittavasti töitä, että voimme asiantilan korjata. Sitä kautta kulutus lisääntyy, kansantalous velkaantuu ja nyt olemme tänä päivänä ulkomaille korviamme myöten velassa. Olemme tilanteessa, joka vaalien jälkeen vaatii kyllä äärettömän ikäviä ratkaisuja, tekee niitä ratkaisuja kuka tahansa.

Ed. Väistö (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Lammiselle totean, että emme missään mielessä ja minään aikana ole iloinneet siitä, että työttömyys kasvaa. Olemme olleet murheissamme siitä, että eritoten alueellinen kehitys on tämän hallituksen aikana menossa siihen suuntaan, että kun taloudellinen tilanne heikkenee koko maassa, niin alueelliset työttömyyserot lähtevät hyvin jyrkkään kasvuun. Tämä on nyt nähtävissä.

Olisimme toivoneet, että hallitus olisi hyvänä aikana suunnannut taloudellisia resursseja kehitysaluemaakuntien kehittämiseksi, niiden elinkeinopohjan vahvistamiseksi ja myös maaseutuelinkeinojen pohjan vahvistamiseksi. Silloin kuitenkin sanottiin, että kun on niin hyvä työllisyys, ei tarvita määrärahoja. Ei varauduttu laskusuhdanteen varalle eikä myöskään panostettu siihen, että yritykset olisivat hakeutuneet näille alueille, missä oli työvoimaa. Jokin päivä sitten todettiin lehdessä, että nyt yritysten siirtymishalukkuus on kokonaan loppunut. Ed. Lamminen aiemmin totesi, että joillakin aloilla on ollut pulaa työvoimasta ja että tämä on ratkaistu alihankintaa kehittämällä. Sehän on ollut erittäin hyvä asia. Siihen suuntaan olisi pitänyt edelleen panostaa ja toimia sekä viedä työtä ja työpaikkoja sinne, missä on tekijöitä.

Ed. Ala-Harjalle totean, että uudessa työvoimapolitiisessa koulutuksessa on koko ajan keskitytty siihen, että työllistytään mahdollisimman hyvin. En näe siinä olleen mitään suuria ongelmia ainakaan Pohjois-Karjalan koulutuksen osalta tähän saakka.

Ed. Lamminen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Sanoin ihan tarkalleen, että kolme vuotta on nyt jo vierähtänyt eikä oppositio ole oikein päässyt työttömyydestä vauhtiin, mutta nyt tuntuu siltä, että tilanne on pelastettu.

Vastaan sekä ed. Rinteelle että ed. Väistöle alihankinnasta sen verran, että totta kai

on hyvä, jos alihankintaan tulee lisää töitä. Mutta kenelle se on hyvä? Alihankkijalle kyllä, mutta ei varsinaisesti sille konsernille, joka joutuu teettämään työt huomattavasti kalliimmalla kuin omassa pajassa tehtynä. Siihen tulevat kuljetuskustannukset ym., kaksinkertaiset liikevoitot päälle. Tietysti se lisää tuotteen hintaa ja alentaa kilpailukykyämme. Pienyrittäjät valittavat esimerkiksi Satakunnassa jatkuvasti, että heillä ei esimerkiksi palveluammatteihin löydy työntekijöitä. Eräskin pienyrittäjä sanoi, että hänellä on kaksi paikkaa jatkuvasti auki eräässä varaosamyymälässä. Hänellä kävi eräskin päivä 15 katsojaa. Palkka on hyvä, sen he totesivat, mutta ei kiinnosta. Mistä se johtuu? Hän kysyi sitä minulta, enkä minä ainakaan tiennyt, mistä se johtuu.

Ed. Ala-Harja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaisin ed. Stenius-Kaukoselle, Rinteelle, Anttilalle ja Väistölle.

Ensinnäkin ed. Anttilalle: On hyvä muistaa, että säästämishalukkuus ja numeroilla osoitettu säästäminen romahti vuonna 1986 eli edellisen hallituksen aikana.

Mitä tulee työllisyyskoulutukseen, aikaisemman systeemin mukaan, totesin omalta alueeltani, että siellä on työllisyyskoulutuksessa vain harvoja linjoja, millä voidaan kouluttaa esimerkiksi tietyllä tavalla vajaakuntoisia uusiin ammatteihin. Allergisilla naistenkilöillä ei ollut juuri minkäänlaisia koulutuspaikkoja. Nyt, kun voidaan erikoistua ja ostaa työllisyyskoulutuspaketteja, näilläkin ihmisillä on mahdollisuus päästä koulutukseen.

Mitä siihen tulee, että kaikkia ei kouluteta, niin meidän tiedämme, että työllisyystilastoissa on noin 15 prosenttia henkilöitä, jotka eivät ole työvoimahallinnon käytettävissä. He oikeastaan kuuluisivat sosiaaliturvan tai toimeentuloturvan piiriin, mutta he ovat nykyisin työllisyyskortistoissa. Heitä on aivan turha kouluttaa, koska he eivät kuitenkaan pystyisi työn tekoon. Aluepoliittiset tuet ovat kuitenkin tämän hallituksen aikana lisääntyneet huomattavasti ja myös yrityksille maksetaan siirtymismäärärahaa pääkaupunkiseudulta kehitysalueille. Näitäkään kaikkia määrärahoja ei ole käytetty, joten kyllä hallitus on tässäkin tukenut alueiden työllistämistä.

Ed. Kohijoki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä puhutaan paljon tekemisistä ja tekemättä jättämisistä. Nyt on tärkeätä, että katsomme myös tulevaisuuteen. Miten me selviämme vastaisina aikoina sillä tavalla, että myös alueellisesti selvittäisiin mahdollisimman vähin vaurioin? Totta on se, että Satakunnassa on työvoimapula, joka on ollut vallan hirvuihin monilla osaamisen aloilla. Se kertoo muustakin, se kertoo myös siitä, että Satakunta on jälkeen jäänytä aluetta mm. koulutusmahdollisuuksien osalta. Korkeakoulun puuttuminenkin vaikuttaa, jos verrataan moneen muuhun väestöpohjaltaan saman kokoiseen maakuntaan.

Ennustetaan, että ensi vuonna valtakunnassa keskimääräinen työttömyys oli noin 4,5 prosenttia. Satakunnassa sen arvioidaan olevan lähempänä 8:aa prosenttia, ainakin 7,5 prosenttia. Tämä kertoo, miten suuria ovat alueelliset erot. Ne ovat sitä jo nyt, ja vastaisuudessa näyttää siltä, että näin jatkuu. Työllisyystilanne Satakunnassa on heikko sen takia, että työllisyys perustuu paljon vientiteollisuuteen. Jos viennissä on vaikeuksia, niin totta kai se näkyy myös työttömyyslukuissa. Yksi asia, mikä vielä kannattaa mainita, on se, että Satakunta työvoimapiirinä on keskikokoinen, jos sitä verrataan ...

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut.

Ed. Pulliainen : Herra puhemies! Työllisyyslain selontekokeskustelun yhteydessä käytin varsin perusteellisen puheenvuoron työstä ja työllistymisestä. Toistan tuosta puheenvuorosta vain yhden ainoan osan. Nimitäin edelleen ennustan, että kun vuoden kuluttua käydään eduskunnassa pääluokan 34 vastaavaa keskustelua, niin eräs keskeinen keskustelun kohde on oleva työllistämiskeskeinen pidentäminen 6 kuukaudesta 12 kuukauteen, jollei tätä operaatiota ole hoidettu sitä ennen kuntoon.

Arvoisa puhemies! Varsinaisesti pyysin puheenvuoron sen johdosta, että valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä on luettavissa, että valiokunta on täydentänyt momentin valtionapu työttömyyden lieventämiseen perusteluja siten, että määrärahaa saa käyttää myös ennen työllisyyslain voimaan tuloa palkattujen ja edelleen samassa työsuhteessa olevien vajaakuntoisten henkilöiden työllistä-

misestä aiheutuvien kustannusten maksamiseen. Tämä perustuu työministeri Matti Puhakan kanssa käymiini keskusteluihin. Esimerkkinä olivat monet Oulun yliopiston työllistämät vajaakuntoiset henkilöt, joiden kohdalla oli kysymys siitä, että olisi siirretty ehkä hyvin pitkään kestäväan työttömyyteen ja ehkä peräti sairaalahoitoon, jollei tätä ratkaisua olisi tehty. Näin säästetään merkittävästi valtion varoja, näin käyttäydytään humanitäärisesti oivalla tavalla. Tästä kiitos työministeri Puhakalle ja valtiovarainvaliokunnalle, että asia on tulossa nyt kuntoon.

Ed. P. Lahtinen : Arvoisa puhemies! En puhu työllisyyslaista, koska siitä on täällä jo ansiokkaasti puhuttu. Esitän muutamia käytännön esimerkkejä elävästä elämästä ja oman työvoimapiirini työllisyysilanteesta.

Olen antanut itselleni selvittää yhden ammattiliiton osalta, miten paljon palkkaturvasioita on hoidettu ammattiliiton kautta. Sain tiedon, että konkurssien kautta, jonka jälkeen työnantaja ei ole pystynyt työntekijälle palkkaa maksamaan, on maksettu vuoden 1989 aikana 10 miljoonaa markkaa. Vastaava summa tänä vuonna jo lokakuuhun mennessä oli 17 miljoonaa markkaa. Arvio liitosta oli, että tämän vuoden aikana palkkaturvan kautta työntekijöille maksettavia palkkoja maksetaan yli 20 miljoonaa markkaa.

Tämä johtuu yksinkertaisesti siitä, että yrityksiä kaatuu niin nopeassa tahdissa, pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Ja se johtuu siitä, että suuret yritykset, suuret konsernit, vetävät omat työnsä pois näistä pienistä yrityksistä, ja kun heillä ei muuta tukijalkaa ole kuin nämä isot yritykset, niin pienet kaatuvat ja työntekijät joutuvat työttömiksi. Nämä pienet ja keskisuuret yritykset työllistävät tässä maassa hyvin suuren määrän työntekijöitä.

Toinen syy, joka on johtanut yrityskuolemiin, on se, että pankit vetävät pois rahojaan kysymättä ja katsomatta, miten yrityksellä menee, onko sillä töitä vai eikö ole tai onko se taloudellisesti hyvässä kunnossa vai eikö ole, eli täysin vastuuttomasti.

70-luvun alussa työnantajat nostivat kovan metelin siitä, että Suomesta puuttuu työvoimaa, siis aivan samoin kuin tänä päivänä: puuttuu työvoimaa. Nyt pitäisi saada Ruotsista kaikki työvoima tänne kotiin.

Näin puhuttiin 70-luvun alussa. Muistaakseni 1971 ja 1972 (Ed. Knuuttila: Ja 1973!) — ja 1973:kin vielä — seurauksella sillä, että 1973:kin meillä oli lama. Työnantajat eivät yhtään välittäneet siitä, onko heillä työtä tälle porukalle, jonka he ovat kutsumassa takaisin kotiin ulkomailta, onko heille töitä kuukaudeksi vai kahdeksi, kun toiset jättävät asuinpaikkansa ulkomailla ja tulevat takaisin kotiin työttömiksi. Tällaista on meidän työvoimapolitiikkamme.

Hämeen työvoimapiirin alueella oli työttömiä työnhakijoita lokakuun lopussa 39 929 henkilöä, marraskuun lopussa 43 575 työtöntä. Suurimpien teollisuusalueiden kohdalla se oli Tampereella 6,4 prosenttia, Mäntässä 6,1, Vilppulassa 6,5, Nokialla 6,1, Orivedellä 5,9, Parkanossa 6,4, Toijalassa 5,4, Viialassa 6,8, Valkeakoskella 6,2 ja Ylöjärvellä 4,8. Työvoimapiirin johtajan arvion mukaan Hämeen työvoimapiirin alueella työttömyysprosentti on ensi vuonna pitkästi yli 6.

Arvoisa puhemies! Näin suurten työvoimapolitiittisten muutosten tulisi aiheuttaa muutoksia työllisyyslakiin ja eduskunnan käsittelyyn tältä pohjalta. Tarvitaan varoja uusien työpaikkojen luomiseen. Siksi eduskunnan tulisi voimallisesti ja kaikki konstit käyttäen estää niiden rahojen vienti ulkomaille, joilla kotimaassa voitaisiin uusia työpaikkoja synnyttää.

Ed. P. Leppänen: Arvoisa puhemies! Pariin asiaan haluan eduskunnan kiinnittävän huomiota.

Viime viikolla me äänestimme työnantajan sosiaaliturvamaksujen alentamisesta, ja me vasemmistoliiton edustajat esitimme jo sosiaalivaliokunnassa, että näitä maksuja olisi porrastettu sillä tavoin, että pienet työvoimavaltaiset yritykset olisivat hyötynneet siitä. Ne tulevat tulevaisuudessa työllistämään eivätkä suuret yritykset.

Kun on nyt jutellut muutaman suuremman teollisuusjohtajan kanssa sotumaksusta viime päivinä, niin he ovat sanoneet hyvin suoraan, että sillä ei ole suurille firmoille juuri mitään merkitystä. Eivät he tule työllistämään. Koska automaatioaste näissä tehtaissa tulee jatkuvasti lisääntymään, päinvastainen on suuntaus. Mutta toisin on pienten perheyritysten laita. Eräskin huoltoaseman hoitaja, joka tekee vaimonsa kanssa noin 15-tuntista päivää seitsemänä päivänä viikos-

sa, sanoi, että jos puolella pystyttäisiin sosiaaliturvamaksuja alentamaan, niin he palkkaisivat kaksi työntekijää ulkopuolelta tähän firmaan.

Sen vuoksi tämä asia pitäisi ottaa hyvin vakavasti tarkasteltavaksi ja etsiä sellainen ratkaisu, jolla tuettaisiin nimenomaan näitä pieniä yrityksiä, jotka haluavat työllistää ihmisiä myös jatkossa. Sen vuoksi me tämän esityksen teimme, mutta valitettavasti emme saaneet siihen eduskunnan enemmistöä taakse. Se nähtävästi olisi jo ensi vuonna vaikuttanut hyvin runsaasti työpaikkojen syntyyn.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Eduskunnassa on nyt keskusteltu kohta parin vuoden ajan uudesta verotussysteemistä. On puhuttu siitä, että tuloveroa kevennettäisiin eli työn verotusta pienennettäisiin ja verotus siirrettäisiin enemmän haittaverojen tai ympäristöverojen puolelle.

Täällä vallitsee periaatteellinen yksimielisyyss siitä, että ympäristöveroja tulisi lisätä. Tämä nähdään kuitenkin yleensä vain ympäristön haittoihin kohdistuvana keinona. Vasemmistoliiton ja vihreiden välillä on vallinnut erimielisyyttä siitä, millä tavoin ympäristöverot tulisi kompensoida. Vihreät ovat esittäneet, että tuloverotusta tulisi pienentää vastaavasti, joten kokonaisveroaste säilyisi samana. Tässä on tausta-ajatuksena ollut, että kun tuloverotusta pienennettäisiin, työtä sisältävät tuotteet muodostuisivat kilpailukykyisemmiksi. Tämä vaikuttaisi erityisesti pienyritysten kannattavuuteen.

Tästä syystä haluan palata tähän asiaan jälleen ja muistuttaa siitä teitä vasemmistoliittolaisia, että kun te ette ole halunneet kuitenkaan pienentää tuloverotusta samanaikaisesti, kun ympäristöveroja lisättäisiin, pohtisitte sitä, millä tavalla tämä asenne vaikuttaa työllisyyteen.

Ed. P. Leppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En ymmärrä ed. Paloheimon käsitystä siitä, että me emme olisi halunneet tuloverotusta alentaa. Me esitimme myös tänä syksynä siihen alennusta, mutta toisella tavalla kuin hallituspuolueet esittivät. Me esitimme, että pienituloisilta ihmisiltä nimenomaan sitä kevennetään, ja ne, joilla on varaa maksaa, maksaisivat hieman enemmän. Näinhän me esitimme.

Ed. Vähäkangas: Herra puhemies! Täällä käyty keskustelu työstä ja sen merkityksestä ihmisen elämään, mahdollisuudesta saada työtä on minusta kyllä ollut vähän uskomaton kuunneltava. Parhaana asiantuntijana asiassa ovat esiintyneet henkilöt, jotka eivät koskaan ole kokeneet työttömyyden tuomaa kirousta, eivät ole koskaan omakohaisesti kokeneet tai perhepiirissään nähneet, mitä esimerkiksi taloudellisten vaikeuksien lisäksi henkisesti merkitsee työttömän ihmisen tilanne, tuntee, että häntä ei tarvita.

Täällä pitkälti on asiaan otettu kantaa kuulopuheiden perusteella. Joltakin on kuultu, että johonkin olisi joku päässyt töihin, vaan se ei ole sinne mennyt. Ei tätä asiaa vakavasti ota maan hallitukseen. Ei ministeriä täällä näy vastaamassa. Mitä ollaan tekemässä vai tehdäänkö mitään tässä tilanteessa, kun työttömyys on kasvamassa niihin lukuihin, mitä se on ollut suurimmillaan tässä maassa? Toivottavasti ministeri Bärnlund voi näistä lyhyesti kertoa. Mitä on tarkoitus tehdä?

Jokaisen tiedossa on työttömyyden suuri kasvu, ja se on yllättänyt monet. Ennen kaikkea se on yllättänyt Pohjois-Suomen ja sen asukkaat. Me olemme siellä jo siinä tilanteessa, jos kaikkien puhdistusten jälkeen katsellaan tilastoja, missä on oltu pahimpina työttömyysaikoina. Nyt tulisi maan hallituksen puuttua tähän asiaan ja lisätä työllisyysvaroja, ja työkohteita tätä kautta tulisi avata vaikeimmilla alueilla. Niitä kohteita kyllä on, mutta rahasta on puute.

Varsinkin nuorten ihmisten tilanne on todella vakava. Nuorille pitäisi monesta muustakin syystä kuin taloudellisesta syystä turvata oikeus tehdä työtä. Kyllä he haluavatkin tehdä työtä, vaikka täällä yritetään monessa puheenvuorossa muuta todistaa. Työ on heidän tulevaisuutensa kannalta yksi elintärkeitä asioita.

Alueellisestihan työttömyys vaihtelee edelleenkin paljon. Tosiasia on kuitenkin, että Itä- ja Pohjois-Suomessa ei löydy työtä sitä haluaville ihmisille. Joka toista väittää, puhuu parempaa tietoutta vastaan.

Minusta tässä vakavassa asiassa otetaan ivan kohteeksi työtön henkilö, että yhteiskunnalta saa niin paljon työttömyyskorvausta, että hän ei haluaisi tehdä työtä. Minusta tämä näkemys on työttömän pilkkaamista. (Ed. Aittoniemi: Osa on kyllä niitäkin!) — Se

pitäisi selvittää, ed. Aittoniemi, muttei langettaa varjoa kaikkien näiden yli 100 000 ihmisen päälle, että heistä ei valtaosa haluaisi tehdä työtä. Pitää selvittää ja laittaa se asia järjestykseen, jos siellä sellaisia on, joiden pitäisi toimeentulonsa jotakin muuta kautta saada.

Aluepolitiikka on yksi sellainen asia, joka on tämänkin hallituksen ohjelmassa, kirjattu siihen mm. työllisyydestä, että jokaiselle turvataan työ ja toimeentulo eri puolilla maata. Mitä sen asian hyväksi on tehty? Mitä vastaa pohjoisen kuntaväki ja ne, jotka yrittävät täältä etelästä eri yritysten filiaaleja saada tuonne pohjoiseen? Jos se pkt-yrittäjä kysyy, että kerro minulle, miksi minä tulisin Pohjois-Suomeen, mitä sille vastataan? Miksi sen olisi edullista tulla sinne? Aluepolitiikan kautta tätä kysymystä ei haluttu hoitaa niin kuin pitäisi. On puhuttu koko tämänkin hallituksen ajan, että työnantajan sosiaaliturvamaksuja pkt-yrityksissä pitää laskea niin, että siitä tulee etua pohjoiseen siirtyvälle yritykselle ja siellä olevalle työvaltaiselle yritykselle. Ei prosentin kymmenystä ole tapahtunut.

Toinen suuri asia, joka ratkaisee siirtymisen, on kuljetustuki niin raaka-aineiden sinne tuonnille kuin valmistuotteiden sieltä tänne siirtämiseen. Ei sitä kuljetustukea vain löydy.

Jos joku vielä näitten jälkeen tulee ja kysyy, mahtaisiko sieltä löytyä asuntoa työntekijöille, niin siitäkin muodostuu este, muutamasta asunnosta ja niitten lainoituksesta.

On se minusta merkillistä, jos joku näitten tosiasioitten valossa vielä sanoo, että kyllä aluepolitiikan kautta on niin paljon tehty.

Joku, joka on tullut, on niistä luvatuista käynnistämisyavustuksista ja investoinneista saanut 20 - 30 prosenttia, osa jopa alle lain edellyttämän määrän. Näillä eväillä digitaali näyttää työnantajalle, että ei kannata siirtyä. Mutta ei tässä ole päästy puheista pitemmälle, vaikka kuinka vakuutetaan, että tilanne olisi parantunut. (Eduskunnasta: Eikä tämän hallituksen aikana päästäkään!) Asiat eivät sillä kummene, että kirjataan hallitusohjelmiin hyviä asioita, vaan ne pitäisi kyetä myös käytännössä pukemaan teoiksi. Aluepolitiikka olisi yksi väline, jos sitä halutaan käyttää.

Tässä tilanteessa, jonka me nyt tiedämme olevan, joka on paljon pahempi kuin budjetia kirjoitettaessa on ollut, työllisyysasiat

pitäisi ottaa uuteen käsittelyyn ja osoittaa varoja työllisyyden hoitamiseen huomattavasti enemmän kuin budjetissa on, mutta en usko, että hallitus on siihen valmis.

Onko eduskunta valmis lisäämään työllisyysvaroja? Sen lähin vuorokausi tulee näytämään. Ellei se siihen ole valmis, minä puolestani kaikille asiaa vastustaville toivotan huonon omantunnon joulua.

Ed. Jokinen: Herra puhemies! Työttömien määrän kasvu on tosiasia. Miksi siltä tosiasialta halutaan nyt sulkea silmät? Siksi, että suuri työttömyys ja työttömien kasvavat jonot laskevat työssä olevien mahdollisuuksia ansiotason säilyttämiseen? Tähän päämäärään näyttää eräillä suunnilla olevan jopa pyrkimys. Nytkin todistellaan, ettei työttömyyttä ole ja puhutaan vapaista työpaikoista. (Välihuuto) — Täällä on tänään käytetty sellaisia puheenvuoroja, joissa on oikein lueteltu niitä. — Ensi keväänä tulevat jälleen koulunsa päättävät nuoret työmarkkinoille, vaikka eivät kaikki viime keväänäkään työmarkkinoille tulleet nuoret ole vielä löytäneet pysyvää työpaikkaa.

Erityisen suuri huoli työttömyyden kasvusta on tekstiili- ja vaatetusalan työntekijöillä, sillä joka viikko tapahtuu konkurssseja, ja työpaikat vähenevät entisestään. Monet nimenomaan neuvostokaupan avulla vauhtiin päässeet tekstiilialan yritykset ovat nyt uudessa tilanteessa, joka ei lupaa turvallisuutta alan yrityksille.

Halpatuonti on osaltaan vaikuttanut työllisyyden heikkenemiseen. Osansa ongelmaan tuo myös monien yritysten lähtö halvan työvoiman maihin, joista sitten tuodaan tuotteita alehintaan. Miten paljon tässä suuntauksessa on yhteisvastuuta ja moraalia? Sitähän ei liike-elämässä koskaan ole. Jos halvan työvoiman maissa ei tarvitse kantaa huolta ympäristön saastumisesta, ei eläketurvasta eikä sosiaalisten etujen kehityksestä, voidaan tietysti tuottaa halvalla. Jos siirto-maatavaraliiketunnukset ovatkin hävinneet tänä päivänä pienkauppojen ovien yläpuolelta, ovat vastaavat riistojärjestelmät edelleen täysin toimimassa, joskin hieman erimuotoisina ja uudella tavalla. Riistostahan tässä on kysymys, sen muoti-ilmiöstä.

Työttömyyden asiallinen hoitaminen Suomessa puolestaan on liian usein näennäistä. Siitä kertovat työttömyyskurssit. Vuodesta

toiseen koulutetaan eli kurssitetaan ihmisiä sellaisiin hommiin, joita ei ole olemassakaan. Tietysti se on hengenravintoa työttömille mutta heikosti sitäkin, sillä kurssilaiset itsekin tietävät varsin hyvin, että kurssitus on tarpeen, kun siihen määrätään, mutta se ei takaa työpaikkaa. Toisaalta on avoimia työpaikkoja muka. Nekin ovat totuutta peittäviä numeroita, kuten ed. Rinne asiantuntijana äsken toi esiin.

Työtä Suomessa on ja paljon onkin tekemätöntä työtä, ei siitä ole kysymys. Sairaalat ja terveyskeskusten vuodeosastot kamppailevat kohtuuttoman työpaineen alla, mutta sinne ei väkeä oteta. Tämän taas estää säästäminen, joka liian usein tapahtuu väärästä päästä. Määrärahoja ei ole ihmisistä huolehtimiseen ja hoitotyöhön eikä myöskään ole lastenhoitoalalle. Sinnekään sitä ei riitä.

Miksi palveluammatteihin ei löydy kiinnostusta, kyseli ed. Lamminen. Miksi sellaista kysellä, jonka jokainen lapsikin jo tietää tämän päivän Suomessa? Jospa ed. Lamminen menisi vaikkapa yhdeksi viikonlopuksi johonkin hoitolaitokseen katsomaan työnteokoja ja vaikkapa itse ottamaan konkreettisesti osaa tuohon työhön. Se on vastuullista, jopa henkisesti ja fyysisesti raskasta työtä. Tuskin ed. Lamminen sitä jaksaisi.

Kun on lisäksi pakko tehdä jatkuvasti ylitöitä työvoiman puutteesta johtuen, ei työ todellakaan houkuttele, eikä myöskään palkka houkuttele tämän luonteisessa tehtävässä. Siis työvoiman määrä laitoksissa on alle määräysten, ja se on taas väärin sekin, koska sen määrää kunta. Kukin kunta sen määrää, ja millä voimasuhteilla se määrätään, siihen ei ilmeisesti voida selvää kantaa ottaa paitsi lainsäädännön avulla. Sen muutoksilla tuokin asia voitaisiin korjata, ja vastuu on silloin jälleen tässä talossa.

Meillä Turussa on esimerkiksi jatkuva ja pysyvä vaje juuri hoitoalan työpaikoilla, mutta ei sitä ole korjattu, sillä rahat eivät riitä, koska meillä enemmistön voimin ne sijoitetaan, kuten muuallakin, jääkiekkohalleihin tai muihin pelihommiin.

Työllisyysongelmat ovat paljon monimutkaisempia kuin virallisista numeroista voidaan päätellä. Ongelmien vyyhti on varsin sekava, ja sekava se näyttää olevan tulevaisuudessakin, jos näin jatketaan. Maan hallitus vain tukkii korvansa tältä hälyttävältä

tosiasialta. Missähän vain tämänkin tärkeän asian käsittelyn aikana on alan ministeri? Voisivat vastuuta kantaa muutkin ministerit, sillä koko hallituksen niskassahan ongelma tänä päivänä on.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Pääluokan käsittely keskeytetään.

Pääluokka 35

Yleiskeskustelu:

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Maapallon ja Suomen luonnon tila on tänään huonompi kuin neljä vuotta sitten. Yhtään globaalia tai kotimaista kielteistä kehityskulkua luonnossa ei ole pystytty katkaisemaan puhumattakaan siitä, että luonnon tilaa aiemmin saastutetuilla alueilla olisi pystytty juuri missään kohentamaan. Tilanne on tällainen, vaikka toimeliaisuutta ympäristönsuojelun tehostamiseksi on toki ollut sekä kotimaassa että ulkomailla.

Näennäistoimeliaisuutta kuvaa se, että vuonna 1988 oli voimassa yli 500 kansainvälistä ympäristösopimusta. Niistä suurin osa oli solmittu vuoden 1970 jälkeen. Suomikin on ollut kuvassa mukana. Maamme on allekirjoittanut 51 kansainvälistä ympäristönsuojelusopimusta. Jossakin on kuitenkin vika, kun tulokset eivät näy käytännössä.

Ensimmäinen suuri ongelma on, että todella suuret saastuttajat ja luonnon tuhoajat jäävät joko kokonaan kansainvälisten sopimusten ulkopuolelle tai suhtautuvat niihin ulkojäsenen tavoin. Hiilidioksidin nettoliikettä ilmakehässä aiheuttavat erityisesti Kiina, Neuvostoliitto, Yhdysvallat, Kanada ja Brasilia.

Näistä maista vain Kanada on ottanut asian jossakin määrin vakavasti. Yhdysvalloilla olisi varaa toimia kasvihuoneilmiötä hidastavasti, mutta tämä ei kuulu maan nykyisen hallituksen politiikkaan. Brasilia sallii edelleen sademetsiensä tuhoamisen, vaikka maan uusi ympäristöministeri on luvannut lopettaa tämän tuhoamisen. Kiinan ja Neuvostoliiton tilanne valtioina on sellainen, ettei ympäristönsuojelu ole ratkaistavien ongelmien tärkeysjärjestyksessä ensimmäise-

nä, vaikka sen luonnon tilan puolesta pitäisi olla.

Toinen ongelma on, ettei solmittuja ja ratifioituja sopimuksia noudateta. Euroopan yhteisöjen piirissä yhteiset ympäristönsuojelupäätökset ovat vain suosituksia. Kun mitään sanktioita ei ole, ei suosituksilla ole juuri mitään käytännön merkitystä. Niin EY:n piirissä kuin yleensäkin poliitikot ovat saaneet sulan hattuunsa, kun ovat olleet sopimuksen allekirjoitustilaisuudessa läsnä. Vastaavaa julkisuutta ei enää saa, kun kotimaassa pitäisi ryhtyä käytännön toimiin.

Oman valtion kaupan kansainvälisen kilpailukyvyyn säilyttäminen on menevä ympäristönsuojelutoimien edelle. Kun näin on, kansainvälisillä ympäristönsuojelusopimuksilla on vain symbolinen ja jossakin määrin koulutuksellinen merkitys. Sopimusten luoma turvallisuuden tunne saattaa johtaa jopa itsepetokselliseen tilanteeseen. Kotimaan sisäpolitiikassa tukeudutaan tähdentämään kansainvälisten toimien merkitystä, jotta omassa maassa ei tarvitsisi ryhtyä ympäristönsuojelutoimenpiteisiin. Tästä on roppakaupalla esimerkkejä omasta maastammekin.

Kansainvälinen ympäristönsuojelu on luonut myös oman byrokratiansa. Kotimaassakin aikaa saattaa kulua melkoisesti, ennen kuin eduskunta on päässyt lausumaan kansainvälisestä sopimuksesta näkemyksensä. Otsonikerroksen suojeluun tähtäävä Montrealin sopimus muhi siinä määrin kauan ympäristöministeriön byrokratiassa tai lähinnä erään ylijohdajan pöytälaatikossa, että ulkoasiainvaliokunnan piti mietinnössään tästä huomauttaa.

Heinäkuussa tänä vuonna oli ympäristöministeriössä seitsemän uutta sopimusta valmisteltavana jatkokäsittelyyn eli siis tuotavaksi sopimuksena eduskunnan hyväksyttäväksi, ja vieläpä itse ratifioitava sopimus saattaa sisältää talouselämälle porsaanreiän, joka romuttaa itse sopimuksen substanssin. Niinpä Montrealin sopimuksen ulkopuolelle jätettiin tässä tarkoituksessa cfc 20. Onneksi freonien kohdalla on kysymys siinä määrin vakavasta globaalista ongelmasta, että alan teollisuus yrityskuvansa säilyttämiseksi myönteisenä on kehitellyt korvaavaa ainetta mm. kylmälaitteisiin. Ideana on ollut korvata kloorifluorihiilivedyissä kloori vedyllä. Uusi syntetisoitu aine on hfc 134a tai R 134a. Freonien kehittäjä ja siitä oma-aloitteisesti

luopunut Du Pont on jo saanut uuden aineen teolliseen tuotantoon. Tuotanto alkoi muuten pari viikkoa sitten. ICI, Hoechst, Atoc-hem ja Montefluos ovat käynnistämässä omaa teollista tuotantoaan hfc 134a:lla.

Arvoisa puhemies! Nyt on kolme asiaa tärkeitä. Ensinnäkin kansallisella tasolla kielletään freonien käyttö heti, kun hfc 134a:ta on riittävästi saatavissa. Tämä hetki on kohta ensi vuoden puolella. Näin on tehtävä, vaikka kylmälaitteiden hinta nousee viidenneksellä ja niiden kylmäteho laskee 10—15 prosenttia. Toiseksi on aloitettava välittömästi tutkimus uuden aineen ympäristövaikutuksista. Kolmanneksi on luotava järjestelmä, jolla uusikin aine otetaan kylmälaitteista niiden romuttamisen yhteydessä talteen. Tämä on välttämätöntä senkin vuoksi, että aineen ympäristövaikutuksia ei vielä tänä päivänä tunneta.

Älylliseen epärehellisyyteen kansainvälisessä ympäristönsuojelusopimustoiminnassa kuuluu sekin, että samanaikaisesti neuvotellaan toisaalta taloudellista toimintaa rajoittavasta ympäristönsuojelusopimuksesta ja toisaalta sen käytännössä tyhjäksi tekevästä kauppapoliittisesta sopimuksesta. Melkoinen skitsofrenia. Esimerkiksi Gattin Uruguayn kierroksella eivät ympäristöasiat ole olleet millään tavoin esillä. Jos Gatt-sopimus olisi solmittu Yhdysvaltain ehdotuksen mukaisena tai tultaisiin kuukauden kuluttua solmimaan, olisi se romuttava useimmat ympäristönsuojelutoimet, nekin, jotka on vaivoin saatu käyntiin. Ympäristönsuojelu tulisi tulkittavaksi aina kaupan esteeksi. Vastakkainasettelussa ympäristö on siten häviävä kaupantekijänä.

Älyllinen epärehellisyys kukkii myös kansallisella tasolla. Samanaikaisesti, kun julkistetaan juhlallisesti tavoite rikkidioksidipäästöjen lisä vähentämisestä, vihitään käyttöön Haapavedellä uusi turvevoimalaitos, jossa ei ole lainkaan rikkipäästöjen estolaitteita.

Luonto on kyllä itse ilmoittanut, missä ollaan menossa. Esimerkiksi itäisellä Uudellamaalla on maaperän happamoituminen edennyt kriittiseen pisteeseen. Hyvin lähitulevaisuudessa kuolevat happamoituneessa maassa havupuiden sienijuuret. Siinä vaiheessa varmuudella hymy hyytyy, kun uusmaalainen arvometsä kuolee pystyyn.

Arvoisa puhemies! Olen edellä rusikoinut varsin kovin sanoin kansainvälistä ympäris-

tönsuojelusopimustoimintaa. Tämä arvostelu ei tarkoita, että tämä toiminta pitäisi lopettaa, vaan päinvastoin tulee ponnistella pääsemiseksi sellaiseen ympäristönsuojeluun, jolla on myös käytännön tasolla merkitystä. Ponnistelujen pitää olla todella rajuja, sillä aikaa on hyvin vähän jäljellä luonnon pelastamiseksi.

Toistan, ettei nykyisen hallituksen aikana ole saatu yhtään kielteistä kehityskulkua Suomen luonnossa katkaistua. Toimenpiteet eivät ole olleet täälläkään riittäviä. Itse asiassa mitään todella vaikuttavia instrumentteja ei olla edes ottamassa käyttöön. Ympäristölupamenettelyn käyttöönottoon tähtäävä lakiesitysikin on vailla todellista substanssia. Kehitys on menossa jopa kohti taantumusta, kun ympäristönsuojelulautakunnat ovat häviämässä kuntien asiantuntijalautakuntien joukosta.

Tämä hallitus on tehtävänsä ympäristöasioissa tehnyt. Hyvät kansanedustajatoverit, sen jälkeen maahan tarvitaan todellinen ympäristörintamahallitus.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pulliainen vaatii nopeasti otettavaksi käyttöön korvaavia aineita, joitten myrkyllisyyskokeet kuitenkin vielä ovat kesken. Ei voida ajatella, että hypättäisiin ojasta allikkoon noin vain. Kyllä nämä kokeet täytyy saada kuntoon, ja sen jälkeen voidaan näitä käyttää. Sen sijaan voidaan tietenkin jo nyt kehittää erilaisia keinoja freonien keräämiseksi talteen, niin ettei niitä pääse ilmakehään niin paljon kuin tähän mennessä on ajateltu. Sitten on vielä suuri joukko muita vastaavia aineita, jotka ovat otsonikerrokselle vaaraksi ja joiden käyttö myöskin pitäisi vähitellen lopettaa, hiilitetrakloridi, metyylikloroformi jne.

Suomen hallitus viime aikoina on ollut uranuurtajana näissä asioissa kansainvälisesti, kun on näihin sopimuksiin pyritty ja niitä parannettu. Montrealin sopimuksen jatkotoimista on mm. keskusteltu ja sovittu Helsingissä. Muutenkin Suomen hallitus on minusta aika hyvin kansainvälisesti yrittänyt näitä asioita hoitaa yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa. Siitä voidaan kyllä hallitukselle antaa kiitos.

En ymmärrä, miten Gatt-sopimuksen jatkuminen tai kaupan vapauden kehittyminen tulevaisuudessa ympäristöasioita huonontai-

si. Käytännössähän se johtaa siihen, että tuotteita tuotetaan siellä, missä ne pystytään edullisimmin vähimmillä luonnonvaroilla aikaansaamaan, kun ei ole esteitä kilpailulle. Kansainväliset sopimukset toisaalta kuitenkin estävät sen, ettei ympäristöä pilaavia systeemejä voida tulevaisuudessa hyväksyä.

Ihmettelen vahvasti, miksi vihreät eivät ole ollenkaan riittävästi kiinnostuneita ilmastomuutosasiasta, joka vaatisi todella tehokkaita toimenpiteitä, jotta se voitaisiin hillitä.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aika tuskallista joskus. Vaikka yrittäisi kuinka selkokielellä selvästi artikuloiden puhua, niin ed., professoriveri Tiuri ei joko kuuntele, kuule tai ymmärrä kuulemaansa. Sanoin näin esimerkiksi hfc 134a:sta, siteeraus omasta puheestani, jonka varmuuden vuoksi luin sisältä, että ed. Tiurillekin menisi viesti perille: "Kolmanneksi on luotava järjestelmä, jolla tämä uusikin aine otetaan kylmälaitteista niiden romuttamisen yhteydessä talteen. Syynä on juuri se, ettei tiedetä vielä täsmälleen ympäristövaikutuksia." Näin totesin puheessani.

Olisin hartaasti toivonut, että ed. Tiuri olisi käyttänyt äskeisen vastauspuheenvuoron silloin, kun kemikalilakia käsiteltiin. Silloin juuri käytin sellaisen puheenvuoron kaikista uusista syntetisoitavista aineista, jollaisen ed. Tiuri nyt juuri periaatteellisella tasolla käytti. Silloin ed. Tiuri oli sitä mieltä, ettei ehditä tutkia kaikkia asioita, kun pitää niin nopeassa vauhdissa ottaa kemikaalit käyttöön. Eli aina tarkoituksenmukaisesti otetaan mikä kanta tahansa.

Kasvihuoneilmiötä, ed. Tiuri, käsittelemme puheeni alkuosassa, mutta nyt ei ole kahdessa minuutissa aikaa lukea täsmälleen sitä tekstiä uudestaan. Silloin kerroin, missä on ongelman ydin, eli se on supersaastuttajissa. Tässä mielessä mainitsin valtiot Kiina, Neuvostoliitto, USA, Kanada ja Brasilia. Sitten yksityiskohtaisesti käsittelemme asiaa.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minusta on melko kohtuutonta ed. Tiurilta sanoa, että vihreät eivät ole huolissaan ilmaston muutoksista. Kyllä olemme! Olemme palanneet siihen asiaan useita kertoja tässä salissa, luultavasti useammin kuin kukaan muu.

Ed. Tiuri puhuu aina kasvihuoneilmiöstä, myönnettäköön tämä. Mutta kun siitä aina seuraa viidennen ydinvoimalan vaatimus, niin näyttää siltä, että ed. Tiurille kasvihuoneilmiö on vain eräs työkalu viidennen ydinvoimalan propagoimiseksi.

Olemme pohtineet myöskin sitä, miten kasvihuoneilmiötä voitaisiin hillitä. Mitkä olisivat ne keinot, joilla ilmakehän hiilidioksidipitoisuutta voitaisiin vähentää? On olemassa keino, jolla voidaan halvalla terveellä tavalla, tosin laajamittaisella työllä, vähentää ilmakehän hiilidioksidipitoisuutta. Se on istutusta laajoille alueille maapallolla metsää. Sillä tavoin voidaan ilmakehän hiilidioksidipitoisuutta vähentää, mutta koska se ei edellytä uuden ydinvoimalan rakentamista, se ei ilmeisesti siitä syystä miellytä ed. Tiuria.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta myrkyllisiä aineita ei voi laajamittaisesti ottaa käyttöön, ennen kuin ne on selvitetty. Jos esimerkiksi hfc 134 otetaan käyttöön kylmälaitteissa, esimerkiksi autojen ilmastoinnissa, siellähän vuotoja jatkuvasti esiintyy, vaikka kuinka hyvin tehtäisiin. Silloin ollaan todella vaarallisessa tilanteessa, jos aine osoittautuu myrkylliseksi, koska sitä joutuvat hyvin monet hengittämään. Siinä mielessä minusta se ei ole sama kuin jonkin harvinaisen kemikaalin käyttöönotto, joka ei ole niin laajamittaista.

En myöskään ymmärrä, miksi vihreät eivät viimeinkin selvittäisi loppuun asti, miten kasvihuoneilmiö voidaan torjua. Sitä ei voida torjua niillä keinoilla, joita tähän mennessä on vihreiden taholta hyväksytty, eli säästämällä energiaa, koska emme pysty kehittymään maissa 80:tä prosenttia energiasta säästämään. Sitä ei voida torjua myöskään metsää istuttamalla, koska ensimmäinen tehtävä on edes saada aikaan se, että maapallolla ei haaskata metsää eli kaadeta enemmän kuin sitä kasvaa. Siinä on kova urakka edessä. Pikkuhiljaa sillä tavalla saadaan parannusta aikaan, mutta se on vain yksi vaatimaton keino kasvihuoneilmiön torjumiseksi. Käytännössä, kun uskotaan tällaisiin keinoihin, niin joudutaan sitten siihen, mihin Suomessakin on jouduttu: Rakennetaan Poriin hiilivoimalaa ja on rakennettu Haapavedelle turvevoimala, mikä on jokseenkin täysin väärinpäin. Meidän pitäisi hyväksyä se,

että ydinvoima on eräs osaratkaisu ongelmaan.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti ed. Tiurille: Olen hänen kanssaan täsmälleen samaa mieltä, että myrkyllisiä aineita eikä yleensääkään syntetisoituja kemikaaleja pitäisi ottaa käyttöön, ennen kuin ne on tutkittu. Tätä asiaa äänestytimme eduskunnassa kemikaalilain käsittelyn yhteydessä. Nyt vain hfc 134a:sta, jota on todella paljon jo tutkittu sen syntetisoinnin yhteydessä, ei ole todettu minkäänlaisia akuutteja myrkyllisyysvaikutuksia. Sitä on testattu toki vaikka kuinka paljon. Sen syntetisoimiseen ja käyttöön ottoon liittyen on uhrattu satoja miljoonia dollareita viime vuosien aikana. Tällaista myrkyllisyysongelmaa tässä ei toki ole, mutta muita ympäristövaikutuksia voi teoriassa olla, ja sen takia esiinnyin tässä asiassa niin kuin esiinnyin.

Toiseksi kasvihuoneilmiöstä, ed. Tiuri: On vain kaksi mahdollisuutta, ja se täytyy teidän älyllisesti rehellisenä ihmisenä tunnustaa. Toinen on se, että säästetään hiilidioksidipäästöissä. Se tarkoittaa käytännössä, että energiaa säästetään. Mikään ydinvoima ei voi olla tässä ratkaisu. Toisekseen sitä hiilidioksidia, mikä on ilmakehässä, sidotaan assimilatioissa, yhteyttämistapahtumassa, niin paljon kuin mahdollista. Siihen on juuri se keino, minkä ed. Paloheimo totesi. Ei ole siis olemassa muita konsteja.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Kun vihreän liiton edustajat pääsevät ympäristökeskustelussa valloilleen, he pukevat itsensä selvyyksiä hienoihin sanontoihin ja kaavoihin ja saavat aikaan sellaisen käsityksen, että kukaan muu ei ymmärrä ympäristöstä paitsi he ja tietyt professorit.

Olisi mielenkiintoista nähdä, minkälainen Suomi olisi, jos se rakennettaisiin vihreiden ehdoilla. Voin sanoa, että herra paratkoon ja meitä suojelkoon siitä, ettei niin koskaan tapahtuisi, koska vihreä liike, niin älykkäitä jäseniä kuin se pitää sisällään, katselee niin kovin pieneltä sektorilta, kovin pienestä ikkunasta maailmaan ja katsoo vain sen, että heidän näkemyksensä ovat tässä maailmassa sellaisia, joita kannattaisi kuunnella. Minä olen sitä mieltä, että vihreän liiton ei olisi pitänyt koskaan ryhtyä puolueeksi, vaan sen

olisi pitänyt olla jonkinlaisena Greenpeacen suuntaisena kansanliikkeenä.

Se on nyt kuitenkin puolue ja kulkee samaa rataa kuin Saksan vihreät. Ei kulu kovin pitkää aikaa, kun alkaa paha alamäki, ja sieltä ei nousua enää ole. Eivät auta hienot teorit eivätkä assimilaatiot, näinhän se on, koska suomalainen yhteiskunta haluaa kuulua asiaa eikä höpinöitä. (Ed. Pulliainen: Sen kyllä huomaa!) — Tästä, ed. Pulliainen, on juuri kysymys. — Ei se minua ärsytä eikä sekään, että minä en ymmärrä noita hienoja sanontoja, kyllä minä mielelläni kuuntelen omassa pienessä maailmassani, ed. Pulliainen, niin kuin olette joskus todennut.

Nyt siirryn varsinaiseen puheenvuorooni, missä ei ole mitään hienouksia. Olen tämän neljän vuoden aikana ja oikeastaan joskus vuonna 1988, kun käsiteltiin lääninoikeuslakia ja siihen liittyen eräitä rakennuslain muutoksia, todennut, että nykyinen ympäristöministeriö sosialidemokraattisen ministerinsä johdolla on kahminut valtaa jo siihen mennessä ja sen jälkeen merkittävällä tavalla suomalaisessa yhteiskunnassa. Eräs vallan kahmimisen muoto oli se, että ministeri Bärlundin johdolla ympäristöministeriöstä tehtiin hallinnollinen tuomioistuimien eräissä asioissa, rakennuslupa- ja kaavoitusasioissa. Kun aikaisemmin tuollaisena tuomioistuimena oli toiminut korkein hallinto-oikeus, niin se nyt kaiken järjen vastaisesti jo parisen vuotta on ollut ympäristöministeriö, poliittinen virasto. Se ei sovi mihinkään kuvioon sen paremmin kansainvälisesti kuin suomalaisenkaan oikeuskäytännön mukaisesti.

Ympäristöministeriö tulee jatkossakin pyymään sosialidemokraattien hallussa ja sillä on härskillä tavalla käytettynä yhteiskunnassa kaikki ohjat käsissään. (Ed. Kekkonen: Ohhoh!) mitä tulee asuntopolitiikkaan, kaavoituspolitiikkaan, rakennuspolitiikkaan, yleensä nämähän tietyllä tavalla liittyvät toisiinsa. — Sitä saadaan varoa tulevaisuudessa, ed. Kekkonen. — Tähän malliin asiat on viety tämän eduskunnan aikana, ja siinä ei tarvita mitään hienoja kaavoja, kunhan vain katsotaan lain säännöksiä, mitä täällä on tehty.

Myös toiminnallisesti ympäristöministeriö on kasvanut mummivirastoksi, en tarkoita henkilökunnan muodossa, vaan sillä on yhteiskunnassa niin merkittäviä asioita käsiteltävänä, että se on liiallista asioiden ja

vallan kahmimista, nimenomaan ympäristöasiat, jotka sellaisinaan ovat hyvin tärkeitä asioita erityisesti silloin, kun niistä puhutaan järjen äänellä, sillä tavalla, että niitä ymmärretään, toisaalta ovat asuntoasiat, jotka ovat suomalaisellekin yhteiskunnalle hyvin merkittäviä asioita.

Mitä tulee ympäristöasioihin, ympäristöministeriö ja ympäristöministeri Bärlund ovat menestyneet varsin hyvin. Ministeri Bärlund on ollut aloitteellinen ja virikkeellinen ympäristöasioissa ja saanut aika paljon aikaan nimenomaan yhteydenpidossa kansainväliseen kehitykseen. Tosin tällä hetkellä tärkeillä alueilla itäsuunnassa on tietty jäädystysvaihe, mutta se ei ole tietystikään ministeri Bärlundin vika, vaan johtuu siitä, että siellä ei ole samaa aloitteellisuutta kuin meillä eikä mahdollisuuksia toimia niiden mittavien ongelmien poistamiseksi, jotka siellä ovat.

Meillä Suomessa mielestäni asiat eivät ole huonosti ympäristöpolitiikassa. Ne ovat kohtuullisen hyvin tänä päivänä. Jos seuraavakin ministeri jatkaa yhtä hyvin kuin ministeri Bärlund on loppujen lopuksi toiminut ympäristöasioiden hoidossa kansallisesti ja kansainvälisesti, niin kohtuullisen hyvin varmasti tullaan pärjäämään.

Sen sijaan asuntopuolella ei ole edistytty yhtään. Uusi asuntolainoitusjärjestelmä, jota olemme käsitelleet, on susi jo syntyessään, ja tullaan näkemään, että muutaman vuoden kuluttua pääomittamisen kautta ongelmat ovat vielä suuremmat kuin nykyisen lainoitusjärjestelmän kautta. Se siitä.

Myöskään asuntorahasto ei tule helpottamaan rakentamisen ongelmia, ellei lähdetä siitä, minkä tuo rahastomalli mahdollistaa, että lähdetään aravalainoitettua tuotantoa suunnittelemaan useamman vuoden tähtäimellä ja ottaen huomioon rakennustuotannon kokonaisuudessaan kulloinkin edessä olevat vaikeudet. Silloin kun kovanrahan tuotanto vetää, on turha työntää asuntolainoitettua tuotantoa markkinoille, koska siitä joudutaan liikaa maksamaan. On varauduttava siihen aikaan, jolloin kovanrahan tuotanto ei vedä, ja silloin asuntolainoitettu tuotanto toimii kohtuullisilla kustannuksilla. Tätä olen jankannut jo jonkinlaisen päänäpintymän tavoin useita kuukausia. Tiedän varsin hyvin, että olen oikeassa, mutta tähän asiaan ei tahdota antaa oikeastaan minkään-

laista vastausta sen paremmin valtiovarainministerin kuin ministeri Bärnlundinkaan taholta siitä, mikä on todellinen tarkoitus. Onko tarkoitus jaksottaa asuntolainoitettu tuotanto ja siihen liittyvät rahat asuntorahaston kautta useampivuotiselle suunnitelmalle vai ei?

Asuntopuolella ongelmat tulevat olemaan kuuden vuoden kuluttua samat kuin tänäkin päivänä. Se johtuu siitä, että yhteiskunnassa on kaksi asiaa, joita ei halutakaan koskaan saada kuntoon. Toinen on työttömyys, koska täystyöllisyys on mahdoton asia monesakin syystä, valitettavasti, ja myönnän sen. Myös se, että Suomessa on kohtuullisena pidettävä asunto kaikilla kansalaisilla, ei tule koskaan toteutumaan, eivätkä siihen poliittiset piirit varmasti pyrikään. Valitettavasti asia on näin, sen jokainen tietää, joka sen haluaa tunnustaa. Se on toinen asia, tunnus-taako vai ei.

Mielestäni ympäristöministeriö — eikä tämä ole minun ajatukseni, se on viisaampien ajatus — olisi jaettava kahteen osaan. Toisen ministeriön pääpainopisteeksi tulisivat ympäristöasiat ja toisen asuntopuoli. Yksi ministeriö tai yksi ministeri ei pysty hoitamaan koko kenttää tällä alueella. On ajateltu, että olisi kaksi ministeriä, mutta siitä huolimatta käsitykseni on se. No, en tiedä, nämähän liittyvät tietysti monta kertaa yhteenkin. Kuitenkin olen sitä mieltä, että pitäisi olla sekä asuntoministeriö että ympäristöministeriö. Tällaisen mammuttiministeriön ylläpitäminen ja jatkuvasti kasvavan vallan kerääminen sinne tulee olemaan yhteiskunnallisesti haitallista.

Siis pitäisi olla asuntoasioista vastaava ministeri ja ympäristöasioista vastaava ministeri. Uskon, että silloin asuntopuolellakin pystyttäisiin edes sen suuntaisiin ratkaisuihin kuin on ympäristöasioissa pystytty näiden neljän vuoden aikana, jos katsotaan asiaa kohtuudella eikä ladella utopioita, joilla ei ole mitään pohjaa.

Rouva puhemies! Lohdutan sillä, että poistun tästä mesoamasta aivan kohta. Koska ed. Pokkakkin odottaa kärsimättömästi vuoroaan päästä tänne, niin näin joulun alla minä suon sen mahdollisuuden.

Totean kuitenkin erästä pikkuisesta asiasta, joka vihreälle eduskuntaryhmälle on aivan mitätön, mutta minulle tärkeä. Se on sellaisten järvien kalkitus, jotka ovat pahasti

happamoituneet ja kalakuoleman partaalla, niin kuin Hapro-tutkimus on osoittanut. Vuonna 1988 budjetista keskusteltaessa sovittiin, että maatalousministeriön ja ympäristöministeriön asiaa koskevat momentit yhdistetään ja järvien koekalkitukseen ja jatkettuun kalkitukseen liittyvät määrärahat kootaan samalle momentille. Näin ei ole tapahtunut. Tämä on edelleen kummassakin ministeriössä omana momenttinaan. Onko siellä nyt 500 000 vai miljoona markkaa rahaa tällä momentilla, on yhdentekevää, sillä ei juuri kannata lähteä mitään tekemäänkään.

Kalkitus on Ruotsissa hyvin merkittävällä teholla käytetty keino järvien happamoitumisen tilapäiseksi poistamiseksi. Sehän ei ole toki lopullinen ratkaisu. Suomessa se ei tahdo lähteä liikkeelle millään siitä huolimatta, että siitä on monissa vaiheissa ja monien toimesta puhuttu. Rouva puhemies! Minulla on ehdotus parinkymmenen miljoonan markan summasta lisämäärärahaksi tähän tarkoitukseen. En ole edes nähnyt unta siitä, että saisin enemmän kuin seitsemän edustajaa sen ehdotukseni taakse, mutta sekin on parempi kuin yksi. Joka tapauksessa tulen yksityiskohtaisessa käsittelyssä jälleen ehdottamaan tätä asiaa. Se on, ed. Pulliainen, suoraa toimintaa Suomen luonnon hyväksi eikä mitään utopioita.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minä puutun joihinkin hauskimpiin kohtiin ed. Aittoniemen puheenvuorossa.

Kun hän sanoi, että vihreät katselevat pienestä luukusta asioita verrattuna esimerkiksi Suomen maaseudun puolueeseen, niin ehkä se pitää paikkansa. Vihreäthän ovat pyrkineet katselemaan asioita globaalissa mittakaavassa, maailman laajuudessa mittakaavassa. Minä ymmärrän sen, että ed. Aittoniemeltä tämä on mahdollisesti jäänyt huomaamatta, koska hän ilmeisesti ei ymmärrä vihreiden hienojen sanavalintojen takia kaikkea, mitä vihreät puhuvat. (Ed. Aittoniemi: Olen käytännön mies!)

Mutta maailman laajuudessa mittakaavassa sen tyyppiset kysymykset kuten entropia ovat hyvin merkityksellisiä. Tällaisia sanoja on pakko käyttää, koska niihin ei löydy mitään suomenkielistä vastinetta. Jos niihin löytyy, niin olisi mielenkiintoista kuulla, mil-

lä tavalla esimerkiksi ed. Aittoniemi kääntäisi entropia-sanana. (Ed. Rinne: Se on kova sana!)

Erästä asiasta olen yhtä mieltä. Se on ehdotus siitä, että ympäristöministeriö pitäisi jakaa kahtia. Minustakin se pitäisi jakaa kahtia sillä tavalla, että asuntokysymykset erotettaisiin toiseksi kokonaisuudeksi, pelkästään siitäkin syystä, että varsinaisissa ympäristöasioissa on riittävästi nykyisin puuhaamista. Sen jälkeen se ministeriö, joka jäisi varsinaisten ympäristöasioiden hoitajaksi, pitäisi korottaa varsinaiseksi superministeriöksi valtiovarainministeriön rinnalle. Siitä kai me myös olimme ed. Aittoniemen kanssa samaa mieltä, vai kuinka?

Ed. Kauppinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin kiinnitin huomiota ministeriöitten lukumäärän lisäämiseen. Se pitää paikkansa, että asuntoasioiden hoito on aivan retuperällä. Mutta minun mielestäni sitä ei välttämättä korjata sillä, että ministeriöitä lisätään, koska muutaman vuoden päästä ollaan siinä tilanteessa, että meillä on Suomessa neljää ja puolta miljoonaa asukasta varten 30 ministeriötä ja niissä tuhansia virkamiehiä. Minusta pitäisi pyrkiä siihen, että ministeriöissä työnjakoa tarkistetaan ja kiinnitetään huomiota niiden toimivuuteen ja vähennetään siellä byrokratiaa ja kehitetään jopa tämän eduskunnan työskentelyäkin niin, että me emme suotta rasita ministeriöiden virkamiehiä, että he ehtivät tehdä niitä töitä, mitä heidän siellä kuuluisi tehdä.

Toiminnan tehostamiseksi kentällä jo noin kymmenen vuotta sitten puhuttiin erään korkean helsinkiläisen hallintokoneiston toiminnasta, että siellä pitäisi virkamiehille keksiä sellainen uusi työehtosopimuskohta kuin lounaaltapaluuraha. Ehkä se helpottaisi niitä työpaineita, mitä siellä on.

Jos ajatellaan, että tämä hallitus on vaatinut uudistusta ja hallittua rakennemuutosta kansalaisilta, yrityksiltä jne., kyllä meidänkin pitäisi kääntyä itseemme ja ruveta miettimään sitä, että kun kuitenkin me 200 henkilöä täällä edustamme Suomen kansaa, jota on vajaan puolen suuren kansainvälisen kaupungin asukaslukumäärän verran, niin me vastaamme täällä oikeastaan kaupunginosa-valtuustoa. Onko meidänkin lukumäärämme täällä liikaa ja pitäisikö meidänkin kehittää

omia työtapojamme täällä, niin että kaikki muukin toimisi paremmin?

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tullut hyvin vakuutuneeksi, että ed. Aittoniemi tuntee yhden ainoan ympäristönsuojeluteon ja se on järvien kalkitus. Tämän oppinsa kanssa hän on kuitenkin kehityksestä noin 30 vuotta jäljessä. Nimittäin lampien ja pienten järvien happamoituminen alkoi täällä Pohjois-Euroopassa tai Luoteis-Euroopassa ensimmäisenä Skandinavian niemimaan eteläosissa.

Silloin aittoniemiä oli sillä alueella aika paljon ja he ryhtyivät kalkitsemaan näitä vesistöjen osia ja saivat aikaan tilapäisen parannuksen, mutta kun hapan laskeuma jatkui, kalkin neutraloiva vaikutus hävisi pois ja tämä vesistön osa uudestaan happamoitui. Kun tätä systeemiä muuteltiin edestakaisin, siitä oli seurauksena, että alumiini mobilisoitui vesistön pohjassa. Kun se on vesiliukoisessa muodossa, se on myrkyä eliöille, kasveille ja pieneliöille, ja niin tämä vesistö lopullisesti biologisesti kuoli ja on tälläkin hetkellä kuollut. Siihen pyrkii SMP:n politiikka ed. Aittoniemen johdolla.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tiesin, että ei tällä järkevällä puheellani ole kovin pitkäaikaista vaikutusta vihreiden linjaan. Tässäkin tapauksessa ed. Pulliainen puhui kansankielellä puoleenväliin vastauspuheenvuoroaan, mutta sen jälkeen alkoi tulla sivistyssanoja ja lopusta en ymmärtänyt yhtään mitään. Minun järkevöittävä puheenvuoroni tässä asiassa oli aivan yhtä huono kuin ed. Pulliaisen tarkoittama järvien kalkituskin, lyhytaikainen vaikutus.

Ed. Kekkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan päinvastoin kuin kansanedustaja Aittoniemi minä ymmärsin oikein hyvin sen tuskaisen puheenvuoron, minkä ed. Pulliainen täällä käytti. Jos me nyt suljemmekin sanat "mobilisoida", jopa sanan "biologinen" pois terminologiastamme, niin kyllä ed. Pulliaisen käyttämän sanan "kuollut" pitäisi havahduttaa meistä itse kutakin. Tässä suhteessa minun mielestäni menee vähän huonon huumorin puolelle, kun ed. Aittoniemi tämän sivistyssanojen tuntemattomuutensa taakse kätkeytyy asiois-

sa, jotka todellakin ovat elämän ja kuoleman kysymyksiä ei vain meille täällä Suomessa, ed. Kauppinen, vaan myös tälle maanosalle ja koko tälle maailmalle.

Arvoisa puhemies! Kun näen ympäristöministeri Bärlundin tulleen aitioon, toistaisin sen kannan, joka täällä muutaman kerran on jo esitetty, että kyllä minusta Suomessa on tällä hetkellä kaksi niin totaalisen suurta asiaa, että ne kumpikin tarvitsevat oman ministeriönsä. Tarkoitin tällä sitä, että ympäristömme tarvitsee oman spesiaaliministerin, erikoisministerin, ed. Aittoniemi, joka hoitaa ympäristöämme, tätä elämän ja kuoleman kysymystä. Ja sitten me tarvitsemme asuntoministerin, joka hoitaa ihmisille asuntoja tässä ja nyt miettimättä sitä, onko niitä puolen vuosisadan kuluttua, ed. Kauppinen, liikaa vai liian vähän.

Ed. Kauppinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä vastaisin ensiksi ed. Kekkoselle, että minä olen kyllä tuntenut huolta koko maapallon asioista, jopa niin aikaisessa vaiheessa, että siitä asiasta keskustelemista pidettiin melisairaana, elikkä 1984. Silloin siitä ei saanut puhua. Mutta olen kuitenkin sen polven lääkäri — vaikka olenkin jo kohta 50 ikäinen, niin olen myöhemmässä vaiheessa käynyt koulutukseni — että olen Kuopiossa saanut lääkärikoulutukseen myös ympäristölääkietieteen koulutuksen. Olen työterveyslääkärinä toimiessani saanut ja hakenut myös oppia teollisuustoksikologiasta.

Näin ollen sanoisin ed. Aittoniemelle, että sivistystä ja tietoa näistä asioista voi hakea, jos kiinnostusta todellisuudessa asioihin on. Sanasto sinänsä on vaikea, mutta se on kyllä opiskeltavissa lukutaitoiselle ja fiksulle ihmiselle. Jos haluaa itsensä ympäristöasioissa pitää aktiivisena ja pinnalla, varmasti se onnistuu missä iässä ja milloin tahansa. Koulutusta ja kursseja on olemassa, ja suositellen.

Ed. Jokinen: Arvoisa puhemies! Ympäristön saastuminen jatkuu, vaikka tietoa on jo riittävästi siitä todellisuudesta, johon tuhon tie johtaa. Miksi edes sopimuksia ja suosituksia ei noudateta? Siksi, että ne eivät velvoita ja sido. Jo vuosia sitten, kun Helsingin sopimuksen velvoitteita pohdittiin valiokunnissa, totesi eräs asiantuntija: ”Ei Suo-

mi voi olla ensimmäinen ja ryhtyä ratkaiseviin toimiin ennen muita Itämeren maita, eiväthän muutkaan ole sopimuksen tavoitteita vielä käytännössä toteuttaneet.” Samoin ilmeisesti todetaan muissakin maissa jatkuvasti, ja näin tuho etenee.

Lausunnosta on jo vuosia, mutta sama henki on edelleen olemassa ja hävittäminen sekä tuhoaminen jatkuu. Ilmeisesti liikaa varoen ja tinkien edetään asiassa tälläkin hetkellä. Ed. Pulliainen kertoi epärehellisydestä. Se onkin eräs hyvin oleellinen asia, ja sitä on turha kieltää. Myös Suomen sisäisessä päätöksenteossa ja kansainvälisessä käytännössä tällainen epärehellisyys vallitsee, ja se on huolestuttavaa.

Aikaa on todella vähän jäljellä, se on tosiasia, ja sekin tänään jo tiedetään, mutta kaikki tuhoaminen jatkuu kuin viimeistä päivää, näin voi sanoa. Kuinka välinpitämättömiä suomalaiset kansanedustajatkin ovat tästä tärkeästä asiasta, on aiheellista kysyä keskustelun aikana, kun meitä on näin vähän paikalla? Onneksi saimme sentään ministerin kuuntelemaan asiaa. Hän ei ole ollut näissä asioissa mitenkään huolimaton, se on myönnettävä, mutta lisää vauhtia tarvittaisiin. Mutta ilman eduskunnan tahtoa ja vaatimuksia ei myöskään ministeri tässä kovin pitkälle etene.

Juuri sellaisia he ovat, kuin ed. Tiuri täällä jatkuvasti esittää, nekin, suurin osa. Ed. Tiuri toimii luonnonsuojelun kannalta toisaalta, mutta hän on toisaalta taas suurteollisuuden ja liikenteen sekä nimenomaan yksityisautoilun kiihkeä kannattaja, eikä kahta näin vastakkaista asiaa voi mitenkään yhteensovittaa. Hänen ongelmansa on helppo ymmärtää ja selityksensäkin juuri sitä kautta, koska nämä ovat täysin toisiinsa sopimatomat asiat. Ne ovat vastakkaiset. Kun ed. Tiuri on nyt täällä kuuntelemassa, voin sanoa, että hän ed. Pulliaisen hyvin perusteltuja ajatuksia lähti puimaan omalta kannaltaan ja omien tavoitteittensa taustalta eikä tietenkään päässyt yhteisymmärrykseen.

Ei jatkuvaa kasvavaa tuotantoa, liikennettä ja kulutuksen kasvua voi mitenkään sovittaa yhteen niin, että ei vahingoittaisi luontoa, ympäristöä ja ilmaa, vesistöjä ja kaikkea elämän kannalta korvaamatonta. Jatkuva kasvu, tehostaminen ja liika tuotanto automaattisesti kostaavat luonnossa ja ympäristössä. Niitä ei voi millään sovittaa yhteen:

kasvavaa tuotantoa ja luonnon säilymistä edes nykyisellään.

Suurin lopullinen tuhon uhka tulee juuri ydinvoimasta, jota ed. Tiuri niin hanakasti ajaa, ja miksi? Siksi, että se merkitsee tuotannon lisäämistä ja tehokkuutta. Mitä tehokkaammin ja mitä enemmän tuotetaan täysin turhaa ja tarpeettomakin, sitä nopeammin tulee päätös. Me näemme konkreettisia aivan hälyttäviä esimerkkejä näinä päivinä joka puolella ympärillämme. Mainokset täyttävät kerrostalojen roskalaatikot jopa päivittäin, ja joulun jälkeen pakkauspaperit ym. törky täyttää kaatopaikatkin. Ellei tämä ole konkreettinen ilmiö täydellisen tuhon lähestymisestä ja tyhmyydestä, mikä se sitten on? Mikä sen selkeämmin voi haitata kuin tällainen yhä nopeampi tarpeettoman roskan ja tavarantoimituksen, johon tarvitaan hyvin paljon luonnon tärkeintä lahjaa ihmiselle?

Meillä on kohtuullisen hyvin, sanoi ed. Aittoniemi. Vai niin? Ed. Aittoniemi ei täällä nyt ole, mutta voisin sanoa, että jos hän näin luulee, niin hän sulkee silmänsä, ei halua tietää, ei halua nähdä, ei halua ymmärtää, mihin me olemme menossa tällä vauhdilla. Sille ei voi mitään, jos ei halua nähdä ja ymmärtää. Heitäkin riittää, sen me hyvin tiedämme.

Kun nyt ollaan tehostamassa kaikin voimin niin turhan tavarantoimitusta kuin moottoriteiden rakentamista tässäkin maassa, niitähän liikenneministeri on luvannut 700 kilometriä lisää, se on nähtävä yhtenä konkreettisena tuhoon kiirehtimisellä. Olisi jo aika tarttua nykyistä paljon tehokkaammin tuhansien ympäristön, luonnon, vesistöjen ja kaiken elämän kannalta tärkeiden tekijöiden hävittämiseen, joihin kuuluu valtava kemiallisten aineiden käyttö tässäkin maassa tänä päivänä. Varsinkin kesäaikana, se vielä lisääntyy, mutta sitä on niin uskomattoman monissa yhteyksissä, että sekin olisi hyvä tarkemmin tuntea ja tietää. Lakejakin on tehty, mutta tuhoaineiden uhka on unohdettu. Vaara on kuitenkin jo sitä luokkaa, että vakavaan huoleen on todellakin aihetta. Näistä asioista on kyllä tässäkin salissa puhuttu kauan useissa eri yhteyksissä, mutta ei paljon muuta.

Lasten leikkipaikat ja päivätarhat rakennetaan edelleen teiden risteyskohtiin kaupungeissa ja keskuksissa, vaikka yhä useammat tutkimukset osoittavat lasten hengityselinten

sairauksien ja allergisten vaivojen lisääntyneen huolestuttavassa määrin. Suurimpien kaupunkien ilmansaasteet ovat ajoittain jo niin huolestuttavia, että siihen olisi puututtava. Viime viikonvaihteessa kerrottiin jo Helsingissäkin ilman olleen yllättävän saastunut, mutta rauhallinen odotus sen kuin jatkuu, vaikka käytännön toimia olisi tarvittu jo ajat sitten.

Eikö edes vastuu lapsista, heidän terveydestään ja koko kansamme tulevaisuudesta herätä enemmän vastuuta tässä talossa? Tästä asiasta pitäisi voida puhua pitempään, mutta hyvä, kun useampi käyttäisi edes lyhyemmän puheenvuoron ja toisi esiin mielipiteensä.

Ed. Pokka: Rouva puhemies! Olen iloinen, että ministeri Bärnlund on paikalla, koska joudun puhumaan nyt asiasta, josta minä, niin kuin me muutkin kansanedustajat, olemme pääosin lehtitietojen varassa. Näiden tietojen mukaan hallitus on sopinut rantojen suojeleluohjelmasta ja tekee huomenna asiasta päätöksen.

Rantojen suojeleluohjelmastahan yli 4 000 maanomistajaa jätti muistutuksensa kesän ja syksyn aikana, ja sen jälkeen asia on ollut ministerityöryhmässä, ja tämän ministerityöryhmän työskentelyn pohjalta muutama sata kilometriä ohjelman piiriin kuuluvista noin 8 000 rantakilometristä näyttää jääneen pois. Pääperiaatteet suojelun toteuttamisessa näytävät toteutuvan siten kuin alkukesästä näytti ja kuulumme hallituksen ja ympäristöministeriön kaavailuihin. Suojelu toteutetaan hallinnollisella päätöksellä. Mitään lainsäädännöllistä ehdotusta eduskuntaan ei tuoda, johon me kansanedustajat voisimme ottaa kantaa.

Eduskunta kyllä ottaa kantaa rantaohjelmaan, ja sehan tapahtuu huomenna ympäristöministeriön pääluokan yhteydessä ikään kuin keittiön kautta, sillä täällä nähtävästi hallituspuolueiden voimin hyväksytään määräraha suojeltujen rantojen maanhankintaan. Näin voidaan sanoa, että eduskunnan enemmistökin on tämän asian takana. Sinänsä raha lienee periaatteellinen. Sillä rahamäärällä tuskin kovin monta rantapalstaa ostetaan.

Edelleen lehtitietojen mukaan hallitus korostaa rantaohjelman toteuttamista vapaaehtoisin keinoin. Pyrkimyksenä on, että yksityiset hakevat itse rantansa suojelemaan. Tä-

hänhän luonnonsuojelulaki antaa mahdollisuuden. Maanomistaja saa myös vapaasti omistaa rantansa, kunhan käyttää niitä ympäristöministeriön ja hallituksen määrämällä tavalla. Tässä ohjelmassa näyttää siis toteutuvan täyden korvauksen periaate ja vapaaehtoinen suojelu, ja nämä molemmat periaatteethan tuntuvat oikein kannatettavilta.

Meillä juristeilla on ollut tapana aina sanoa niin, että kun hallitus tekee iltakoulupäätöksiä, niin sillä ei ole mitään oikeudellisia vaikutuksia. Se on lähinnä poliittinen tahdonilmaisu eikä sido ketään muita kuin hallituksen ministereitä ja tietysti heidän takanaan olevia poliittisia ryhmiä. Vielä vähemmän sillä on vaikutusta yksityisiin kansalaisiin.

Vaikutusta ei myöskään pitäisi olla valtioneuvoston periaatepäätöksillä, ei siten myöskään valtioneuvoston huomenna tekemällä rantojensuojelupäätöksellä. Näin me juristit yleensä näitä asioita selostamme, että niillä ei ole välittömiä oikeudellisia vaikutuksia yksityisten kansalaisten oikeuksiin. Perustelemme usein myös tätä kantaamme sillä, että tämä on looginen asia, koska tällaisia ohjelmia valmisteltaessa yleensä yksityisiä ihmisiä ei kuulla, ja samaan joukkoon voidaan varmasti laskea kesälomien aikana nimenomaan tästä rantaohjelmasta tapahtunut joukko-kuuleminen, koska se lienee ollut lähinnä muodollisuus. Myös hallitus näyttää olevan samaa mieltä, että sen päätöksillä ei ole välittömiä vaikutuksia, ja kun näin on, niin ilmeisesti päätöksestä ei myöskään saa valit-
taa.

Tämä on periaatteellinen pohdinta sen vuoksi, että tosiasiaa asiat ovat aivan toisin. Jos otan esimerkiksi tämän rantaohjelman, niin tosiasiaa rantaohjelmaan kuuluvat rannat ovat olleet rakentamis- ja käyttökielossa viime kesäkuusta lähtien, kun hallitus teki asiassa iltakoulupäätöksen, jolla siis ei pitäisi olla mitään vaikutusta.

Rouva puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron juuri sen vuoksi, että mielestäni olisi paikallaan vähän syvällisemmin pohtia hallitusten ympäristöasioissa tekemien ohjelmien, periaatepäätösten ja valtioneuvoston iltakoulupäätösten merkitystä. Käytännössä tällaisilla päätöksillä nimenomaan ympäristöasioissa, poiketen muista valtioneuvoston lukuista päätöksistä, on lainvoima ilman, että

asia olisi oikeastaan ollut minkäänlaisessa kansanvaltaisessa valmistelussa tai että ihmisillä, joita asia koskee, olisi ollut tilaisuus lausua mielensä.

Olen miettinyt, rouva puhemies, tätä asiaa aika paljon, koska mielestäni me olemme tietyllä tavalla nyt muuttaneet ehkä huomamatta käytäntöä. Ennenhän nämä asiat tehtiin lailla ja ilmeisesti, vaikka vanha luonnonsuojelulaki on 1920-luvulta, se kohtalaisen käyttökelpoisesti antaa välineitä. Mutta nyt ollaan menossa hallinnolliseen ohjaukseen.

Enkä voi, ikävä kyllä, olla tekemättä tästä rinnastusta, joka ei tunnu oikein mukavalta. Nimittäin aikoinaan pohjoisessa voimayhtiöt poliitikkojen suosiollisella myötävaikutuksella ottivat ihmisiltä maat ja vedet, joista korvauksia sai odottaa vuosikymmenet. Silloin voimatalous oli se yleinen etu, jonka edessä yksityisen edut saivat väistyä ja jonka puolesta silloin löytyi poliittiselta puolelta paljon todistajia.

Nyt on luonnonsuojelu se asia, jota me kaikki kannatamme ja pidämme erittäin hyväksyttävänä. Yleinen etu vaatii suojelua, ja suojelupäätökset ajetaan läpi yksityisen mielipiteistä piittaamatta ja taas saadaan korvauksia odottaa vuosikymmeniä. Rinnastus tuntuu hirveän ikävältä, mutta pakko on sanoa, että näinhän ei oikeusvaltiossa saisi olla. Mikään yleisen edun kannalta hyväksyttävää asiaa, onpa se kuinka kaunis ja yleisen mielipiteen kannattama, ei saa toteuttaa polkemalla yksityisten etuja ja oikeusturvaa.

On pakko sanoa, että jos sattuu niin ikävästi, että kuuluu tällä hetkellä jonkin suojeluohjelman piiriin, ei ole oikeusturvaa, ei kerta kaikkiaan. Tästä periaatteellisesta puolesta mielestäni myöskin ympäristöministeriön tulisi olla huolissaan, koska mielestäni on erittäin tärkeää, että myös ne ihmiset, joita asia koskee, ovat tukemassa näitä luonnonsuojelu- ja ympäristönsuojeluhankkeita. Muutenhan ne eivät toteudu niin kuin niistä toivotaan tulevan totta. On mielestäni myöskin tärkeätä, että ministeriöllä, nimenomaan ympäristöministeriöllä, on myös paikallisen väestön tuki silloin, kun se ajaa näitä hankkeita eikä aina ole sellainen tilanne, että ollaan napit vastakkain.

Myöskin on pakko puhua siitä, että asioilla on tärkeysjärjestyksensä, myöskin ympä-

ristöasioilla. Tällä hetkellä suurimmat uhkat maamme luontoon ja ihmisten elinympäristöön tulevat ilman kautta, se on valitettavasti edelleenkin totta. Paljon järkevämpää on suunnata ympäristönsuojelun vähäisiä voimavaroja Kuolan saasteiden puhdistamiseen ja omassa maassamme omien vesiemme tilan parantamiseen, sillä omissakin asioissa on aika paljon hoitamista.

Kuolasta toivoisin, että herra ministerillä riittäisi aikaa hiukan vastata. Syksyllä tehtiin Kuolan teollisuuslaitosten uudistamisesta tunnettu periaatepäätös ja erityisesti Pohjois-Suomessa oltiin hyvin toiveikkaita, että nyt tämä asia menee eteenpäin ja Outokumpu pääsee nopeasti aloittamaan uudistustyöt. Sen jälkeen on tullut jatkuvasti tietoja, että varsinaiset neuvottelut sopimuksesta ja siihen liittyvät rahoitusneuvottelut ovat olleet erittäin vaikeita. Nyt on esiintynyt paljon uutisia, että koko hanke saattaa lykkääntyä. Me ymmärrämme kyllä, mitkä vaikeudet itänaapurilla on ja minkälaisia vaikeuksia Suomen päättäjillä, erityisesti ympäristöministerillä, on nyt vaikuttaa naapurin päätöksentekoon, niin että siellä jotakin tapahtuisi. Mutta tämän asian kanssa me olemme totuuden hetkessä eli vaikka meillä olisi aikaa odottaa ja toivoa parasta, niin valitettavasti luonto ei ehkä jaksakaan niin kauan kuin tämä päätös ehkä vie aikaa. Toivoisin ministeriltä ihan reilua vastausta, mikä on todellinen tilanne ja minkälaisessa aikataulussa hallituksessa uskotaan Kuola-päätöksen syntyvän ja Outokumpu pääsee tekemään nämä työt.

Ed. Alho merkitään läsnä olevaksi.

Ympäristöministeri Bärnlund: Arvoisa puhemies, värderade talman! Ed. Pokan suoraan kysymykseen haluan vastata siksi, että se koski hyvin tärkeää asiaa.

Kuola-hanke on viety Suomen hallituksen toimesta niin tehokkaasti ja ripeästi eteenpäin, kuin se näissä olosuhteissa on mahdollista ottaen huomioon ne keinot, joita Suomen hallituksella yhtenä osapuolena on käytettävissä.

On myös totta, että viime aikoina on kuulunut erilaisia tietoja Neuvostoliiton sisäisestä keskustelusta ja siitä, että asia voisi siellä vaatia enemmän käsittelyaikaa, kuin

aikaisemmin kuviteltiin. Nyt kannattaa ehkä kuitenkin pitää mielessä, että Neuvostoliiton sisäinen tilanne on muuttunut myös siltä osin, että keskustelua siellä käydään avoimemmin ja vapaammin ilman, että kaikki puheenvuorot välttämättä edustavat ns. virallista kantaa. Ne ovat joitakin arvioita siitä, mitä saattaa tapahtua. Tiedämme tällä hetkellä virallisesti sen, että asia menee eteenpäin tällä hetkellä niin, että on mahdollista solmia aikaisemmin aiotun mukaisesti kaupallinen sopimus ensi vuoden puoleen väliin mennessä, jolloin hanke voitaisiin saattaa päätökseen vuoden 1994 loppuun mennessä. Tämä tieto meillä tällä hetkellä on, ja sen pohjalta me toimimme kuten Outokumpukin, joka on tässä suomalaisen yritystoiminnan osapuolena.

Ed. Pokan puheenvuorossa vilahti taas kerran erilaisten toimenpiteiden vastakkainasettelu tai tärkeysjärjestykseen asettelu. Olen tästä kovasti erimielinen. Vaikka me nyt ajamme läpi erittäin välttämätöntä rantojen suojeleuohjelmaa, ei se merkitse sitä, että olisimme missään suhteessa vähemmän aktiivisia keskeisissä ilmansuojeluongelmissa, joihin ed. Pokka viittasi. Päinvastoin, kuten eduskunnassakin olen monta kertaa ilmoittanut, Suomi on valmistelemassa erittäin radikaaleja kansallisia rikkipäästöjen, typpipäästöjen ja cfc-yhdisteiden käytön rajoituksia, jotka menevät huomattavasti pidemmälle, kuin kansainväliset sopimukset velvoittaisivat. Sen lisäksi olemme jatkamassa aktiivista painostustamme, jotta nimenomaan lähialueillamme saataisiin aikaan nykyistä tehokkaampia ilmansuojelu- ja vesiensuojelutoimenpiteitä, joitten rahoittamiseen olemme myös valmiita osallistumaan.

Tarkoitus on, että hallitus huomenna teki si todellakin periaatepäätöksen rantojensuojeluohjelmasta. Tämä asia ei ole vielä julkinen, joten en voi tässä yhteydessä asiaa kovin yksityiskohtaisesti valaista, mutta hallitus tulee toimimaan siten, että maanomistajien edut otetaan todella alleviivatun korostetulla tavalla huomioon. Pyrimme tällä tavoin vähentämään sitä kitkaa, jota näissä asioissa on esiintynyt ja mahdollisesti myös tulevaisuudessa esiintyy.

Uskon, että tämä ohjelma ensimmäisen pintakuohun jälkeen, jos näin voisi sanoa, tulee saamaan huomattavasti rauhallisemman vastaanoton kuin kesällä käyty keskus-

telu antaisi ymmärtää. Tässä on kyse vähimmäisohjelmasta eli siitä, että luonnonsuojelun kannalta kaikkein arvokkaimmat ranta-alueet voidaan säilyttää luonnonarvoltaan entisellään. Tällä tavoin Suomen lainsäädännön puutteellisuus rantojen rakentamisen ohjaamisessa voitaisiin korvata ohjelmalla, joka pitää sisällään arvokkaimmat ranta-alueet niin toteutettuna, että maanomistajien edut todella otetaan vahvasti huomioon.

Ed. Siuruainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Pokka nosti hyvin tärkeän ja ajankohtaisen asian esille nimenomaan rantojensuojelusta. Olemme kyllä maakunnassa ja hallinnossa yleensä aika lailla ihmetelleet sitä salaisuutta, jolla tätä ohjelmaa on valmisteltu. Tältä pohjalta ymmärtää, että kansalaisten suhtautuminen ohjelmaan on ollut hyvin kitkerä. Toisaalta ymmärretään kyllä suojelun tarve, mutta ärsyttävää on se, että kansalaiset eivät pääse keskustelemaan ihmisinä, kylätoimikuntina, kuntina ja lääninhallituksen ympäristöosastoina hankkeesta, joka koskee heidän elämänolosuhteitaan ja omistamiaan maa-alueita. Paljon avoimemmin tämän olisi voinut tehdä tiedottamalla luonnon arvoista ja lähtemällä neuvottelemaan ihmisten kanssa, että nämä ja nämä alueet on näistä syistä syytä suojella.

Se, mitä ed. Pokka otti myöskin esille, on korvausmenettely. Tällä haavaa ei rahoitusta näytä olevan lähivuosinakaan riittävästi, jotta kaikki voitaisiin lunastaa. Tässä katsannossa olisi ollut ehkä järkevää lähteä ensimmäisenä valtion, kuntien ja seurakuntien maista ja katsoa sen jälkeen, mitä yksityisten maita suojeluohjelmaan on syytä vielä sisällyttää.

Tällä hetkellä on aika hoitaa ympäristöasiat tavalla, joka saa puolelleen ihmisten myötätunnot, ja ottaa ihmiset mukaan suojeluun, hoitotehtäviin ja myös suojeluhallintoon sillä tavalla, että he kokevat paikallisesti oman ympäristön ja oman luonnon hoidon tärkeäksi, minkä kaikki hyvin ymmärrämme. Tässä tarvitaan avoimuutta, jota rantojensuojeluohjelman valmistelussa ei ole ollut.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! On aivan luonnollista, että me vihreät kannamme Kuola-asiassa huolen

yhdessä ed. Pokan kanssa. Hyvä, että arvoisa ministeri on tässä asiassa ollut aktiivinen.

Mutta varsinaisesti kiinnitän huomiota ed. Pokan puheenvuorossa muutamaankin näkökohtaan, joita en voi oikein ymmärtää.

Ensinnäkin hän sanoi yksiselitteisen selvästi, että luonnonsuojelu on hyvä asia niin kauan kuin yksityinen etu ratkaisee sen, mitä saa tehdä ja mitä ei. Jos koko alue on yksityisomistuksessa, mitä ovat silloin ne yleiset näkökohdat, jotka esimerkiksi rantojensuojelussa ovat merkityksellisiä? Jos jokainen menettelee oman palstansa kanssa juuri niin kuin tykkää, niin luonnossa voi käydä niin, ettei siellä monia eläinlajeja ole ollenkaan.

Toinen periaate, jota en myöskään voi hyväksyä siinä muodossa kuin ed. Pokka sen julkatoi, on poissulkeva periaate. Hän laittaa asiat omalta kannaltaan tärkeysjärjestykseen, ja vain niitä asioita luonnonsuojelussa ja ympäristönsuojelussa saa hoitaa, joita hän pitää omaan intressiinsä verraten hyväksyttävänä ja ensisijaisina, eikä muita saa sinä aikana hoitaa. Virkamiesten ja poliitikkojen pitää keskittyä niiden asioiden hoitamiseen, joita hän pitää tärkeänä ja jotka ovat hänen intressinsä kannalta hyväksyttävämpiä kuin jotkut toiset. Tällä tavalla menetellen ajautetaan jälleen umpikujaan. Kaikkiin relevantteihin asioihin pitää samanaikaisesti kaikella tarmolla kiinnittää huomiota ja luonnon pitää olla ensisijaisesti suojelun kohteena.

Ed. Kauppinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pokka otti esiin rantojensuojeluasiassa oikeusturvakysymyksen. Minusta se on hyvin merkittävä periaatteellisenakin koko oikeusturvakäytäntömme kannalta. Ajatellaan, että rantojensuojelussa on sanottu ainakin tähän saakka, että maksetaan ns. käypä eli reaalihinta vai mikä se mahtanee ollakaan. Aikaisemminkin kuitenkin on kaikissa yhteiskunnallisissa lunastusmenettelyissä käytetty ns. lunastushintaa, joka on alapuolella kaiken arvostelun verrattuna käypään hintaan. Näin ollen se loukkaa silloin kyllä yksityistä omistusoikeutta ja lisää siihen liittyvää pelkoa tietysti omistajissa. Jos sitten määrärahat ovat kovin niukat, on se omiaan ylläpitämään pelkoa, että käypä hinta tai reaalihinta ei toteudukaan tulevaisuudessa, vaikka sitä luvataan.

Toinen asia, jonka ed. Pokka otti esiin, on ympäristöasioiden tärkeysjärjestys. Pidän erittäin tärkeänä seikkana, että tärkeysjärjestykseen kiinnitetään todella huomiota niin meillä maan sisäisesti kuin myös kansainvälisellä tasolla. Toivonkin, että meillä olisi koko yhteiskunnassa käytettävissä ministeriön tekemä selkeä, yksiselitteinen ja kokonaisvaltainen priorisointi kaikkiin ympäristöasioihin liittyvissä kokonaisvaltaisissa näkemyksissä.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Olisin puuttunut ed. Kauppinen viimeiseen argumenttiin, että eri ympäristökysymykset pitäisi panna tärkeysjärjestykseen keskenään ja karsia sitten ilmeisesti pois vähemmän tärkeitä kysymyksiä. Kyllä tämä pitäisi nähdä aika paljon laajemmin, ei pelkästään niin, että ympäristökysymyksille varataan jokin tietty budjetti ja sen jälkeen pannaan ne tärkeysjärjestykseen ja niitä, jotka jäävät budjetin ulkopuolelle, ei voida hoitaa. Ympäristökysymykset pitäisi pistää tärkeysjärjestykseen kaikkien muiden yhteiskunnallisten kysymysten kanssa ja tehdä eräänlaista kokonaisvaltaista analyysia siitä, mikä yleensä on tällä hetkellä yhteiskunnan toimista tärkeää ja mikä ei ole. Näin ei toimita teollisuudessa, näin ei toimita liikenteessä, näin ei toimita ylipäänsä missään asiassa.

Koko budjettikeskustelukin on luonteeltaan sellainen, että täällä on ensin kaikkien muiden pääluokkien kohdalla tuhlattu, tuhottu ympäristöä, ja sen jälkeen eräänlaisena tapettina tai fasadina viimeisenä käsitellään ympäristöministeriön pääluokka, jossa sitten peitetään ne jäljet, mitä kaikkien muiden pääluokkien kohdalla on saatu aikaan. Tästä puuttuu nimenomaan tämän tyyppinen kokonaisnäkemys, jossa kaikki asiat pantaisiin tärkeysjärjestykseen. Toivoisin, että ed. Kauppinen pystyisi näkemään asian tältä kannalta.

Ed. Pokka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitoksia ministerille Kuola-tiedonannosta. Uskoakseni se ainakin vähän rauhoittaa.

Mitä tulee omaan puheenvuorooni, koetin painokkaasti ottaa esille oikeusturvanäkökohdan. Nimittäin me olemme joutuneet perustuslakivaliokunnassa aika usein puuttumaan siihen, että ympäristöministeriössä on

valitettavan keho lainvalmistelun taso. Pelkkä innostus ei, arvoisa herra ministeri, riitä, vaan kyllä perusoikeusturvakysymykset täytyy lainsäädännössä olla. Nythän on niin, että ranta-asiaa ei tehdäkään lakia, vaan pelkästään hallinnollinen asia. Kun meillä on kuitenkin tietty rajallinen määrä rahoja käytettävissä suojelutarkoituksiin, niin kyllä minä suosittelisin yksityisten kanssa neuvottelemista ja suojelusopimusten tekemistä, mihin luonnonsuojelulaki antaa mahdollisuuden. Se on vaikea tie tietysti, kun täytyy keskustella, mutta se olisi kuitenkin sellainen, jossa maanomistajakin saa kantansa ilmoittaa, kylätoimikunnat ja ehkä kyläläisetkin.

Toinen linja, joka nyt on valittu, että pannaan kielto päälle ja korvataan sitten, kun rahaa riittää, on oikeusturvan kannalta aika onneton, koska siinä joutuu odottamaan niin kuin voimalaitosrakentamisen jälkeen monta kymmentä vuotta, ennen kuin jotakin tapahtuu, ja käyttökielto kyllä on voimassa. Tämä ei ole hyvä. Se ei ole sen oikeusturva-ajattelun mukaista, mitä yleensä Euroopan maissa korostetaan. Mielestäni ympäristöministeriössäkin on normaalit pelisäännöt otettava vähän tarkempaan ajatteluun. Tässä vaiheessa vielä, kun on hyvä asia ajettavana, ei pitäisi olla niin vaikeaa ottaa perusasioita huomioon.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Rantojen kaavoittaminen on eräs osa rantojensuojelua. Kunnissa rantojen kaavoittaminen ehkä useimmiten lähtee liikkeelle yksityisen ihmisen aloitteesta, halusta saada rannoilleen kaava. Se käy ihan hyvin silloin, jos on kysymys ainoastaan yhdestä ihmisestä, jolla on riittävä määrä rantaa, johon hän saa itse hakea kaavaa. Mutta silloin, kun on useita ihmisiä, joiden intressit suomalaisessa yhteiskunnassa usein uskomattomalla tavalla käyvät ristiin, käy sillä tavalla, että yksi tai kaksi vähäisen rantapätjän omistajaa saattaa aiheuttaa aikamaisia haittoja yritykselle saada kaava aikaan. He eivät pääse asioista keskenään sopimukseen jne.

Sikäli kuin muistan, kunnalla on oikeus puuttua asiaan ja määrätä kaava alueelle tehtäväksi. Nyt menen arvoissani vielä hiukan epämääräisempään. Minulla on sellainen ajatus, että ympäristöministeriö voisi vielä

määrätä kuntaa tällaisessa tapauksessa, jossa ei päästä sopimukseen.

Tämä on aika lailla kangertelevaa silloin, kun on useita kaavan hakijoita, useita maanomistajia. Katsoisin, että ympäristöministeriön tulisi — olen tästä joskus aikaisemmin puhunut — ottaa hiukan aktiivisempi ote siinä tapauksessa, että kunnat eivät ole halukkaita käynnistämään kaavahanketta tällaisessa tapauksessa. Nykyisin rannanomistajien keskuudessa ollaan sitä mieltä, että ympäristöministeriön puoleen on turha kääntyä, koska se ei kuitenkaan asiaan puutuisi. Mutta nyt, kun on alkuvaihe näissä kaavoituksissa, pitäisi yhteiskunnan puolelta oikoa mutkia ja auttaa eteenpäin kaavahankkeita, koska se on merkittävä osa rantojen suojelua sekin.

Ed. Kauppinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Bärlundille sanoisin, että Kuolan hankkeen lisäksi olisi kaivannut jonkin verran myös ympäristönäkökohtia ja ehkä selvitystä rajamme takana olevista ydinreaktoreista, niiden käytövarmuudesta ja onnettomuusriskeistä. Ne ovat nähdäkseni aika lailla varteen otettavia eivätkä sinänsä tietysti meidän sisäpoliittiseen tilanteeseemme kuulu, mutta me olemme tietysti sanoisin vaaravyöhykkeellä, lähellä.

Rantojensuojeluohjelmaan ja suunnitelmiin, jotka nyt ovat menossa ja jotka ovat aika lailla pimitettyjä tällä hetkellä vielä olleet. Toivoisi, että niissä otettaisiin huomioon ns. kohtuusnäkökohtia, ettei käy niin kuin ainakin alkuperäisissä suunnitelmissa oli, että mm. eräiden Mikkelin läänin kuntien rannoista varsin suuri osa prosentuaalisesti oli suojelun alaiseksi asetettu. Sehän on sekä kunnan että sen väestön kannalta kohtuutonta. Silloin voi toivoa, että jos kohtuusnäkökohdat otetaan huomioon, niin tietysti rantojen omistajilla on mahdollisuus saada kenties jonkinlaista joululahjaakin tavallaan, vaikka tietysti joululahjahan on aina salainen, kunnes paketti avataan, niin että yllätyksellinen se voi olla. Toivotaan, että näitä asioita siellä huomioitaisiin.

Ed. Paloheimo toi puheenvuoroni johdosta esille priorisointiasian. Minä en tarkoita priorisoinnilla, että se olisi taloudellista ja toimintajärjestyksen priorisointia, vaan niiden asioiden vaikuttavuuspriorisointia, ja

sieltä katsottaisiin, kuinka monia asioita yhtä aikaa voidaan viedä eteenpäin. Tosiasiaan on se, että niin paljon kuin meillä ympäristöasioita onkin ja se on tärkeä asia, niin kaikkia hankkeita ja kaikkia asioita emme voi missään nimessä yhtä aikaa tehdä, vaikka panisimme ympäristöministeriön hallinnonalan kaikkien muiden hallinnonalojen yläpuolelle.

Ed. Wahlström: Rouva puhemies! Kun tätä keskustelua kuuntelee, niin ehkä alankin kannattaa ajatusta kahdesta ministeriöstä. Nyt on puhuttu ympäristöasioista, ja minä olen ajatellut puhua pelkästään asuntoasioista, joten siirrymme nyt toiselle puolelle ministeriötä.

Ed. Jokinen sanoi, että kasvava tuotanto ja kulutus ja tuhlaus on todellinen ongelma myös ympäristön kannalta. Yksi ala, jonka kuitenkin haluaisin kasvavan, on asuntotuotanto. Siinä suhteessa meillä on kovasti tehtävää.

Hallituksella on asuntopolitiikassa selkeä linja, väitti ministeri Bärlund pari kuukautta sitten vastatessaan välikysymykseen. Mutta missä tuo linja näkyy, onkin jo arvoitus. Hallituksella on ollut neljä vuotta aikaa päästä edes alkuun uudistuksissa, mutta hyvin heiveröiseltä näyttää. On vakuutettu, että on tekeillä kokonaisuudistuksia asuntotuotantorahoituksessa jne., mutta tuloksia ei näytä syntyvän. Enemmänkin kysymyksessä on kovin risaisen tilkkutäkin paikkailu.

Kokoomuskin julisti ennen viime eduskuntavaaleja asumisen perusoikeudeksi, mutta tuostakaan julistuksesta ei paljon ole jäljellä. Ehkä aika oireellista on sekin, että kun tulo- ja menoarvion päälinjoja esitellään nyt käsitelyssä olevassa budjetissa, niin asuminen on siinä viimeisenä kohtana. Ehkä ne eivät ole tärkeysjärjestyksessä, mutta pelkään, että ne ovat.

Asumisen ongelmat ovat siis kasvaneet viime vuosina ja jopa vuosikymmeninä. Vuonna 1974 puhuttiin asumisen hullusta vuodesta, kun asuntoja rakennettiin paljon, mutta toisaalta asuntojen hinnat nousivat nopeasti. Mutta kun verrataan tuohon aikaan, niin se oli vielä pikku leikkiä, sillä tällä hetkellä asuntojen reaali hinnat ovat noin 30 prosenttia korkeammat kuin vuonna 1974. Sama koskee lainakorkoja. Ne ovat reaalisesti huomattavasti korkeammalla. Tuolloin-

han asunnon ostaja todella hyötyi. Inflaatio oli niin suuri silloin, että asuntojen reaalkorko oli -7:n paikkeilla, nyt se on +7:n paikkeilla, siis reaalkorko on 14 prosenttiyksikköä korkeampi kuin tuolloin.

Samana aikana vuokra-asuntojen osuus koko asuntokannasta on laskenut. Se oli tuolloin noin kolmannes, ja nyt se on runsaan viidenneksen verran. Jo tämä riittää perusteluksi sille, mitä vasemmistoliiton vastalauseessa esitetään. Me olemme vaatineet, että 1,5 miljardia lisää rahaa pitäisi osoittaa nimenomaan vuokra-asuntotuotantoon. Silloin on kysymys ennen kaikkea nuorten asemasta. On arvioitu, että asuntomarkkinoille tulee 50 000 nuorta vuosittain. Heidän tilanteensa on epätoivoinen, asuvat pakosta vanhempiensa kodeissa. Tästäkin arvioin, että tällä tavalla vähintään 150 000 nuorta asuu, jotka heti muuttaisivat pois, haluaisivat itsenäistyä, jos vain olisi asunto tarjolla. Siis kun me puhumme 20 000 asunnottomasta, yhtä hyvin voitaisiin puhua näistä kaikkista 170 000:sta.

Vielä tähän vuokra-asuntotuotantoon. Lähivuosina alkaa vapautua vuosien 1950–79 lain alaisia arava-asuntoja rajoituksista, ja se tuo oman ongelmansa, josta ehkä muutama sana myöhemmin.

Siis on todella syytä ihmetellä, miten vähän tämä hallitus on saanut toimikautenaan aikaan. Kielteistä kehitystä kyllä näkyy. Neljässä vuodessa vanhojen kerrostalojen asuntoneliöhinnat ovat nousseet koko maassa keskimäärin yli 76 prosenttia, siis tänä kautena, kun punamustahallitus on ollut vallassa, pääkaupunkiseudulla jopa enemmän. Noin 15 000 myymätöntä uutta asuntoa on tyhjillään.

Ed. Aittoniemi ei nyt ole paikalla, mutta pitäisikö hänen mielestään siis lisää rakentaa kovan rahan asuntoja nyt? Minä käsitin, että hän vaati sellaista, että niitä vain pitäisi rakentaa kaiken aikaa ja jättää muu asuntotuotanto vähemmälle. Kaikilla ei ole vain tuota kovaarahaa. Sen vuoksi tarvitaan nimenomaan sosiaalista asuntotuotantoa, tarvitaan vuokra-asuntotuotantoa.

Näihin kaikkiin seikkoihin me haluamme kiinnittää huomiota jälleen kerran, sillä eittämättä asuminen on eräs keskeisiä asioita. Jos hyväksytään se ajatus, että asuminen on perusoikeus, myös otetaan aivan toisenlainen asenne asuntotuotantoon. Mutta meillähän

se on bisnestä. Enkä minä syytä millään tavalla yhtäkään asunnon omistajaa, että hän on mukana siinä bisneksessä. Jos asunnon ostaja, myyjä, missä asemassa hän kulloinkin onkin, näkee, että ensimmäisenä asunnosta on rahastanut tontin tai raakamaan omistaja, sen jälkeen grynderi, sen jälkeen asunnonvälittäjä, ja sitten suhdanteet nostavat asunnon hintaa, totta kai hän myös koettaa siitä asuntoa vaihtaessaan rahastaa niin paljon kuin suinkin. Jokainen koettaa elää siinä samassa bisneksessä. Tämän yleisen politiikan seurauksena ovat asuntojen hinnat sitten nousseet ja asumisesta on tullut kaupankäyntiä, jossa ei mitään sijaa ole inhimillisillä perusoikeuksilla, jona asumista voidaan pitää aivan samalla tavalla kuin ihmisen oikeutta terveyteen ja sosiaaliseen turvallisuuteen.

Totesin jo aiemmin, että me olemme erityisesti korostaneet sitä, että valtion osallistamia asuntoja vapautuu nyt myyntirajoituksista, jolloin ne voidaan myydä omistusasunnoiksi. Hallitus ei ole tähän halunnut puuttua. On arvioitu, että vuodesta 1996 lähtien vapautuu asuntoja vuosittain 15 000–20 000. Ryhmämme aloite, ed. Helteen nimissä oleva aloite, pyrkii puuttumaan tähän. Nimenomaan 1970-luvun runsas vuokra-asuntokanta kuuluu lyhyemmän, laissa mainitun 27 vuoden rajoitusajan piiriin. On hyvin todennäköistä, että varsinkin, milloin nuo aravavuokratalot sijaitsevat keskeisillä paikoilla, ne pyritään realisoimaan. Näin jälleen vähenee vuokra-asuntokanta ja ongelmat sen suhteen lisääntyvät.

Mainitsin jo sen, että nuoret joutuvat pakosta asumaan kotona, mutta on toinenkin seikka, joka painottaa vuokra-asuntotuotantoa. Se on se, että hallituksen politiikka ja miksei yleensäkin rakennemuutos pakottaa nuoret liikkumaan paikkakunnalta toiselle, hankkimaan leipänsä sieltä, missä työpaikat kulloinkin sijaitsevat. Vuokra-asunto olisi ainoa järkevä vaihtoehto tällaisessa tapauksessa.

Pidämme siis todella vahingollisena sitä, että ei ole otettu huomioon suurta ongelmaa, joka on tulossa siitä, kun vuokra-asuntoja vapautuu. Tähän oikeastaan liittyy myös se, että kaiken kaikkiaan asuntokanta on menossa huonoon suuntaan. Monet asiantuntijat ovat sitä mieltä, että erityisesti 50-luvun lopun ja 60-luvun aikana rakennetut asunnot

— ja tällöin tehtiin hyvin paljon myös aravakerrostaloasuntoja — ovat erittäin huonossa kunnossa. Niitä tehtiin aikana, jolloin ehkä ei vielä hallittu koko elementtirakentamistoimintaa, ehkä tehtiin myös rahanahneudessa ja kiireessä huonoja asuntoja.

Näiden asuntojen peruskorjauksissa odottaa todella miljardien tai kymmenien miljardien pommi. Mutta varmasti suurin osa näistä asunnoista kannattaisi peruskorjata niin, ettei asuntojen poistuma entisestään kasvaisi. Nytkin se on jo kovin suuri, ja sen vuoksi uustuotantoluvuista puhuminen on aina hieman harhaanjohtavaa. On arvioitu, että seuraavan kymmenvuotiskauden aikana olisi peruskorjattava 65 000 asuntoa vuodessa, jos haluttaisiin pitää ne asuntokannassa mukana. Sen vuoksi ei liiaksi voi painottaa nimenomaan valtion asuntolainajärjestelmän piirissä olevaan asuntokantaan, koko asuntokannan uudisrakentamiseen, peruskorjaamiseen, asuntojen hankintaan ja asuinympäristöihin liittyviä toimintoja ja niiden tukemista.

Arvoisa puhemies! Asuntoasioissa on tietysti tapahtunut myös kehitystä. On totta, että asumisoikeusasuntojärjestelmä ja se, että on muutettu järjestelmää niin, että voidaan rahoitusta lisätä, nimenomaan valtion osuutta, asunnoissa, ovat askeleita oikeaan suuntaan. Mutta ei ole oikein näyttöä siitä, että nämä välttämättä johtaisivat hyvään suuntaan, kun samaan aikaan hallituksen politiikka on, niin kuin äsken totesin, nostanut asuntojen hinnat pilviin ja tähän ongelmaan ei näytä olevan ratkaisua. Sen vuoksi pitäisi ehdottomasti myös tukipuolta kehittää, ts. kohtuullisen tason yli meneviä asumismenoja on alennettava asumistuella, jonka saantiin pitää olla oikeus kaikilla kansalaisilla kohtuutason ylittyessä. Sen vuoksi myös asumistuen myöntämisperusteita on korjattava.

Moneen kertaan on todettu asia, jota ei kukaan voi kiistää: Asumistukeen, joka kohdistuu kaikkein pienituloisimmille tai keskituloisille, käytetään huomattavasti vähemmän rahaa kuin asuntovelkojen korkojen vähennysoikeuksiin, joka aivan samalla tavalla on valtion menoa, joka taas hyvin suurelta osalta painottuu keski- ja suurituloisiin, ja ennen kaikkea siitä hyötyvät sellaiset, joilla on mahdollisuus asuntoa vaihtaessaan ottaa lainaa ja täysimääräisestä korosta saada vähennys. Siis asumistukijär-

jestelmä korkomenojen verovähennyksen kautta tukee enemmän hyvätuloisia kuin pienituloisia, jotka todella tätä tukea tarvitsivat.

Arvoisa puhemies! En ole aivan varma, onko ainoa ratkaisu se, että meillä on erikseen ympäristöministeriö ja asuntoministeriö, sillä näen, että yhden ministerin, toimi hän sitten hyvin tai huonosti, osuus ei ole ratkaiseva. Kysymys on poliittisesta linjasta ja poliittisesta tahdosta. Kysymys on siitä, miten talouspolitiikkaa hoidetaan. Jos se hoidetaan huonosti, niin kuin se on nyt hoidettu, jos annetaan kaiken pyöriä keinottelun ja markkinavoimien johdattamana, myös asuntopolitiikka kulkee väärään suuntaan aivan riippumatta siitä, mitä joku ministeri haluaa saada aikaan. Tarvitaan siis linjan muutos ja aivan toisenlaista yhteiskunnan satsausta asuntotuotantoon, jotta kyseinen perusoikeus voitaisiin kaikille kansalaisille taata.

Ympäristöministeri Bärnlund: Arvoisa puhemies! Ed. Wahlström ei maininnut yhtään esimerkkiä siitä, millaisin toimenpitein hallitus on nostanut niin sanotusti asuntojen hintoja pilviin. Hallitus ei ole ryhtynyt yhteenkään toimenpiteeseen, jolla asuntojen hintatasoa olisi nostettu, vaan päinvastoin lukuisiin toimenpiteisiin, joilla asuntojen hintatasoa on pyritty alentamaan, joista merkittävin on aravatuotannon määrän merkittävä lisääminen ja sitten rakennusveron kautta asuntotarjonnan lisääminen, jotta voimakkaasti kasvaneeseen kysyntään olisi voitu vastata.

Ed. Wahlström ei ollut havainnut niitä toimenpiteitä, joita hallitus johdonmukaisen asuntopoliittisen linjansa pohjalta on suorittanut. Linja nimittäin on se, että on pyritty vahvistamaan yhteiskunnan otetta asuntomarkkinoilla sekä maapolitiikassa että asuntorahoituksessa ja -tuotannossa.

Eräs suuri ongelma, kuten ed. Wahlström myös antoi ymmärtää, josta olemme yksimielisiä, on se, että vuokra-asuntokanta on päässyt alenemaan ja on tällä hetkellä kohtuuttoman alhainen. Tämänkin ongelman korjaamiseen hallitus on ryhtynyt poikkeuksellisen tehokkaalla tavalla. Kun vuonna 1986 aravavuokra-asuntojen ja korkotukivuokra-asuntojen kokonaistuotanto oli hie-

yhteistuotanto yhdessä asumisoikeusasuntojen kanssa tulee olemaan yli 18 000 asuntoa, eli nousu on tämän hallituksen aikana 80 prosenttia. Tämän hallituksen toimikaudella näitten asuntojen kokonaistuotanto tulee olemaan yli 60 000 asuntoa uustuotannossa, mikä on varmasti suurin määrä, mitä Suomessa on koskaan näitä asuntoja tuotettu näin lyhyessä ajassa.

Aravalainojen maksatus tulee tämän hallituksen aikana lisääntymään runsaasti kolminkertaiseksi. Asumistuen määrä tulee kokonaisuutena kaksinkertaistumaan, mihin kysymykseen myös ed. Wahlström viittasi.

Tässä yhteydessä on turha toistaa niitä perusfaktoja, jotka ovat hyvinkin ed. Wahlströmin tiedossa siitä, miten perinpohjaisesti hallitus on uudistanut aravarahoitusjärjestelmää, jotta se voisi olla sekä vuokra-asuntojen, omistusasuntojen, vuokra-asuntojen peruskorjauksen että asumisoikeusasuntojen rahoituksen osalta toimintakykyinen 90-luvulla. Tämä valtava peruskorjaustyö aravajärjestelmän piirissä on nyt saatettu valmiiksi, ja se on nyt rakennuttajien ja kuntien käytettävissä.

Kannattaa vielä korostaa, että se maapoliittisen lainsäädännön keskeinen uudistustyö, joka on tehty, antaa jo tällä hetkellä kunnille suuria mahdollisuuksia harjoittaa pitkäjänteistä ja tehokasta maapolitiikkaa. Se näkyy jo tällä hetkellä kunnissa kuntien aseman vahvistumisena suhteessa maanomistajiin, mikä on eräs keskeinen pyrkimys tämänkin uudistuskokonaisuuden osalta.

Ed. Joenpalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sivuan tarkemmin asuntopoliittikkaa varsinaisessa puheenvuorossani, mutta ed. Wahlströmin kohtaan "asunnottomat" haluan hieman tarkentaa hänen tietojaan, jotteivät eduskunnan pöytäkirjoihin jäisi noin epätarkat tiedot asunnottomuuden kehityksestä kuin hän sinne laittoi.

Keväällä 90 kunnista saatujen tietojen mukaan maassamme on noin 15 300 yksinäistä asunnottomia ja 800 perhettä asuu erillään yhteisen asunnon puutteen vuoksi. Yksinäisistä asunnottomista noin 3 600 oli täysin vailla asuntoa tai majaili tilapäismajoituksessa kuten yömajaissa ja asuntoloissa. Noin 3 700 henkilöä oli erilaisissa laitoksissa asunnon puutteen vuoksi ja noin 8 000 kierteli tuttavien tai sukulaisten luona.

Asunnottomien määrä on hitaasti laskenut viiden viime vuoden aikana. Vuonna 1986 yksinäisiä asunnottomia oli lähes 18 000 eli 2 700 enemmän kuin vuonna 1990, ja erillään asuvien perheiden määrä on laskenut samana aikana yli 1 000:lla, lähes 1 900:sta noin 800:aan. Kaikkein vaikeimmassa tilanteessa olevien asunnottomien, ulkona tai tilapäissuojissa majoilevien, määrä on viidessä vuodessa vähentynyt yli 2 000 henkilöllä ja laitoksissa olevien määrä noin 1 000 henkilöllä. Vaikeinta on arvioida tuttavien luona asuvien määrää, jota kunnissa on yritetty selvittää, mutta kuntien kertoman mukaan se olisi selvästi kasvamassa.

Nämä luvut ovat todella keväällä kunnista saatuja, ja luettelini ne pöytäkirjaan en vähätelläkseeni ongelman suuruutta vaan sen vuoksi, että saamme oikeat tiedot asiasta.

Ed. Kauppinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Wahlströmin puheenvuoron johdosta sanon rahastuspuolesta vielä sen, että rahastusta harrastavat myös kunnat ja kaupungit. Kunnat ja kaupungit ostavat raakamaa 4–9 markkaa neliömetriltä — tiedän käytännön tapauksia ihan lähiajoilta — ja myyvät sitä samaa raakamaa kaavoitettuaan hinnalla 1 600—1 800 markkaa rakennusoikeusneliömetriä kohden. Omakotitalon rakentamista varten, jos on 4 markkaa neliöltä myyty raakamaa, valmis tontti maksaa 70 markkaa kyseiselle raakamaan myyjälle neliömetriltä, kun hän ostaa samalta kaupungilta tai kunnalta takaisin. Näiden lisäksi joutuu maksamaan tietystikin tontin haltija kaikki tavanomaiset liittymis-, katu- ym. maksut.

Mitä ajatellaan esimerkiksi asunto-ongelmista ja asunnottomuusongelmista, myös siinä täytyisi kiinnittää huomiota aluepoliittiseen puoleen. Meillä maaltamuutto aiheuttaa sen, että meillä jää korjauskelpoisia kohtalaisen hyväkuntoisia asuntoja tyhjilleen, ja se on valtava kansantaloudellinen haaste. Sitä ei ole laskettu missään. Toisaalta ed. Wahlström antoi myös ymmärtää, että omistusoikeusasunto ei olisi ikään kuin kovin hyväksyttävä asumismuoto. Sanon, että on kuitenkin määrätynlainen tavoitteellisuus niillä ihmisillä, jotka sen hankkivat. Joilla ei ole mahdollisuutta hankkia omistusasuntoa, sallittakoon heille ja järjestettäköön heille vuokra-asunto. Mutta olen nähnyt sen, että

kun vuokralainen, joka asuu vuokralla, hankkii sitten oman asunnon, hän käyttäytyy aivan eri tavalla siinä omassa asunnossaan. Ei hän oviin hakkaile sappejä sitä varten, ettei viitsi lapsiaan vahtia niin kuin hän vuokra-asuntoon hakkaa.

Ed. Väistö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Wahlströmin puheenvuoroon on helppo pääosin yhtyä. Hän näki, että asuntopolitiikka on tämän hallituksen epäonnistuneimpia lohkoja ja asuntokysymys on kaatumassa hyvin vakavana ennen muuta nuorten ja nuorten perheiden päälle. Korkotasoa on eräs hyvin vakava kysymys. Se on nostanut myös asuntojen hintaa. Sitä on nostanut myös keskittyvä kehitys. Ministeri Bärlund totesi, että hallitus ei ole millään muotoa ollut nostamassa hintoja.

Kyllä tilanne on niin, että pelkällä asuntopolitiikalla asuntopulaa ja asunto-ongelmaa ei ratkaista. Siinä tarvitaan myös muuta yhteiskuntapolitiikkaa. Siinä tarvitaan maan eri osien tasapainoista kehittämistä, työpaikkojen suuntaamista niin, että ei synny sellaista kuumementunutta tilannetta, joka osaltaan on ollut synnyttämässä suuren asunto-ongelman ja kovan kysynnän ja sitä kautta myös asuntojen hintojen rajun nousun.

Ed. Wahlström kiinnitti huomiota myös korjausrakentamiseen. Minusta erittäin tärkeää on ottaa huomioon tässä myös ennen muuta vanhusten huollon kannalta tärkeä näkökulma. Ne vanhukset, jotka pystyvät asumaan omissa asunnoissaan mahdollisimman pitkään, elävät paljon onnellisemmin. Heidän osaltaan yhteiskunnan kustannukset ovat myös pienemmät. Kuitenkin asuntojen korjausrakentaminen, perusparannukset, on jäämässä vähälle rahan puutteen vuoksi. Tämä puoli myös tulisi nähdä asuntopolitiikan hoidossa hyvin tärkeänä lohkona.

Ed. Hilpelä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että meillä on liian vähän vuokra-asuntoja, mutta jotta totuus ei unohtuisi, niin totean ed. Wahlströmille, että ei vuokra-asuntojen vähyys ole syntynyt tämän hallituksen aikana. Se on pikkuhiljaa syntynyt ehkä 20 vuoden aikana, jolloin meillä lainsäädäntö on ollut vuokra-asuntokantaa pienentävä siinä mielessä, että meillä on ollut tiukka vuokrasäännöstely. Se on ollut yksi tällainen asia, ja kun nyt sanon

seuraavan asian, niin toivon, että minua ei ymmärretä väärin. Meillä on vuokralaisen turvaa kehitetty, mikä on tietysti aivan oikein, mutta meillä ei ole löydetty tasapainoa vuokralaisen ja vuokranantajan turvan välillä, ilmeisesti. Tästä puhuu vuokra-asuntojen vähyys, tuntuvasti vähenevä trendi koko ajan vuosien mittaan.

Tietysti tähän vaikuttaa sekin, että aikaisemmin elettiin paljon vaatimattomammin. Meistä jokainen tietää, että nuoretparit asuivat omakotitalojen yläkertoihin rakennetuissa pienissä asunnoissa. Tänä päivänä tuskin kukaan enää on kiinnostunut sellaisesta asunnosta. Siis ajat ovat muuttuneet ja me niiden mukana, niin kuin latinalainen sananparsi toteaa. Tämä kannattaa ottaa huomioon keskustelussa myös, ettei nyt mennä syyttämään tätä vajaat neljä vuotta istunutta hallitusta kaikesta, mitä asuntopolitiikassa on tapahtunut tai tapahtumatta jäänyt.

Ed. Wahlström (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ministeri Bärlund sanoi, että hallitus ei ole tehnyt sellaisia toimia, jotka johtaisivat asuntojen hinnan nousuun. Kyllä minä käsittäisin, että se talouspolitiikka, jota hallitus on harjoittanut, jonka eräänä keskeisenä piirteenä on ollut pääomien vapauttaminen, on johtanut juuri siihen, että on rahamarkkinoilla tullut tilanne, jossa korkotasoa on noussut ja jossa samaan aikaan asuntojen kysyntä on nostanut hinnat pilviin. Se liittyy yleiseen talouspolitiikkaan.

Toinen asia on aivan äsken käsitelty vuokrasääntelyn purkaminen. Kyllä minun nähdäkseni sekin johtaa pelkästään hintojen nousuun, kun ei ole näkyvissä vuokra-asuntojen tarjonnan sellaista lisääntymistä tällä hetkellä, joka johtaisi vuokranantajan ja vuokralaisen ikään kuin samaan asemaan vuokrasuhdetta solmittaessa. Ei se välttämättä johda siihen, mitä on tavoiteltu, vaan saattaa johtaa vuokratason nousuun ja vuokralla asumisen turvattomuuden kasvuun.

En minäkään väitä, että nämä ongelmat olisivat syntyneet tämän hallituksen aikana kaikki. Mutta kovin vähän tämän hallituksen aikana on tehty. Kun tämän hallituksen ohjelmaa katsoo ja on kuunnellut niitä lupauksia, joita annettiin ennen vaaleja asuntopolitiikasta, olisi pitänyt näkyä jotain korjausta.

Myönsin, että eräitä uudistuksia on tapahtunut, mutta monet asiantuntijat ovat sitä mieltä, että tässä ei ole kysymys mistään kokonaisuudistuksesta, vaan paikkailusta, eräät sanovat jopa: tempuista. Asunto-olojen kehittämisrahastotakaan emme vielä tiedä, onnistuuko se. Se pitää saada kokonaan irti muista pääomamarkkinoista niin, että se voi itsenäisesti toimia siihen suuntaan, mikä on tavoite, alentaa asumisen hintaa.

Ed. Vähäkangas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siihen voi kyllä yhtyä, mitä täällä on sanottu: asumisongelmat, asumiskustannukset eivät ole yksin tämän hallituksen asioita. Jo pitkästi, sanotaan vuosikymmenet, meillä on asunto-ongelma ollut yksi keskeinen murheenkryyni. Ja jos siinä ajassa annetut lupaukset korjata nämä asiat olisivat puoleksikaan toteutuneet, meillä olisi erittäin hyvä asuntotilanne. Kyllä tässä asiasta pitkälle on eletty sillä tavalla, että on perustettu komiteoita, on ollut neuvottelukuntia ja asiat ovat siirtyneet ja siirtyneet, ja ihmisille, asunnottomille, on tullut kyllä sellainen käsitys, että ei heidän asioistaan vastaa kukaan. Kukaan ei tunne heidän asioitaan omakseen.

Mitä tulee ministeri Bärlundin mainintaan asumiskustannuksista, esimerkiksi, että hallitus ei olisi niihin syypää, niin kyllä minun on pakko yhtyä ed. Wahlströmin näkemykseen, että rahapolitiikka kun vapautettiin, niin ei hallitus ole toiminut kyllä niin jämäkästi, kuin olisi varmasti odotettu, että korkokanta olisi saatu pysymään joissakin kohtuuden rajoissa. Tietenkin voidaan sanoa, että se ei ole hallituksen asia, se on Suomen Pankin asia jne. Edelleen muistuttaisin tässä, että Suomen Pankki on eduskunnan pankki. Pitäisi joskus punnita, missä se voima on, joten en usko, että tätä asiaa millään tempuilla korjataan. Sitä ei korjata edessä olevalla asuntorahastollakaan, sillä näitten ongelmien korjaamiseksi asumiskustannuksiin pitää olla lisää rahaa, asuntotuotantoon lisää rahaa. Vain rahalla nämä asiat saadaan järjestykseen.

Ed. Paloheimo: Arvoisa rouva puhemies! Koska olen käyttänyt täällä joitakin vastauspuheenvuoroja jo aikaisemmin, aion keskittyä pariin peruskysymykseen, joita puheenvuorossani ajattelin käsitellä, lähinnä

siihen, mikä on ympäristöministeriön ja muiden ministeriöiden suhde.

Minusta se ei ole aivan terve. Se näkyy, kuten jo aikaisemmin mainitsin, tässä budjettikäsittelyssäkin: Kaikkien muiden ministeriöiden pääluokkien kohdalla ympäristöä tuhotaan ja sitten ympäristöministeriön pääluokan kohdalla sitä yritetään paikkailla.

Olen joidenkin puhujien kanssa samaa mieltä siitä, että kahtiajako pitäisi hävittää, että varsinainen ympäristöministeriö pitäisi olla erikseen ja asuntoministeriö erikseen.

Mielestäni ongelma on siinä, että ympäristöä ei nähdä minkäänlaisena taloudellisena kysymyksenä. Ei ole mitään keinoja, millä ympäristön arvoja pystyttäisiin muuttamaan taloudelliseksi arvoiksi tällä hetkellä. Näin ollen ne asiat, joita ympäristöministeriön pääluokassa käsitellään, ovat yhteismitattomia kaikkien muiden ministeriöiden pääluokkien asioiden kanssa.

Jos olisi kehitetty jonkinlaiset tietysti poliittisiin päätöksiin perustuvat keinot, millä tavoin ympäristöarvoja voitaisiin muuttaa yhteismitallisiksi muiden budjetissa käsiteltävien arvojen kanssa, niin ympäristökysymykset nousisivat esiin ilmeisesti aivan toisen tyypillisellä vakavuudella kuin nyt. Nämä asiat otettaisiin budjettiin omana kohtanaan, tehtäisiin ympäristötase vuosittain samalla tavalla, kuin nyt tehdään tase rahasta, taloudellisista kysymyksistä. Ympäristöministeriö saisi toisen tyyppisen aseman, se olisi samantapaisessa asemassa kuin valtiovarainministeriö. Sitä voitaisiin kutsua vaikkapa luonnonvarainministeriöksi, jolloin se olisi täysin verrannollinen valtiovarainministeriöön. Sillä olisi veto-oikeus niihin kysymyksiin nähdessä, mitä muissa ministeriöissä käsitellään.

Tässä on vähän samantapaisesta asiasta kysymys, kuin siinä, että meidän on kannattavampaa joissain tapauksissa korjata teollisuutta naapurimaissa siitä syystä, että ne tuottavat enemmän saastetta Suomeen kuin oma teollisuus. Tässä on kysymys eräänlaisista hyötynäkökohdista, panos — tuotomalleista. Epäilen, että toimenpiteillä muiden ministeriöiden kohdalla pystyttäisiin vaikuttamaan ympäristöön monissa tapauksissa paljon enemmän kuin vaikutettaessa ympäristöministeriön pääluokassa näihin kysymyksiin.

Ulkoministeriön kohdalla yhtymäkohta löytyy kehitysavusta ja siitä, missä määrin

kiinnitetään huomiota kehitysmaiden ympäristön tilaan.

Oikeusministeriön kohdalla se löytyy vailinaisesta ympäristölainsäädännöstä. Meillä voidaan tehdä huomattaviakin ympäristöratkaisuja, joilla on taloudellinen merkitys, mutta niistä ei rangaista siitä syystä, että sellaista perinnettä meillä ei ole.

Koulutukseemme ei liity riittävässä määrin ympäristökysymyksiä, tulevaisuuden kysymyksiä.

Maanviljelyksen avulla voimme tuhota vesistöjämmen ilman, että siihen voidaan tehokkaasti puuttua. Torjunta- ja lannoiteaineiden käytöllä osittain pilataan maaperää.

Liikenteestä puuttuvat täysin kokonaisanalyysit, joissa otettaisiin ympäristökysymykset huomioon.

Energiatuotantoamme ei ole analysoitu ympäristön kannalta juuri laisinkaan, ei ole tehty mitään pitkän tähtäyksen energiaratkaisuja.

Kierrätystekniikkaa ei pyritä kehittämään ja ei ole analysoitu esimerkiksi merkittävimmän teollisuudenhaaramme, puunjalostusteollisuuden, kaikkia vaikutuksia lähtien siitä, kun metsää lannoitetaan, kun sitä kasvatetaan, aurataan, hakataan, edelleen kuljetetaan pois selluloosatehtaalte, ja sitten paperitehtaiden valmistusprosessista syntyvät jätteet, paperin käyttö ja vihdoinkin päätyminen kaatopaikalle. Koko tätä ketjua ei ole ympäristön kannalta koskaan pyritty millään tavoin analysoimaan.

Kaikki tämä on täysin ilmassa. Keinot ovat tietysti lähinnä niitä, mistä vihreät ovat puhuneet. Ne ovat ympäristöveroja ja muita taloudellisia ohjauskeinoja, millä näihin kysymyksiin voitaisiin kokonaisuuksina puuttua.

Rouva puhemies! Aion lopettaa lyhyen puheenvuoroni seuraaviin ehdotuksiin:

Ympäristöministeriön pitäisi tehdä analyysi, millä tavoin muiden ministeriöiden toiminta vaikuttaa ympäristöministeriön intressissä oleviin asioihin. Voitaisiko pienemällä panostuksella pyrkiä vaikuttamaan niiden toiminnan kautta ympäristökysymyksiin.

Toiseksi ympäristöministeriön pitäisi ottaa kantaa siihen, miksi budjettiin ei vielä kukaan tuoda ympäristötasetta.

Kolmanneksi ympäristöministeriön pitäisi itse ottaa kantaa omaan asemaansa, ensin siihen, onko oikein, että se on jaettu kahtia

asuntokysymyksiin ja varsinaisiin ympäristökysymyksiin. Jälkimmäisen suhteen: pitäisi, kuten olen ehdottanut, ympäristöministeriön ottaa eräänlainen luonnonvarainministeriön rooli ja asettua valtiovarainministeriön rinnalle superministeriöksi, jolla olisi veto-oikeus, vahtimaan koko kansantaloudellista toimintaa.

Ed. Vähänäkki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kajonnut samaan asiaan, jota ed. Paloheimo jo kosketteli, nimittäin ympäristöministeriön suhteeseen muihin ministeriöihin. Yleisesti ottaen olen sitä mieltä, että nykyisen ympäristöministerin aikana Suomessa on ympäristönhoidon puolella tehty enemmän kuin aikaisemmissa hallituksissa yhteensä, jos ei oteta huomioon ensimmäistä ympäristöministeriä; ministeriö sos.dem. puolueen vaatimuksesta maahan saatiin aikaan.

Haluan kajota yhteen yksityiskohtaan, joka koskee juuri ministeriöiden suhteita toisiinsa. Vuosi tai pari sitten lupasi ympäristöministeri Bärhund minulle, että hän ottaisi arvon kollegaansa, maa- ja metsätalousministeriin neuvottelukosketuksen, jotta järjestelytoimitus Urpalkanjoella poistettaisiin valtion rahoituksesta. Sehän on suunnitelma, joka on laadittu vuoden 56 tilanteen mukaan, ja suunnitelman toteuttaminen edellyttää lähes 1 000 peltotehtaan kuivattamisen viljelykelpoiseksi aikana, jolloin rangaistaan uuden pellon raivaamisesta pellonraivausmaksulla.

Nyt julkisuuteen on tullut tietoja, että olen ollut oikeassa siinä suhteessa, että on jo aiheuttanut pieneläimistön ja kalaston tuhoa tämä suunnitelma, joka on jo aloitettu ja johon on kymmenisen miljoonaa laitettu. Nyt näkyy olevan ministeri Pohjalan budjetissa miljoona markkaa jälleen ja parikymmentä miljoonaa menee kaiken kaikkiaan. Onko ministeri Bärhund lyönyt päänsä satakuntalaiseen hirsiseiniään eli neuvottelukosketus ei ole antanut kuitenkaan mahdollisuuksia poistaa tätä budjetista?

Ed. Hilpelä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Paloheimon puheenvuoroon tavallaan lisäyksenä, vaikka se ehkä sisältyykin hänen toimenpide-ehdotuksiinsa, kun niitä ruvetaan toteuttamaan, niin kuin toivon, haluan lisätä sen, että kaikkiin sellai-

siin hallituksen esityksiin, joihin se mielekkäästi sopii, tulisi tähänastisten pohdintojen ohkeen, jotka koskevat esityksen organisatorisia ja taloudellisia vaikutuksia, lisätä myös ympäristöön kohdistuvat vaikutukset ja se, millä tavalla niihin joudutaan reagoimaan taloudellisesti.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ministeri Bärnlund on nyt tullut sisään, niin lyhyesti ne kolme kysymystä, jotka esitin puheenvuoroni lopussa:

Pyysin analyysiä siitä, miten muiden ministeriöiden alainen toiminta vaikuttaa ympäristöön, onko siitä keskusteltu? Toiseksi patistin budjetin ympäristötasetta, josta voitaisiin vuosittain analysoida ympäristön tilaa eikä pelkästään taloudellista tilaa valtakunnassa. Kolmanneksi ehdotin, että ympäristöministeriöstä tehtäisiin superministeriö, joka voisi valtiovarainministeriön lailla vahtia muiden ministeriöiden toimintaa, mitä tulee luonnonvarojen käyttöön.

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Paloheimo, tämä oli täydennyspuheenvuoro, ei vastaus ministerin puheenvuoroon.

Ympäristöministeri Bärnlund: Arvoisa puhemies! Ed. Vähänäkki kysyi Urpalanjoen järjestelyistä. Pitää paikkansa, että budjettiriihessä otin asian viimeksi esille. Silloin voitiin todeta, että ministeri Pohjala ajaa asiaa hyvin voimakkaasti eteenpäin siitä huolimatta, että hallituksen piirissä on suuri kriittisyys tätä hanketta kohtaan. On pyrkimys siihen, että hanke voitaisiin vielä tässäkin vaiheessa keskeyttää, mutta maa- ja metsätalousministeriössä ollaan ilmeisesti suhteellisen voimakkaasti eri mieltä asiasta.

Ed. Paloheimo esitti hyvin laajakantoisia kysymyksiä. Kaikkiin niihin ei ole tässä ajassa mahdollista puuttua. Haluan toistaa sen, minkä mainitsin kestävän kehityksen selontekoa koskevassa keskustelussa. Siinä totesin mm., että vuoden 1992 budjetin laadinnan yhteydessä on tarkoitus ensimmäistä kertaa ottaa esille myös budjetin ympäristövaikutuksia koskeva arvio. Silloin päästään juuri siihen prosessiin, jossa voidaan arvioida ei pelkästään tietenkään ympäristöministeriön toimenpiteiden vaikutuksia ympäristöön vaan koko valtionhallinnon ja valtion raha-

virtojen vaikutuksia ympäristöön sekä valtion että ehkä myös kuntien tasolla.

Tämä on tietenkin, kuten on helppo ymmärtää, hyvin laajakantoinen ja vaativa prosessi, ja varmasti vuonna 1992 päästään vasta liikkeelle, mutta uskon, että jos poliittista tahtoa riittää, 1990-luvulla tätä menettelyä voidaan jatkuvasti kehittää niin, että siitä tulee todella itsestäänselvä osa eduskunnan, hallituksen ja hallinnon toimintaa.

Ed. Hilpelän mainitsema asia tulee olemaan osa tätä prosessia, jossa sellaisten lakiesitysten yhteyteen, joilla on merkittävä vaikutus ympäristöön, liitetään arvio pykälien arvioiduista ympäristövaikutuksista samalla tavalla kuin tällä hetkellä on välttämättöntä liittää arvioita lakiesitysten taloudellisista vaikutuksista. Tässä ollaan hallituksen päätösten pohjalta pääsemässä eteenpäin, mutta on syytä todeta, niin kuin ympäristöasioista ylimalkaan, että on kysymys usein pitkistä kaarista, jotka vähitellen koko painollaan vaikuttavat näihin kysymyksiin.

Ed. Laine: Rouva puhemies! Ed. Wahlström käytti puheenvuoron, joka mielestäni sopii erittäin hyvin perusteluksi sille ehdotukselle tai vaatimusluonteiselle teesille, jonka ajattelin ensin esittää. Se on: Vuokrasuntoja on rakennettava lisää, ja siksi asuntorahaston toimintakykyä on parannettava.

Ed. Wahlström puheenvuorossaan kiinnitti huomiota yleiseen asuntopolitiiseen tilanteeseen. Minä haluaisin sen täydennyksenä todeta Turun ja Porin läänin osalta, että me olemme pitkään olleet siinä käsityksessä, että Turun ja Porin läänin asuntorahoituskiintiö ei ole vastannut tarvetta, ei ole vastannut sitä asukasosuutta, joka läänissä on. Paitsi, että tämä on johtanut maan keskitasoa heikompaan tilanteeseen, on syytä todeta se, että Turun ja Porin läänissä on eräitä asumiseen liittyviä erityisongelmia, jotka puhuvat asuntorahoituskiintiön nostamisen puolesta. Tällä tarkoitan erityisesti vanhusväestön suurta lukumäärää, opiskelijoiden erittäin suurta määrää sekä vuokra-asuntokannan vähäisyttä asuntokannan kokonaismäärästä. Tämä osuus on Turun ja Porin läänissä pienempi kuin maamme lääneissä yleensä ja myös pienempi kuin maan keskiarvo.

Näillä perusteilla olen kirjoittanut aloitteen, jonka perusteella tulen ehdottamaan 25 miljoonan markan lisäystä Turun ja Porin

läänin asuntotuotantoon, nimenomaan siis kuntien toimesta tapahtuvan vuokra-asuntotuotannon lainoittamiseen erityisesti ahtaasti asuville lapsiperheille, nuorille, asunnottomille ja muille pienituloisille asuntojentarvitsijoille. Luonnollisesti vasemmistoliiton ja eräiden muidenkin ryhmien ehdotukset huomattavista valtakunnallisista lisäyksistä ovat hyviä ja tarkoittavat ensin mainitsemani teesin toteuttamista.

Toinen teesini on vaatimus: asumiskustannusten tasoon puuttuminen. Tässä yhteydessä viittaen vain erääseen tekijään, joka on vaikuttanut asumiskustannuksiin. Se on korkepolitiikka. Maassamme esimerkiksi arava-vuokra-asuntotaloissa ainakaan vuokralaiset itse eivät riittävästi tunne, mikä on koron osuus vuokran suuruutta laskettaessa. On arvioitu, että 60 neliön asunnossa Helsingin seudulla koron osuus on noin 1 200 markkaa asunnon vuokrasta. Se on tietysti erittäin suuri.

Edelleen on tehty ratkaisuja, jotka merkitsevät tämän asumiskustannusosuuden kohoamista. Viittaen viime vuonna tehtyyn päätökseen aravakoron korottamisesta. Se oli viime vuoden marraskuussa tehty päätös. Viittaen myös viime vuoden kesäkuussa tehtyyn päätökseen, jonka perusteella peruskorkeidonnaisten asuntolainojen korkoa saa korottaa ensi vuoden maaliskuun 1 päivänä 10,25 prosenttiin. Viittaen myös hallituksen viime syyskuussa tekemään päätökseen ylimääräisestä korotuksesta, jolloin enimmäiskorko saadaan tuon päätöksen mukaan nostaa 10,25 prosenttiin. Tämä koskee ennen vuotta 1982 rakennettuja taloja.

Kun vielä tähän lisätään monien pankinjohtajien vaatimus siitä, että peruskorkoa tulee nostaa 3 prosenttiyksiköllä, ja jos tämäkin vaatimus toteutuu, niin sehän merkitsee hurjaa korkopommia vaalien jälkeen. Pankkivaltuusmiehethän ovat sopineet, ainakin niin on pääteltävissä julkisuuteen kerrotuista tiedoista, että koron korotuspäätös tullaan tekemään vaalien jälkeen.

Ed. Wahlström ainakin eräässä vastauspuheenvuorossaan viittasi huoneenvuokralain vaikutuksiin ja myös valtioneuvoston vahvistamiin päätöksiin vuokrien korotuksista ensi vuoden maaliskuussa.

Mutta näihin asumisen kustannuksiin liittyy kysymys kiinteistöverosta. Tämä asia ei ole tietenkään nyt esillä. Haluan kuitenkin

tässä yhteydessä korjata erään virheellisen väittämäni, jonka esitin eduskunnan istunnossa 14 päivänä joulukuuta. Kuten edustajat ehkä muistavat, täällä käsiteltiin silloin kansanedustaja Seppäsen ponsiehdotusta, joka koski kiinteistöveroä.

Ed. Kettunen moitti voimakkaasti ed. Seppäsen ponsiehdotusta ja arvosteli vasemmistoliiton kantaa. Ed. Kettunen oli sitä mieltä, että vasemmistoliitto on suostuvainen myöhemmässä vaiheessa kiinteistöveron toteuttamiseen. Käytin silloin puheenvuoron, jossa totesin, että vasemmistoliiton kansanedustajat ovat tässä asiassa selvästi ilmaisseet kantansa edellisen viikon perjantaina, jolloin äänestettiin allekirjoittaneen toivomusaloitteesta, ja mainitsin tässä puheenvuorossani 14 päivänä joulukuuta, että vasemmistoliiton kaikki kansanedustajat äänestivät tämän toivomukseni puolesta, samoin SMP:n edustajat.

Nyt kun olen tuon äänestyskartan tarkistanut, niin myönnän, että olen erehtynyt. Eivät SMP:n edustajat äänestäneet tämän toivomusaloitteeni puolesta. Tässä toivomusaloitteessani nimittäin ehdotin, että hallitus luopuisi suunnitelmista uuden kiinteistöverotuksen toteuttamiseksi maassamme ja keskeyttäisi tätä koskevat valmistelut. Kun tästä äänestettiin, kaikki paikalla olleet SMP:n kansanedustajat vastustivat tätä toivomusta. Toivomustani kannattivat vasemmistoliiton kansanedustajien ohella useat keskustapuolueen kansanedustajat, eivät muut. Olen tämän halunnut kertoa oikaisuna siihen puheenvuoroon, jonka 14 päivänä joulukuuta käytin.

Muutama sana ympäristöasioista. Lounais-Suomen saaristossa ja Saaristomerellä on viime vuosien aikana tapahtunut useita vakavia onnettomuuksia, jotka ovat aiheuttaneet öljyvahinkoja. Tästä syystä tällä alueella tarvittaisiin lisää toimenpiteitä, joilla voitaisiin varautua tällaisten vahinkojen estämiseksi. Siitä syystä olen viime helmikuussa tehnyt aloitteen, jossa ehdotan 15 miljoonan markan määrärahaa käytettäväksi Saaristomeren alueen ja Lounais-Suomen saariston öljytuhojen ennalta ehkäisyä, öljyntorjuntavalmiuksien kehittämistä ja öljyntorjuntakaluston hankkimista varten. Tulen yksityiskohtaisessa käsittelyssä tekemään tätä koskevan ehdotuksen ja toivon sille kannatusta.

Lopuksi palaan siihen puheenvuoroon, jonka ed. Pulliainen käytti hallituksen esityksestä n:o 295. Minulla on vahvasti sama käsitys kuin ed. Pulliaisella, että se hallituksen esitys, joka on numeroitu äsken mainitsemallani numerolla ja joka tarkoittaa mahdollisuutta ympäristösuojelulautakunnan tehtävien siirtoon muille lautakunnille, tulee tuottamaan tuhoisaa jälkeä ympäristösuojelun kannalta. Jo nyt on tiedossa, että eräät kunnat, joissa oli tarkoitus perustaa ympäristöviranomaisen virka tai oli virka julistettu haettavaksi tarkoituksella täyttää tuo virka, ovat päättäneet, vaikka päätös viran perustamisestakin on tehty, luopua tämän tehtävän täyttämisestä viitaten edessä olevaan lainmuutokseen. Mielestäni tämä antaa viitteitä siitä, että ainakin monissa kunnissa tätä hallituksen lakiesitystä, jos eduskunta sen hyväksyy, tullaan käytännössä soveltamaan ympäristösuojelutoimintaa heikentävällä tavalla. Jätetään koko tämä toiminta-alue huonompaan asemaan, jätetään asiat hoitamatta, ja näin kaikki se hyvä, mitä viime aikoina mm. kunnallishallinnon puitteissa on valmistauduttu tekemään ympäristösuojelun merkeissä, saattaa kärsiä kovan kolauksen. Siksi olen jo tässä vaiheessa varoittelemassa tuon hallituksen esityksen hyväksymisen vaaroista.

Ed. Joenpalo: Herra puhemies! Haluaisin ensin hieman kommentoida sitä keskustelua, joka käytiin ed. Aittoniemen puheenvuoron johdosta, kun hän "syytti" vihreitä vaikeakielisyydestä, kun he puhuvat ympäristöasioista. Kyllä tämä, arvoisa ed. Pulliainen ja muut mahdollisesti kuuloetäisyydellä olevat vihreät, pitää paikkansa. Teillä on valtava määrä tietoa. Te olette oppineita henkilöitä, ja teidän heikkoutenamme tai vikanamme on se, että te puhutte oppineiden kielellä toisille oppineille. Kun teillä on tätä tietoa, teidän tärkeä tehtävänne on jalostaa se kansan ymmärrettäväksi, kansankieliseksi, niin että ympäristöasiat sen viestin kautta välittyisivät muihinkin ryhmiin kuin teille ja tietysti koko kansakunnan keskuuteen. Se onnistuu puhumalla kansalle kansan kieltä. Se lienee mahdollista, vaikka monet näistä termeistä ovat vierasperäisiä ja vaikeasti suomeksi käännettäviä.

Mitä tulee ed. Paloheimon kolmen kohdan teesiin, kyllä uskoisin, että niille löytyisi

laajempaakin kannatusta, mikäli tämän suuntaisia esityksiä alettaisiin tulevan hallituksen toimesta tehdä.

Ed. Laine jo poistui, mutta hän puhui Turun ja Porin läänin asuntolainakiintiöistä. Olisin hänelle sanonut — hän voi tämän lukea tarvittaessa pöytäkirjasta — että Turun ja Porin läänin aravakiintiöt ovat olleet vuonna 1989 12,4 prosenttia, tänä vuonna 12,4 prosenttia ja Turun ja Porin läänissä on toteutunut marraskuun loppuun mennessä 9,5 prosenttia tästä 12,4:stä, eli ei ole mitään erityisen painavia syitä lähteä nostamaan Turun ja Porin läänin lainakiintiötä 12,4:n yläpuolelle. Tätä vahvistaa myös se, että vaikkakin myös Turun ja Porin läänissä vuokra-asuntopula on kova, niin esimerkiksi aravavuokra-asuntoihin siellä hakijoita per asunto on ollut vuonna 1989 2,0, kun maan keskiarvo on 2,8, eli Turun ja Porin läänissä tilanne tämän tilaston valossa on parempi kuin maassa keskimäärin.

Herra puhemies! Sen jälkeen tekstin siihen osaan, joka oli alun perin tarkoitus tässä yhteydessä pitääkin, ja se sivuaa ainoastaan asuntopolitiikkaa, jota tämän eduskuntakauden aikana on useilla välikysymyksillä ja useissa puheenvuoroissa arvosteltu. On myönnettävä, että onhan tähän arvosteluun toki hyviä aiheita olemassa.

Päinvastoin kuin ministeri Bärklund totesi vastauspuheenvuorossaan minä väittäisin, että valtiovarainministeriön harjoittamaa asuntopolitiikkaa on haitannut selvä selkeä lyhytjänteisyys. Tuskin vuosi on riittänyt tuon asuntopolitiikan toimintajänteeksi. Valtiovarainministeriö on aivan selvästi kävellyt yli eduskunnan tahdon ja jopa eduskunnan päätösten, joita täällä on tehty esimerkiksi tulevan vuoden budjetin valmisteluun liittyen. Tämä jos mikä on tehnyt asuntopolitiikasta käytännössä erittäin lyhytjänteistä. Tähän eivät ole syyllisiä ympäristöministeriö eivätkä varsinaisesta asuntopolitiikasta vastuussaolevat, vaan nimenomaan valtiovarainministeriö, joka kovalla kädellä karsii kaikkea sitä, mitä asiantuntijoiden toimesta maan asuntopolitiikan kuntoon laittamiseksi on esitetty.

Virheitä tämä hallitus on tehnyt. Sitä ei käy kieltäminen. Ehkä tuorein näistä ja eniten kansaa ärsyttänyt on ilman muuta rahamarkkinoiden nopea vapauttaminen, joka merkitsi asuntopolitiikkaan sitä, mikä

hyvin tiedossa on: jyrkästi nousevia asuntojen hintoja, jyrkästi nousevia asuntolainojen korkoja ja sitä kautta jyrkästi nousevia asumisen kustannuksia. Tässä on kyllä hallitus osaltaan syyllinen. Vaikkakin päätökset on tehty Suomen Pankissa, kyllä hallituksen tähän asiaan olisi pitänyt jotenkin pystyä reagoimaan.

Jälkiviisautta rahamarkkinoiden vapauttamisessa on tietysti helppo harjoittaa, mutta voisi kyllä kysyä, tehtiinkö edes ajatuksissa minkäänlaista, koeajoajattelua sille, mitä voisi tapahtua maassa, kun rahamarkkinat vapautetaan. Lopputulos ainakin näyttää siltä, että mitään sellaista ei tehty.

Vaikkakin virheitä asuntopolitiikassa on tehty, ei aivan kaikkeen sinipunainen hallitus ole syyllinen.

Tämän päivän asuntopolitiikan ongelmista huomattavan suuri osa on seurausta aikaisemmin tehdyistä päätöksistä. 80-luvun alkupuolella asuntotuotanto oli noin 50 000 asuntoa vuodessa. Se laski vuosikymmenen puoliväliin tultaessa 40 000:een asuntoon ja on noussut tällä hallituskaudella viime vuoden 60 000:een ja tämän vuoden noin 65 000—67 000:een, eli tämän hallituksen aikana asuntotuotannon määrät ovat kääntyneet selvään nousuun. Nämä tuotantomäärät ovat verrattuna Euroopan muihin maihin ja suhteutettuna asukaslukuun Euroopan ennätysluokkaa.

Viimeisen neljävuotiskauden asuntopolitiikan ongelma ei ole ollut niinkään tuotannon määrässä, vaan tuotannon rakenteessa. Hinta- ja laatuvalvotun tuotannon eli aravatuotannon määrä on päästetty laskemaan ja markkinavetoinen tuotanto on päässyt kyllä näyttävään määrällisyyteen, mutta sen tuottamat asunnot eivät ole kansalaisten saavutettavissa.

Kaikki tämä on seurausta 70-luvun lopun asuntopolitiittisista virhearvioinneista ja niiden perusteella tehdyistä ratkaisuista. Jostain syystä valittiin tuolloin linjaksi hidas luopuminen sosiaalisesta asuntotuotannosta ja siirrettiin maan asuntotuotannon vastuu markkinavoimaisen tuotannon hyväksi. Voin vain kysyä niiltä, jotka 80-luvun taitteessa olivat eduskunnassa ja vastasivat asuntopolitiikasta, miksi antautuivat pankkien ja rakennusliikkeitten edessä. Numerot vahvistavat tämän suunnanmuutoksen.

Vuonna 76, joka oli rakentamisen huippu-

vuosi, aravatuotannon osuus oli 70 prosenttia kokonaistuotannosta, kun se viime vuonna oli 26 prosenttia. Tuotantolukuina sama asia: 70-luvun loppupuolella tuotettiin noin 30 000 arava-asuntoa vuodessa, ja tultaessa 80-luvun puoleenväliin tämä määrä laski 16 000:een. Tässä on syy tämän päivän asuntopulaan ja asumisen kalleuteen. Nyt maataan niin kuin 80-luvun alussa petettiin.

Asuntopolitiikan luovuttaminen markkinavoimille on ollut iso virhe. Markkinavoimien kyky ja tahto hoitaa asuntopolitiikkaa on nähty, eikä se ole osoittautunut mitenkään hyväksi. Sen voivat vahvistaa tuhannet asuntopulasta ja asumisen kalleudesta kärsivät. Tuotantomäärissä olemme Euroopan huipulla, mutta hinnoissa maailman huipulla. Tästä saavutuksesta emme voi ylpeillä.

Tällaisen virhearvioinnin, joka tehtiin 70-luvun lopulla, seurauksena tapahtunutta asiaa ei voida hetkessä korjata. Asuntopolitiikan suunnanmuutokset tapahtuvat hitaasti.

Tämän hallituksen toimesta on aivan selvästi suuntaa muutettu. Aravatuotannon määriä on nostettu. Tämän vuoden tavoitemäärä, kuten hyvin tiedetään, on 20 000 asuntoa, joista aravavuokra-asuntoja 14 000, ja näyttää siltä, että määrään koko lailla tarkkaan päästään.

Mikäli asuntopulaan ja asumisen kalleuteen halutaan tosissaan korjausta, se onnistuu vain nostamalla tuntuvasti aravatuotannon määrää. Sen suhteellinen osuus kokonaistuotannosta on saatava 70-luvun lopun tasolle. Seuraavissa asuntobudjeteissa tulee tuotantomääriä nostaa niin, että vuosikymmenen puolivälissä tuotetaan noin 35 000 arava-asuntoa, joista vuokra-asuntoja noin 25 000. Rahoituksellisesti tämä on mahdollista, mikäli asuntorahastoa kehitetään suunnitellulla tavalla asuntopankiksi.

Tämän lisäksi tarvitaan edelleen kovanrahan tuotantoa. Muilla toimenpiteillä, lähinnä maapolitiikalla ja korkotasolla, pitää huolehtia siitä, että asuntotuotannon kokonaismäärä säilyy noin 45 000 - 50 000 asunnon tasolla koko 90-luvun ajan. Vain tällä tavalla voidaan asuntopulaa poistaa. Hallitus on toimimassa tämän suuntaisesti.

Sosiaalisen asuntotuotannon lainoitusjärjestelmä on uudistettu perusteellisesti. Voi liioitteleman sanoa, että asuntorahaston perustaminen ja hiljattain hyväksytty aravalai-

noituksen uudistaminen, vaikka siinä tiettyjä virheitä onkin, ovat lähes yhtä merkittäviä ratkaisuja kuin aravajärjestelmän perustaminen aikanaan. Ja kun puhutaan asuntopoliitikasta, on muistettava myös maalait, jotka ovat myös merkittäviä tämän hallituksen asuntopoliittisia parannuksia.

Keskustan toimesta on vähätelty maan hintaa asuntohinnoissa syystä taikka toisesta. Vaparaahoitteisessa tuotannossa pääkaupunkiseudulla ja kasvukeskuksissa maan hinta on lähes viidennes asuntoneliöstä ja aravatuotannossa noin 13 prosenttia, kun muualla maassa se on jo selvästi halvempi: alle 10 prosenttia vaparaahoitteisissa ja aravatuotannossa noin 5 prosenttia. Joka tapauksessa jos voidaan leikata maan hintaa, voidaan alentaa asuntoneliön hintaa ja sitä kautta asumisen hintaa.

Ja jos jotakin ensi vuoden budjetista sanotaan, niin siinä ehdottoman myönteistä on aravatuotannon määrän kasvattaminen edelleen. Mutta yhtä hyvä kuin nähdä tämä lähes 23 000 asuntoa olisi ollut nähdä vielä suurempi määrä ensi vuoden tuotannossa. Määrä olisi voinut olla vaikka 25 000. Tähän olisi ollut kaavoituksellisia valmiuksia, ja tämä on myös perusteltua sen vuoksi, että asuntojen hinnat ja rakennuskustannukset ovat selvästi laskemassa. Toisaalta rakennusosalalla on tulossa voimakas matalasuhdanne, joka edellyttäisi valtion lainoittaman asuntotuotannon määrien nostamista, tai me menetämme merkittävän osan tästä alustamme, sekä teollisuudesta että työmaarakentajista.

Kun viime syksynä eduskunnasta löytyi tahtoa leikata korkeasuhdanteen aiheuttamaa ylikuumenuneisuutta, pitäisi nyt löytyä tahtoa matalasuhteessa lisätä tuotantomääriä. Tässä suhteessa yhdyin opposition näkemyksiin siitä, että budjetin määrärahat ovat alimitoitettut ja niitä olisi tullut osoittaa selvästi enemmän. Mutta uskon, että lisäbudjetilla eduskunnan päätettäväksi tuodaan asuntorahastolle lisää lainanottovaltuutta ja alikorkoisuuteen tarvittavaa budjettilisämäärärahaa.

Käsittämättömiä ovat olleet suunnitelmat siirtää ensi vuoden aravakohteiden aloittamista loppuvuodelle. Rakennusosalalla työmailla ja alan teollisuudessa ajaututaan, jos näin tehdään, todella vaikeisiin työllisyysongelmiin, ja jos ne suunnitelmat vielä ovat jossakin voimassa, ne tulisi välittömästi repiä

ja heittää roskakoriin ja edetä, niin kuin aina ennenkin on edetty, tasaisella tuotannolla koko ensi vuosi.

Toinen budjetin hämmästyttävä kohta on ollut pelailu vuokra-asuntojen korkotukilainojärjestelmällä, joka syystä tai toisesta halutaan romuttaa, vaikka se on osoittautunut käytännössä erittäin hyväksi ja saanut pelkästään myönteistä kiitosta kunnista ja sieltä, missä tällä tavalla asuntoja on hankittu.

Herra puhemies! Tästä eteenpäin olen kannattamassa ajatuksia ympäristöministeriön ja asuntonministeriön jakamisesta omiksi erillisiksi ministeriöikseen. Me tarvitsemme maan asuntopoliittisten ongelmien hoitamiseen seuraavaan hallitukseen oma ministeri. Tämä ei ole epäluottamuslause nykyiselle asuntonministerille, vaan viittaus siihen, että tehtäviä riittää kahdelle ministerille näissä asioissa riittävästi.

Asuntonministerille on sisällytettävä kaikki rakentamiseen, kaavoitukseen ja asumiseen liittyvät asiat. Myös ympäristöministeriön sisällä on tapahduttava organisaatiouudistuksia: asunto-osasto, rakennus- ja kaavoitusosasto sekä asuntohallitus on muodostettava uudeksi, toimivaksi kokonaisuudeksi.

Asuntonministerin tärkein tehtävä on kehittää asuntorahastosta asuntopankki, nostaa aravatuotannon vuotuinen määrä 35 000:een, paimentaa maapakettien eteenpäinmenoa eduskunnassa ja uudistaa kaavoitukseen ja maankäyttöön liittyvää lainsäädäntöä.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Muistan kyllä 1970-luvun asuntolainoitettujen tuotannon hyvän kauden ja kohtuulliset hinnat. Siihen aikaan ei rakennusliikkeillä ollut mahdollisuuksia kovanrahan tuotantoon sillä tavalla kuin on ollut viime vuosina. Asuntohallituksessa käytiin huutokauppaa kovalla kädellä asuntolainoitettujen tuotannon neliöhinnoista. Rakennusliikkeet, lukuunottamatta nyt sitten ... — no, ei niihin kannata puuttua, mitäpä me noista — rakennusliikkeet olivat valmiit siihen aikaan tinkimään hinnoista pitääkseen firmansa pystyssä ja taatakseen työntekijöilleen työtä prosentin, kahden, kolmen katteella.

Sama tilanne on todennäköisesti nyt, kun kovanrahan tuotanto ei vedä. Nyt olisi mahdollisuus teettää asuntolainoitettua tuotan-

toa varsin kohtuullisella hinnalla, koska rakennusliikkeet ovat pakotetut ottamaan sellaisia töitä kuin niille on tarjolla, ei tietenkään tappiolla, mutta kuitenkin kohtuullisilla hinnoilla.

Mutta rahapula tulee, koska asuntorahaston lainanottovaltuudet ovat liian pienet. Minä ihmettelen, minkä takia esimerkiksi keskusta aivan asiaa selittämättä luopui miljardin markan lainanottovaltuuksien lisäämisestä. Se toki ei olisi täällä mennyt opposition voimalla läpikään, mutta en tiedä, mikä pelin ansiosta he tästä luopuivat. Nyt tarvittaisiin rahaa. Seuraavien vuosien aikana asuntolainoitettu tuotanto saadaan kuntoon, jos vain halutaan.

Ed. Hilpelä: Herra puhemies! Minä aion tässä puheenvuorossa lyhyesti kertoa joistakin niistä toimista, joita Euroopan neuvostossa on viime aikoina tehty ympäristöasioissa. Ministerille nämä asiat ovat varmasti tuttuja, mutta ehkä niissä on jotain uutta edustajakollegoille.

Euroopan neuvostossa hyväksyttiin jo vuonna 1970 päätöslauselma, joka velvoitti neuvoston ympäristökomitean tekemään määräväläin raportin Euroopan ympäristön tilasta. Näitä raportteja on siis tehty jo 20 vuoden ajan. Viimeksi pidetyn kokousjakson aikana tämän vuoden syyskuussa käsiteltiin jälleen raportti Euroopan ympäristöpolitiikasta, tällä kertaa vuosilta 1988—1989. Se on hyvin laaja asiakirja, ja siitä käy ilmi mm., että Euroopan neuvostonkin puitteissa on hyväksytty monia tekstejä, jotka koskevat ympäristöongelmia ja niiden ratkaisuja. Siitä käy ilmi myös, että EY:nkin sekä monien muiden eurooppalaisten järjestöjen piirissä on tuotettu joukoittain säädöksiä ja suosituksia, jotka on tarkoitettu jäsenmaissa noudatettaviksi, mutta joita nämä eivät noudata eivätkä noudata edes niiden pohjalta tehtyä lainsäädäntöä.

Oli epämiellyttävä yllätys lukea tuosta raportista, että EY:n ympäristölain noudattamista kirjaavaan ensimmäiseen raporttiin komissio oli joutunut listaamaan peräti 362 rikkomusta viime vuoden loppuun mennessä. Listan kärjessä ovat Espanja, Belgia ja Kreikka, mutta hyvin lähelläärkeä ovat myös Ranska, Italia ja Englanti.

Samaan aikaan kansalaisten huoli ympäristötuhojen vuoksi on kasvanut myös EY-

maissa. Tästä kertoo se, että kun vuonna 1984 yksilövalituksia tuli komissiolle vain 11, niin viime vuonna niitä tuli 460.

Äsken mainitsemassani Euroopan neuvoston syyskokouksessa hyväksyttiin myös periaatteet Euroopan ympäristöperuskirjan ja ympäristösopimuksen aikaansaamiseksi. Näiden tarkoituksena on luoda Euroopan ja maailman laajuisesti päätöksentekostandardit, jotta aikaansaataisiin luonnon kanssa sopusoinnussa oleva kehitys, niin kuin asiakirjassa todetaan. Mutta standardien määrittely ei riitä, vaan tarvitaan myös niiden soveltamista seuraava koneisto. Millainen tämä koneiston pitäisi olla, sitäkin on paljon pohdittu.

Euroopan oikeusministereiden konferenssi, joka pidettiin Istanbulissa viime kesäkuussa, keskusteli mm. raportista, jossa käsiteltiin ympäristönsuojelua rikoslain valossa. Raportin tekijä painotti rikoslain kasvavaa merkitystä ja kansainvälistä ulottuvuutta ympäristöasioissa. Hän korosti myös sitä, että rikoslain keinoin pitäisi suojella ympäristöä ei vain siitä syystä, että se on ihmisten elämän kehys, vaan myös sen itseisarvon vuoksi. Raportin tekijän mukaan rikoslakia tulisi käyttää silloin, kun muut keinot ovat pettäneet, ja hän uskoi, että jo sanktioiden olemassaololla olisi myönteinen merkitys.

Euroopan oikeusministerit keskustelivat asiasta perin pohjin ja totesivat, että oli tarpeen selvittää, miten kansainvälistä yhteistyötä voitaisiin tiivistää ja miten saataisiin aikaan järjestelmä, jonka avulla olisi mahdollista rangaista rikkomuksista ei ainoastaan siellä, missä niitä tapahtuu, vaan myös kaikkialla, missä ne aiheuttavat seurauksia.

Ympäristökysymyksiä käsitellään Euroopassa erilaajuisissa kokouksissa harva se viikko. Parhaillaan on Strasbourgissa Suomen ja Ranskan maa- ja metsätalousministerien järjestämä kokous, joka selvittelee metsien tilaa Euroopassa.

Ympäristöä koskevia sopimuksiakin on kiitettävän paljon, mutta noudatetaanko niitä? Otetaanko ne todesta kaikkialla allekirjoitajamaissa? Ainakin alussa mainitsemäni EY:tä koskeva esimerkki antaa aiheutta epäilyyn. Siksi olen sitä mieltä, että aivan lähitulevaisuudessa tarvitaan Euroopan ympäristötuomioistuin. Sanon tämän tietäen, että voidaan esittää paljon epäilyjä siitä, miten se käytännössä toimisi. Mutta koska pelkkä

hyvä tahto, jota kylläkin näyttää olevan, ei ympäristöasioissa riitä, niin periaatteena kansainvälisessä ympäristöyhteistyössä on oltava ei suinkaan anteeksianto vaan täysi vastuu.

Ympäristön vahingoittaminen on rikos, ja rikokset käsitellään tuomioistuimissa. Olen esittänyt tämän ajatuksen jo Euroopan neuvostossa, ja se sai kannatusta ympäristöraporttien tekijöiltä. Olen sitä mieltä, että Suomen kannattaisi erilaisissa kansainvälisissä yhteyksissä olla aloitteellinen ja keskusteluttaa tätä ajatusta sekä pyrkiä saamaan aikaan myönteinen ratkaisu.

Mitä tulee mielipiteisiin ympäristöministeriön asioiden jakamisesta, niin tässä yhteydessä ajattelen, että kun ympäristöasiat yhä enemmän kansainvälistyvät, siinäkin saattaisi olla peruste sille, että meillä olisi ympäristöasioita käsittelevä ministeri erikseen ja nämä kotoiset asuntoasiat hoitaisi toinen henkilö.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli erinomaisen miellyttävä kuulla, että ed. Hilpelä oli näin innostunut ympäristötuomioistuinasiasta, josta hänelle ja Euroopan neuvoston Suomen eduskunnan ryhmälle tein paperinkin.

Jos täällä voisi kysyä, olisin ollut hyvin mielenkiinnolla kuuntelemassa sellaista tietoa, onko odotettavissa, että Euroopan neuvosto instituutiona, olisi ajamassa tätä asiaa. Vai onko tämä sellainen asia, että tämä pitäisi jostakin Euroopan yhteisöjen kautta saada liikkeelle? Tiedän myöskin, että Euroopan neuvoston pääsihteeri Catherine Lalumière oli erinomaisen innostunut tästä ajatuksesta ja on tuonut sen eräissä muissa yhteyksissä esille, näin on minulle kerrottua. Onko Euroopan neuvosto se oikea institutio viemään tätä asiaa eteenpäin?

Ed. Hilpelä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärtääkseni niin kuin äsken totesin, olivat henkilöt, jotka olivat tehneet ympäristöasioita koskevat raportit täysistuntoon, sitä mieltä, että seuraavassa vaiheessa ympäristökomitea Euroopan neuvostossa lähtee valmistelemaan tätä asiaa. Kyllä minä olen sitä mieltä, että Euroopan neuvosto, joka koko ajan laajentaa aluettaan, johon on liittynyt jo Unkari tämän vuoden marraskuussa ja johon liittyy ensi

vuoden puolella Puola sekä todennäköisesti myöskin Tshekkoslovakia, on juuri se eurooppalainen yhteistyöorganisaatio, jonka puitteissa tätä asiaa tulee eteenpäin ajaa.

Ed. Löyttyjärvi: Herra puhemies! Ed. Joenpalo esitti edellä analyysin siitä, mitä 70-luvulta 90-luvun alkuun tultaessa on asuntopolitiikassa tapahtunut, ja tähän analyysiin voi hyvinkin yhtyä. 70-luvun lopulla ja 80-luvun alkuvuosina tehtiin todella ratkaisuja, jotka merkitsivät yhteiskunnan roolin tuntuva heikkenemistä asuntomarkkinoiden kokonaisuudessa ja asuntopolitiikan jättämistä markkinavoimien temmelyskentäksi. Kun tähän lisäksi tuli pääomamarkkinoiden vapautuminen, tarjolle tullut raha, joka johti asuntojen hintojen huimaan nousuun ja myöskin ennätysellisen korkeaan korkotasoon, syntyi tilanne, jossa asuntokriisin kaikki puolet kärjistyivät: niin asuntopula kuin asumiskustannusten kalleus, oli sitten kysymys vuokrasta tai pääomakustannuksista omasta asunnosta.

Nyt on tultu varmasti tiettyyn käännevaiheeseen. Käännä on näkyvissä ja toivottavasti myös toteutuu. Sen taustalla on luonnollisesti kriisin hyvin voimakas kärjistyminen. Ongelmat muodostuivat niin polttaviksi, että niiden kanssa tuli mahdottomaksi elää.

Toisaalta siihen, että nyt on mielestäni saatu aikaan ratkaisuja, jotka voivat antaa keinoja tai joiden puitteissa saadaan keinoja muuttaa asuntopolitiikan suuntaa, osaltaan vaikutti myös yksityisen rahoituksen, pankkien ja muiden rahalaitosten, vetäytyminen asuntorahoituksesta. On ollut pakko etsiä keinoja yhteiskunnan kautta helpottaa asuntopulaa ja vaikuttaa asuntopolitiikan kokonaisuuteen. Meillähan on vähän toista vuotta kestäneen jakson aikana saatu asuntorahasto perustetuksi. On uudistettu aravalainoitusjärjestelmää ja luotu eräitä uusia mahdollisuuksia asuntopolitiikkaan. Tarkoitin asumisoikeusasuntojärjestelmän liikkeelle lähtemistä ja osittain myös vapaarahoitteisen asuntotuotannon laatua ja hintasääntelyn saattamista lain tasolle eli ns. hitas-lakia, vaikka se onkin puutteellinen.

Kuitenkin jää nähtäväksi, mihin uudet keinot, joita nyt on käytettävissä, johtavat asunnontarvitsijan tai asumiskustannusten kanssa kamppailevan asukkaan kannalta. Hyvin suuri merkitys tulee olemaan sillä,

minkälaisin voimasuhtein ensi maaliskuun vaalien jälkeen uusi eduskunta kokoontuu ja minkälainen hallitus muodostetaan. Uusien lakiehdotusten puitteissa hyvin paljon sen suhteen, mitä käytännön tuloksia todella saavutetaan ja minkälaisiksi esimerkiksi uusien aravalainojen lainaehdot muodostuvat sekä millä tavalla asuntorahaston toimintaa edellytykset turvataan, jää riippuvaksi hallituksesta, ympäristöministeriöstä ja tietenkin myös muista asuntoviranomaisista.

Nykyisen hallitusyhteistyön jatkaminen olisi tältä kannalta varmasti huono asia. Mielestäni on aivan viime ajoilta muutamia osoituksia siitä, että ennen muuta kokoomuksen linja asuntokysymyksissä — vaikka se tiettyjen puitelakien säätämiseen on myöntynyt — on omiaan vaikeuttamaan niiden käytännön toteutumista. Esimerkiksi nämä kolme asiaa tässä yhteydessä tulevat mieleen:

Kysymyksessä asuntorahaston lainavaltuuksista, jotka aivan äskettäin olivat täällä salissa käsiteltävänä, eduskunnan päätökseksi tuli erittäin niukat lainavaltuudet, joista jo nyt tiedetään, etteivät ne mahdollista aravarakentamista täydessä laajuudessaan. Ei edes turvata tavoitteita, joita budjettikirjaan on merkitty, eikä niitä kohteita, jotka ovat jo olleet tämän vuoden loppupuolella odottamassa lainapäätöksiä, siis toteuttamiskelpoisia hankkeita.

Toinen asia, joka osoittaa mielestäni tämän hallitusyhteistyön vaaroja ajatellen tulevaa asuntopolitiikkaa, on niin ikään päätetty esitys vuokrasääntelyn purusta, joka myös on kokoomuksen nimenomainen vaatimus ja jonka kokoomos on ilmeisesti liittännyt muiden asuntopoliittisten uudistusten toteuttamiseen. Vuokrasääntelyn purullahan tullaan todella vaikuttamaan siihen tilanteeseen, varsinkin jos sitä laajennetaan, mutta jo nyt päätetyssäkään laajuudessa, että vuokrataso nousee ja vuokralla asumisen turvallisuus lisääntyy, ilman että meillä on mitään takeita siitä, että vuokra-asuntotarjontaa tätä kautta pystyttäisiin lisäämään. Päinvastoin kansainväliset esimerkitkään eivät ole rohkaisevia.

Kolmas asia on asuntotuotantolakesityksen yhteydessä käsitelty kysymys vanhojen aravavuokratilojen käyttö- ja luovutusrajoitusten jatkamisesta. Toinen lakivaliokuntahan liitti mietintöönsä lakipaketista hyvin suurella enemmistöllä tätä koskevan ponsie-

sityksen, mutta kokoomuksen vaatimuksesta hallituspuolueet sopivat, että selväsanaista pontta, joka edellyttää, että käyttö- ja luovutusrajoituksia jatketaan, ei mietintöön tule liittää, vaan ainoastaan vesitysesitykseksi kelpaava esitys.

Ympäristöministeriölle ja hallitukselle nyt uudistetun aravalainoitusjärjestelmän puitteissa jää päättäväältä asetustasolla siitä, millaisia vuosimaksuja peritään ja millaiseksi muodostuu korkotaso, ovat sitten kysymyksessä uudet aravavuokratilokohteet, vanhojen kohteiden peruslainoittaminen taikka liittäminen muuten hakemuksesta uuden lainoitusjärjestelmän piiriin taikka omistusravakohteiden lainoittaminen, jotka nyt uusina tulevat uuden järjestelmän piiriin.

Jos ne kaavailut, joita ympäristöministeriössä lainsäädäntöehdotuksen valmistelun yhteydessä asetuksen sisällöstä oli, toteutuvat, on pelättävissä, että uudella lainajärjestelmällä ei suinkaan helpoteta asumiskustannusten perheille ja ihmisille säilyttämää taakkaa, vaan pikemminkin voidaan tulla siihen tilanteeseen, että verrattuna nykyjärjestelmiin sekä vuokratason osalta että omistusravien pääomakustannusten osalta asumiskustannusten rasitus kasvaa. Tällaista tilannetta ei tietenkään pidä päästää syntymään.

Tässäkin palaudutaan kysymykseen, onko meillä eduskunnassa ja ennen kaikkea onko hallituksella riittävä valmius osoittaa asuntorahastoon niin paljon määrärahoja, että asumiskustannusten taso voidaan pitää kohtuullisena, että laina-ajat muodostuvat tarpeeksi pitkiksi alhaisilla vuoksimaksutasoilla ja että korkotaso, joka nyt määritellään reaalikorkona, pidetään kohtuullisena. Tästä tullaan käymään tulevana vuosina ja jo ensimmäisiä uusia asetuksia valmisteltaessa kamppailu, jonka perusteella vasta voidaan sanoa, missä määrin onnistunut asunnontarvitsijoiden kannalta uusi lainajärjestelmä on.

Sama koskee myös uutta asumisoikeusasuntojärjestelmää. Sehän on lähdössä liikelle varsin vaatimattomilla tuotantoluvuilla. Hakijoita näihin asuntoihin sen sijaan näyttää olevan runsaasti, mutta tässäkin palaudutaan kysymykseen, onko halua osoittaa riittävästi määrärahoja tämän asumismuodon kehittämiseen.

Mielestäni 90-luvun keskeiseksi asuntopoliittiseksi kysymykseksi tuleekin muodostumaan se, millä tavalla yhteiskunnan asunto-

politiikkaan, asumiseen, osoittamaa tukijärjestelmää kokonaisuudessa kehitetään siten, että voitaisiin määritellä kohtuulliset asumismeno-osuudet eri tulotasoilla.

Silloin, kun asuntotuotantolakipakettia eduskunnassa käsiteltiin, vasemmistoliiton ryhmän taholta ehdotettiin perustelulausumaa, että otettaisiin kantaa siihen, että asumiskustannukset kaikki tukijärjestelmät huomioon ottaen voisivat muodostua teollisuuden keskiansiotulotasolla korkeintaan 20 prosentiksi käytettävissä olevista tuloista ja minimitoimeentulotasolla 10 prosentiksi käytettävissä olevista tuloista. Jonkinlainen tämän laatuinen selvä tavoiteasettelu tulisi ottaa ja sen pohjalta katsoa, millä keinoilla siihen päästään, mikä on se osuus, joka on hoidettava aravalainajärjestelmän kautta, sen pääomakustannuksia ja sillä tavalla asumiskustannuksia säätelemällä, mikä hoidetaan suoralla asumistuellä, jääkö kenties jotakin hoidettavaksi vielä muilla toimenpiteillä. Tämän laatuiseen hyvin täsmälliseen tavoiteasetteluun pitäisi päästä.

Toinen keskeinen haaste on maapolitiikan saattaminen sillä tavalla kuntoon, että kunnilla, yhteiskunnalla ylipäänsä, on mahdollisuudet harjoittaa järkevää asuntopolitiikkaa, rakentaa asuntoja kohtuullisin kustannuksin. Ne pienet askeleet, joita tässä suhteessa on otettu, ovat tietenkin hyviä, mutta eivät suinkaan riittäviä. Tarvittaisiin todella radikaaleja toimenpiteitä, jotta esimerkiksi se maa, joka edelleenkin suurissa asutuskeskuksissa on grynderirakentajien hallitsema, saataisiin kohtuullisin kustannuksin asumiskäyttöön. Mielestäni pitäisi harkita sellaisiakin toimia, että tämä maa siirrettäisiin yhteiskunnalle ja tällä tavalla katkaistaisiin grynderirakentamisen ketju, joka on yksi keskeinen tekijä siihen, että asumisen hinnalla ei välttämättä ole paljonkaan tekemistä asuntorakentamisen kustannusten kanssa.

Kolmas keskeinen kysymys, joka pitäisi mielestäni ratkaista ja ottaa yhdeksi keskeiseksi asuntopolitiikan tavoitteeksi, on se, miten asuntopolitiikassa huomioidaan lapsiperheiden, mutta ennen kaikkea lasten ja nuorten asumisen tarpeet ja niissä tapahtuneet muutokset. Mielestäni meidän asuntotuotannossamme ei tällä hetkellä oteta huomioon sitä, että perheeseen, asuntokuntaan, kuuluu kasvavia lapsia, joilla on myös omat asumisen tarpeensa, ja että näitä tarpeita ja

niiden muutoksia voitaisiin ennakoida jo hyvissä ajoin asuntoa hankittaessa.

Koska puheenvuoroon sovittu aika on päättymässä, haluaisin lopuksi vielä todeta, että ympäristöministeriölle on mielestäni kylä annettu nyt keinoja hoitaa järkevästi asuntopolitiikkaa. Se, käytetäänkö näitä keinoja ja minkälaiseksi asunnontarvitsijain asema todella tulevaisuudessa tulee muodostumaan, on paljolti kiinni siitä poliittisesta tahdosta, joka ympäristöministeriössä ja tulevassa hallituksessa on, ja luonnollisesti myös siitä tahdosta, jota eduskunta itse osoittaa.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kuten maapaketin käsitteilyn yhteydessä useaan kertaan totesin, suurin ongelma maapaketin säännösten hyödyntämiseksi asukkaiden ja asunnon ostajien, vuokralaisten hyväksi on se, saadaanko ns. maan leikattu arvo kohdistettua asunnon ostajille tai vuokralaisille. Saimme tätä koskevan ponnen, mikäli nyt oikein muistan, hyväksytyksi tähän lakiin, sen perusteluihin; hallitusta velvoitetaan, että se ryhtyy toimenpiteisiin sellaisen lainsäädännön säätämiseksi, jonka kautta tämä hyöty todella siirtyy sinne, mihin se kuuluu, eli asunnon ostajille tai vuokralaisille.

Minkälaisin toimenpitein hallitus sen tekee, se on toinen asia, mutta tämä tulee, se varmasti tullaan näkemään, olemaan aikamoinen ongelma, jääkö hyöty grynderien taskuun vai tuleeko se sinne, mihin on tarkoitettu tällä lainsäädännöllä, eli asunnon ostajan ja vuokralaisen hyödyksi.

Ed. Kauppinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Löyttyjärvi otti esille myös asuntorakentamisen kustannukset ja erityisesti korosti maapolitiikan osuutta siinä. Mutta muistaakseni erään selvityksen mukaan on 28 eri tekijää, jotka vaikuttavat kohottavasti asuntorakentamisen hintoihin. Varmasti hyvin tärkeänä tekijänä ovat kaikki yhteiskunnalliset määräykset, erityisvaatimukset jne., jotka ovat omiaan tekemään hintaa lisää sen takia, että monia asioita säädellään hyvin tarkoin, kuka ja miten niitä saa tehdä, ja on erilaisia monenkertaisia tarkastus- ja valvontasysteemejä jne.

Lisäksi on myös ainakin isommissa rakennuskohteissa, jotka perustuvat rakennusliik-

keitten tekemisiin, tarjous- ja kustannusarviosysteemit huomioitava. Siellä on eräänlainen kartelli. Minä tiedän melko lailla tarkasti, että hinnat ja kustannusarviot lasketaan atk-pohjaisesti, ja kaikilla ilmeisestikin on melko sama ohjelma, millä lasketaan, eli todellista kilpailua ei tule, vaan se on näennäinen kilpailu. Jos siellä joku 30, 300 tai 30 000 markan ero hinnassa on, se on pelkkää tehtyä, näennäistä ja voidaan tehdä mille momentille tahansa rakentamiskustannuksissa.

Toinen asia on tietysti, joka rasittaa meillä kaikenlaista kaupankäyntiä, myös rakennustarvikkeitten kaupankäyntiä, erilaiset kartellisysteemit, jotka vastaavat aika lailla kovasta hinnannoususta. Eräitten laskelmien mukaan ainakin elintarvikkeissa se on 30 prosentin luokkaa, lieneekö rakennustarvikkeissa jopa enempi.

Ed. Tiuri: Herra puhemies! Minä palaisin vähän laajempiin kuvioihin eli maapallon laajuisiin asioihin, jotka kuitenkin lähivuosina ja -vuosikymmeninä tulevat vaikuttamaan suomalaisten elämään paljon enemmän kuin tähän asti esitetyt jutut. Kysymys on kasvi-huoneilmioista, ilmaston muutoksesta. Yritän nyt selvittää myös niin, että vihreät ymmärtäisivät, mistä on kysymys.

Jos jatkamme nykyistä menoa maapallolla, maapallon ilmasto muuttuu niin, että 40 vuodessa keskilämpötila on 2—4 astetta korkeampi ja sen jälkeen nousee asteen aina 30 vuodessa. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että kasvi- ja eläinlajeista huomattava osa kuolee ja vilja-aittoja kuivuu, autiomaat laajenevat, merenpinta nousee. Nämä ovat sellaisia asioita, jotka voidaan laskea tietokoneohjelmilla, kun yritetään maapallon ilmastoa simuloida eli siis kuvata, mitä siinä tapahtuisi.

Mutta voi tapahtua paljon yllätyksiäkin. Siitähän on Suomessakin jo mainittu, että esimerkiksi Golfvirran pysähtyminen johtaisi siihen, että sen sijaan, että Suomessa lämpötila aluksi nousee, se putoaisi Huippuvuorten tasolle, joten tässä on hyvin inhottavia mahdollisuuksia.

Siitä syystä kaikki järkevät valtiot ja ihmiset maapallolla pyrkivät nyt siihen, että tämä ilmastomuutos saataisiin hillityksi. Kaikkein tärkein asia, joka ilmastomuutosta aiheuttaa, on hiilidioksidin lisääntyminen

ilmakehässä. Se estää lämpösäteilyä avaruuteen eikä estä aurinkosäteilyä maapallolle, joten se vaikuttaa aivan kasvihuonelasikaton tavoin.

Tällä hetkellä hiilidioksidia päästetään ilmakehään joka vuosi noin 7,5 miljardia tonnia hiileksi laskettuna. Siitä 6 miljardia on energian tuotannosta ja 1,5 miljardia metsien hävittämisestä johtuvaa. Nyt näyttää siltä, että jotta ilmastomuutos saataisiin pysähtymään vuoden 2100 tienoilla, emme saisi päästää ilmakehään enempää kuin 3 miljardia tonnia hiiltä vuosittain.

Mitkä ne keinot ovat, joilla tähän päästään? Ensimmäiseksi tietenkin 1,5 miljardia tonnia, joka on metsien hävittämisestä johtuvaa, täytyy saada loppumaan eli sademetsien ja Afrikan metsien hävitys. Niitä hävitetään enemmän kuin ennättää kasvaa, ja se täytyy saada loppumaan mahdollisimman pian.

Sen jälkeen meillä on kysymys, miten saadaan energian tuotannon päästöt väheneämään. Voidaan ajatella, että kun tähän asti energian käytön hyötysuhdetta on parannettu noin prosentilla joka vuosi, voitaisiin päästä ehkä noin kaksinkertaiseen vauhtiin, jolloin aika paljon rahaa pitäisi panna tekniikan kehitykseen ja myös uusien, tehokkaiden laitteiden käyttöönottoon. Niitäkään ei kannata kovin nopeasti ottaa käyttöön, koska jos otetaan uusi laite käyttöön, se merkitsee myös luonnonvarojen ja energian kulutusta sen laitteen tekemisessä, joten siinä on vain kohtuulliset mahdollisuudet.

Jos oikein optimistisesti arvioidaan, voidaan uskoa, että kehittyneissä maissa energian kulutus saadaan putoamaan henkeä kohti puoleen 40 vuodessa. Tämä on sellainen temppu, johon ei tällä hetkellä juuri kukaan usko, koska se on aika valtava säästö. Suomessa esimerkiksi se on aika hankalaa, koska meillä jo neljäsosa energias- ta kuluu lämmitykseen ja meidän metsäteollisuutemme ja osa muusta teollisuudesta käyttää noin puolet energiasta. Siitä on vaikea säästää puolet pois ilman, että elintaso ratkaisevasti putoaa. Kuitenkin voidaan ajatella, että maapallon kehittyneissä maissa keskimäärin siihen päästäisiin, koska meillä on sellaisia maita kuin Yhdysvallat, jossa säästövaraa on vielä paljon enemmän.

Kehitysmaissa meidän täytyy kuitenkin hyväksyä se, että siellä energian kulutus

henkeä kohti vielä kasvaa, koska se tällä hetkellä on niin kovin alhainen. Kehitysmaissa myös väestön määrä kasvaa noin kaksinkertaiseksi. Se merkitsee, että kehitysmaat käyttäisivät ehkä noin nelinkertaisen määrän energiaa nykyiseen verrattuna, ja sekin on aika vaatimaton elintaso, mikä sillä saadaan aikaan verrattuna kehittyneisiin maihin.

Kaikki tämä yhdessä, kehittyneissä maissa puoleen ja kehitysmaissa henkeä kohti kaksinkertaiseksi, johtaisi siihen, että jos nykyisellä tavalla tuotetaan energiaa vuonna 2030, sen sijaan, että tuotettaisiin 6 miljardia tonnia hiiltä, tuotetaan 8—9 miljardia tonnia hiiltä ilmakehään. Meillä tarvitaan muita keinoja.

Metsien istutus on mainittu keino. Siitä on tehty laskelmia, että hieman yli Suomen kokoinen läiskä maapallolla joka vuosi voitaisiin istuttaa lisää metsää eli 26 miljoonaa hehtaaria vuodessa joka vuosi tästä lähtien. Silloin päästäisiin vuonna 2030 suurin piirtein siihen pisteeseen, että kasvava metsä sitoisi hieman alle miljardi tonnia hiiltä ilmakehästä. Kun meillä on noin 8—9 miljardia, siitä saadaan siis 1 miljardi pois metsän istutuksen avulla.

Sitten on mahdollisuutta käyttää polttoaineita, jotka tuottavat vähemmän hiilidioksidia kuin hiili ja öljy, eli maakaasu, ja myös on mahdollista parantaa hiilivoimaloiden hyötysuhdetta. Mutta tässä ei kovin paljon saada parannuksia aikaan, koska aika hyvin ne toimivat jo nyt ja esimerkiksi maakaasun tuottaminen ja kuljettaminen aiheuttaa niin paljon vuotoja, että tällä hetkellä epäillään, että maakaasu aiheuttaa näistä vuodoista aikamoisen lisän kasvihuoneilmiöön. Maakaasu on muutaman kymmenen kertaa tehokkaampaa kasvihuonekaasua kuin hiilidioksidi. Esimerkiksi Yhdysvalloissa on laskettu, että tällä tavalla ei kovin suurta säästöä saataisi aikaan.

Mutta oletetaan nyt, että päästään puolen miljardin — miljardin tonnin säästöön tälläkin tavalla. Sen jälkeen meillä on vielä 6—7 miljardia tonnia eli täytyy vielä 3—4 miljardia tonnia saada vähenemään. Uusiutuvat energian lähteet ovat tietenkin se, mistä puhutaan, ja uskotaan, niin kuin gallupkyselyt osoittavat, että niiden avulla voidaan Suomessakin heti ruveta valtavasti hiilidioksidipäästöjä vähentämään. Tämä on kuitenkin aikamoinen harhakäsitys. Maapallon

energiatarve on niin valtava, että sitä ei voida näillä tavoilla tyydyttää. Niiden osuus tulee olemaan lähivuosikymmeninä aivan vaatimaton.

Tällä hetkellä aurinkopaneeleilla tuotetaan niin paljon, että jos 70 vuoden maapallon koko tuotanto olisi käytettävissä, niin Porin hiilivoimala saataisiin korvattua aurinkoenergialla, eli tässä ei ole vielä mitään mahdollisuuksia ajatella, että miljardeja tonneja hiiltä voitaisiin säästää. Sama koskee tuulienergiaa. Tuulienergiaa tällä hetkellä maapallolla tuotetaan ehkä suurin piirtein sen verran kuin Porin hiilivoimala tulee tuottamaan. Siitä on pitkä matka siihen, että se merkittävästi vähentäisi maapallon hiilidioksidipäästöjä.

Sen jälkeen on keinoista jäljellä ydinvoima. Ydinvoima ei tuota hiilidioksidipäästöjä eikä paljon mitään muitakaan päästöjä. Tällä hetkellä ydinvoima säästää noin puoli miljardia tonnia hiiltä jo. Jos me pystymme ydinvoimaa kehittämään niin, että voimme viisinkertaisen määrän ydinvoimaa tuottaa vuonna 2030 nykyiseen verrattuna, mikä ei ole kovin mahdoton tehtävä, koska 80-luvullakin ydinvoiman tuotanto nousi kolminkertaiseksi, joten tämä lienee mahdollista, sillä lailla voidaan vähentää hiilidioksidipäästöjä noin 2,5 miljardia tonnia. Tällä tavalla päästään siihen, että meillä on vieläkin liikaa hiilidioksidia pääsemässä karkuun vuonna 2030, vaikka on kaikki keinot jo käytetty ja vielä yliarvioitu aika reippaasti ehkä ydinvoimaa lukuun ottamatta.

Minusta ollaan todella epämoraaalisia, jos nyt sanotaan, että ydinvoimaa ei tarvita, koska kehittyneissä maissa on välttämättä käytettävä kaikkia huipputekniikan keinoja, joilla voidaan kasvihuoneilmiötä hillitä, koska kehittyville maille meidän täytyy kuitenkin sallia, että siellä vielä käytetään enemmän tavanomaisia voimaloita ja tehdään energiaa. Meillä ei ole mahdollisuutta ajatella, että siellä voitaisiin kovin tehokkaasti tai kovin järkevästi ydinvoimaa käyttää.

Kaiken kaikkiaan, vaikka kaikki keinot käytetään niin pitkälle kuin hiukankin pystytään, maapalloa uhkaa kasvihuoneilmiön meno hyvin pitkälle. Siitä syystä minusta pitäisi viimeinkin tunnustaa, että ei siinä ole varaa hylätä mitään keinoja. Ei voi tunneysistä hylätä ydinvoimaa. Se on monin verroin turvallisempaa kuin kasvihuoneilmiön

eteneminen, ja se on turvallisempaa energiaa kuin hiilivoima muutenkin päästöjen suhteen. Suuronnettomuudenkin tapauksessa ydinvoimaloiden laskettu haaita on vain kolmasosa siitä, mitä vastaava hiilivoimala aiheuttaa maapallolle.

Suomen kohdalla tilanne on hyvin selvä. Me olemme luvanneet tai ainakin meidän hallituksemme on luvannut, että vuonna 2000 Suomi ei päästä hiilidioksidia sen enempää kuin tänä vuonna. Meillä on kuitenkin tulossa Porin hiilivoimala parin vuoden kuluttua, ja Haapajärven tai Haapaveden — kumpi se nyt on — turvevoimalakin pääseetaaskohta vauhtiin, kun se saadaan korjatuksi.

Meillä ostetaan tällä hetkellä yli 1000 megawatin edestä sähköä Neuvostoliitosta ja Ruotsista. Nämä kaikki meidän pitäisi ensimmäiseksi säästää tai vaihtaa johonkin hiilidioksidia tuottamattomaan voimaan. Kun Suomessa esimerkiksi sähkön kulutus on 15 vuodessa kaksinkertaistunut, ei voida ajatella, että sen kulutus yhtäkkiä alkaisi laskea, vaan se korkeintaan saadaan hitaasti pysähtymään. Esimerkiksi kauppa- ja teollisuusministeriön teho-ohjelmassa, jossa on todella tehokkaasti energiaa ruvettu käyttämään niin, että siinä tehdään kaikki mahdollonkin jo, silti näyttää siltä, että sähköä tarvitaan vuonna 2000 toistakymmentä prosenttia enemmän kuin tällä hetkellä.

Ei siis kerta kaikkiaan ole mitään keinoa, millä Suomi voisi toteuttaa sitoutumisensa muuten kuin rakentamalla viidennen ydinvoimalan, ja sen jälkeen ydinvoimaloita tarvitaan lisää useampia niin kuin muuallakin kehittyneissä maissa. Mitään muuta keinoa maapallon katastrofin välttämiseksi ei kerta kaikkiaan ole.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ihan lyhyesti vain: On aikamoinen herja alan professorille väittää, ettei tämä tiedä mitään näistä asioista, kun yliopistossakin niistä luennoi, mutta se siitä.

Edustaja, professori Tiurin johdantoon olisi ollut mukava lisätä se, että hiilidioksidin osuus kasvihuoneilmiössä kasvihuonekaasuista on noin 49 prosenttia ja sen lisäksi on reilu toinen mokoma muita, mm. typpioksiduulit ja metaanit jnp. Puheessa käsiteltiin vain hiilidioksidia.

Jos nyt ydinvoimaloita ruvettaisiin kasvihuoneilmiön estomielessä rakentamaan, yh-

dellä sellaisella ydinvoimalalla, kai käytännössä taso 700—800 megawattia, pystyttäisiin yksi vuorokausi siirtämään kasvihuoneilmiön tuloa, ja jos siitä olisi 500 kappaletta, 500 vuorokaudella eli reilulla vuodella. Ed. Tiuri voisi laskea, minkälainen on investointina 500 ydinvoimalaa rakennettavaksi suit sait. Mikä riski se onkaan, kun tällä hetkellä on jo ongelmia käytössä olevien ydinvoimaloiden kanssa? Jäteongelmaa ei ole ratkaistu ollenkaan, ja uraani on kaikkein niukin tämän laatuinen luonnonvara, jota maapallolla tällä hetkellä on. On aika uskomatonta, että elää sellaisessa illuusiassa, että aina voidaan vain kulutusta lisätä ja että on mahdotonta ruveta säästämään, mutta seläistakin voi tehdä.

Ed. Kauppinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helppo jatkaa edelliseen puheenvuoroon ed. Tiurille. Oikeastaan, jos ajatellaan, että on hyvin suppea näkemys energian käyttöpolitiikasta tulevaisuudessa meillä, niin silloin ainakin, jos tältä pohjalta katsotaan, että hän hyvin vakavasti on sitä mieltä, mitä esittää, niin hänellä olisi varmaan aineksia tulevaisuuden energiaministeriksi. Hän on niin vakuuttunut näistä asioista, että oli asia kuin asia, mistä keskustellaan, samat sanat aina löytyvät. Se alkaa kasvihuoneilmiöstä ja päättyy ydineenergiiaan, me kaikki jo tiedämme.

Sama ongelma on suoralta kädeltä ainakin varmaan yli kymmenellä kansanedustajalla, jotka ne samat tarinat puhuvat asian kuin asian yhteydessä. Kuvastaa määrätynlaista pysähtyneisyyden tilaa tässä talossa. Voisi jo ajatella, että nähtäisiin uudenlaisia näkemyksiäkin täällä. Tosiasiaan on tietysti, että kertaus on opintojen äiti, mutta minä luulen, että suurin osa kansanedustajista on kuitenkin niin paljon oppivaisia, että ovat jo oppineet läksynsä. Ei ihme, jos täällä ei kovin paljon kuulijoita ole, kun aina samat tarinat pistetään ja kyllästysraja on tietyllä tavalla olemassa. Voi melkein sanoa, että auta kuville pyrkivää.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Sain vastauspuheenvuoron aiheen ed. Kauppinen puheesta. En ole varma, ketä se arvosteli, mutta haluan todeta sen, että ed. Tiurin puheenvuoro oli sellainen, että se osoitti, että professorikin voi

puhua niin, että tavallinen kansalainen sen ymmärtää. Se oli selkeää tekstiä ja perusteltu jokaiselta osaltaan.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässähän oli valtava energian säästö, kun oletettiin, että muutamassa kymmenessä vuodessa me kulutamme enää henkeä kohti puolet siitä, mitä tällä hetkellä. Minä haluaisin nähdä sen, joka uskoo siihen Suomessa.

Sitten ed. Pulliaiselle: Hän ei ilmeisesti ymmärrä yksinkertaisiakaan asioita enää tässä. Tällä hetkellä siis energian tuotannossa aiheutetaan 6 miljardin tonnin päästöt ilma-kehään, ja ydinvoimalat tällä hetkellä, jos ne korvattaisiin hiilivoimalalla, aiheuttaisivat puoli miljardia tonnia lisää. Jos me viisinkertaisen määrä ydinvoimaloita rakennamme, niin se merkitsee 2,5 miljardia tonnia. Onhan se valtava vähennys siihen 6 miljardiin.

Ne prosenttiluvut, mitä hän esittää, ovat täysin mielettömiä ja joistakin kummallisista vihreiden luvuista, joissa ei ole päätä eikä häntää. Miksei näitä selviä lukuja aleta tutkia? Minä olen ne sitä varten täällä nyt tuonut esiin, että tulevatkin polvet voivat katsoa eduskunnan pöytäkirjoista, että täällä on sentään asioita esitetty analyttisestikin eikä vain popularisoimalla, palopuheita pitämällä.

Ed. Rinne: Herra puhemies! Minä jätäisin tämän ympäristökysymyksen aika vähälle nyt, niin tärkeä kuin se onkin, mutta äskeisessä keskustelussa tuli peruskysymys hyvin selkeästi esiin: Säästetäänkö energiaa ja vähennetäänkö energian kulutusta vai eikö? Siinä se kysymys tietysti on kaikessa yksinkertaisuudessaan.

Lausuisin ministeri Bärnlundille, jos hän olisi paikalla, mutta hän ei nyt ole, kyllä kiitoksen siitä, että hän on edes jotakin saanut aikaiseksi, jotain edes yrittänyt tehdä ja saanut myös tuloksia. Minä en osaa kuvitella, miten voisi vaalikentille lähteä, jos ei ministeri Bärnlund olisi tätä työtä tehnyt.

Asuntopoliitikassa on onnistuttu myös rakentamisen osalta hyvin. Asuntoja on rakennettu paljon. Tyhjiä asuntoja on enemmän kuin on asunnottomia. Toisin sanoen sekin on onnistunut, mutta, ja sitten se mutta, johon pari minuuttia puheenvuoron loppupäästä käytän eli loppupuheenvuoroni.

On unohdettu joulun sanoma. Kysymys on kokonaan tulojaosta. Rikkaat ja suurituloiset, heillä ei ole minkäänlaista asunto-ongelmaa. Asunto-ongelma on pienituloisilla, keskituloisilla, eritoten nuorilla lapsiperheillä. Mistään muusta ei ole kysymys kuin siitä, että joulun sanoma on unohdettu tässä. Mutta koska joulu on tulossa tällekin talolle ja aikaa on vähän, olen tiivistänyt yhden minuutin asuntopoliittiseen joulusatuun sanomani. Muuten tämä kestäisi kokonaisen tunnin, mutta yhdessä minuutissa on sanottavissa se, mitä tunnin esitelmässä.

Herra puhemies! Jos saan lukea tämän asuntopoliittisen joulusadun, koska siinä mielestäni sanotaan kaikki se, mitä asuntopoliitikasta pitää sanoa:

Olipa kerran sukukunta, jonka läheiset ihmiset kokoontuivat joulun viettoon täällä Pohjan perillä. Aattoillan hämärtyessä kiertäen keskustelun kehä kaupallisiin kysymyksiin. Onhan joulu rahan juhla, jolloin kaupallisuus loistaa lähes jokaisesta tähdestä. Mummolla ja vaarilla oli kerrottavanaan oma tarinansa. He olivat eläneet niukasti vähäisistä eläkkeistään säästäen. Rahat oli talletettu korkeakorkoiselle tilille. Pankinjohtaja oli kertonut tätäkin korkeammasta tilimahdollisuudesta, jossa korkoa maksettaisiin peräti 20 prosenttia.

Tuvassa hääri myös ensimmäistä jouluaan viettävä lapsenlapsen perhe nuorimmalle vaippoja vaihtaen. He kertoivat, että parin viikon kuluttua he joutuisivat asunnottomiksi. Asunnon omistaja aikoi muuttaa heidän vuokra-asuntonsa omistusasunnoksi ja myydä pois. Nuorta perhettä uhkasi asunnottomuus, mieron tie. Pankinjohtaja oli vihjaisut, että heillä voisi ehkä olla mahdollisuus saada asuntolainan 20 prosentin korolla. Aivan varmaa asuntolainan saanti olisi, jos korko olisi 22 prosenttia.

Raskas neuvottomuus laskeutui tupaan. Kaikki näytti päättyvän nuoren perheen hajoamiseen ja umpikujaan, mutta näin ei tietenkään käynyt. Vapailla markkinavoimilla ja kaiken kattavalla kapitalismilla oli ratkaisu kaikkein toivottomimpaankin umpikujaan. Setelin reuna alkoi sarastaa pimeydessä. Hyvä joulun haltija tuli valkoisella mersulla ja toi kutsukortin pankin uusimman osan avajaisiin. Ja niin siinä lopulta kävi, että muori ja tuffa päättivät antaa korkea-

korkoisimman säästötilinsä koko tuoton lapsenlapsensa 22 prosentin asuntolainan koron maksamiseen. Niin kaikki elivät tämän jälkeen onnellisina väestön loppumiseen asti, eikä politiikasta, kaikkein vähiten asuntopolitiikasta, sen jälkeen enää koskaan puhuttu mitään.

Ed. Kauppinen: Arvoisa puhemies! Tuohon puheenvuoroon sanoisin vain sen verran, että kun luvattiin että se minuutissa menee läpi, niin siihenhän meni melkein kaksi ja puoli minuuttia, että jos sitten muukin asia piti juuri sen verran paikkaansa, niin kuvastaa, mikä sen asian sisältö oli.

Ed. Jokinen: Herra puhemies! Asia, josta täällä on keskusteltu hyvin asiallisesti, mutta myöskin liioitellen, jos näin voi sanoa, on hyvin tärkeä ja oleellinen ja varsinkin asuntoasiain kohdalla. Eikä ed. Rinteen tähän mukaan tuoma oma värinsä suinkaan sitä muuttanut muuten kuin selvensi.

Asuntoasiat ovat juuri tämän kylmenevän ilman aikaan jälleen entistä kipeämpiä. Tarvitaan lämmityskustannuksiin enemmän, tarvitaan enemmän myös rahaa asunnon korjauksen maksuun. Se on todellinen suuri ongelma, mutta ei varmasti selviä tässäkään keskustelussa, koska budjetti jo kertoo, mi-

hin ollaan menossa. Me olemme lyömässä kiinni budjettia, joka ei suinkaan lämmitä näitä palelevia ihmisiä tämän päivän Suomessa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Pääluokan käsittely keskeytetään.

Pääluokka 36

Yleiskeskustelua ei synny.

Toinen varapuhemies: Pääluokan ja asian käsittely keskeytetään.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna torstaina kello 11.

Täysistunto lopetetaan kello 19.18.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

